การศึกษากระบวนการการพัฒนาหลักสูตร
ภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ

นางสาวสุทธิดา ปกป้อง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาประถมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2545
ISBN 974-17-3026-8
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY ON PROCESS OF EARLY CHILDHOOD THAI LANGUAGE AND CULTURE CURRICULUM DEVELOPMENT IN INTERNATIONAL SCHOOLS

Miss Sutthida Pokpong

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Early Childhood Education
Department of Elementary Education
Faculty of Eduacation
Chulalongkorn University
Academic Year 2002

ISBN 974-17-3026-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษากระบวนการการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย ระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ
โดย	นางสาวสุทธิดา ปกป้อง
สาขาวิชา	การศึกษาปฐมวัย
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ เหมชะญาติ

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ตันติวงศ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ เหมชะญาติ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ศรินธร วิทยะสิรินันท์)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุทธิดา ปกป้อง : การศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ (A STUDY ON PROCESS OF EARLY CHILDHOOD THAI LANGUGAE AND CULTURE CURRICULUM DEVELOPMENT IN INTERNATIONAL SCHOOLS) อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.วรวรรณ เหมชะญาติ, 178 หน้า ISBN 974-17-3026-8

การวิจัยครั้งนี้มีเพื่อศึกษากระบวนการการพัฒนาหลักสูตรภาษา และวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ตัวอย่างประชากร คือ หัวหน้าหมวดวิชา และครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย ปีการศึกษา 2545 จาก 28 โรงที่ได้มีการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และสังเกตการจัดการเรียนการสอน และแบบศึกษาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา หาความถี่ และหาค้าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

ด้านการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย 1) มีการวิเคราะห์ความต้องการพื้นฐานก่อนการจัดทำ 2) มีการกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระและกิจกรรม โดยพิจารณาจากหลักสูตรแกนกลางของโรงเรียน หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยที่จัดทำขึ้นโดยสมาคมโรงเรียนนานาชาติ 3) มีการกำหนดวิธีวัดผลและประเมินผลการเรียนโดยยึดระเบียบการประเมินผลตามหลักสูตรพุทธศักราช 2521(ฉบับปรับปรุง 2533)

ด้านการใช้หลักสูตร 1)โรงเรียนจัดเตรียมบุคลากรโดยให้ครูศึกษาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยของสมาคมโรงเรียนนานาชาติ 2) ผู้บริหารเป็นผู้จัดครูเข้าสอน 3) ครูมีส่วนร่วมในการจัดตารางสอน 4) โรงเรียนมีห้องเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยโดยเฉพาะ 5) โรงเรียนมีการจัดบริการวัสดุหลักสูตรแก่ครู ประเภทสื่อการสอน และ 6) ใช้แบบฝึกในการเรียนภาษาไทยและใช้วิธีลงมือปฏิบัติจริงในการเรียนวัฒนธรรมไทย 7) ประเมินผลโดยการสังเกตระหว่างการเรียน และ 8) ผู้บริหารให้คำแนะนำ/ช่วยเหลือในการเขียนโครงการสอน

ปัญหาที่พบคือ บุคลากรไม่เพียงพอ จัดครูไม่ตรงกับความสามารถ สื่อการสอนไม่เพียงพอ และนักเรียนมีหลายระดับความสามารถในชั้นเรียนเดียวกัน

ภาควิชา ประถมศึกษา ลายมือชื่อนิสิต .....

สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

ปีการศึกษา 2545 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม -

##4383793027 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION
KEY WORD : EARLYCHILDHOOD / THAI LANGUAGE AND CULTURE CURRICULUM / CURRICULUM DEVELOPMENT / INTERNATIONALSCHOOLS

SUTTHIDA POKPONG : A STUDY ON PROCESS OF EARLY CHILDHOOD THAI LANGUAGE AND CULTURE CURRICULUM DEVELOPMENT IN INTERNATIONAL SCHOOLS. THESIS ADVISOR : ASST.PROF. WORAWAN HEMCHAYART, Ph.D. xxx pp. ISBN xxx-xx-xxxx-x

The purpose of the research was to study process of Thai language and culture curriculum development in international schools under the Office of the Private Education Commission. The samples were heads of academic teachers and Thai language and culture teachers from 28 schools where the curriculum development and implementation was on going process, in 2002 academic year. The research instruments were questionnaires, interview forms, observation forms, and documentation analysis forms. Data were analyzed by using frequency and percentage.

The research findings:

In the part of the Thai language and culture curriculum development: 1) need assessment Of Thai pupils, parents and the school 2) identified objectives, contends, and activities of the Thai Language and Culture curriculum based on three curriculums --the school curriculum, the Elementary Curriculum B.E.2521 (revised edition B.E.2533), and the Thai Language and Culture curriculum of International School Association in Thailand (ISAT)-- 3) evaluating learning outcome according to the Elementary Curriculum B.E.2521.

In the part of the Thai Language and Culture curriculum implementation: 1) preparing the teachers for studying the Thai Language and Culture curriculum of ISAT, 2) allocating the teachers by the school administrators, 3) the teachers' involvement in class schedules, 4) providing the special Thai Language and Culture classrooms, 5) supplying the teachers with teaching materials, 6) using work sheets for learning Thai language and hands on activities for learning Thai culture, 7) evaluating through observation during learning, and 8) supervising project plans by the school administrators.

School problems: 1) lack of qualified teachers, 2) inappropriate teacher arrangement , 3) an insufficiency of teaching materials, and 4) various levels of students' background in Thai language

Department Elementary Education Student's signature

Field of study Early Childhood Education Advisor's signature

Academic year 2002 Co-advisor's signature -

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงมาได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจาก ผู้ช่วยศาตราจารย์ ดร.วรวรรณ เหมชะญาติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาให้ข้อคิด คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่ง ตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้ง และขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ ดร. อรชา ตุลานันท์ อาจารย์อัจนา อิศรางกูร ณ อยุธยา และอาจารย์ รสริน วรรธนะภัฏ ซึ่งให้คำแนะนำและข้อคิดที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ตันติวงศ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.ศรินธร วิทยะสิรินันท์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ตรวจพิจารณาและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณ อาจารย์ สุกัญญา กาญจนกิจ อาจารย์ที่ปรึกษา ตลอด 7 ปีที่ผ่านมา ที่ได้กรุณาแนะนำในทุกๆ เรื่อง กราบขอบพระคุณผู้บริหารและครูโรงเรียนกรณีศึกษาทุกท่าน ในความร่วมมืออันดี กราบขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย ที่กรุณามอบทุนเพื่อสนับสนุนการวิจัย ขอบคุณคุณแสงโสม กชกรกมุท อภิรัตน์ดา ทองแกมแก้ว บุณฑริกา สุขสบาย ตลอดจนกัลยาณมิตรทั้งหลาย ที่ให้การสนับสนุนและกำลังใจที่ดี ขอบคุณเป็นพิเศษ สราญ ธาดานิติ และครอบครัว สำหรับกำลังใจ ความห่วงใย และความเข้าใจที่ให้กันมาโดยตลอด

เหนือสิ่งอื่นใด กราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ผู้ให้กำเนิด สนับสนุนด้านทุนทรัพย์และกำลังใจที่ดีที่สุดแก่ลูก จนทำให้ลูกสามารถประสบความสำเร็จได้ในวันนี้

สุทธิดา ปกป้อง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ
กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ
สารบัญ ..... ช
สารบัญตาราง ..... ญ
สารบัญแผนภูมิ ..... ฎ
สารบัญแผนภาพ ..... ฏ

บทที่

1 บทนำ 1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย 5
ขอบเขตของการวิจัย 6
ข้อตกลงเบื้องต้น 6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย 6
วิธีดำเนินการวิจัย 7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 9

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 10
การพัฒนาหลักสูตร : การสร้างและการใช้หลักสูตร 12
ความหมายและความสำคัญของหลักสูตร 12
การพัฒนาหลักสูตร 13
การสร้างหลักสูตร 14
การใช้หลักสูตร 20
ภาษา 29
ความหมายและความสำคัญของภาษา 29
การเรียนรู้ภาษาที่หนึ่ง 28
แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาที่หนึ่ง 31
ความสำคัญและลักษณะสำคัญของภาษาไทย 33

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่

2 สภาวะสองภาษา 34
เด็กสองภาษา 34
แนวคิดเกี่ยวกับเด็กที่รู้สองภาษา 35
แนวคิดเกี่ยวกับเรียนรู้ภาษาที่สอง 35
ความสัมพันธ์และความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สอง 39
ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรม 40
การจัดหลักสูตรภาษาที่สอง 41
เทคนิคและวิธีการสอนภาษาที่สอง 43
วัฒนธรรมไทย 44
ความหมายของวัฒนธรรมไทย 44
ความสำคัญของการเรียนรู้วัฒนธรรมไทย 45
การสอนวัฒนธรรมไทยในโรงเรียนนานาชาติ : การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม 47
โรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย 52
ความเป็นมาของโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย 52
สภาพปัจจุบันของโรงเรียนนานาชาติโดยรวม 54
หลักสูตรของโรงเรียนนานาชาติ 56
ระบบการศึกษาของอังกฤษ 56
ระบบการศึกษาของอเมริกา 59
ระบบการศึกษานานาชาติ 59
การบังคับเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยในโรงเรียนนานาชาติ 63
หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับเด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติ 64
บทบาทของโรงเรียนนานาชาติในการส่งเสริมความเป็นไทยให้นักเรียน 65

3 วิธีดำเนินการวิจัย 67
ประชากรและตัวอย่างประชากร 67
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 70
การเก็บรวบรวมข้อมูล 75
การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ 76

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 77

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม 78

ตอนที่ 2 กรณีศึกษาโรงเรียนนานาชาติราชาวดี 114

กรณีศึกษาโรงเรียนนานาชาติลั่นทม 126

5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 136

สรุปผลการวิจัย 137

อภิปรายผลการวิจัย 145

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 149

รายการอ้างอิง 150

ภาคผนวก 157

ภาคผนวก ก 158

ภาคผนวก ข 159

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์ 178

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1 พัฒนาการทางภาของเด็กตั้งแต่วัยแรกเกิดถึง 6 ปี 30
2 สถิติโรงเรียนนานาชาติ 2500 ถึง 2545 54
3 ลักษณะโรงเรียนนานาชาติในปัจจุบัน 55
4 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามจังหวัด 67
5 จำนวนตัวอย่างประชากรจำแนกตามเครื่องมือ 68
6 กรอบความคิดในการวิจัย 69
7 สรุปกรอบแนวความคิดการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล 72
8 สถานที่ และวัน เดือนปี ในการเก็บข้อมูล จำแนกตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 75
9 จำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย จำแนกตามสถานภาพ 78
10 ความถี่ของจำนวนคาบและเวลาในแต่ละคาบของการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย ต่อสัปดาห์ 80
11 ความถี่ของหัวข้ออบรมหรือสัมมนา/ผู้จัดการอบรม และระยะเวลา ซึ่งครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติเคยเข้าร่วม 82
12 จำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย จำแนกตามการบริหารและบริการหลักสูตร 83
13 ความถี่ของสาเหตุในการสอนภาษาและวัฒนธรรมของครูระดับปฐมวัย 88
14 จำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย จำแนกตามการดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร 89
15 ความถี่ของวิธีการที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอในการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายละเอียดของหลักสูตร 101
16 ความถี่ของเรื่องที่ศึกษาเพิ่มเติมในรายละเอียดหลักสูตร 101
17 ความถี่ของหลักเกณฑ์ที่ครูผู้สอนยึดถือในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย 102
18 ความถี่ของกิจกรรมที่จัดให้นักเรียนทำอย่างสม่ำเสมอในการเรียนการสอนภาษาไทย 102
19 ความถี่ของหลักเกณฑ์ที่ครูผู้สอนยึดถือในการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย 103
20 ความถี่ของกิจกรรมที่จัดให้นักเรียนทำอย่างสม่ำเสมอในการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย 103
21 ความถี่ของกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทยที่ครูจัดให้นักเรียนทำอย่างสม่ำเสมอ 104
22 ความถี่ของหลักในการเลือกสถานที่เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย 104

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

23 ความถี่ของหลักเกณฑ์ในการเลือกสื่อการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย 105
24 จำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย
จำแนกตามการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร 105
25 ความถี่ของปัญหาการใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย
ในโรงเรียนนานาชาติ 108
26 ความถี่ของข้อเสนอแนะการใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย
ในโรงเรียนนานาชาติ 111

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่

1 รูปแบบในกระบวนการการพัฒนาหลักสูตร 14
2 กระบวนการคิดตัดสินใจทางสังคม 51
3 แสดงจำนวนนักเรียนไทยและนักเรียนชาวต่างประเทศ และจำนวนรวมนักเรียนนานาชาติปี 2536 ถึง 2545 55
4 โครงสร้างสายงานการบริหารงานวิชาการโรงเรียนนานาชาติราชาวดี 115
5 โครงสร้างสายงานการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนระดับประถม 116
6 การจัดชั้นเรียนวิชาภาษและวัฒนธรรมไทยชั้นเกรด 1 โรงเรียนนานาชาติราชาวดี 121
7 โครงสร้างสายงานการบริหารงานวิชาการโรงเรียนนานาชาติลั่นทม 127

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคโลกาภิวัฒน์ซึ่งมนุษย์สามารถติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนวิทยาการ ภูมิความรู้ คติ ความคิด วัฒนธรรมต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและง่ายดายยิ่งกว่ายุคใดๆที่ผ่านมา ผู้ปกครองไทยก็ได้มีทางเลือกทางการศึกษามากมายอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อนในอดีตเช่นกัน ในปัจจุบันผู้ปกครองไทยสามารถพิจารณาเลือกให้บุตรหลานเรียนในโรงเรียนหลักสูตรไทย ทั้งที่เป็นโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน ทั้งนี้โดยมีโรงเรียนหลายแห่งได้ริเริ่มนำนวัตกรรมทางการศึกษาแนวต่างๆ เข้ามาพัฒนาเพื่อให้การศึกษาไทยมีคุณภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้ปกครองยังสามารถเลือกให้บุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนนานาชาติหลักสูตรต่างประเทศต่างๆ ซึ่งได้นำนวัตกรรมทางการศึกษาของประเทศทางตะวันตกเข้ามาจัดการศึกษาให้แก่นักเรียนที่อาศัยอยู่ในเมืองไทย

โรงเรียนนานาชาตินับเป็นทางเลือกหนึ่งซึ่งผู้ปกครองไทยในปัจจุบันเป็นจำนวนมากให้ความสนใจและประสงค์จะให้เป็นสถานศึกษาของบุตรหลานของตน ด้วยเหตุผลต่างๆ กันไป เช่น เพื่อให้บุตรหลานได้เรียนรู้และสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่วเช่นเดียวกับเจ้าของภาษา เพื่อให้บุตรหลานได้เรียนรู้วิธีคิดและวิธีทำงานที่เป็นระบบ เพื่อให้บุตรหลานได้เรียนอย่างมีความสุข เพื่อให้บุตรหลานได้เรียนด้วยสื่อ เทคโนโลยีอันทันสมัย ตลอดจนอาคารเครื่องใช้ไม้สอยที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้อย่างเต็มที่ และเพื่อเปิดโลกของบุตรหลานให้ได้รู้จักคนจากต่างเชื้อชาติ ศาสนา ค่านิยม อันจะทำให้เป็นผู้ที่มีโลกทัศน์กว้างขึ้น

ในอดีตระหว่าง พ.ศ. 2500-2531 รัฐบาลไม่อนุญาตให้เด็กไทยเข้าเรียนในโรงเรียนนานาชาติเป็นการทั่วไป เนื่องจากการที่ให้เด็กไทยได้รับการศึกษาจากโรงเรียนนานาชาติ ที่เกิดจากอุดมการณ์ในการสร้างประชากรที่พึงประสงค์ของชาติอื่น อาจก่อให้เกิดปัญหาได้ ภายหลังเมื่อปี พ.ศ. 2534 คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการให้โรงเรียนนานาชาติสามารถรับเด็กไทยเข้าศึกษาได้ ส่งผลให้สังคมในปัจจุบันมีเด็กไทยที่ได้รับการศึกษาผ่านหลักสูตรสากลของโรงเรียนนานาชาติ เป็นจำนวนมาก ตัวอย่างระยะเวลาเพียง 1 ปีจากปีพ.ศ.2542-2543 มีนักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติเพิ่มขึ้นถึง 2,232 คน โดยใน พ.ศ. 2545 มีนักเรียนไทยใน

โรงเรียนนานาชาติจำนวนทั้งสิ้นถึง 6,910 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2544) เนื่องมาจากความต้องการของความต้องการของผู้ปกครอง ที่มุ่งหวังให้เด็กได้มีโอกาสเรียนภาษาอังกฤษกับครูชาวต่างประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ และได้อยู่ในโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ตลอดจนได้อยู่ในระบบการศึกษาที่ยืดหยุ่นมากกว่าระบบการศึกษาของประเทศ (Murphy, 1990)

อย่างไรก็ตาม การใช้เวลาแทบทั้งหมดขณะเรียนรู้ในโรงเรียนด้วยการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษและเติบโตมาในวัฒนธรรมตะวันตกนั้น ในทางกลับกันย่อมทำให้เด็กไทยที่เรียนในโรงเรียนนานาชาติขาดโอกาสและประสบการณ์ในการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินชีวิตในฐานะสมาชิกของสังคมไทยอย่างมีคุณภาพ

เด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติส่วนใหญ่เป็นมาจากครอบครัวชาวไทยและเติบโตมาในบริบทสังคมไทย โดยหลักการแล้วเด็กเหล่านี้ควรจะมีภาษาไทยเป็นภาษาแม่และมีพื้นฐานภาษาและวัฒนธรรมไทยที่มั่นคง แต่ในความเป็นจริง เมื่อเข้าเรียนในโรงเรียนนานาชาติตั้งแต่ระดับปฐมวัย ทำให้ได้ยินและใช้ภาษาอังกฤษตลอดทั้งวันที่เรียนที่โรงเรียน ประกอบกับผู้ปกครองไทยจำนวนมากเมื่อเตรียมลูกเข้าเรียนในโรงเรียนนานาชาติ ตลอดจนเมื่อบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนนานาชาติแล้วก็ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับเด็กตลอดเวลา เนื่องด้วยต้องการให้ลูกสามารถพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษได้ดีขึ้นอย่างรวดเร็วเพื่อจะได้เรียนในโรงเรียนได้อย่างราบรื่น อีกทั้งเข้าใจว่า เมื่อเด็กเติบโตในสังคมไทยแล้ว ถึงอย่างไรก็ต้องใช้ภาษาไทยได้อย่างแน่นอน อย่างไรก็ตามผลงานวิจัยและบทความต่างๆ เกี่ยวกับเด็กที่รู้สองภาษาในระยะหลังกล่าวตรงกันว่า ในการเรียนรู้สองภาษานั้น หากเกิดขึ้นภายใต้สภาพแวดล้อมซึ่งให้คุณค่าแก่ภาษาทั้งสองจะช่วยให้การเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สองช่วยเหลือสนับสนุนกันและกัน ทำให้เด็กเรียนรู้ภาษาทั้งสองได้ง่ายขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาด้วย แต่หากภาษาที่หนึ่งหรือภาษาแม่ของเด็กไม่ได้เป็นภาษาที่มีอิทธิพลต่อส่วนรวม ซึ่งในที่นี้หมายถึง ภาษาที่หนึ่งของเด็กไม่ได้ถูกนำไปใช้ในชีวิตจริงที่โรงเรียน ทักษะทางภาษาในภาษาที่หนึ่งของเด็กนั้นจะไม่ได้รับการพัฒนาไปด้วย แม้ว่าเด็กจะใช้ภาษานั้นที่บ้านและในชุมชนก็ตาม แต่ในทางตรงกันข้าม การพัฒนาทางภาษาอย่างมีระบบนั้นกลับเกิดขึ้นเฉพาะในการใช้ภาษาที่สองซึ่งใช้ในโรงเรียน และในกรณีนี้ไม่เพียงแต่จะมีการแข่งขันระหว่างภาษาที่หนึ่งกับภาษาที่สองเท่านั้น ภาษาที่สองยังถูกมองว่ามีความสำคัญในการใช้แทนที่การสื่อสารในภาษาที่หนึ่งด้วย การเรียนรู้สองภาษาในลักษณะหลังนี้นำไปสู่ความเสียเปรียบทางสติปัญญาของเด็ก และกลายเป็นความบกพร่องทางด้านภาษาในที่สุด (Lambert,

1977 ; Hamers และ Blance,1989 ; Medina และ Escamilla, 1992 ; Escamilla และ Medina, 1993; อ้างถึงใน วรวรรณ เหมชะญาติ, 2543) ด้วยเหตุนี้ แม้ว่าเด็กไทยจะใช้ภาษาไทยในวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยและใช้สื่อสารกับพี่เลี้ยง คนขับรถบ้างก็ตาม แต่หากโรงเรียนนานาชาติบางโรงและผู้ปกครองบางคนไม่ให้ความสำคัญแก่ภาษาไทยแล้ว เด็กไทยก็ย่อมไม่อาจพัฒนาภาษาไทยได้เต็มที่ ขณะที่ภาษาที่สองคือ ภาษาอังกฤษได้รับความสำคัญและมีการพัฒนาในโรงเรียน ส่งผลให้เกิดการแข่งขันกันระหว่าง 2 ภาษานี้ เด็กจึงมีแนวโน้มที่จะใช้ภาษาอังกฤษแทนภาษาไทยในการสื่อสาร และนำไปสู่ความบกพร่องในการใช้ภาษาไทยในที่สุด

นอกจากความบกพร่องทางภาษาที่หนึ่งหรือภาษาไทยที่จะเกิดขึ้นแล้ว ข้อความรู้ข้างต้นยังชี้ให้เห็นว่า การเรียนรู้ภาษาที่สองที่จะได้ผลดีนั้นจะต้องอาศัยพื้นฐานที่มั่นคงจากภาษาที่หนึ่ง ดังนั้นการส่งเสริมให้บุตรหลานพัฒนาและมีภาษาที่หนึ่งอย่างมั่นคงจึงกลับกลายเป็นเงื่อนไขสำคัญของการเรียนรู้ภาษาที่สองไปโดยปริยาย(วรวรรณ เหมชะญาติ, 2543)

ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการอำนวยการหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ จึงมีความห่วงใยในผลกระทบที่มีต่อเด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติซึ่งกำลังทวีจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ และได้กำหนดให้โรงเรียนนานาชาติในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการทุกแห่ง จัดการเรียนการสอนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยในทุกระดับชั้นเรียน กล่าวคือ "กำหนดให้นักเรียนไทยเรียนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย สัปดาห์ละ 5 คาบ เพื่อให้เกิดความภูมิใจในชาติไทย ให้ได้เรียนรู้วัฒนธรรมและภาษาของตน จนสามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ" (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2538)

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยมิได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเด็กไทยโดยเฉพาะ ดังนั้นหลักสูตรที่ใช้จึงเป็นระบบสากลที่นำมาหรือปรับมาจากหลักสูตรภาษาอังกฤษที่ใช้ในต่างประเทศ เช่น หลักสูตรอังกฤษ อเมริกันหรือหลักสูตรนานาชาติ ในขณะที่หลักสูตรเป็นสิ่งที่สำคัญในการจัดการศึกษาทุกระดับ เพราะหลักสูตรเป็นแกนกลางในการกำหนดทิศทางของการจัดการเรียนการสอน แต่เมื่อเริ่มมีการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยให้แก่เด็กไทยในโรงเรียนนานาชาตินั้น การเรียนการสอนในหลายโรงเรียนยังมิได้เป็นไปในแนวคิดเดียวกันกับการเรียนการสอนโดยรวมของทั้งโรงเรียนและในวิชาอื่น ๆ ยกตัวอย่างเช่น ครูไทยบางส่วนใช้แนวเตรียมความพร้อม และบางส่วนใช้แบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาของกรมวิชาการ โดยไม่ได้มีการปรับให้เข้ากับบริบทที่ต่างออกไป(กรมวิชาการ, 2535)

เหตุผลจากการที่ครอบครัวไม่เห็นความสำคัญของภาษาและวัฒนธรรมไทยประกอบกับความแตกต่างระหว่างวิธีการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย กับวิธีการเรียนการสอนโดยรวมและในวิชาอื่น ๆ ในโรงเรียน ส่งผลให้เด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติจำนวนมาก เกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย(ปัทมา นาคสนธิ์, 2540) ความบกพร่องทางภาษาและเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยย่อมมีผลกระทบต่อกันเป็นลูกโซ่ซึ่งจะทำให้เด็กไทยถอยห่างออกจากความเป็นไทยออกไปทุกที เมื่อเติบโตขึ้นเด็กเหล่านี้แม้จะใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างดี แต่ก็จะขาดความสามารถในการใช้ภาษาไทยสื่อสารกับคนไทยด้วยกัน ไม่มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเพียงพอในรากฐานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ทำให้ไม่สามารถเข้าใจความคิด ความเชื่อและค่านิยมของคนในสังคมไทยได้อย่างถ่องแท้ การที่เป็นเช่นนี้ย่อมส่งผลให้เกิดความรู้สึกแปลกแยก ไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยอย่างแท้จริง และมีแนวโน้มที่จะไม่ห่วงใยและไม่ผูกพันกับประเทศชาติ หรือหากแม้นมีสำนึกในความเป็นไทย ก็จะไม่สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมไทยได้อย่างเต็มที่ตามศักยภาพที่แท้จริงของตน อันเนื่องจากความจำกัดในการสื่อสารด้วยภาษาไทย และความเข้าใจในวิถีชีวิตและพื้นฐานทางความคิดของคนไทย (ศรินธร วิทยะสิรินันท์, 2546)

แม้ว่าสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะเกิดขึ้นโดยไม่ได้เจตนา แต่หากการดำเนินการแก้ไขปัญหาต่างๆ เป็นไปอย่างไม่เหมาะสมกับบริบทของเด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติ อาจส่งผลให้สมาชิกของสังคมไทยส่วนนี้ กลายเป็นผู้ที่ขาดความรู้และทักษะทั้งด้านภาษาและวัฒนธรรมไทย ขาดสำนึกในความเป็นไทย ทั้งที่ทรัพยากรบุคคลเหล่านี้เป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับสูงและมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้นำทางด้านต่างๆ ของประเทศในอนาคต (ช่อฟ้า สุประดิษฐ ณ อยุธยา, 2545 อ้างถึงใน ปัทมา นาคะสนธิ์, 2540) จึงเป็นที่น่าเสียดายหากประเทศไทยไม่ได้รับประโยชน์จากทรัพยากรบุคคลเหล่านี้อย่างเต็มศักยภาพ เพียงเพราะไม่สามารถใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือที่ใช้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด และประสบการณ์ให้ผู้อื่นเข้าใจได้

เพื่อช่วยแก้ปัญหาด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับเด็กในบริบทโรงเรียนนานาชาติที่แตกต่างจากโรงเรียนไทยโดยทั่วไป สมาคมโรงเรียนนานาชาติแห่งประเทศไทยซึ่งเกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติต่างๆในประเทศไทยจึงเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากหลายหน่วยงานเพื่อเป็นคณะกรรมการในการสร้างหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับนักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมีแนวคิดในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรบนพื้นฐานของทฤษฎีที่เป็นกรอบ

ความคิดของโรงเรียนนานาชาติและตระหนักถึงธรรมชาติและความต้องการจำเป็นของเด็กที่เรียนวิชาต่างๆ เป็นภาษาอื่น แต่ต้องเรียนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยในบริบทของประเทศไทย ซึ่งผู้สอนจำเป็นต้องคำนึงถึงสภาพปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกันของเด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย (ปัทมา นาคะสนธิ์, 2540) หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย ซึ่งทางสมาคมโรงเรียนนานาชาติได้จัดทำขึ้นนั้น จัดเป็นหลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บทที่มีความยืดหยุ่นสูง เพื่อเปิดโอกาสให้โรงเรียนนานาชาติแต่ละแห่งสามารถพัฒนาหลักสูตรและนำไปใช้เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

ดังนั้นโรงเรียนนานาชาติแต่ละแห่งจึงต้องมีการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยให้ตรงกับความต้องการของนักเรียนของตนให้มากที่สุด เนื่องจากโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยนั้น มีความแตกต่างกันเป็นอย่างมากทั้งด้านปรัชญา นโยบาย สภาพทางกายภาพ บุคลากร และความต้องการทั้งของนักเรียนและผู้ปกครอง การพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวของโรงเรียนนานาชาติแต่ละแห่งจึงเป็นกระบวนการจัดทำหลักสูตรในระดับโรงเรียน โดยยึดตามหลักการหรือแนวคิดที่โรงเรียนนำมาใช้ รวมทั้งหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยซึ่งทางสมาคมโรงเรียนนานาชาติแห่งประเทศไทยเป็นผู้จัดทำขึ้น เพื่อให้บรรลุหลักการสำคัญตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารายละเอียด ในการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนนานาชาติที่ได้มีการจัดทำขึ้นทั่วประเทศไทย โดยศึกษาในเรื่องกระบวนการการพัฒนาหลักสูตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับปฐมวัยซึ่งเป็นวัยวิกฤติของการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทย เพื่อให้ทราบถึงสภาพและปัญหาอันจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมในเรื่องนี้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ ในด้านการสร้างและการใช้หลักสูตรดังนี้

1. การสร้างหลักสูตร
2. การใช้หลักสูตร ประกอบด้วย
    2.1 การบริหารและบริการหลักสูตร
    2.2 การดำเนินการจัดการเรียนการสอน
    2.3 การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร

ขอบเขตของการวิจัย

1. งานวิจัยนี้มุ่งศึกษากระบวนการการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ โดยมุ่งศึกษาการพัฒนาหลักสูตร ในด้านการสร้างหลักสูตรและการใช้หลักสูตรใน 3 ด้านคือ 1) การบริหารและบริการหลักสูตร 2) การดำเนินการจัดการเรียนการสอน 3) การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ หัวหน้าหมวดวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย ครูสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ที่โรงเรียนได้มีการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย

ข้อตกลงเบื้องต้น

ประสบการณ์ของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย และครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยที่ต่างกัน สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการ การพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติได้ไม่แตกต่างกัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย หมายถึง แนวทางในการจัดมวลประสบการณ์หรือกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและเจตคติที่ดีทางด้านภาษาและวัฒนธรรมไทย สำหรับเด็กไทยอายุ 5-8 ปี ในโรงเรียนนานาชาติ

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การที่โรงเรียนดำเนินการเพื่อสร้างหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียน ซึ่งรวมถึงการนำหลักสูตรดังกล่าวไปใช้ในระดับชั้นเรียน

การใช้หลักสูตร หมายถึง การที่โรงเรียนนานาชาติ นำหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย ไปจัดประสบการณ์ให้กับเด็กเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ประกอบด้วย

การบริหารและการบริการหลักสูตร ได้แก่ การเตรียมบุคลากร การจัดตารางสอน การจัดครูเข้าสอน การจัดทำและใช้วัสดุหลักสูตร และการเตรียมสถานที่

การดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร ได้แก่ การแปลงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียน

การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร ได้แก่ การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร การบำรุงขวัญและกำลังใจ

หัวหน้าหมวดวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบด้านวิชาการในวิชาภาษาและ/หรือวัฒธรรมไทยของในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่มีการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย

ครูภาษาและวัฒนธรรมไทย หมายถึง ผู้ที่สอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่มีการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย

โรงเรียนนานาชาติ หมายถึง สถานศึกษาซึ่งจัดการศึกษาให้แก่นักเรียน ไม่จำกัดเชื้อชาติ ศาสนา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒธรรมไทยระดับปฐมวัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่างประชากร

1.1 ประชากรและตัวอย่างประชากร ได้แก่ หัวหน้าหมวดวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยและครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยทั่วประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 28 โรง ได้แก่ หัวหน้าหมวดวิชา 2 คน และครูภาษาและวัฒนธรรมไทย 45 คน รวมทั้งสิ้น 47 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้ มี 4 ประเภท เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น คือ

2.1 แบบสัมภาษณ์กระบวนการ การพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ

2.2 แบบสอบถามการใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ

2.3 แบบสังเกตการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ

2.4 แบบศึกษาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยของครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

3.1 ศึกษารายละเอียดและข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกระบวนการการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย 5-8 ปี และการสอนภาษาไทยในบริบทที่ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง และวัฒนธรรมไทยในบริบทของพหุวัฒนธรรม จากหนังสือ เอกสาร วารสาร คู่มือ งานวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางการกำหนดกรอบความคิดของการวิจัย

นอกจากนั้นผู้วิจัยพัฒนาตนเอง โดยการลงทะเบียนเรียนและผ่านการสอนวิชาการประเมินและการวัดผล ของคณะครุศาสตร์ ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2543 เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ ดังนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาและทำความเข้าใจในระบบการศึกษาของโรงเรียนนานาชาติ ดังนี้

3.1.1 การศึกษาจากเอกสาร วารสาร ตำรา เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนนานาชาติ ในด้านแนวคิดพื้นฐาน หลักการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน

3.1.2 การเข้าการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยได้ลงทะเบียนเข้าร่วมในหัวข้อเรื่องหลักและแนวการสอนภาษาไทย จัดโดยสมาคมโรงเรียนนานาชาติ ณ โรงแรม โนโวเทล บางนา ระหว่างวันที่ 8 ธันวาคม ถึง 9 ธันวาคม 2544 และ 7 ธันวาคม ถึง 8 ธันวาคม 2545 ณ โรงแรม รอยัลริเวอร์ กรุงเทพฯ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ลงทะเบียนเข้าร่วมในหัวข้อเรื่องวิถีชีวิตและวัฒนธรรมพื้นบ้าน จังหวัดสุพรรณบุรี ระหว่างวันที่ 14 กรกฎาคม ถึง 16 กรกฎาคม 2545 ซึ่งจากการเข้าร่วมการประชุมฯ ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจการจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยในโรงเรียนนานาชาติมากขึ้น และยังทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสสร้างความคุ้นเคยกับบุคลากรต่างๆ ของโรงเรียนนานาชาติจากทั่วประเทศที่ได้เข้าร่วมในครั้งนี้ด้วย

3.1.3 การฝึกงาน(Teaching Practice Program) ระหว่างวันที่ 14 พฤษภาคม ถึง 8 มิถุนายน 2544 ณ โรงเรียนนานาชาติบางกอกพัฒนา ทำให้ผู้วิจัยมีความรู้ความเข้าใจระบบการศึกษาในโรงเรียนนานาชาติเพิ่มมากขึ้น สิ่งเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการทำงานวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.2 กำหนดกรอบแนวคิดของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบความคิดการศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ โดยมุ่งศึกษาการพัฒนาหลักสูตร ด้านการสร้างหลักสูตร และการใช้หลักสูตร 3 ด้านคือ 1) การบริหารและบริการหลักสูตร 2) การดำเนินการจัดการเรียนการสอน 3) การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร

3.3 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์หัวหน้าหมวดวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย ซึ่งแบบสัมภาษณ์มีลักษณะปลายเปิด ส่วนแบบสอบถามมีลักษณะทั้งเลือกตอบและ

ปลายเปิด แบบสังเกต แบบศึกษาเอกสาร แบบศึกษาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยสร้างตามกรอบความคิดที่กำหนดไว้

3.4 นำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบศึกษาเอกสารแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมเนื้อหาและความเหมาะสมของการใช้ภาษาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.5 นำแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม ที่ผ่านการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับหัวหน้าหมวดวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย ตอบแบบสัมภาษณ์ ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย ตอบแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากรจำนวน 4 คน

3.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ให้เป็นฉบับที่สมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับตัวอย่างประชากรต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 นำหนังสือขอความร่วมมือการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่งถึงเลขาธิการ คณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

4.2 ส่งแบบสอบถามไปยังครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติที่เป็นตัวอย่างประชากรและให้ส่งคืนกลับมาทางไปรษณีย์ ในซองที่ผู้วิจัยจัดเตรียมให้

4.3 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ หัวหน้าหมวดวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย และครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต โดยการแจกแจงความถี่ วิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอข้อมูลทั้งหมดในรูปแบบการบรรยายตามประเด็นต่างๆ ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ตามลำดับความถี่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ ด้านการสร้าง และการใช้หลักสูตร 3 ด้านคือ การบริหารและบริการหลักสูตร การดำเนินการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร เพื่อเป็นเป็นข้อมูลพื้นฐานกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมภาษาและวัฒนธรรมไทย เพื่อให้นักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติ ได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมต่อไป

บทที่ 2

ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษารวบรวมเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษากระบวนการการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยในโรงเรียนนานาชาติ มีดังนี้

การพัฒนาหลักสูตร : การสร้างและการใช้หลักสูตร

ความหมายและความสำคัญของหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร

การสร้างหลักสูตร

การนำหลักสูตรไปใช้

ภาษา

ความหมายและความสำคัญของภาษา

การเรียนรู้ภาษาที่หนึ่ง

แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาที่หนึ่ง

ความสำคัญและลักษณะสำคัญของภาษาไทย

สภาวะสองภาษา

เด็กสองภาษา

แนวคิดเกี่ยวกับเด็กที่รู้สองภาษา

การเรียนรู้ภาษาที่สอง

ความสัมพันธ์และความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สอง

ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรม

การจัดหลักสูตรภาษาที่สอง

เทคนิคและวิธีการสอนภาษาที่สอง

วัฒนธรรมไทย

ความหมายของวัฒนธรรมไทย

ความสำคัญของการเรียนรู้วัฒนธรรมไทย

การสอนวัฒนธรรมไทยในโรงเรียนนานาชาติ : การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย

ความเป็นมาของโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย

สภาพปัจจุบันของรงเรียนนานาชาติโดยรวม

หลักสูตรโรงเรียนนานาชาติ

ระบบการศึกษาอังกฤษ

ระบบการศึกษาอเมริกา

ระบบการศึกษานานาชาติ

การบังคับเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยในโรงเรียนนานาชาติ

หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับเด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติ

บทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมความเป็นไทยให้แก่นักเรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การพัฒนาหลักสูตร : การสร้างและการใช้หลักสูตร

ความหมายและความสำคัญของหลักสูตร

Saylor and Alexander (1974) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับหลักสูตรว่าเป็น การจัดเตรียมมวลประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิผลความมุ่งหมายทางการศึกษาอย่างกว้างๆ และจุดมุ่งหมายเฉพาะของโรงเรียนโดยมีโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ

ธำรง บัวศรี (2532) กล่าวว่า หลักสูตรคือ แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมายการจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมและมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

Beauchamp (1981) ได้จำแนกความหมายของหลักสูตรตามบริบทที่ใช้ 3 ลักษณะดังนี้

1. หลักสูตร หมายถึง เอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดและประเมินผล

2. หลักสูตร หมายถึง ระบบการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ประกอบด้วย กระบวนการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการใช้หลักสูตร และการประเมินหลักสูตร

3. หลักสูตร หมายถึง ศาสตร์สาขาหนึ่งทางการศึกษา

สำหรับประเทศไทยได้มีการกล่าวถึงความหมายของหลักสูตรไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทั้งมวลที่โรงเรียนจัดให้กับผู้เรียน ทั้งประสบการณ์ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็น มีลักษณะนิสัยที่ดีในการดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

จากทัศนะของนักการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรที่ให้ความหมายและคำนิยามของหลักสูตรดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง แนวทางในการจัดการศึกษาและมวลประสบการณ์ต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในทุกๆ ด้านเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมนอกจากนั้นยังแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของหลักสูตร ทั้งต่อการศึกษาและการสอน กล่าวคือ การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนให้มีคุณธรรม ความรู้และประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง ช่วยให้คนมีการพัฒนาชีวิตไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อนำความรู้ ความเจริญและคุณประโยชน์สู่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ (Dewy,1956 ; Tyler,1949 ; ธำรง บัวศรี, 2514 ; ภิญโญ สาธร,2526 ; สุมน อมรวิวัฒน์,2532)

ส่วนความสำคัญของหลักสูตรต่อการสอนนั้น เนื่องจากหลักสูตรเป็นแม่บทสำคัญต่อการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกสาขาวิชา หลักสูตรระบุถึงสิ่งที่คาดหวังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน และแนวทางในการจัดให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ต่างๆ ตามต้องการ ส่วนการสอนเป็นกระบวนการหรือวิธีการที่ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหาวิชา ซึ่งทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายหรือจุดประสงค์ตามที่หลักสูตรได้ระบุไว้ ครูผู้สอนต้องอาศัยหลักสูตรในการสอนโดยศึกษาให้เข้าใจแล้วนำไปแปลงเป็นภาคปฏิบัติหรือการสอน เพื่อให้ได้ผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวังไว้ ถึงแม้ว่าหลักสูตรและการสอนจะแตกต่างกัน แต่ก็มีความสัมพันธ์กันอย่างมาก ทั้งสองสิ่งจะไม่สามารถทำหน้าที่ได้ดีถ้าหากแยกออกจากกัน หลักสูตรและการสอนยังมีอิทธิพลต่อกันและกัน ดังจะเห็นได้จากเมื่อได้มีการพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาแล้ว ก็ได้อาศัยหลักสูตรเพื่อช่วยในการสอนและตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการสอน และในลักษณะเดียวกัน หลักสูตรก็จะได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นต่อไปหลังจากที่มีการสอนและประเมินผลแล้ว ซึ่งจะมีผลย้อนกลับมายังกิจกรรมการสอนอีก กระบวนการในลักษณะนี้จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นนี้ตลอดไป (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

การพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร มีความหมายครอบคลุมถึงการร่างหลักสูตรขึ้นใหม่ และการปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น ซึ่งควรพิจารณาหลักสูตรทั้งระบบ มี 3 ด้านคือ การวางแผนจัดทำหรือยกร่างหลักสูตร การใช้หลักสูตรหรือการนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับว่าแต่ละด้านมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ในแต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

1. การวางแผนจัดทำหรือยกร่างหลักสูตร ประกอบด้วย วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดจุดมุ่งหมาย การกำหนดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ การกำหนดและการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2. การใช้หลักสูตรหรือการนำหลักสูตรไปใช้ ประกอบด้วย การจัดทำวัสดุหลักสูตรต่างๆ การเตรียมบุคลากร การบริหารและบริการหลักสูตร และการดำเนินการสอนตามหลักสูตร

3. การประเมินผลหลักสูตร ประกอบด้วย การประเมินเอกสารหลักสูตร การประเมินผล การใช้หลักสูตร การประเมินสัมฤทธิผลของหลักสูตร และการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ

Saylor and Alexander (1974) เสนอรูปแบบในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

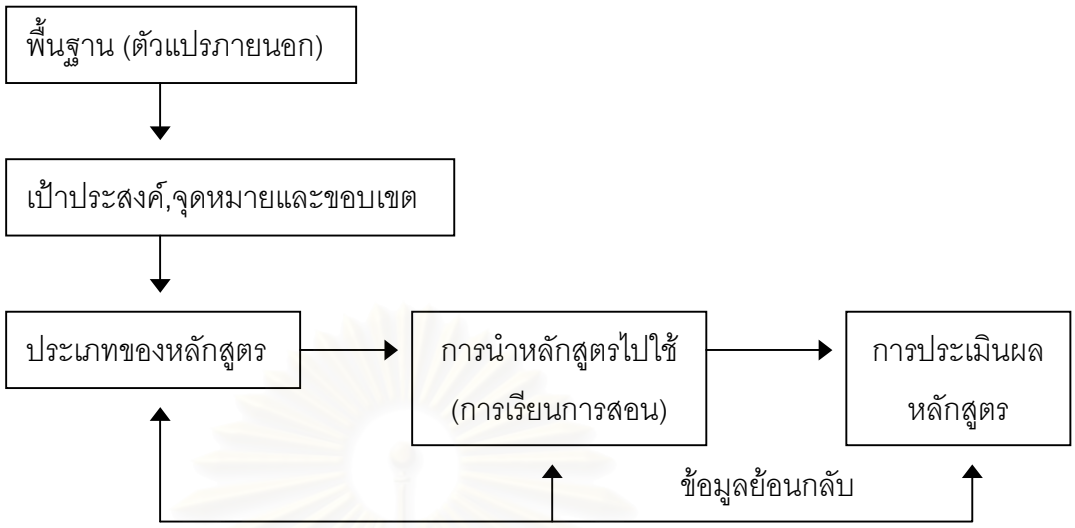

แผนภูมิที่ 1 รูปแบบในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร
(แหล่งที่มา Saylor, Galen and Alexander, William M. Curriculum planning for the better teaching and learning. New York : Reinhart and Company, Ins 1959)

.

อนึ่งเนื่องจากหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยที่ศึกษาเป็นหลักสูตรใหม่ โรงเรียนนานาชาติเพิ่งเริ่มสร้างและนำมาใช้ได้เพียง 1-2 ปี กระบวนการพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนส่วนใหญ่จึงจำกัดอยู่ในขั้นการสร้างและการใช้หลักสูตรเท่านั้น ในงานวิจัยเรื่องนี้จึงมุ่งศึกษาเฉพาะขั้นการสร้างและการใช้หลักสูตร โดยไม่รวมถึงการประเมินหลักสูตรด้วย

การสร้างหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรจะประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ หลายขั้นตอน ซึ่งมีนักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้เสนอขั้นตอนและกระบวนการของการพัฒนาหลักสูตรไว้มากมาย ซึ่งแนวคิดทั่วไปในการพัฒนาหลักสูตรที่ได้รับการอ้างอิงเสมอคือ หลักเหตุผลของ Tyler (Tyler Rational) Tyler ได้ตั้งคำถามไว้ 4 ประการ ในการพัฒนาหลักสูตร (สงัด อุทรานนท์, 2532) ดังนี้

1. มีวัตถุประสงค์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่โรงเรียนจะต้องให้เด็กได้รับ
2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์เหล่านี้
3. จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร
4. จะพิจารณาอย่างไรว่า วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้นั้นได้บรรลุแล้ว

Taba เป็นอีกผู้หนึ่ง ที่มีแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรคล้ายกับของ Tyler และTaba เป็นผู้ทำให้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรมีความสมบูรณ์มากขึ้น โดยในปี ค.ศ. 1962 Taba (1962) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรว่า “หลักสูตร ประกอบด้วยข้อความของจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์เฉพาะ ซึ่งเป็นตัวกำหนดการคัดเลือกและการจัดเนื้อหา” นอกจากนั้นยังกล่าวถึงปัจจัยที่เป็นหลักการพื้นฐานของหลักสูตรว่า ได้แก่ ผู้เรียน กระบวนการเรียน ความต้องการของสังคม วัฒนธรรม และเนื้อหาวิชา ในการพัฒนาหลักสูตรต้องวิเคราะห์สภาพสังคมและวัฒนธรรม ศึกษาลักษณะของผู้เรียนและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนวิเคราะห์ธรรมชาติของความรู้ เพื่อใช้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร Taba ได้เสนอขั้นตอนในการพัฒนาเอกสารหลักสูตร โดยไม่รวมการนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผลหลักสูตรไว้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 วินิจฉัยความต้องการของผู้เรียน
ขั้นที่ 2 กำหนดวัตถุประสงค์
ขั้นที่ 3 คัดเลือกเนื้อหาสาระ
ขั้นที่ 4 จัดลำดับเนื้อหาสาระ
ขั้นที่ 5 คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้
ขั้นที่ 6 จัดประสบการณ์การเรียนรู้
ขั้นที่ 7 พิจารณาว่าจะประเมินอะไร ด้วยวิธีและเครื่องมืออะไร

จะเห็นได้ว่า การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรใน 7 ขั้นตอนดังกล่าวของ Taba ครอบคลุมองค์ประกอบของหลักสูตร 4 ประการตามแนวคิดของ Tyler กล่าวคือ การดำเนินการในขั้นตอนที่ 1-2 ก็เพื่อที่จะได้องค์ประกอบในด้านจุดประสงค์ของหลักสูตร การดำเนินการในขั้นตอนที่ 3-5 ก็เพื่อที่จะได้องค์ประกอบในด้านเนื้อหาหรือประสบการณ์การเรียนรู้ การดำเนินการในขั้นตอนที่ 6 ก็เพื่อที่จะได้ องค์ประกอบในด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการดำเนินการในขั้นที่ 7 ก็เพื่อที่จะได้องค์ประกอบในด้านการประเมินผลการจัดการศึกษาตามหลักสูตร

การสร้างหลักสูตรเกี่ยวข้องกับการพิจารณา และการตัดสินใจเกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์สอดคล้องกัน แต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดที่จะนำเสนอ ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

สำหรับการสร้างหลักสูตรจะต้องมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ในบริบทที่จะใช้หลักสูตร ข้อมูลพื้นฐานในการสร้างหลักสูตรและนำมาวิเคราะห์ได้แก่

1) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของชุมชน

2) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของนักเรียน

3) ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพโรงเรียน

4) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ และปัญหาของหลักสูตรที่จักดารเรียนการสอนและใช้หลักสูตร

จากนั้น จึงนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการสางแผนพัฒนาหลักสูตรเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และตอบสนองความต้องการของสังคม โรงเรียน และนักเรียน(ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ด้วยหลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการเรียนการสอนของครู เพราะการที่จะทำให้ครูดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ตัวหลักสูตรจะต้องกำหนดแนวทางในการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะเนื้อหาและมวลประสบการณ์ที่จะให้แก่ผู้เรียน

เมื่อกล่าวถึงจุดมุ่งหมายทางการศึกษา จะเห็นว่ามีคำศัพท์ใช้กันอยู่หลายคำทั้งในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งในบางแห่งใช้ไม่ตรงกันก่อให้เกิดความสับสน จากการศึกษาพบว่า สงัด อุทรานันท์ (2532) ได้จำแนกจุดมุ่งหมายตามระดับและขอบเขตของการใช้ จากระดับกว้างไปสู่ระดับที่แคบเฉพาะเจาะจง ซึ่งสรุปได้ดังนี้

จุดมุ่งหมายระดับสถาบัน คำศัพท์ที่ใช้คือ ความมุ่งหมาย (Purpose) เป้าหมาย(Target) เช่น ความมุ่งหมายของสถาบันการศึกษา เป้าหมายของโครงการ

จุดมุ่งหมายระดับหลักสูตร คำศัพท์ที่ใช้คือ จุดมุ่งหมายทั่วไป (General Objectives) จุดมุ่งหมายเฉพาะ (Specific Objectives) เช่น จุดมุ่งหมายทั่วไป หรือ จุดประสงค์ทั่วไปของหลักสูตร จุดมุ่งหมายเฉพาะกลุ่มวิชาหรือวิชา

จุดมุ่งหมายระดับการเรียนการสอน คำศัพท์ที่ใช้คือ จุดประสงค์การเรียนการสอน (Instructional Objectives) ส่วนมากนิยมเขียนในลักษณะของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

สุมิตร คุณานุกร (2523) ได้แบ่งระดับความมุ่งหมายทางการศึกษาออกเป็น 5 ระดับ โดยแต่ละระดับเป็นแนวทางต่อเนื่องกัน จากระดับที่กว้างที่สุดสู่ระดับที่แคบเฉพาะเจาะจง ดังนี้

1) ระดับชาติ มักเรียกว่าปณิธาน หรือ ปรัชญาการศึกษา

2) ระดับการศึกษา เป็นความมุ่งหมายแต่ละระดับการศึกษา

3) ระดับหลักสูตร ใกล้เคียงกับระดับที่ 2 มาก แต่คำนึงถึงสภาพความต้องการของโรงเรียนแต่ละท้องถิ่น

4) ระดับหมวดวิชา

5) ระดับการสอน เป็นระดับที่ชัดเจนที่สุด เรียกว่าจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

เมื่อนำระดับจุดมุ่งหมายของ สงัด อุทรานันท์ และสุมิตร คุณานุกร มาเทียบกัน จะเห็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่นำมาจัดเรียงลำดับ จากระดับกว้างสู่ระดับแคบได้ ดังนี้

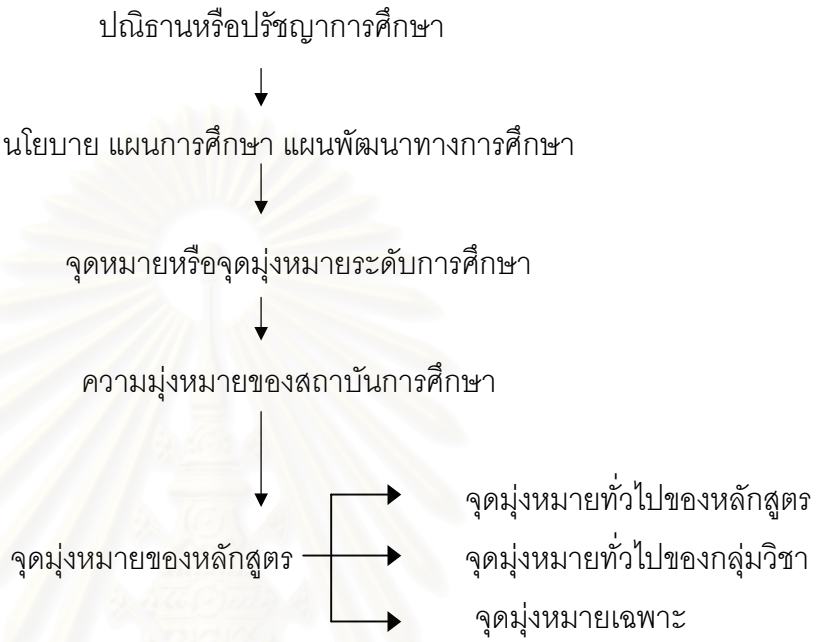

การได้มาซึ่งจุดมุ่งหมายของหลักสูตรด้วยวิธีต่างๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานก่อนจัดทำหลักสูตร อาทิเช่น ความมุ่งหมายของโรงเรียน ความรู้ของผู้เรียน ทฤษฎีการเรียนรู้ กระบวนการเรียนการสอน บุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ และอาคารสถานที่

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้เสนอหลักเกณฑ์ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังนี้

1) ต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น
2) ต้องมีความสำคัญหรือคุณค่าต่อผู้เรียน
3) ต้องใช้ภาษาที่ชัดเจน
4) ต้องมีการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านสติปัญญา ทักษะ และเจตคติ
5) ต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความจริง
6) ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามตามความเหมาะสม

3. การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระ

เนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้เป็นส่วนประกอบที่จำเป็น รองไปจากจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื่องจากเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ จะเป็นสื่อกลางที่จะพาผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

การคัดเลือกเนื้อหาสาระนั้น จำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องมิติต่างๆ ของการคัดเลือกและการจัด ซึ่งได้แก่ มิติในเรื่องขอบเขตของเนื้อหาและมิติในเรื่องการจัดลำดับของเนื้อหา ซึ่งขอบเขตเนื้อหาคือ “จะสอนอะไร” และการจัดลำดับของเนื้อหาก็คือ “จะสอนเมื่อไร” Pratt (1980)

Taba (1962) ได้กำหนดเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาวิชาไว้ 6 ข้อดังนี้

1) มีเนื้อหาที่ถูกต้องและเชื่อถือได้
2) มีสัดส่วนที่สมดุลระหว่างความกว้างและความลึกของเนื้อหา
3) มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคม
4) ครอบคลุมจุดประสงค์ของหลักสูตร
5) ตอบสนองต่อความสามารถในการเรียนรู้และปรับตัวของผู้เรียน
6) เหมาะสมต่อความต้องการที่จำเป็นและความสนใจของผู้เรียน

สงัด อุทรานันท์ (2532) ระบุเกี่ยวกับเกณฑ์ในการคัดเลือกเนื้อหา ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ได้แก่

1) เกณฑ์ความสำคัญ
2) เกณฑ์ความเป็นประโยชน์
3) เกณฑ์ความสนใจ
4) เกณฑ์พัฒนาการของมนุษย์

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2537) ได้สรุปหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการเลือกเนื้อหา ดังนี้

1) มีความสำคัญต่อการเรียนรู้
2) มีความเชื่อถือได้
3) มีความน่าสนใจ
4) เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้
5) เป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน
6) เป็นสิ่งที่สามารถจัดให้กับผู้เรียนได้

จะเห็นได้ว่าหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเนื้อหา ที่ควรยึดไว้เป็นแนวทางในการจัดโครงสร้างหลักสูตร ได้แก่ มีประโยชน์ต่อผู้เรียนทั้งในปัจจุบันและอนาคต สอดคล้องกับวุฒิภาวะและประสบการณ์ของผู้เรียน มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับการศึกษา สิ่งเหล่านี้จะช่วยในการจัดโครงสร้างของหลักสูตรเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. การกำหนดแนวการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การสอนจะประสบความสำเร็จได้อย่างดีต้องอาศัยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนจะเกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์ที่กำหนดมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนเป็นสำคัญ

ทัศนีย์ ศุภเมธี (2535) กล่าวถึงหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสรุปได้ว่า ในการจัดกิจกรรมนั้น ต้องเป็นการแสดงเนื้อหาความรู้ที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ด้วยการปฏิบัติจริง เหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่สนุก ใช้เวลาในการผฏิบัติกิจกรรมพอเหมาะและผู้เรียนมีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมโดยทั่วถึงกัน

อาภร ใจเที่ยง (2540) กล่าวถึงหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่าต้องคำนึงถึงหลักการ ดังต่อไปนี้

1) จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร

2) จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน

3) จัดกิจกรรมให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน

4) จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะของเนื้อหาวิชา

5) จัดกิจกรรมให้มีลำดับขั้นตอน

6) จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรม และกิจกรรมนั้นควรท้าทายความสามารของผู้เรียน

7) จัดกิจกรรมโดยใช้วิธีที่หลากหลาย และน่าสนใจ

8) จัดกิจกรรมแล้วต้องมีการวัดผลการใช้กิจกรรมนั้นทุกครั้ง

แนวคิดของนักการศึกษาข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนควรจัดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชา และผู้เรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้ง ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมโดยทั่วถึงกัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

5. การกำหนดวิธีวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผล เป็นกระบวนการขั้นตอนหนึ่งของการนำหลักสูตรไปใช้ การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน เป็นหน้าที่ที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของผู้สอน เพราะจุดมุ่งหมายของการให้การศึกษานั้น มุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนให้ไปสู่แนวทางที่

พึงประสงค์ซึ่งการที่ผู้สอนจะรู้ว่าผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปสู่แนวทางที่พึงประสงค์หรือไม่นั้น ก็ต้องมีมาตรฐานหรือเครื่องมือในการตรวจสอบว่าการเรียนการสอนนั้นจะมีประสิทธิภาพหรือบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้มากน้อยเพียงใด การวัดและการประเมินผลจะเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้สอนทราบข้อมูลของผู้เรียน เพื่อจะได้จัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสม อีกทั้งช่วยให้ผู้สอนกำหนดและปรับปรุงจุดประสงค์ในการเรียนการสอนได้ถูกต้องตามความเป็นจริง ดังนั้นการวัดการประเมินผล จึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการเรียนการสอน เพราะเป็นกระบวนการในการตรวจสอบคุณภาพของการเรียนการสอนว่า ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด เพื่อผู้สอนจะได้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป(สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2535 ; สุมาลี จันทร์ชลอ, 2542)

การใช้หลักสูตร

Beauchamp (1981) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การนำหลักสูตรไปปฏิบัติโดยประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญที่สุด คือ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

Chandra (1977) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ คือ การทดลองใช้เนื้อหาวิชาวิธีการสอน เทคนิคในการประเมิน การใช้อุปกรณ์การสอน แบบเรียนและทรัพยากรต่างๆ ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็นตอนที่มีความสำคัญมาก เพราะถ้าไม่มีการนำหลักสูตรที่สร้างขึ้นไปสู่การปฏิบัติจริงในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ หลักสูตรนั้นก็ไม่มีความหมาย หรือหากหลักสูตรที่สร้างขึ้น จะดีเลิศเพียงใดและเหมาะสมมากเพียงใด แต่ถ้าหากการนำหลักสูตรไปใช้ยังไม่มีประสิทธิภาพที่ดี ก็ยากที่หลักสูตรนั้นๆ จะบรรลุตามเจตนารมย์ที่กำหนดไว้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สงัด อุทรานันท์ (2532) ที่กล่าวว่า “แม้ว่าหลักสูตรจะสร้างไว้ดีเพียงใดก็ตาม ยังไม่สามารถจะกล่าวได้ว่าหลักสูตรจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ถ้าหากการนำหลักสูตรไปใช้ ดำเนินไปไม่ถูกต้องหรือไม่ดีเพียงพอ ความล้มเหลวของหลักสูตรก็บังเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้”

การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการนำสิ่งต่างๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาต่องานด้านต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ ซึ่งนักการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ได้ให้ทัศนะต่างๆ เกี่ยวกับลักษณะของงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

สงัด อุทรานนท์ (2532) ได้กล่าวถึงงานที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ว่ามีงานหลักอยู่ 3 งานคือ

1. งานบริหารและบริการหลักสูตร ประกอบด้วยงานเตรียมบุคลากรการจัดครูเข้าสอน การบริหารและบริการหลักสูตร และการบริการหลักสูตรภายในโรงเรียน

2. งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร ประกอบด้วยการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น การจัดทำแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

3. งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ประกอบด้วยการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร และการจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ในระดับท้องถิ่นหรือในระดับโรงเรียนนั้น มีงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ 2 งาน ดังนี้

1) งานบริหารหลักสูตร เป็นงานบริหารและดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ผู้บริหารจะเป็นแกนนำ โดยมีผู้ช่วยฝ่ายต่างๆ หัวหน้าหมวดวิชา ครูผู้สอนและหน่วยงานอื่นๆ ที่เสริมการบริการหลักสูตรมีกิจกรรมที่สำคัญดังนี้

1.1) การศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรต่างๆ

1.2) การเตรียมบุคลากรในโรงเรียน

1.3) การจัดครูเข้าสอน

1.4) การจัดตารางสอน

1.5) การจัดแผนการเรียน

1.6) การจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

1.7) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้ใช้หลักสูตร เช่น สถานที่ งบประมาณ การบริการห้องสมุด เป็นต้น

1.8) การนิเทศติดตามผลและการประเมินการใช้หลักสูตร

1.9) การประชาสัมพันธ์หลักสูตรแก่ผู้ปกครองและชุมชน

2) งานสอน เป็นการนำหลักสูตรที่วางไว้ไปสู่การสอน ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของครูผู้สอนที่จะทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามที่ระบุไว้ในหลักสูตร มีกิจกรรมที่สำคัญดังนี้

2.1) การทำความเข้าใจในหลักสูตรแม่บทและปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

2.2) การวางแผนการสอน

2.3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร

2.4) การจัดสอนซ่อมเสริม

2.5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2.6)

จากทัศนะต่างๆ ของนักการศึกษาข้องต้น สรุปได้ว่า ลักษณะงานที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ แบ่งออกเป็น

1. การบริหารและบริการหลักสูตร ได้แก่ การเตรียมบุคลากร การจัดครูเข้าสอน การจัดตารางสอน การจัดทำและใช้วัสดุหลักสูตร และการเตรียมสถานที่

2. การดำเนินการสอนตามหลักสูตร ได้แก่ การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน รวมทั้งการวัดและการประเมินผล

3. การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร ได้แก่ การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร การบำรุงขวัญและกำลังใจ

ดังนั้นการที่จะนำหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ตั้งไว้ จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมการเกี่ยวกับงานลักษณะต่างๆ ที่เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนี้

1. การบริหารและบริการหลักสูตร

1.1 การเตรียมบุคลากร

การเตรียมบุคลากรเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการนำหลักสูตรไปใช้ เพราะถ้าหากบุคลากรมีความเข้าใจหลักสูตรอย่างชัดเจน ก็ทำให้การนำหลักสูตรไปใช้ประสบผลสำเร็จ การใช้หลักสูตรจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของครู ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ควรมีการเตรียมอบรมครูเพื่อให้ใช้หลักสูตร โดยผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้ดำเนินการส่งครูเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานต่างๆ ที่จัด หรือบางครั้งโรงเรียนอาจดำเนินการจัดให้มีการประชุมหรือสัมมนาในกลุ่มโรงเรียน เพราะถ้าครูไม่ได้รับการอบรมกระบวนการสอนใหม่ๆ ที่นำมาใช้ แม้ว่าเขียนไว้ชัดเจนที่หลักสูตรคู่มือครู แต่การนำไปใช้อาจจะมีการสื่อสารได้ไม่เต็มที่ การใช้หลักสูตรก็ดำเนินไปอย่างขาดประสิทธิภาพ นอกจากนั้นการเตรียมครูผู้สอนจะต้องคัดเลือกให้เหมาะกับความรู้ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และประสบการณ์ (วิชัย วงษ์ใหญ่ ,2537 ;วิชัย ดิสสระ, 2535 ; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์,2539)

ธำรง บัวศรี (2532) กล่าวถึงการเตรียมครูหรือผู้สอนไว้ดังนี้ ครูหรือผู้สอนนับได้ว่าเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด ที่จะทำให้หลักสูตรประสบความสำเร็จ เพราะครูเป็นผู้นำเอาหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียนกับผู้เรียน ดังนั้นก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ ผู้ที่รับผิดชอบจะต้องเตรียมครูให้พร้อมทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การเตรียมครูผู้สอนอาจทำได้หลายวิธี เช่น การจัดประชุมสัมมนา การอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเฉพาะเรื่อง การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อฝึกทักษะที่จำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับ สงัด อุทรานันท์ (2532) และบุณมี ยอดเณร (2531)

การจัดเตรียมบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยทั้งผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชาและครูผู้สอนควรร่วมกันวางแผนการจัดเตรียมงานดังกล่าว โดยสำรวจข้อมูลความพร้อม วุฒิการศึกษา ความสามารถ ความสนใจ ทักษะ และประสบการณ์ของครูผู้สอน เพื่อให้เกิดความพร้อมด้านบุคลากร ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากใน การจัดการเรียนการสอน โรงเรียนควรจะต้องมีครูเพื่อทำการสอนอย่างเพียงพอและสอดคล้องกับจำนวนนักเรียน

1.2 การจัดครูเข้าสอน

การจัดครูเข้าสอน เป็นสิ่งที่จะต้องพิจารณากันอย่างรอบคอบ เพราะครูจะเป็นบุคคลสำคัญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ ของเด็ก โดยทั่วไปการจัดครูเข้าสอนเป็นงานของหัวหน้าสถานศึกษาในแต่ละแห่ง การจัดครูเข้าสอนนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะครูเป็นผู้เชื่อมต่อระหว่างหลักสูตรและการสอน ดังนั้นในการจัดครูเข้าสอน ควรจะคำนึงถึงความรู้ความสามารถ ตลอดจนความสมัครใจของครูแต่ละคน เพื่อให้ครูได้ใช้ศักยภาพของตนในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (วิชัย วงษ์ใหญ่ ,2537 ; เกสร สิงห์ธนะ, 2535 ; สงัด อุทรานันท์, 2532 ; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539 ; Choate and others, 1995)

1.4 การจัดตารางสอน

การจัดตารางสอนว่าคือ การกำหนดวิชาและเวลาที่จะใช้เรียนโดยละเอียดประจำวันตลอดสัปดาห์ หลักของการจัดตารางสอนจะต้องคำนึงถึง การเรียนรู้วิชาต่างๆ ในการใช้เวลาเท่าๆกัน ระดับความยากง่ายของการเรียนรู้ก็ย่อมแตกต่างกัน นอกจากนี้ช่วงเวลาการเรียนรู้จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน รวมถึงอัตราเวลาเรียนในแต่ละภาคเรียนเพื่อให้สอดคล้องตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ตลอดจนเฉลี่ยชั่วโมงสอนของครูให้ทัดเทียมกัน สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะต้องจัดทำให้เกิดการสมดุลและเหมาะสม (กิติมา ปรีดิลก , 2532 ; สันต์ ธรรมบำรุง, 2527)

1.5 การจัดทำและใช้วัสดุหลักสูตร

วัสดุหลักสูตร เป็นสิ่งที่ผู้มีหน้าที่ในการพัฒนาหลักสูตรได้จัดทำหรือจัดหามา เพื่อช่วยให้ผู้ใช้หลักสูตรสามารถใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ วัสดุหลักสูตรมีความสำคัญมาก ไม่เพียงแต่จะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเข้าใจหลักสูตรดีขึ้นเท่านั้น แต่ยังช่วยในด้านอื่นๆ อีก เช่น ช่วยในการสอน ช่วยในการประเมินผล ช่วยในการบริหารงานหลักสูตร และช่วยในการนิเทศการศึกษา นอกจากนั้นประโยชน์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ช่วยให้การปฏิบัติงานของทุกฝ่ายดำเนินไปอย่างราบรื่น เพราะมีความเข้าใจเรื่องต่างๆ ตรงกัน

วัสดุหลักสูตรมีหลายประเภท ได้แก่ สิ่งพิมพ์ เช่น คู่มือหลักสูตร คำแนะนำในการสอน คู่มือการประเมินการเรียนรู้และเอกสารต่างๆ ทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรรวมทั้งสื่อการเรียนการสอนทุกชนิด วัสดุหลักสูตรไม่ว่าจะอยู่ในประเภทใด สิ่งสำคัญก็คือ

จะต้องมีจุดประสงค์อย่างเดียวกัน คือช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ มีความเข้าใจและมีทักษะในการใช้หลักสูตรดีขึ้น ดังนั้นก่อนการนำหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยไปใช้ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ควรจัดหาหรือเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตรให้เพียงพอ และศึกษาเอกสารประกอบหลักสูตรนั้นๆ ให้เข้าใจก่อน นอกจากนั้นควรจัดทำแผนการสอนหรือเอกสารเพิ่มเติมรายละเอียดของการสอนในห้องเรียน ให้เป็นไปตามลำดับขั้นและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร(ธำรง บัวศรี, 2532 ; กรมวิชาการ, 2534)

1.6 การเตรียมสถานที่

การเตรียมอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ที่ช่วยให้การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ สุมน อมรวิวัฒน์และสมพงษ์ จิตระดับ (2531) เสนอว่า การจัดอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมควรยึดหลักตามแนวนี้

1) เหมาะสมกับวัย และส่งเสริมสุขอนามัยของเด็ก

2) อำนวยความสะดวกต่อการเคลื่อนไหว และมีความคล่องตัวเหมาะสมกับสัดส่วนจำนวนเด็ก

3) สามารถปรับปรุงใช้ทำกิจกรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการแสดงออกของเด็กได้อย่างดี

4) ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคมในหมู่นักเรียน

5) มีสุนทรียภาพ นักเรียนได้มีโอกาสสัมผัสกับความงดงามของธรรมชาติเท่าที่จะสามารถปรับปรุงได้

6) มีความปลอดภัย มั่นคง แข็งแรง

7) สนองปรัชญาและจุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์การศึกษา

8) ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีช่วยในการจัด

9) มีการลงทุนอย่างประหยัด และใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. การดำเนินการสอนตามหลักสูตร

2.1 การแปลงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน

การแปลงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอนการสอน คือการจำแนกรายละเอียดต่างๆ ก่อนจะนำไปสู่การปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรให้ผู้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรได้เข้าใจให้ตรงกัน และไปในทิศทางเดียวกัน อาจประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1) การศึกษารายละเอียดของหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจถึงจุดมุ่งหมาย และเนื้อหารายวิชาอย่างชัดเจน การศึกษาหลักสูตรอาจศึกษาจากเอกสารด้วยตนเอง ไต่ถามผู้รู้ หรืออบรมสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตร ทั้งนี้เพื่อให้ได้แนวทางในการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ (สุจริต เพียรชอบ,2534 ; วิชัย วงษ์ใหญ่,2537)

2) การวางแผนการใช้หลักสูตร หากโรงเรียนมีการวางแผนการใช้หลักสูตร จะทำให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการใช้หลักสูตรจะต้องคำนึงถึงความพร้อมทั้งด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน อาคารสถานที่ งบประมาณ ตลอดจนการจัดเตรียมโครงการประเมินผลและการติดตามการใช้หลักสูตร

3) การจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร ทางโรงเรียนควรมีการจัดทำเอกสารเพื่ออธิบายรายละเอียดของหลักสูตร ให้ครูมีความเข้าหลักสูตรมากขึ้นอันจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนด(สุจริต เพียรชอบ,2534 ; วิชัย วงษ์ใหญ่,2537 ; สงัด อุทรานนท์, 2532)

2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสอน ที่ครูจัดกระทำขึ้นเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามความมุ่งหมายของหลักสูตร นับว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งของกระบวนการ การใช้หลักสูตรดังที่ สุมิตร คุณานุกร (2523) ให้ความเห็นว่า “หลักสูตรก็ยังไม่สัมฤทธิ์ผล ถ้าปราศจาการสอนของครู ครูเป็นตัวจักรสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ การเอาใจใส่ต่อการสอน การสอนให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมเหล่านี้ เป็นปัจจัยที่จะชี้ชะตาของหลักสูตรทั้งสิ้น”

ชัยยศ เรืองสุวรรณ (2533) และ ทัศนีย์ ศุภเมธี (2535) ได้กล่าวถึงลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพไว้ ดังนี้

1) ควรสอดคล้องและตอบสนองกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

2) ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

3) ต้องเป็นกิจกรรมที่พัฒนาผู้เรียนของการเรียนการสอนทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

4) ควรเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม หรือลงมือปฏิบัติเอง

5) ควรเป็นกิจกรรมที่ใช้เวลาเหมาะสม

6) ควรเป็นกิจกรรมที่มีหลายรูปแบบ

7) ควรเป็นกิจกรรมที่ผู้สอนสามารถประเมินผลการปฏิบัติได้

2.3 การใช้สื่อการสอน

สื่อการสอนมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ทั้งต่อตัวผู้สอนและผู้เรียน เพราะสื่อการสอนช่วยทำให้บรรยากาศของการเรียนการสอนสนุกสนาน มีชีวิตชีวา ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะติดตามบทเรียน ครูสามารถใช้สื่อการสอนนำเข้าสู่บทเรียน สอนเนื้อหา สรุปและทบทวนบทเรียนได้เป็นอย่างดี เป็นตัวกลางที่ช่วยนำและถ่ายทอดข้อมูลความรู้จากผู้สอนหรือจากแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน เป็นสิ่งที่ช่วยอธิบายและขยายเนื้อหาบทเรียนให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น ช่วยในการสอนผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจมากขึ้น นอกจากนั้นยังเป็นการเสริมสร้างเจตคติที่ดีแก่ผู้เรียน เพื่อทำให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กระทรวงศึกษาธิการ, 2535 ; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537)

2.4 การวัดและการประเมินผลการเรียน

การวัดและการประเมินผลการเรียนเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง เป็นการได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การตัดสินการเลื่อนชั้นหรือซ้ำชั้นของผู้เรียน ใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการสอนของตนเอง และการแนะแนวการศึกษาของผู้เรียน การวัดและการประเมินผลนั้นต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ทางการเรียนการสอน เช่น ถ้าจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสาร การประเมินผลก็ย่อมมุ่งวัดผลความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Mary Finocchiaro and Sydney Sako, 1983 อ้างถึงใน สุมิตรา อังวัฒนากุล, 2535) นอกจากนั้นความแตกต่างของจุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระที่เรียน ก็จะส่งผลถึงเทคนิคในการวัดผลนั้นๆ ด้วย ดังนั้นเพื่อให้ได้ผลของการวัดและการประเมินที่มีความเที่ยงตรงและเชื่อมั่นได้มากที่สุด ครูผู้สอนจะต้องรู้จักและเข้าใจเทคนิคการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ดังที่ ได้เสนอไว้ดังนี้

1) เทคนิคในการสังเกต

2) เทคนิคในการตรวจผลงาน

3) เทคนิคในการสัมภาษณ์

4) เทคนิคในการทดสอบข้อเขียน

สำหรับรูปแบบในการวัดและประเมินผลนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(2534) ได้กำหนดให้มีการประเมินผลการเรียนของนักเรียน สรุปได้ดังนี้

1) ประเมินก่อนเรียน

2) ประเมินระหว่างเรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3) ประเมินปลายภาคเรียน

ดังนั้นการวัดและประเมินผลจึงเป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์กับการเรียนการสอน เป็นกระบวนการที่ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากทั้งผู้เรียนและผู้สอน เพื่อตรวจสอบดูว่าการจัดการศึกษา หรือการจัดการเรียนการสอนได้ผลสำเร็จตรงตามจุดประสงค์มากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถดำเนินการได้ทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน

3. การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร

3.1 การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร

การนิเทศ หมายถึง การร่วมมือปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้นิเทศกับครูผู้สอน โดยมุ่งช่วยเหลือประสานงานด้านวิชาการ ชี้แนะให้ครูเห็นแนวทางสามารถค้นพบปัญหาและวิธีแก้ไขด้วยตนเอง แล้วนำไปใช้พัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (จำแลง เชื้อภักดี, 2536 ; วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์, 2538 ; ชารี มณีศรี, 2538)

การนิเทศมีทั้งการนิเทศภายในและภายนอก การนิเทศภายใน ถือเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งควรจัดขึ้นอย่างมีระบบ โดยมีการจัดองค์การ เป้าหมายการนิเทศ วิธีการนิเทศและกิจกรรมในการนิเทศกำหนดไว้อย่างชัดเจน การบริหารการศึกษาและการนิเทศการศึกษาจะต้องประสานสัมพันธ์กัน (หน่วยศึกษานิเทศก์ กระทรวงศึกษาธิการ, 2535)

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2542) กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นการนิเทศที่มีการริเริ่มและจัดดำเนินการโดยบุคลากรภายในสถานศึกษา ซึ่งผู้นิเทศได้แก่

1) ผู้บริหารสถานศึกษา

2) ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะฝ่ายวิชาการ

4) หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชา

5) ครูที่ทำหน้าที่สอน แต่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านและมีประสบการณ์ในการสอน

6) ผู้เชี่ยวชาญที่เชิญมาเป็นวิทยากรเฉพาะด้าน

ดังนั้นการนิเทศการจึงเป็นกระบวนการที่ผู้นิเทศปฏิบัติต่อครูผู้สอน ที่มุ่งจะปรับปรุงและพัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ทางการศึกษาที่พึงประสงค์

3.2 การบำรุงขวัญและกำลังใจ

การบำรุงขวัญและกำลังใจเป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรตระหนัก เพราะเป็นหัวใจของการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การบำรุงขวัญและกำลังใจของคณะครูในโรงเรียน ได้แก่

1) ช่วยให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิชาการ

2) จัดสภาพการทำงานให้ดี และสะดวกสบายเป็นสุข

3) ช่วยให้ครูมีความอบอุ่น สามารถดำเนินชีวิตในสังคมอย่างเป็นสุข

4) เป็นที่ปรึกษาของครูทุกโอกาส

5) สร้างลักษณะความเป็นผู้นำให้ครู เปิดโอกาสให้ครูได้ทำงานที่ใช้ความคิดริเริ่มของตัวเอง

6) พยายามให้ครูรู้สึกว่าตัวเองมีความสำคัญ เป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน

7) ผู้บริหารควรเปิดใจให้กว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ของครู

การนำหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ตั้งไว้ จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมการเกี่ยวกับงานลักษณะต่างๆ ที่เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้นทั้งหมด สรุปได้ดังนี้

<u>การสร้างหลักสูตร</u>

1. การวิเคราะห์ความต้องการ
2. การกำหนดจุดประสงค์
3. การคัดเลือกเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดแนวจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
5. การกำหนดวิธีวัดผลและประเมินผลการเรียน

<u>การใช้หลักสูตร</u>

การบริหารและบริการหลักสูตร

1. การเตรียมบุคลากร
2. การจัดครูเข้าสอน
3. การจัดตารางสอน
4. การจัดทำและใช้วัสดุหลักสูตร
5. การเตรียมสถานที่

การดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. การใช้สื่อการสอน
4. การวัดและประเมินผลการเรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร

1. การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร
2. การบำรุงขวัญและกำลังใจ

ในการพัฒนาหลักสูตรวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย นักพัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องมีความเข้าใจในธรรมชาติของการเรียนรู้และพัฒนาการทางภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สอง ตลอดจนการสอนภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สอง รวมทั้งลักษณะสำคัญของภาษาไทย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้เต็มที่

ภาษา

ความหมายและความสำคัญของภาษา

ภาษา มาจาก ภาษ ในภาษาสันสกฤต ในภาษาบาลีใช้คำว่า ภาศ แปลว่า พูด บอก พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถานให้คำนิยามว่า ภาษาคือเสียงหรือกิริยาอาการที่ทำความเข้าใจกันได้ คำพูด ถ้อยคำที่ใช้โดยปริยาย หมายถึง คนหรือชาติที่พูดภาษานั้นๆ เช่น นุ่งห่มหรือแต่งตัวตามภาษา หรือหมายความว่า มีความรู้ ความเข้าใจ

ภาษา คือ การเปล่งเสียงหรือขีดเขียนสัญลักษณ์ต่างๆ ที่คนในสังคมหนึ่งๆ กำหนดขึ้น เรียนรู้และใช้เพื่อสื่อสาร ความคิด ความรู้สึก ความปรารถนาและใช้ในการประกอบกิจการต่างๆ ร่วมกัน คนที่ใช้ภาษาเดียวกันจึงสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกันได้อย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง ภาษาช่วยให้คนสามารถรวมกันเป็นกลุ่มและสังคมที่มีแบบแผน มีการร่วมมือกันในกิจกรรมต่างๆ และภาษาทำให้สังคมสามารถควบคุมการกระทำและความคิดของตนได้ นอกจากนี้ การสื่อความหมายโดยใช้ภาษายังเป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดทางสังคมและวัฒนธรรมแก่ชนรุ่นหลังอีกด้วย (สุจริต เพียรชอบ,2531)

ภาษาเป็นวัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ในการติดต่อสื่อสาร ทำความเข้าใจ แสดงความรู้และความคิด ภาษษทำให้มนุษย์สามารถรวมกันเป็นกลุ่มและพัฒนาจนเป็นสังคมที่มีระเบียบ มีแบบแผนในการดำเนินชีวิต นอกจากนั้นภาษายังเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรม อารยธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความแตกต่าง (ส.ศิวลักษณ์,2521) หากไม่มีภาษา มนุษย์ก็ไม่ต่างจากสัตว์ และไม่สามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมใดๆ ได้ภาษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการดำรงชีวิตในสังคมของมนุษย์ในสังคมของมนุษย์

การเรียนรู้ภาษาที่หนึ่ง

เด็กปฐมวัยมีความต้องการทางการเรียนรู้ซึ่งแตกต่างจากผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ เด็กจะมองภาพรวมมากกว่าการวิเคราะห์ และแยกแยะออกเป็นส่วนๆ Piaget (1980) กล่าวว่า เด็กยิ่ง

อายุน้อยเท่าใด ยิ่งเป็นผู้เรียนที่มองทุกอย่างในภาพรวมมากขึ้นเท่านั้น เด็กจะตอบสนองต่อภาษา ในแง่ที่สิ่งนั้นสามารถนำไปใช้อย่างไร มากกว่าการเรียนรู้แบบนามธรรม

ทิศนา แขมมณี และคณะ (2536) ได้กล่าวถึง พัฒนาการทางภาษาว่า ภาษามีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างมาก พัฒนาการทางด้านภาษาของมนุษย์เริ่มจากภาษาพูดไปสู่ภาษาเขียน ดังนั้น การเรียนรู้ด้านภาษาในเด็กปฐมวัยจึงเน้นที่ภาษาพูด และการใช้ภาษาได้เหมาะสมกับกาละเทศะ ซึ่งมีส่วนสำคัญยิ่งต่อการเรียนรู้ของเด็กต่อไป พัฒนาการทางภาษาประกอบด้วย การเรียนรู้ความหมายของคำใหม่ๆ ความเข้าใจประโยคต่างๆ ที่ซับซ้อน ความสามารถในการสร้างประโยคซับซ้อน การขยายความสิ่งที่พูดเพื่อสื่อสารให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่กำลังพูด และการใช้ภาษาเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ นอกจากนี้พัฒนาการทางภาษา ยังอาจหมายถึง พัฒนาการทางด้านการฟัง การอ่าน และการเขียน (Writing language) รวมตลอดถึงความเข้าใจคำต่างๆ ที่เขียนและกระบวนการเขียน

นภเนตร ธรรมบวร (2540) กล่าวถึง ลักษณะพัฒนาการทางภาษาในเด็กว่า มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นการนำเด็กเข้าสู่โลกใหม่ต่อไป ดังนั้นภาษาจึงเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งสำหรับพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก ความคิดต่างๆ จะถ่ายทอดสู่กันได้ก็โดยผ่านภาษา การพูดถือเป็นการแสดงออกทางพัฒนาการทางภาษาด้านหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญพอกับความคิด การรับรู้ การเรียนรู้ ความจำ และความรู้ความเข้าใจ การเขียน ส่วนการพูดเป็นการรวมประสบการณ์ด้านต่างๆ ของเด็กเข้าด้วยกัน อันได้แก่ ความรู้สึก

ตารางที่ 1 พัฒนาการทางภาษาที่หนึ่งของเด็กตั้งแต่วัยแรกเกิด-6 ปี

อายุ	พัฒนาการทางภาษา
แรกเกิด	ปกติจะไม่ออกเสียง จะทำเสียงเมื่อร้องไห้ สะอึก จาม เรอ
5-6 สัปดาห์	เริ่มทำเสียง เล่น เสียง โดยเฉพาะถ้ามีคนมาเล่น หยอกล้อ
3 เดือน	ชอบเล่นเสียง และจะทำเสียงตอบผู้อื่นหยุดฟังขณะที่ผู้อื่นทำเสียงพูดด้วย
6 เดือน	หัวเราะและส่งเสียงถ้ามีคนมาเล่นด้วย ถ้าไม่พอใจก็ร้องกรี๊ดกร๊าด ชอบเล่นเสียง และออกเสียง เช่น “เกอ” “เดอ
9 เดือน	เลียนเสียงผู้ใหญ่ ชอบออกเสียงเป็นคำซ้ำๆ กันบ่อยๆ เช่น “หม่ำ หม่ำ”
1 ปี	เริ่มเข้าใจความหมายของคำ เช่น “ส่งให้แม่” และออกเสียงคำที่มีความหมายได้ 1-2 คำ เช่น “แม่” “บ๊าย บาย” พูดได้ประมาณ 6-20 คำ

ตารางที่ 1(ต่อ)

อายุ	พัฒนาการทางภาษา
2 ปี	พูดได้ประมาณ 50 คำ และบางทีก็พูดได้เป็นประโยคสั้นๆ เริ่มใช้คำแทนตนเอง เริ่มตั้งคำถามและเข้าใจที่ผู้อื่นพูดด้วย3 -3 ปี 6 เดือน รู้จักคำศัพท์มากขึ้น นับเลขได้ ช่างพูด บอกได้ว่าต้องการอะไร เริ่มถามว่าอะไร อย่างไร ทำไม เมื่อไหร่ เรียกชื่อสิ่งของที่คุ้นเคยได้ สนใจหนังสือเกี่ยวกับสัตว์และนิทานต่างๆ พูดจามีเหตุมีผล รู้จักใช้สรรพนามแทนชื่อตัวเอง เช่น ผม หนู
3 ปี 6 เดือน-4 ปี	พูดมากขึ้น และมีคำศัพท์ใหม่ๆ พูดติดอ่างชั่วระยะหนึ่งพูดประโยคยาวๆได้มากขึ้น รู้จักเรียงวางประโยคได้ถูกต้อง เข้าใจคำว่า “ข้างบน” “ข้างล่าง” รู้จักใช้คำปฏิเสธ เช่น ไม่ไป มักใช้คำว่า “สมมติว่า…” และฟังนิทานได้ประมาณ 20 นาที
4-5 ปี	จำคำศัพท์ได้ประมาณ 1,550-1,900 คำ บอกชื่อและนามสกุลตนเองได้รู้จักเพศของตนเอง ชอบแต่งประโยคโดยใช้คำต่างๆ ชอบใช้คำถาม ทำไม เมื่อไหร่ อย่างไร และสนใจความหมายของคำต่างๆ
5-6 ปี	พูดได้คล่องและถูกหลักไวยากรณ์ แต่ยังออกเสียงพยัญชนะบางตัวไม่ชัด เช่น ส ว ฟ สนใจคำใหม่ๆ และพยายามค้นหาความหมายของคำนั้นๆ จำคำศัพท์ได้ถึง 2,200 คำ บอกชื่อ ที่อยู่ อายุ และวันเกิดของตนเองได้ ชอบท่องหรือร้องเพลงที่มีจังหวะและเนื้อหาที่มีคำสัมผัสกันหรือโฆษณาทางทีวี

แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาที่หนึ่ง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาตามแบบการรู้ภาษา

จากการศึกษาทฤษฎีที่ว่าด้วยธรรมชาติของภาษา (บุษบง ตันติวงศ์, 2536) สรุปได้ว่าการสอนภาษาแบบธรรมชาติ มีลักษณะสำคัญดังนี้

1) แนวการสอนแบบธรรมชาติ เป็นวิธีการสอนที่เลียนแบบการเรียนภาษาแม่ของเด็กต้องจัดประสบการณ์ให้เด็กได้คุ้นเคยกับภาษาที่ตนเรียนมากที่สุด ผู้สอนจะเน้นเรื่องคำศัพท์มาก ส่วนไวยกรณ์นั้นเป็นแบบคำจำกัดความและกฎเกณฑ์ เนื้อเรื่องที่เรียนก็มักยึดเอาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเกณฑ์เน้นภาษาพูดเป็นหลักสำคัญ โดยเน้นให้ผู้เรียนเคยชินกับแบบของภาษาพูดมากกว่าทักษะอื่น เพราะการสอนภาษา

2) แนวธรรมชาติเน้นที่การสื่อสารในสถานการณ์จริง ครูต้องให้ข้อมูลทางภาษาที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียนและสามารถเข้าใจได้ง่าย นอกจากนั้นยังต้องจัดกิจกรรมต่างๆ ที่อำนวยประโยชน์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาและสามารถใช้ภาษาได้อย่างอัตโนมัติ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาตามแบบการเรียนภาษาแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

2.1 แนวคิดทางด้านจิตวิทยา ซึ่งแบ่งทฤษฎีการเรียนรู้ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1.1 ทฤษฎีสิ่งเร้าและการตอบสนอง หรือทฤษฎีการเรียนรู้แบบพฤติกรรม การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงสิ่งเร้าและการตอบสนอง เมื่อได้รับการเสริมแรงจากการตอบสนองที่ถูกต้องก็จะเพิ่มการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น

2.1.2 ทฤษฎีความคิดและความเข้าใจ การเรียนรู้เป็นกระบวนการของการค้นพบและเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ การเรียนรู้เกิดจากการมองเห็นความสัมพันธ์ของปัญหาจนเกิดความเข้าใจ

2.2 แนวคิดทางด้านภาษาศาสตร์ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

2.2.1 กลุ่มที่เน้นโครงสร้าง มองว่าภาษาเป็นสิ่งที่วิเคราะห์ได้เป็นระบบและพิจารณาเป็นส่วนๆ ได้

2.2.2 กลุ่มไวยกรณ์ปริวรรต มองว่าภาษาเป็นเรื่องของกฎเกณฑ์ ในการวิเคราะห์ไวยกรณ์ของประโยค

2.2.3 กลุ่มภาษาศาสตร์ทางสังคม โต้แย้งทฤษฎีความสามารถทางภาษาของ Chomsky (1969) เพราะChomsky ไม่ได้กล่าวถึงความสำคัญทางด้านวัฒนธรรมสังคมและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

2.3 แนวคิดทางด้านมานุษวิทยา เห็นว่า ผู้เรียนภาษาได้นั้นจะต้องเป็นผู้ที่คิดแสดงความรู้สึกหรือพฤติกรรม โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความสามารถทางด้านสติปัญญาและต้องขึ้นอยู่กับความรู้สึกของตนเอง ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องคำนึงถึงเนื้อหาที่สัมพันธ์กับความรู้สึก ประสบการณ์ ความจำ ความหวัง ความปรารถนา ความเชื่อ ค่านิยมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากแนวความคิดทางจิตวิทยา ภาษาศาสตร์และมานุษยวิทยา ทำให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาดังนี้

2.3.1 กลุ่มที่เน้นพฤติกรรม เชื่อว่าภาษาเป็นเรื่องของนิสัยหรือความเคยชิน การเรียนภาษา คือ การเลียนเสียงหรือการเลียนแบบ การสอนภาษาจึงมุ่งสร้างนิสัยให้พูดภาษาใหม่ได้อย่าง คล่องแคล่วโดยไม่ต้องคิด เน้นเนื้อหาที่ต้องการจะพูดเท่านั้น การสอนจึงเน้นการเลียนแบบบทเรียน จะจัดเตรียมจากผลการเปรียบเทียบภาษาของตนกับภาษาที่เรียนในด้านระบบเสียงและรูปประโยค

2.3.2 กลุ่มที่เน้นความรู้ความเข้าใจ เชื่อว่าการเรียนการใช้ภาษาเป็นกระบวนการอิสระ ที่ไม่ผูกพันกับสิ่งที่เคยเรียนมาแล้ว การเรียนภาษาของมนุษย์เกิดจากสัญชาติญาณ เด็กสามารถใช้ภาษาและเข้าใจภาษาที่ไม่เคยได้ยินมาก่อนได้ เพราะมีกลไกในสมองที่จะวิเคราะห์ข้อมูลและสร้างกฎเกณฑ์ ผู้ใหญ่ไม่สามารถสอนเด็กเห็นโครงสร้างหรือกฎเกณฑ์ที่ซับซ้อนได้หมด ผู้ใหญ่เป็นเพียงผู้ป้อนข้อมูลให้เด็ก ส่วนการเรียนรู้เด็กจะเป็นผู้กระทำเองโดยอาศัยกลไกตามธรรมชาติ

2.3.3 กลุ่มที่เน้นการสื่อสาร เชื่อในหลักสำคัญดังนี้

1) การเรียนภาษาย่อมมีเป้าหมาย

2) ความสามารถในการใช้ประโยคและความคิดอย่างต่อเนื่องทั้งหมดในขณะสื่อสาร มีความสำคัญกว่าส่วนประกอบย่อยๆ ในประโยค

3) กระบวนการสื่อสารมีความสำคัญเท่ากับรูปแบบของภาษา การเรียนภาษาเน้นการปฏิบัติข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์มิใช่อุปสรรคสำคัญที่สุดของการสื่อสาร

2.3.4 กลุ่มมานุษยวิทยา เชื่อว่าจุดประสงค์ของการเรียนภาษา มิใช่เพื่อการสื่อสารกับผู้คนเท่านั้น แต่เพื่อที่จะพัฒนาศักยภาพภายในตัวของตนเอง และถือว่าภาษาเป็นเครื่องมือของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ความสำคัญและลักษณะสำคัญของภาษาไทย

ภาษาเป็นศูนย์กลางในการโยงใยคนทั้งชาติ ดังที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชนิพนธ์ในเรื่อง ความเป็นชาติโดยแท้จริง ว่า (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , 2423 หน้า 1-27)

“ ภาษาเป็นเครื่องผูกพันมนุษย์ต่อมนุษย์แน่นแฟ้นเสียยิ่งกว่าสิ่งอื่นและไม่มีสิ่งไรที่จะทำให้คนรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ดีไปกว่าการพูดภาษาเดียวกัน… ”

ความเป็นมนุษย์อยู่ที่มีภาษาใช้ ดังนั้นความเป็นคนไทยจึงอยู่ที่มีภาษาไทยใช้ เพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่มีภาษาของตนเองและภาษาไทยนั้นมีวิวัฒนการมาไม่น้อยกว่า 700 ปี ดังหลักฐานการใช้ภาษาไทย ที่บันทึกข้อความในหลักศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองและความเป็นไปในสังคมไทย ภาษาไทยจึงเป็นเครื่องแสดงเอกลักษณ์ประจำชาติ ความเป็นเอกราช และความเป็นชาติที่เก่าแก่ที่มีการสืบทอดความเจริญทางด้านศิลปกรรม ขนบประเพณี ภาษาและวรรณคดี มาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน คนไทยทุกคนจึงควรภูมิใจและช่วยกันดูแลรักษา มรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษของเราได้สร้างขึ้นไว้ให้เจริญสืบไป

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุยเดช ทรงมีพระราชดำรัสในที่ประชุมของชุมนุมภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงความสำคัญของภาษาไทยไว้ดังนี้(พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุยเดช , 2505 หน้า179-180)

> *".....ภาษาไทยเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของชาติ ภาษาทั้งหลายเป็นเครื่องมือของมนุษย์ชนิดหนึ่ง คือ เป็นทางสำหรับแสดงความคิดเห็นอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่สวยงามอย่างหนึ่ง เช่น ในทางวรรณคดี เป็นต้น ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องรักษาเอาไว้ให้ดี ประเทศไทยนั้นมีภาษาของเราเองซึ่งต้องหวงแหน ประเทศใกล้เคียงของเราหลายประเทศมีภาษาของตนเอง แต่ว่าเขาก็ไม่แข็งแรง เขาพยายามหาหนทางที่จะสร้างภาษาของตนเองไว้ให้มั่นคง เรามีโชคดีที่มีภาษาของตนเอง แต่โบราณกาล จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะรักษาไว้....."*

ลักษณะสำคัญของภาษาไทย

ลักษณะสำคัญของภาษาไทย มีลักษณะที่พึงสังเกตดังต่อไปนี้

1. ภาษาไทยเป็นภาษาคำโดดมีรูปคำเป็นคำพยางค์เดียว วิธีที่จะขยายคำหรือขึ้นคำใหม่ จึงใช้วิธีผันเสียงวรรณยุกต์และนำคำสองคำมาประสมกัน
2. ภาษาไทยมีเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งทำให้เกิดคำใหม่มีความหมายแตกต่างกันไป
3. ภาษาไทยมีตัวการันต์ การดัดแปลงคำหลายพยางค์ให้เข้ารูปภาษาคำพยางค์เดียว มีเครื่องหมายทัณฑฆาตไม่ให้ออกเสียงตัวการันต์นั้น(ประภาศรี สีหอำไพ, 2538)
4. ภาษาไทยจะเขียนคำแต่ละคำติดกัน
5. ภาษาไทยไม่นิยมใช้เครื่องหมายวรรคตอน
6. ภาษาไทยไม่มีรูปกาล (ศรินธร วิทยะสิรินันท์,2546)

สภาวะสองภาษา

เด็กสองภาษา

Gordon and Browne (1995) สรุปว่า สภาวะสองภาษาเป็นการรับรู้ภาษาระหว่างช่วงต้นของชีวิต เด็กสองภาษาต้องเรียนรู้ที่จะเข้าใจและสร้างลักษณะของแต่ละภาษา แล้วจึงจะสามารถพัฒนาการสื่อสารได้สองระบบ

อรุณี วริยะจิตรา (2532) ได้จำแนกชนิดของภาษาออกเป็น

1. ภาษาแรก หรือภาษาที่หนึ่ง คือ ภาษาที่เด็กพูดได้เป็นภาษาแรก เพราะพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูพูดกันในครอบครัว

2. ภาษาที่สอง คือ ภาษาที่ผู้เรียน เรียนเพื่อใช้รองไปจากภาษาแรกหรือภาษาที่หนึ่ง

3. ภาษาต่างประเทศ คือ ภาษาอื่นที่ผู้เรียนใช้ติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้ภาษานั้น

สำหรับนักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยนั้น มีการใช้ภาษาไทยในลักษณะต่างๆ กันดังนี้ (ศรินธร วิทยะสิรินันท์, 2546)

1. ภาษาไทยเป็นภาษที่หนึ่งทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน มักพบในนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนไทยจนถึงชั้นประถมศึกษาตอนปลายขึ้นไป แล้วจึงย้ายมาเรียนในโรงเรียนนานาชาติ

2. ภาษาไทยเป็นภาษาสองทั้งในภาพูดและภาษาเขียน มักพบในนักเรียนไทยที่มีพ่อแม่เป็นชาวต่างประเทศ และหรือพ่อแม่มักใช้ภาษาอื่นในการพูดคุยกับลูกที่บ้าน รวมทั้งนักเรียนไม่ได้เรียน หรือไม่ได้รับการส่งเสริมให้เรียนวิชาภาษาไทยอย่างจริงจัง

3. ภาษาไทยเป็นภาษาที่หนึ่งในภาษาพูด แต่เป็นภาษาที่สองในภาษาเขียน มีน้อยมาก พบในนักเรียนไทยที่พูดภาไทยที่บ้าน แต่ไม่ได้เรียนหรือรับการส่งเสริมให้เรียนวิชาภาษาไทยอย่างจริงจัง จึงอ่านเขียนภาษาไทยได้น้อยหรือไม่ได้เลย

4. ภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ มีน้อยมาก พบในนักเรียนไทยที่เพิ่งย้ายมาจากต่างประเทศ และนักเรียนไทยที่ขาดโอกาสในการได้ยินและได้ใช้ภาษษไทยในชีวิตประจำวัน อาจได้เรียนภาษาไทยในโรงเรียนบ้าง แต่เป็นการเรียนภาษาไทยในฐานะต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับเด็กที่รู้สองภาษา

นักการศึกษาและนักภาษาศาสตร์เมื่อ 40 กว่าปีก่อน เชื่อว่าการที่เด็กรู้สองภาษานั้นทำให้เกิดความสับสนและก่อให้เกิดผลเสียทางสติปัญญา แต่ต่อมาความเชื่อนี้ก็เปลี่ยนไป เนื่องจากการศึกษาวิจัยของ Peal และ Lambert (Peal และ Lambert,1977 ; อ้างถึงในวรวรรณ เหมชะญาติ,2541) พบว่าเด็กที่รู้สองภาษาเท่าๆ กันมีคะแนนทางสติปัญญา ทั้งในเรื่องของการใช้ถ้อยคำและท่าทางดีกว่าเด็กที่รู้เพียงภาษาเดียวอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากการมีประสบการณ์รู้ทางภาษาทั้งสองระบบทำให้เด็กมีความยืดหยุ่นทางสติปัญญาและการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการใช้ภาษาที่ดีกว่า หากวิเคราะห์ในแง่บริบททางสังคมและวัฒนธรรม ในการพิจารณาถึงความสามารถในเด็กที่รู้สองภาษา จากการศึกษาข้างต้น Lambert ได้เสนอโมเดลการเพิ่ม/การลดในเด็กที่รู้สองภาษา เป็นแนวคิดคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้สองภาษาของเด็กซึ่งอธิบายได้ดังนี้

ก. โมเดลการเพิ่มในเด็กที่รู้สองภาษา(additive bilinguals) เชื่อกันว่า การพัฒนาภาษาสองภาษาของเด็ก เกี่ยวข้องกับการให้คุณค่าของภาษาทางสังคม และการเคารพแบบแผนการใช้ของแต่ละภาษาในสังคม อธิบายได้ว่า ในกรณีที่ครอบครัวและชุมชนท้องถิ่นของเด็ก

ยอมรับว่าภาษาทั้งสองนั้นคือ “สิ่งที่มีค่าต่อการเรียนรู้” ภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สองจะช่วยเหลือสนับสนุนกันในทางที่ดีต่อพัฒนาการทางภาษาของเด็ก ภายใต้สภาพแวดล้อมดังกล่าว ภาษาที่สองไม่ได้ถูกนำเข้ามาแทนที่ภาษาที่หนึ่ง นอกจากนี้ Lambert ยังเชื่อว่าการอ่านออก เขียนได้ในภาษาที่หนึ่ง จะช่วยให้การอ่านออกเขียนได้ในภาษาที่สองนั้นง่ายดายขึ้น และการอ่านออกเขียนได้ในภาษาที่สอง ยังมีความเกี่ยวโยงกันกับความสามารถทางสติปัญญาและความยืดหยุ่นอยู่เช่นเดิม ซึ่งเป็นข้อได้เปรียบทางสติปัญญาของเด็กที่รู้สองภาษาอีกด้วย

ข. โมเดลการลดในเด็กที่รู้สองภาษา (subtractive bilinguals) เชื่อว่าหากนโยบายการศึกษาของชาติ เน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาหลักของชาติที่ตนอาศัยอยู่ และแรงกดดันทางภาษาในสังคมรูปแบบต่างๆ บีบบังคับให้เด็กที่มีสองภาษาต้องละทิ้งภาษาประจำเชื้อชาติของตน (ภาษาแม่หรือภาษาที่หนึ่ง) เพื่อมาเรียนภาษาที่สองซึ่งเป็นภาษาของชาติ ที่ตนอาศัยอยู่ ความสามารถทางภาษาของเด็กจะปรากฏออกมาในลักษณะของการลบความรู้ทางภาษาและวัฒนธรรมประจำเชื้อชาติของตนออกไปเสีย และนำความรู้อื่นเข้ามาแทนที่ กล่าวคือในกรณีที่ภาษาที่หนึ่งของเด็ก ซึ่งเด็กใช้ที่บ้านหรือในชุมชนไม่ได้เป็นภาษาที่มีอิทธิพลต่อส่วนรวม ซึ่งในที่นี้หมายถึง ภาษาที่หนึ่งของเด็กไม่ได้ถูกนำไปใช้ในชีวิตจริงที่โรงเรียนทักษะทางภาษาในภาษาที่หนึ่งของเด็กนั้นจะไม่ได้รับการพัฒนาไปด้วย แม้ว่าเด็กจะใช้ภาษานั้นที่บ้านและในชุมชนก็ตาม แต่ในทางตรงกันข้าม การพัฒนาทางภาษาอย่างมีระบบนั้นกลับเกิดขึ้นในการใช้ภาษาที่สองซึ่งถูกใช้ในโรงเรียน และในกรณีนี้ไม่เพียงแต่จะมีการแข่งขันระหว่างภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สองเท่านั้น ภาษาที่สองยังถูกมองว่ามีความสำคัญในการที่จะใช้แทนการสื่อสารในภาษาที่หนึ่งอีกด้วย ดังนั้นแม้ว่าเด็กจะใช้ภาษาที่หนึ่งที่บ้านหรือในชุมชนท้องถิ่นก็ตาม ก็ไม่ได้หมายความว่าทักษะการอ่านออกเขียนได้ในภาษาที่หนึ่งของเด็กนั้นจะได้รับการพัฒนาไปด้วย แต่ตรงกันข้ามการพัฒนานั้นกลับเกิดขึ้นในการใช้ภาษาที่สองในโรงเรียน ข้อจำกัดทางภาษานี้ นำไปสู่ความเสียเปรียบทางสติปัญญาของเด็กที่รู้สองภาษา ผลจึงกลายเป็นความบกพร่องทางด้านภาษาของเด็กในที่สุด ตัวอย่างเช่นประสบการณ์ทางภาษาของชนกลุ่มน้อยในประเทศต่างๆ เป็นต้น

จากแนวคิดทางการเรียนรู้ภาษาข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าการพึ่งพากันทางภาษา นับว่าเป็นการส่งเสริมซึ่งกันและกัน (Bi-directional) คือความสามารถในการใช้ภาษาที่หนึ่งจะช่วยพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาที่สองนั่นเอง

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาที่สอง

ปัจจุบันแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาที่สองที่ได้รับความสนใจกันมาก คือ Krashen and Terrel (1983) ซึ่งได้กล่าวสมมติฐานในการเรียนรู้ภาษาที่สองไว้ 5 ประการ สรุปได้ดังนี้

1) The Acquisition learning hypothesis

การรู้ภาษา (Language Acquisition) เป็นวิธีการเรียนรู้ภาษาที่สองที่มีกระบวนการคล้ายคลึง หรือเหมือนกันกับการเรียนรู้ภาษาที่ 1 คือ เป็นการเรียนภาษาจากการใช้ภาษาในการสื่อสารจริงๆ การเรียนแบบนี้ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ในตัวภาษาขึ้นตามธรรมชาติ เป็นการเรียนภาษาที่ใกล้เคียงกับภาษาที่ 1 ส่วนการเรียนภาษา (Language Learning) เป็นวิธีการเรียนแบบไม่เป็นธรรมชาติ เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับตัวภาษา เช่น รูปแบบและไวยกรณ์ของภาษา ผู้เรียนรู้ตัวอยู่ตลอดเวลาว่ากำลังเรียนอะไร กล่าวคือ เป็นการเรียนภาษาจากกฎเกณฑ์ของภาษา การเรียนภาษาที่เน้นหนักไปในการเรียนรู้กฎเกณฑ์ของตัวภาษา และความถูกผิดในการใช้ภาษา เป็นการเรียนในลักษณะที่ไม่ใกล้เคียงกับการเรียนภาษาแบบรู้ภาษา ทั้งนี้เพราะในการเรียนภาษาแบบรู้ภาษาเด็กไม่ได้เรียนรู้ภาษาจากกฎเกณฑ์ของภาษา

2) The Natural order hypothesis

การเรียนรู้กฎเกณฑ์ของภาษา จะเป็นไปตามลำดับก่อนหลังตามธรรมชาติ นั่นคือผู้เรียนสามารถจะเรียนรู้โครงสร้างของภาษาบางอย่างได้ ก่อนโครงสร้างอื่นๆ และลำดับขั้นตอนการเรียนรู้กฎเกณฑ์นี้ เกิดขึ้นคล้ายคลึงกันในผู้เรียนทุกคน ไม่ว่าผู้ใหญ่หรือเด็กที่เรียนรู้ภาษาที่สอง หรือแม้แต่ในภาษาแรกก็ตาม ดังนั้นในการสอนภาษาจึงไม่มีประโยชน์ที่ผู้สอนจะเริ่มสอนหรือแก้คำผิดของกฎเกณฑ์บางอย่าง ในขณะที่ผู้เรียนยังไม่อยู่ในขั้นที่จะรับรู้กฎเกณฑ์นั้นๆ ได้

3) The Monitor hypothesis

การเรียนรู้กฎเกณฑ์ของภาษา ช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการ ใช้ภาษาได้น้อยมาก เพราะการเรียนรู้ภาษามีส่วนเพียงช่วยตรวจแก้ภาษาเท่านั้น เมื่อเรากล่าวข้อความในภาษาที่สอง เพื่อจุดมุ่งหมายในการสื่อสารอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น เรามุ่งความสนใจไปที่เนื้อหามากกว่าตัวภาษา เรานำความรู้เรื่องกฎเกณฑ์ภาษามาใช้ก็ต่อเมื่อเรารู้ว่าจะกล่าวอะไร โดยนำมาตกแต่งเนื้อหาที่สร้างขึ้นมาให้ถูกต้องยิ่งขึ้น ดังนั้นกฎเกณฑ์ของภาษาจึงไม่ช่วยให้เราพูดภาษาคล่องขึ้น แต่มีบทบาทเพียงตรวจแก้ไขข้อบกพร่องในการใช้ภาษาเท่านั้นและการตรวจแก้ไขนี้ทำได้ในแวดวงที่จำกัดและมีเงื่อนไข 3 ประการคือ ผู้ใช้ภาษามีเวลาเพียงพอ ผู้ใช้ภาษาต้องให้ความสนใจในเรื่องรูปแบบและความถูกต้องของภาษา และผู้ใช้ภาษารู้กฎเกณฑ์ในภาษา

4) The Input hypothesis

มนุษย์เรียนรู้ภาษาเพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา จากภาษาที่ตนได้รับฟัง หรืออ่านอย่างเข้าใจ เช่น เด็กเรียนภาษาแรกจากการได้ฟังสิ่งที่ผู้ใหญ่พูดกับตน ทั้งนี้เพราะภาษาที่ผู้ใหญ่พูดกับเด็กนั้น มีทั้งคำศัพท์และกฎเกณฑ์รูปแบบใหม่ๆ ของภาษาร่วมด้วยอยู่เสมอ แต่เนื่องจาก

ผู้ใหญ่ใช้กฎเกณฑ์ทางภาษาหรือคำศัพท์ใหม่ๆ ในบริบทรอบๆ ตัวเด็ก หรือใช้ข้อมูลเหนือตัวภาษา เช่น ท่าทางต่างๆ เข้ามาช่วย จึงทำให้เด็กสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้ใหญ่พูดได้ เมื่อเด็กเข้าใจเนื้อหาของภาษาแล้วก็สามารถเรียนรู้ตัวภาษาโดยไม่รู้ตัว

5) The Affective-filter hypothesis

ทัศนคติเป็นตัวแปรที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จในการเรียนภาษา นักภาษาศาสตร์อีกหลายท่าน ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาที่สองจากสมมติฐานดังกล่าว และแสดงทัศนคติไว้ดังนี้

Harmer (1989) กล่าวว่า เป็นการยากที่จะทำนายได้ว่า เมื่อไรผู้เรียนจะเรียนภาษาได้จากการใช้ภาษา หรือเมื่อไรจะเรียนภาษาได้จากการเรียนกฎเกณฑ์ของภาษา เพราะการเรียนภาษาขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคล

Stevick (1982) มีความเห็นว่า การเรียนภาษาแบบธรรมชาติและการเรียนภาษาแบบไม่เป็นธรรมชาติมีส่วนอยู่ในขบวนการเดียวกัน และต่างก็เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพราะในการใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ เราต้องใช้ภาษาได้อย่างคล่องแคล่วและถูกต้อง ดังนั้นในการเรียนภาษา ผู้สอนจึงควรให้ผู้เรียนมีโอกาสทั้งรับรู้ (acquire) และเรียนรู้ (learn) เพื่อที่ผู้เรียนจะได้มีความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากทัศนคติจะเป็นตัวแปรที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จในการเรียนภาษา ยังมีปัจจัยอีกหลายประการที่มีผลการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็ก แรมสมร อยู่สถาพร (2538) สรุปว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สอง ที่เป็นที่ยอมรับของนักการศึกษาด้านการสอนภาษาที่สองคือ แรงเสริมและทัศนคติ ยุทธศาสตร์การสอน และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ส่วนในด้านโรงเรียนนั้น ปัจจัยที่จะช่วยให้โปรแกรมการสอนภาษาที่สองของ นักเรียนประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี ได้แก่ หลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการสอน วิธีการสอน เทคนิคการสอน ตำราเรียน และวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน

Gardner (1968) พบว่า ทัศนคติและแรงจูงใจในการเรียนมีผลต่อความสำเร็จในการเรียนของนักเรียนมากเช่นกัน แรงจูงใจที่มีผลต่อความสำเร็จในการเรียนภาษาที่สองของผู้เรียนมี 2 ประเภท คือ แรงจูงใจที่ผู้เรียนต้องการจะเข้าสู่สังคมของภาษาที่เรียน และแรงจูงใจที่ผู้เรียน เรียนเพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคต แรงจูงใจประเภทแรกจะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ที่ความสามารถเกือบเท่าเทียมเจ้าของภาษาได้มากกว่า และพบว่าทัศคติของผู้ปกครอง มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเรียนภาษาที่สองของผู้เรียนเป็นอย่างมาก ผู้ปกครองที่เห็นคุณค่าและมีทัศคติที่ดีต่อภาษาที่สอง จะส่งเสริมและเอาใจใส่ให้เด็กของตนเรียนภาษานั้นๆ อย่างดี และเด็กเองก็จะมีทัศคติที่ดี

ความสัมพันธ์และความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สอง

การเรียนรู้ภาษาที่หนึ่ง เป็นการเป็นรู้ภาษาตามธรรมชาติของเด็ก ส่วนการเรียนรู้ภาษาที่สอง มักเกิดจากการสอนที่อาจจะเป็นการสอนเป็นแบบแผนที่ครูและโรงเรียนจัดให้ อย่างไรก็ตาม นักการศึกษาภาษาที่สองส่วนใหญ่ยอมรับว่า กระบวนการการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กนั้น คล้ายคลึงกับกระบวนการการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้ (แรมสม อยู่สถาพร, 2538)

1. ขั้นสำรวจ
2. ขั้นการเลียนแบ[
3. ขั้นการเปรียบเทียบและสรุปกฎ
4. ขั้นการศึกษาอย่างเป็นแบบแผน

ในขั้นตอนแรกเด็กจะพยายามออกเสียงทุกชนิดทั้งง่ายและยาก มีผลงานวิจัย ที่ชี้ให้เห็นว่าเด็กจะสามารถออกเสียงที่ยากได้ ซึ่งในบางครั้งไม่สามารถออกได้เมื่อโตขึ้น ในขั้นที่สองเด็กจะฟังผู้ใหญ่พูดและพยายามเลียนแบบ ในขั้นที่สาม เด็กจะพยายามเชื่อมโยงคำศัพท์ต่างๆ กับสิ่งของหรือคน และพยายามจะจับคู่และจำรูปแบบประโยคต่างๆ และในขณะเดียวกันก็พยายามที่จะสร้างคำศัพท์ หรือรูปแบบประโยคของตนตามความเข้าใจที่ตนสรุปได้ ในขั้นสุดท้ายการศึกษาอย่างเป็นแบบแผนหรือเป็นระบบ จะช่วยขยายประสบการณ์และความสามารถที่เด็กมีอยู่ให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ส่วนทางด้านความแตกต่างระหว่างการเรียนภาษาที่สองและภาษาที่หนึ่งนั้น นักการศึกษาภาษาที่สอง Prator (1969) ได้อธิบายถึงความแตกต่างของการเรียนภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สองไว้ดังนี้

1. ด้านเวลา เวลาในการเรียนรู้ภาษาที่สองนั้นจำกัด ในขณะที่เวลาของการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งนั้นมีอยู่ตลอดทั้งวัน

2. ด้านความรับผิดชอบของครู เนื่องจากเวลาจำกัดความรับผิดชอบของครูผู้สอนภาษาที่สองจึงมีขอบเขตกว้างขวาง เพื่อช่วยให้เด็กสามารถใช้ภาษาที่สองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมให้มากที่สุดเท่าที่เด็กแต่ละคนจะสามารถทำได้

3. ด้านเนื้อหา ครูต้องวางแผนลำดับเนื้อหาไว้อย่างดีเพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. ด้านกิจกรรมที่เป็นแบบแผน ผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรรมการเรียนการสอน ในขณะที่การเรียนภาษาที่หนึ่งอาจไม่ต้องเน้นกิจกรรม ดังกล่าวนัก

5. ด้านแรงเสริม เด็กที่เรียนภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สองนั้น จะมีแรงเสริมที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน แรงเสริมที่สำคัญของเด็กเรียนภาษาที่หนึ่งได้แก่ ความต้องการ ความรัก ความหิว ความกลัว และความจำเป็นที่จะต้องสื่อสาร ในทางตรงกันข้าม ครูที่สอนภาษาที่สองต้องใช้ความพยายามที่จะชักจูงโน้มน้าวให้เด็กเห็นความสำคัญของภาษาที่สองที่เรียน ตลอดจนชักจูงให้เด็กเห็นคุณค่า และบทบาทที่สำคัญในสังคมของภาษานั้นๆ

6. ด้านประสบการณ์ชีวิต ประสบการณ์ที่เด็กจะต้องใช้ในการเรียนภาษาที่สองนั้นมีขอบเขตกว้างขวางลึกซึ้ง ครูจะต้องรู้จักเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะกับสถานการณ์การเรียนในช่วงนั้นๆ และให้เหมาะกับระดับความสามารถทางภาษาและความคิดรวบยอดของเรื่องที่เรียนนั้นๆ ด้วย

7. ด้านลำดับของทักษะในการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งนั้น เด็กจะเรียนรู้ได้ตามลำดับการเรียนรู้ภาษาตามธรรมชาติ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งลำดับทักษะดังกล่าวนี้ Prator พบว่า ไม่สามารถใช้ได้กับทุกสถานการณ์ของการเรียนรู้ภาษาที่สองด้านการเปรียบเทียบและการสรุปหลักเกณฑ์ Prator เห็นว่ากระบวนการเปรียบเทียบและการสรุปหลักเกณฑ์ของการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งของเด็กนั้น สามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้ภาษาที่สองได้

8. ด้านความเข้าใจผิดด้านวัฒนธรรม ในการสอนภาษาที่สองนั้น เด็กจะเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่างไป ดังนั้นครูจึงควรระมัดระวังในด้านนี้ให้มาก

9. ด้านอุปสรรคทางด้านภาษาในการเรียนรู้ภาษาที่สองนั้น เด็กจะมีความรู้ด้านภาษาที่หนึ่งอยู่ก่อนแล้ว อิทธิพลของภาษาที่หนึ่งจะมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กเป็นอย่างมาก

ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรม

ภาษาและวัฒนธรรมเป็นของคู่กัน ความสามารถในการใช้ภาษานอกจากจะคำนึงถึงความถูกต้องของหลักการใช้ภาษาแล้ว ยังรวมถึงความสามารถในการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ความนิยมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาด้วย นักวิชาการหลายคนเห็นพ้องกันว่าภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม และเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก (Brown, 1990) ซึ่งตรงกับความเห็นของ Lado (Lado, 1975) ที่กล่าวว่า “ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือของการสื่อสารของสมาชิกในสังคม และเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงส่วนประกอบอื่น ๆ ของวัฒนธรรม”

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532) กล่าวว่า “วัฒนธรรมและภาษาเป็นของคู่กัน มีความเกี่ยวข้องกันอย่างแน่นแฟ้น ภาษาไม่ใช่สิ่งโดดๆ แต่มีโครงสร้างอยู่บนขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นเครื่องสะท้อนถึงชีวิตความเป็นอยู่ วิธีการประพฤติปฏิบัติ ความเชื่อและทัศนคติของกลุ่มชนเจ้าของภาษา”

ทิพย์สุดา นัยทรัพย์ (2535) กล่าวว่า “ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ซึ่งเป็นไปในลักษณะที่ภาษาซึ่งเป็นส่วนเล็กกับวัฒนธรรมซึ่งเป็นส่วนใหญ่ หรือเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ ด้วยเหตุนี้ การใช้ภาษาในการสื่อความหมายกับผู้อื่นนั้น จะต้องรู้กฎทางสังคมและเข้าใจกฎการพูด มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม ตลอดจนต้องรู้ว่าเจ้าของภาษาพูดอย่างไรในบริบทต่างๆ อันเป็นพื้นฐานในการเลือกใช้ถ้อยคำอย่างเหมาะสม”

เมื่อภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม และมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ ครูสอนภาษาควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสรับและซึมซับวัฒนธรรมเป้าหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งทักษะในการเข้าใจถึงความหมายของวัฒนธรรม เพราะการเรียนรู้ภาษามิใช่เป็นการเรียนเกี่ยวกับสัญลักษณ์ทางภาษาเท่านั้น แต่ต้องเรียนรู้วัฒนธรรมของชนชาติที่ใช้ภาษาตลอดจนวัฒนธรรมของภาษาด้วยและไม่ควรแยกสอนหรือเพิ่มเติมความรู้วัฒนธรรมต่างหาก (Chaudron1990 ; Brown, 1990 และ อัจฉรา วงศ์โสธร, 2539)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ภาษากับวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ได้ ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม และมีโครงสร้างอยู่บนขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม รวมถึงเป็นเครื่องสะท้อนถึงชีวิตความเป็นอยู่ และวิถีปฏิบัติและความเชื่อของเจ้าของภาษา ดังนั้นการใช้ภาษานอกจากต้องมีความรู้เกี่ยวกับภาษาแล้ว ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบททางสังคมวัฒนธรรมของภาษานั้นๆ ด้วย ผู้สอนภาษาจึงต้องคำนึงถึงความสำคัญของการสอนวัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษา ควรเน้นให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทั้งทางด้านภาษา และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาควบคู่กันไป ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาสูงขึ้นและยังสามารถนำทักษะทางภาษาที่ได้ ไปใช้ในบริบทของการใช้ภาษาในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม

การจัดหลักสูตรภาษาที่สอง

1. แนวคิดในการจัดหลักสูตร

สุมิตร อังวัฒนกุล (2538) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรภาษาไว้ว่า หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการสอน เพราะหลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดมวลความรู้ประสบการณ์และกิจกรรมทั้งหลาย ซึ่งจัดให้กับผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ การจัดเนื้อหาของหลักสูตรภาษา แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1) การจัดเนื้อหาของหลักสูตรแบบเน้นโครงสร้าง ประกอบด้วยรายการศัพท์และรายการโครงสร้าง

2) การจัดเนื้อหาของหลักสูตรแบบเน้นสถานการณ์ เพราะเชื่อว่าภาษาเกี่ยวพันกับสภาพแวดล้อม จึงไม่สามารถจัดอันดับสิ่งที่จะสอนได้ง่ายนัก เนื่องจากอาจมีโครงสร้างที่ยากและง่ายต่างกันอยู่ในสถานการณ์เดียวกัน

3) การจัดเนื้อหาของหลักสูตรแบบเน้นหน้าที่ และการสื่อความหมาย เน้นสิ่งที่ผู้พูดต้องการจะสื่อสาร โดยมีการวิเคราะห์ความจำเป็นของผู้เรียนที่จะใช้ภาษาในการแสดงความคิดหรือความหมาย เน้นภาษาในแง่วัตถุประสงค์ในการใช้ภาษา หรือความตั้งใจของผู้พูด ไวยกรณ์ยังเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ใช้ภาษาในสื่อสารได้และให้ความสำคัญกับสถานการณ์ที่ใช้ภาษา

2. หลักการจัดสถานการณ์การเรียนภาษาที่สองในห้องเรียน

Linfords (1980) ได้สรุปหลักการในการจัดสถานการณ์การเรียนภาษาที่สองในห้องเรียนดังนี้

1) การพัฒนาการเรียนภาษาที่สอง เป็นกระบวนการต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ความต้องการที่สื่อสารและต้องการที่จะพูดอย่างถูกต้อง

2) สติปัญญาเป็นรากฐานที่สำคัญของการเรียนภาษาที่สอง

3) ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ภาษาที่สอง

4) จัดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมอย่างกระฉับกระเฉงในสถานการณ์ที่มีความหมาย เช่น การเล่นกับผู้พูดภาษาที่สองที่ตนเลือก

5) สิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียนที่สอดคล้องกับการเรียนภาษาที่สอง ครูควรจัดเตรียมสถานการณ์ที่สอดคล้องกับระดับขั้นของพัฒนาการภาษาและความเข้าใจเด็ก

6) เน้นความสำคัญของความหมายมากกว่ารูปแบบที่ถูกต้อง การฝึกปฏิบัติซ้ำๆ จะทำให้เด็กเน้นการเรียนรูปแบบของภาษามากกว่าการสื่อความหมาย

7) จัดสิ่งแวดล้อมหลากหลายที่ประกอบไปด้วยประสบการณ์ ทั้งด้านวัจนภาษาและอวจนภาษา จัดประสบการณ์ให้เด็กสำรวจ ทดลองกิจกรรมหลายๆ อย่างที่เด็กมีโอกาสเลือก

Mills and Mills (1993) สรุปว่า การรับรู้ภาษาที่สองขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่เหมาะสมดังนี้

1) ได้รับความเห็นอกเห็นใจ ความอบอุ่นและสภาพแวดล้อมที่ดี

2) ได้รับความเอาใจใส่ในภูมิหลังด้านภาษาและวัฒนธรรมของเด็ก

3) ได้รับกำลังใจจากพ่อแม่ เพื่อนร่วมชั้น ครู และผู้อื่น

4) ได้ใช้ภาษาแม่ หรือภาษาที่หนึ่งในการแสดงออกถึงความต้องการ ความกลัว ฯลฯ) มีโอกาสในการพูดคุยสนทนาและผ่อนคลายอารมณ์โดยใช้ภาษาแม่

5) ได้รับการส่งเสริมให้พูดภาษาแม่ในการเรียนรู้ภาษาใหม่

6) ใช้เพื่อนร่วมชั้นเป็นล่าม

7) ได้รับการสนับสนุนให้ใช้ท่าทางและการแสดงออกทางใบหน้า

8) เรียนคำสั่งที่สำคัญหรือโครงสร้างที่สำคัญซ้ำๆ บ่อยๆ

9) ใช้กิจกรรมเป็นสื่อในการร่วมทำงาน

10) มีโอกาสในการทำงานกลุ่มทั้งในการเรียนและกิจกรรมอื่นๆ

11) มีแรงจูงใจ ความสนใจ ความคาดหวังและการสนับสนุนซึ่งได้มาจากในตัวเด็กเอง

Hudelson (1994) สรุปว่า ผู้เรียนภาษาที่สองจำเป็นต้องอยู่ในสถานการณ์ที่เขาทำงานและเรียนรู้ ทั้งเนื้อหาและภาษาจากเพื่อนและครู การพัฒนาภาษาที่สองจะมีประสิทธิภาพมากที่สุด เมื่ออยู่ในเงื่อนไขต่อไปนี้

1) ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่เป็นจริง

2) ผู้เรียนใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนเพื่อสื่อสารกับคนอื่น ดังนั้นผู้เรียนจึงได้ทดลองกับภาษาใหม่และได้รับข้อมูลจากผู้ใช้ภาษาคนอื่น

3) ผู้เรียนได้รับอนุญาตให้ทำสิ่งผิดพลาดและความผิดพลาดเหล่านี้จะเป็นส่วนที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ภาษ

4) ความพยายามในการใช้ภาษาที่สองของผู้เรียนได้รับการกระตุ้นจากผู้ใหญ่และเพื่อน

ดังนั้นห้องเรียนที่ผู้เรียนภาษาที่สองต้องการ คือ ห้องเรียนที่ส่งเสริมความร่วมมือเป็นห้องเรียนที่เด็กทำงานร่วมกันในกลุ่มเล็กโดยทำงานอย่างอิสระและมีปฏิสัมพันธ์กับครู ผู้เรียนภาษาที่สองจะได้รับประโยชน์จากการอยู่ร่วมในห้องเรียนที่มีการปฏิสัมพันธ์ เนื่องจากเด็กจะได้รับประสบการณ์จากความรู้สึกเป็นเจ้าของและการอยู่ร่วมกับเพื่อนในห้องเรียน รวมทั้งความรู้สึกรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมห้องอีกด้วย

เทคนิคและวิธีการสอนภาษาที่สอง

Gordon and Browne (1995) ให้ข้อแนะนำสำหรับครูของเด็กที่พูดภาษาอื่น ดังนี้

1) ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล

2) ส่งเสริมความพยายามของเด็ก

3) สนับสนุนปรัชญาแห่งการเพิ่มเติม โดยตระหนักว่าเด็กกำลังรับรู้ทักษะทางภาษาเพิ่มขึ้น ไม่ใช้การแทนที่ภาษาเดิม

4) จัดเตรียมสิ่งแวดล้อมที่หลากหลายเพื่อกระตุ้น ให้เด็กได้เป็นผู้ลงมือใช้การสังเกตอย่างไม่เป็นทางการ

5) ศึกษาเกี่ยวกับครอบครัวของเด็ก

6) จัดเตรียมบรรยากาศแห่งการยอมรับในโรงเรียน

Frudenstein (1979) สรุปพื้นฐานที่สำคัญของครูสอนภาษาที่สอง สำหรับเด็กเล็ก ว่าประกอบด้วย

1) มีความรักเด็ก สามารถทำงานเกี่ยวกับเด็กได้ดี รู้วิธีสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายขณะที่กำลังจูงใจให้เด็กเรียนรู้

2) พูดภาษาที่สอนได้ดีเพียงพอที่จะเป็นตัวแบบสำหรับเด็ก

3) สามารถทำงานได้อย่างเป็นระบบ ในสถานการณ์ที่ต้องการความอดทนและความยืดหยุ่น

นอกจากนั้น Frudenstein ยังได้ระบุลักษณะของครูที่ดีไว้ดังนี้

1) มีทักษะการจัดการที่จำเป็นต่อการจัดให้เด็กทำงานกลุ่มเล็ก และสามารถปรับกลุ่มเด็กได้อย่างเหมาะสม

2) รู้วิธีกระตุ้นและใช้พลังงานและความสนใจในการเรียนรู้ของเด็ก สามารถจัดเตรียมกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้เหมาะกับความสนใจและเหมาะกับช่วงความสนใจของเด็ก

3) สนุกสนานกับการเล่นละคร มีความสามารถด้านละคร การเล่าเรื่อง หรือมีพรสวรรค์ทางการวาดภาพ ร้องเพลงและ/หรือเล่นดนตรี

4) มีจินตนาการ มีแหล่งทรัพยากร และความเต็มใจในการใช้เวลาเพื่อเลือกปรับปรุงการทำงานและสร้างสื่อการเรียนการสอน

5) มีอารมณ์ขัน

5) ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างภาษาเป้าหมายกับภาษาเด็ก และความแตกต่างระหว่างสองวัฒนธรรม ซึ่งอาจก่อให้เกิดความยุ่งยากในการเรียน

6) มีความสามารถในการจัดเกมโดยสามารถเลือก หรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการเรียนภาษา

7) มีทักษะในการสื่อสารที่ดี และรู้วิธีการทำให้คำศัพท์และโครงสร้างไวยากรณ์ง่ายขึ้นโดยไม่ทำลายภาษาที่สอน

8) มีมนุษยสัมพันที่ดี สามารถปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่คนอื่นๆ ที่เป็นสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ของเด็กได้ดี

วัฒนธรรมไทย

ความหมายของวัฒนธรรมไทย

พระยาอนุมานราชธน (2514) ให้คำอธิบายวัฒนธรรมว่า หมายถึงสิ่งที่มนุษย์เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือผลิตขึ้นเพื่อความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตของมนุษย์ ในส่วนรวมที่ถ่ายทอดกันได้ เลียนกันได้ เอาอย่างกันได้ วัฒนธรรมคือสิ่งอันเป็นผลผลิตของส่วนรวมที่มนุษย์

ได้เรียนรู้จากคนแต่ก่อนสืบต่อเป็นประเพณีกันมา วัฒนธรรมคือ มรดกแห่งสังคมซึ่งสังคมยอมรับและรักษาไว้ให้เจริญงอกงาม

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ (2530) ได้ให้ความหมายว่า วัฒนธรรม หมายถึง “การปลูกฝังสิ่งต่างๆ แล้วได้มีการถ่ายทอดสิ่งที่ได้ปลูกฝังไว้นั้น ระหว่างสังคมชุดหนึ่งกับสังคมชุดต่อๆ ไป”

ผอบ โปษกฤษณะ (2524) ได้ให้ความหมายว่าวัฒนธรรมหมายถึง “ วิถีชีวิตที่ได้ปฏิบัติแล้วว่าดี เหมาะกับสภาพของสังคมนั้นๆ และมีการสืบทอดกันมาวัฒนธรรมที่มีประจำสังคมจึงแยกออกไปตามลักษณะของสังคม เป็นวัฒนธรรมกลุ่มใหญ่และวัฒนธรรมกลุ่มย่อย เป็นต้น “

สุพัตรา สุภาพ (2531) ได้ให้ความเห็นว่า วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมที่ครอบคลุมทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ โดยแต่ละสังคมมีวัฒนธรรมเฉพาะของตนเองเพราะเป็นวิถีชีวิตที่แตกต่างกันของแต่ละกลุ่มสังคม

ดังนั้นวัฒนธรรมไทย จึงหมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงามทั้งในด้านวัตถุและจิตใจทั้งคนไทยและสังคมไทยถือปฏิบัติและถ่ายทอดสืบกันมาอย่างมีแบบแผน อันเป็นแนวในการดำเนินชีวิตของกลุ่มชนในสังคมไทย ให้มีความเป็นระเบียบ กลมเกลียวและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ความสำคัญของการเรียนรู้วัฒนธรรมไทย

วัฒนธรรมไทยมีความสำคัญยิ่งในฐานะเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นชาติไทย เป็นรากฐานของการสร้างสรรค์ ความสามัคคีและความมั่นคงของชาติ เป็นสิ่งแสดงถึงศักดิ์ศรีเกียรติภูมิและความภาคภูมิใจร่วมกันของคนไทย และเป็นปัจจัยให้คนในชาติได้ประพฤติในทางที่ดีงาม มีคุณธรรมเพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคมและประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ , 2533)

ความเจริญของชาตินั้นมีส่วนสัมพันธ์กับวัฒนธรรมเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากความเสื่อมทางวัฒนธรรมก็ย่อมเป็นความเสื่อมของชาติด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ณรงค์ เส็งประชา (2531) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติมาก หากสังคมใดมีวัฒนธรรมที่ดีงามเหมาะสมแล้ว สังคมนั้นย่อมเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว

พระยาอนุมานราชธน (2514) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมที่มีต่อชาติ ไว้ดังนี้

1. เป็นเครื่องแสดงถึงความเป็นอยู่ ความเจริญและเชิดชูเกียรติบุคคลและชาติ
2. เป็นเครื่องแสดงถึงบุคลิกลักษณะของประเทศและเชื่อมโยงอายุของชาติ

3. เป็นเครื่องมือสำคัญในการกล่อมเกลาให้สมาชิก ประพฤติปฏิบัติไปตามทำนองคลองธรรม รักหมู่คณะ ส่งเสริมการทำความดีและการดำรงอยู่ของชีวิต

ณรงค์ เส็งประชา(2531) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมไทยไว้ดังนี้

1. เป็นสิ่งที่ช่วยเหนี่ยวรั้งสมาชิกในสังคมให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

2. เป็นเครื่องแสดงเอกลักษณ์ของชาติ ชาติที่มีวัฒนธรรมสูงย่อมได้รับการยกย่องและเป็นหลักประกันความมั่นคงของชาติ

3. เป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคม ช่วยให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาติ หรือสังคมที่มีเอกภาพทางวัฒนธรรม

4. ช่วยให้ประเทศชาติที่มีความเจริญรุ่งเรืองถาวร โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าชาตินั้นมีรูปแบบของการดำเนินชีวิตที่ดี มีทัศนคติในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม สังคมนั้นก็จะเจริญรุ่งเรือง

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมไทยเป็นเครื่องแสดงเอกลักษณ์ของชาติไทย เป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมและแบบแผนการดำเนินชีวิตคนไทย ช่วยให้สังคมไทยสงบสุข อยู่ร่วมกันโดยสันติ อีกทั้งแสดงถึงความเป็นเอกภาพทางวัฒนธรรมของไทยและช่วยให้ชาติเจริญรุ่งเรือง ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งที่คนไทยต้องเรียนรู้วัฒนธรรมของตนเอง เพื่อที่จะเข้าใจในตัวตนที่แท้จริง ปัจจุบันวัฒนธรรมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการแพร่กระจายของวัฒนธรรมต่างชาติ ก่อให้เกิดความล้าหลังทางวัฒนธรรม ช่องว่างทางวัฒนธรรม ดังที่ เอกวิทย์ ณ ถลาง (เอกวิทย์ ณ ถลาง อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ , 2533) กล่าวถึงปัญหาทางวัฒนธรรมไทยว่า

1. คนไทยปัจจุบันไม่รู้ซึ้งถึงรากวัฒนธรรมของตนเอง

2. คนไทยรับวัฒนธรรมใหม่โดยง่าย ค่อนข้างอัตโนมัติ

3. คนไทยหลงทางโดยสิ้นเชิงกับวัฒนธรรม แต่ก็พอใจที่จะดำรงรักษาวัฒนธรรมเอาไว้ ทั้งที่ไม่รู้แท้แน่ชัดว่าเอกลักษณ์คืออะไร การรักษาวัฒนธรรมจึงทำในลักษณะสุกเอาเผากิน คือทำแบบไทยๆ ไม่มีหลักการและลึกซึ้ง ปัญหาดังกล่าว สอดคล้องกับที่ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ , 2533) ได้ทำการศึกษาวิจัยและพบว่าในช่วงที่ผ่านมารัฐบาลได้มุ่งพัฒนาวัตถุ ทำให้เทคโนโลยีสมัยใหม่หลั่งไหลเข้ามาสู่สังคมไทย สิ่งที่น่าวิตกคือ คนไทยรับเอาวัฒนธรรมต่างประเทศเข้ามามาก เป็นวัฒนธรรมทางวัตถุ แสงสีการรุกรานทางวัฒนธรรมในด้านภาษาจากต่างประเทศ ด้านสถาปัตยกรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ที่คนไทยยึดถือปฏิบัติ และการที่เยาวชนไม่ได้เรียนรู้แก่นสารของวัฒนธรรมไทยในแต่ละเรื่อง จึงไม่ค่อยเกิดความชื่นชม ไม่เห็นความสำคัญไม่เกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทย

การสอนวัฒนธรรมไทยในโรงเรียนนานาชาติ : การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม

1. ความหมายของการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม

Banks (1994) ให้ความหมายว่า การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมว่าเป็นแนวคิดทางการปฏิรูปการศึกษา และเป็นกระบวนการที่มีเป้าหมายสำคัญ เพื่อที่จะเปลี่ยนโครงสร้างสถาบันการศึกษา เพื่อให้นักเรียนแต่ละเพศ นักเรียนที่เป็นเด็กพิเศษ นักเรียนกลุ่มเชื้อชาติต่างๆ กลุ่มผิวสี และกลุ่มวัฒนธรรมทั้งหลายได้มีความเสมอภาคกันในด้านความสำเร็จในการเรียน

Coretes (1996) กล่าวว่า การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม หมายถึง กระบวนการที่ครูได้ช่วยเตรียมผู้เรียนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมให้อยู่ด้วยความเข้าใจกัน มีการร่วมมือร่วมใจกัน มองเห็นประโยชน์ที่แท้จริงในการพึ่งพาอาศัยกัน มีความเสียสละและยุติธรรมต่อกัน

Gollnick and Chin (1994) กล่าวว่า การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม คือการนำภูมิหลังทางวัฒนธรรมของเด็ก มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

Diaz-Rico and Weed (1993) ได้สรุปความหมายของการศึกษาพหุวัฒนธรรมไว้ดังนี้ คือ การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมเป็นมโนคติ หรือแนวคิดในการจัดการศึกษาสำหรับสังคมที่มีวัฒนธรรมหลากหลาย โดยการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม และความต้องการของนักเรียน ด้วยการบูรณาการเพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับความเสมอภาคในการเรียน สำหรับความแตกต่างที่ทำให้เกิดความหลากหลาย ซึ่งรวมถึงความแตกต่างทางด้านสีผิว เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ระดับชั้นทางสังคม เศรษฐกิจ เพศ เด็กพิเศษ อายุ และวัฒนธรรมถิ่นต่างๆ

จากความหมายของการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมของนักการศึกษาหลายท่าน อาจสรุปได้ว่า การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมนั้น หมายถึง การจัดการศึกษาที่เกี่ยวกับความหลากหลายของวัฒนธรรมในสังคม ซึ่งในการจัดการศึกษานั้นต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนในด้านต่างๆ ตลอดจนคำนึงถึงความสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างสร้างสรรค์และเป็นสุข

2. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม

การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม เป็นแนวคิดที่จะปฏิรูปกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของนักเรียนทุกคน โดยการให้ความรู้ความเข้าใจ การฝึกทักษะและการเสริมสร้างเจตคติที่เหมาะสมในการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีวัฒนธรรมหลากหลาย ซึ่งนักการศึกษาและครูสามารถนำไปใช้ในการจัดองค์ประกอบต่างๆ ของการศึกษา เช่น การจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดสื่อการเรียนการสอน การประเมินผล การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น โดยโปรแกรมการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมมุ่งสร้างเจตคติและความเข้าใจที่เหมาะสมต่อผู้อื่น (Baruth and Manning,1992)

Banks (Banks ,1988 อ้างถึงใน Baruth and Manning, 1992) ได้เสนอแนวการจัดหลักสูตรไว้คือ

1. ช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจประสบการณ์ทั้งหมดของกลุ่มเชื้อชาติต่างๆ

2. ช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจว่ามีความขัดแย้งระหว่างอุดมคติกับความเป็นจริงอยู่เสมอในสังคมมนุษย์

3. ช่วยค้นหาทางเลือกและสิทธิที่จะเลือกอย่างชัดเจน

4. ประกอบด้วยค่านิยม เจตคติและพฤติกรรมที่ส่งเสริมความหลากหลายทางเชื้อชาติและสีผิวมากขึ้น

5. ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะที่จำเป็นเพื่อใช้ในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและระหว่างกล่มเชื้อชาติ สีผิวให้มีประสิทธิภาพ

6. มีลำดับและขอบข่ายอย่างกว้างขวาง ครอบคลุมทักษะที่เคารพต่อกลุ่มเชื้อชาติ สีผิว และควรจะบูรณาการเข้ากับหลักสูตรของโรงเรียน

7. ใช้วิธีการจัดหลักสูตรแบบสหวิทยาการ(Interdisciplinary) และแบบพหุวัฒนธรรม (Multidisciplinary)

8. ใช้วิธีการศึกษาเปรียบเทียบในกลุ่มเชื้อชาติและสีผิว

9. ควรจะใช้ทรัพยากรชุมชนอย่างสูงสุด

10. ครอบคลุมการประเมินกระบวนการที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่ม

Baruth and Manning (1992) ก็ได้กล่าวถึงการจัดหลักสูตรไว้เช่นเดียวกัน มีสาระสำคัญคือ

1. ควรประกอบด้วยมโนคติที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ มากกว่าที่จะกล่าวถึง ข้อเท็จจริงที่แยกออกเป็นส่วน ๆ

2. เน้นวัฒนธรรมร่วมสมัยให้มากเท่าวัฒนธรรมประวัติศาสตร์

3. เป็นการบูรณาการวัฒนธรรมต่างๆในทุกวิชาและทุกวันที่นำหลักสูตรไปใช้

4. ไม่มีการถือเพศหนึ่งเพศใดเป็นสำคัญ

5. ยอมรับลักษณะการศึกษาในสังคมสองภาษาและทัศนะทางการศึกษาที่ถูกต้องต่อสังคมที่มีภาษาหลากหลาย

6. ความคิดรวบยอดต่างๆ ควรจะตั้งอยู่บนภูมิหลังและประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของเด็ก

6. ช่วยให้ทุกคนมีโอกาสเรียนได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยอาจมีการเตรียมพื้นฐานก่อนหรือมีหลักสูตรพิเศษอื่น ๆ

Gollnick and Chinn (1994) กล่าวถึง การศึกษาสำหรับสังคมต่างวัฒนธรรมว่าต้องให้การศึกษาต่างวัฒนธรรมเข้าไปอยู่ในหลักสูตรที่เป็นทางการ ต้องให้มีการบูรณาการความแตกต่างทางวัฒนธรรมเข้าไปตลอดหลักสูตร ข้อมูลที่เกี่ยวกับกลุ่มต่างๆ ควรจะบรรจุไว้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในทุกๆ วิชา กล่าวคือ ทุกรายวิชาของหลักสูตรในทุกระดับชั้นควรจะบรรจุข้อมูลเนื้อหาทั้งของชนกลุ่มใหญ่และชนกลุ่มน้อยในสังคมประเทศ

แนวการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมจะนำมาใช้ด้านหลักสูตรและเอกสารของหลักสูตร โดยเฉพาะให้ผู้เรียนรู้สึกว่าเขากำลังเรียนเรื่องเกี่ยวกับตัวเขาและเพื่อนๆ ที่แตกต่างของเขาในด้านการสอน ครูต้องพยายามคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนทุกวัฒนธรรมได้ทำงานร่วมกัน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งควรผลิตครูท้องถิ่นให้แตกต่างออกไปจากการผลิตครูทั่วไป โดยหลักสูตรของการผลิตครูจะต้องเน้นในเรื่องการศึกษาสำหรับสังคมหลายวัฒนธรรม ซึ่งหวังจะสร้างความรู้สึกและความเข้าใจที่ดีต่อกัน นักเรียนทุกคนสามารถพัฒนาตนได้อย่างเต็มศักยภาพและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม รวมทั้งมีความสมัครสมานสามัคคีระหว่างชนในชาติ อันจะส่งผลให้สังคมไทยมีความสันติสุข สามารถรวมพลังพัฒนาประเทศชาติให้เท่าเทียมกับนานาประเทศได้

3. แนวการสอนที่ใช้ในการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม

Banks (1994) กล่าวว่า แนวการสอนที่ใช้ในการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมอาจจัดได้เป็น 4 แนวใหญ่ๆ คือ

1. แนวที่สอดแทรกเนื้อหาเพียงบางส่วนเกี่ยวกับวัฒนธรรมเข้าไปในบทเรียน
2. แนวที่เพิ่มเนื้อหาทางวัฒนธรรมเข้าไปในบทเรียน
3. แนวที่ใช้เนื้อหาวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร
4. แนวการบูรณาการเนื้อหาวัฒนธรรมกับการคิดตัดสินใจและปฏิบัติทางสังคม (Decision-Making and Social Action Approach) โดยแนวคิดนี้มี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่เน้นให้กลุ่มคนในวัฒนธรรมกลางยอมรับวัฒนธรรมย่อยของผู้อื่นที่แตกต่างจากตน (Enlightening Power Group Model) และรูปแบบที่เน้นให้คนในวัฒนธรรมย่อยเข้าใจตนเองในบริบททางวัฒนธรรมของตนและวัฒนธรรมกลาง(Share Power Model)

แนวการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมที่ได้รับการยอมรับและนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในวงวิชาการในปัจจุบันคือ แนวการบูรณาการเนื้อหาวัฒนธรรมการคิดตัดสินใจและปฏิบัติทางสังคม ซึ่งมีรายละเอียดสำคัญดังนี้คือ แนวการบูรณาการเนื้อหาวัฒนธรรมการคิดตัดสินใจและปฏิบัติทางสังคม หมายถึง แนวทางจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมเพื่อช่วยให้นักเรียนได้เรียนเนื้อหาวัฒนธรรม ควบคู่กับการพัฒนาความสามารถในการสะท้อนการคิดตัดสินใจ แก้ปัญหา

ด้วยตนเอง โดยแสดงออกทางการปฏิบัติทางสังคม ซึ่งมีอิทธิพลต่อนโยบายของสังคมและพัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อนโยบายของสังคมด้วย

มนุษย์อาศัยในสังคมที่เต็มด้วยความรีบเร่งและปัญหามากมาย คนที่จะสามารถแก้ปัญหาที่มากมายเหล่านั้นได้ ต้องเป็นคนที่มีความสามารถในการคิดและตัดสินใจที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมได้ ดังนั้นจำเป็นมากที่โรงเรียนต้องจัดการศึกษาให้เด็กได้พัฒนาความสามารถในการสะท้อนการตัดสินใจแก้ปัญหาและทำให้ผลการตัดสินใจนั้นช่วยเด็กสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

1. มิติของการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมตามแนวการบูรณาการเนื้อหาวัฒนธรรมการคิดตัดสินใจและปฏิบัติทางสังคม ประกอบด้วยมิติต่างๆ ดังนี้

มิติที่ 1 การบูรณาการเนื้อหาเป็นการปฏิบัติที่ครูใช้ตัวอย่างและเนื้อหาจากหลายๆ วัฒนธรรมและกลุ่มคนหลายๆ กลุ่มเพื่อแสดงความคิดรวบยอด หลักการ ทฤษฎี ความเห็นในวิชาเรียน หรือแบบฝึกหัด

มิติที่ 2 กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการสร้างความรู้ครอบคลุมถึงการที่ครูช่วยให้นักเรียนเข้าใจ รับรู้และจำ เปรียบเทียบ ประเมินค่า เพื่อค้นหา แสวงหาพิจารณาและตัดสินใจที่จะสรุปความหมายทางวัฒนธรรมที่นำไปสู่ความเข้าใจตนเอง

มิติที่ 3 วิธีสอนที่ให้โอกาสอย่างเสมอภาค เป็นการสอนที่ครูปรับปรุงการสอนให้ง่ายต่อการเรียนรู้ของเด็กที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมต่างกัน เป็นการสอนที่มีหลากหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับขอบเขตของการเรียนรู้ภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม

มิติที่ 4 ลดอคติ มิตินี้มุ่งไปที่ทัศนะต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มนักเรียน ซึ่งจะสามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยอาศัยวิธีการสอน และการใช้วัสดุการเรียนการสอนของครู

มิติที่ 5 เสริมสร้างพลังให้แก่วัฒนธรรมโรงเรียนและโครงสร้างทางสังคม คือ การรวมกลุ่มกันทางวัฒนธรรม การปฏิสัมพันธ์ของบุคลากรและนักเรียนที่มีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรม

2. องค์ประกอบของการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมตามแนวการบูรณาการเนื้อหาวัฒนธรรมการคิดตัดสินใจและปฏิบัติทางสังคม

การคิดตัดสินใจมีองค์ประกอบหลายตัวคือ ความรู้เดิม การคาดคะเน การวิเคราะห์ สังเคราะห์คุณค่าของความรู้นั้นและการคิดตัดสินใจเพื่อปฏิบัติ การคิดตัดสินใจต้องใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้ได้ซึ่งความรู้ แต่ความรู้เหล่านั้นมิใช่ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น แต่เป็นความรู้แบบสหวิทยาการ เพราะความรู้เพียงด้านใดด้านหนึ่งไม่เพียงพอที่จะช่วยให้สามารถคิดตัดสินใจได้ การคิดตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นทางสังคมต้องใช้ความรู้หลายด้านเช่น ด้านสังคมวิทยา ด้านเศรษฐกิจ ด้านวิทยาศาสตร์และด้านมนุษย์วิทยาฯลฯ มุมมองของความรู้

เพียงด้านเดียว มีความจำกัดมาก ที่จะช่วยให้เกิดการตัดสินใจเพื่อสะท้อนออกมาเป็นการปฏิบัติทางสังคมได้ องค์ประกอบของการคิดตัดสินใจและปฏิบัติทางสังคมสามารถแสดงได้ดังแผนภูมิที่ 2

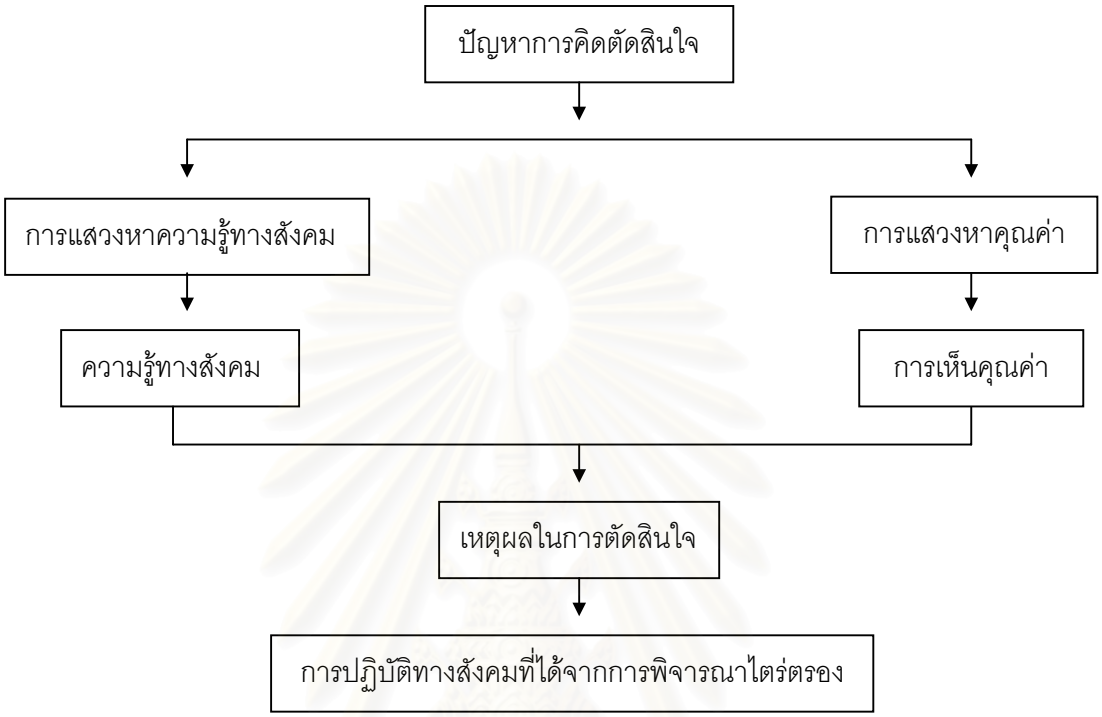

แผนภูมิที่ 2 กระบวนการคิดตัดสินใจทางสังคม

(แหล่งที่มา Adapted from Teaching Strategies for the Social Studies: Inquiry Valuing and Decision-Making by Jame A. Banks, with Ambrose A. Clegg. Copyright 1990 by Longman Publishing Group)

3. ขั้นตอนของบูรณาการเนื้อหาวัฒนธรรมกับการคิดตัดสินใจและปฏิบัติทางสังคม

ขั้นตอนที่ 1 การรวบรวมข้อมูล เป็นการรวบรวมข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการจะตัดสินใจเพื่อปฏิบัติทางสังคม การตัดสินใจจะดีไม่ได้ถ้าไม่มีข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นมาเป็นพื้นฐานในการคิด เด็กจะต้องเรียนรู้ความคิดรวบยอดระดับสูงที่สามารถสรุปไปถึงคนจำนวนมากได้ และความคิดรวบยอดนั้นสามารถสอนได้ด้วยวิธีที่หลากหลาย ที่ได้จากความเหมือนและความแตกต่างทางสังคม ทางวัฒนธรรม และทางเชื้อชาติต่างๆ เป็นความคิดรวบยอดหลักที่จำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ขั้นต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การแสวงหาคุณค่า หลังจากได้ข้อมูลที่จำเป็นมาแล้วต้องให้เด็กได้แสงหาคุณค่าของข้อมูลนั้นโดยการวิเคราะห์ การทำให้กระจ่างในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็กเอง การวิเคราะห์เพื่อแสวงหาคุณค่านี้ต้องอยู่ในห้องเรียนที่มีบรรยากาศที่เป็นกันเอง

เด็กจึงจะสามารถแสดงความคิดเห็น ความเชื่อ ทัศนคติของเขาออกมาได้ โดยผ่านกระบวนการอภิปรายกับครูและเพื่อนอย่างอิสระ

ขั้นตอนที่ 3 การคิดตัดสินใจและปฏิบัติตามสังคม หลังจากที่เด็กได้ความคิดรวบยอด และมองเห็นคุณค่าของประเด็นทางวัฒนธรรมและสังคมแล้ว ครูควรถามเด็กให้แสดงทางเลือกที่หลากหลายแก้ปัญหานั้น และคาดคะเนถึงความเป็นไปได้ของทางเลือกนั้น ทางเลือกที่เด็กแสดงความคิดเห็นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรู้ที่เด็กได้รับมาแล้ว เมื่อเด็กได้อภิปราย พิจารณาไตร่ตรองถึงความสำคัญของทางเลือกทั้งหมดแล้ว เด็กก็จะคิดตัดสินใจเลือกเพื่อแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่เหมาะในสังคม หรือชุมชนของเด็กต่อไป

ในการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยนั้น นอกจากผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องเข้าใจในกระบวนการการพัฒนาหลักสูตร เนื้อหาสาระทางวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย ตลอดจนแนวคิดการสอนภาษาและวัฒนธรรม อีกทั้ง ลักษณะสำคัญของภาษาและวัฒนธรรมไทยแล้ว นักพัฒนาหลักสูตรยังจำเป็นต้องเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนและบริบทของโรงเรียนด้วย ดังนั้นการพัฒนาและการใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยในโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาความเป็นมา และสภาพปัจจุบันของโรงเรียนนานาชาติดังจะกล่าวถึงต่อไป

โรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย

ความเป็นมาของโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย

โรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยเริ่มต้นเมื่อประมาณ 50 กว่าปีที่ผ่านมา โดยในยุคแรกเริ่มเริ่มจากโรงเรียนจีนที่เปิดสอนภาษา และโรงเรียนมิชชันนารีซึ่งสอนนักเรียนที่เป็นบุตรหลานของชาวต่างชาติที่มาปฏิบัติงานในประเทศไทย ในระยะแรกมีโรงเรียนนานาชาติเพียงไม่กี่แห่งเท่านั้น เนื่องจากการขออนุมัติจัดตั้งต้องพิจารณาเป็นรายๆ ไป โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี โรงเรียนนานาชาติที่ได้รับอนุญาตจัดตั้งจากกระทรวงศึกษาธิการ แห่งแรกได้แก่ โรงเรียนสถานศึกษานานาชาติ(International School of Bangkok) ได้รับอนุญาตจัดตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อ พ.ศ.2500 โรงเรียนสถานศึกษานานาชาติใช้ หลักสูตรของอเมริกัน โดยมีสมาคมการศึกษาเพื่อเด็กนานาชาติหรือ International School Association(ISA) เป็นเจ้าของ ทำการสอนระดับประถมถึงระดับมัธยมปลาย มีผู้จัดการและครูใหญ่เป็นคนไทย เนื่องจากตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์พ.ศ.2497 กำหนดให้เจ้าของ ครูใหญ่และผู้จัดการต้องมีสัญชาติไทยโดยกำเนิด (คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2540)

ต่อจากนั้น เนื่องจากประเทศไทยมีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง มีการลงทุนจากต่างประเทศจำนวนมาก ทำให้ชาวต่างประเทศหลั่งไหลเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวเพิ่มมากขึ้น คณะรัฐมนตรีในขณะนั้นเห็นความจำเป็นที่จะให้มีการเปิดโรงเรียนนานาชาติขึ้นอีก ตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอ เนื่องจากขณะนั้นมีโรงเรียนนานาชาติเพียงโรงเรียนเดียว และไม่สามารถรับนักเรียนเพิ่มเติมได้ จึงได้มีการจัดตั้งโรงเรียนร่วมฤดีวิเทศศึกษาขึ้นในปี พ.ศ. 2506 หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2507 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้กรมวิเทศสหการรับเป็นเจ้าของโรงเรียนบางกอกพัฒนา ซึ่งได้จัดการเรียนการสอนให้กับบุตรหลานชาวต่างประเทศที่เป็นผู้เชี่ยวชาญประจำกรมต่างๆ ของหน่วยงานราชการไทยในขณะนั้น ทำให้เกิดการจัดตั้งโรงเรียนนานาชาติเป็นกรณีพิเศษ ตามคณะรัฐมนตรีจำนวน 3 โรง ต่อมาสถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นได้เสนอขอรัฐบาลไทยในปี พ.ศ. 2517 ให้มีการจัดตั้งโรงเรียนสำหรับสอนบุตรหลานญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นการเฉพาะ จากเดิมที่เคยจัดตั้งอยู่ภายในบริเวณสถานเอกอัคราชฑูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย คณะรัฐมนตรีจึงได้อนุมัติให้มีการจัดตั้งได้เป็นกรณีพิเศษ คือ โรงเรียนสมาคมไทย-ญี่ปุ่น ให้รับเฉพาะเด็กสัญชาติญี่ปุ่นเท่านั้น หลังจากนั้นเป็นเวลา 10 ปี คณะรัฐมนตรีเห็นว่าพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ มีชาวต่างประเทศทำงานอยู่ตามโครงการต่างๆ เป็นจำนวนมาก มีความจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษา ให้แก่บุตรหลานของชาวต่างประเทศเหล่านั้น คณะรัฐมนตรีจึงมีมติในปี พ.ศ. 2526 อนุญาตให้มีการจัดตั้งโรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่ ที่จังหวัดเชียงใหม่เพิ่มขึ้นอีก 1 โรง โดยให้กระทรวงต่างประเทศเป็นผู้รับใบอนุญาต ทำให้มีโรงเรียนนานาชาติทั้งสิ้น จำนวน 5 โรง (คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2540)

ต่อมาในสมัยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัน เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นช่วงที่เศรษฐกิจของประเทศไทยมีการขยายตัวและเติบโตอย่างมาก จากผลของนโยบายส่งเสริมการลงทุนของรัฐบาล ทำให้มีนักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทยจำนวนมาก นักลงทุนเหล่านี้ได้พา ครอบครัวของตนติดตามมาพำนักในประเทศไทยด้วย ยังผลให้ความต้องการโรงเรียนสำหรับลูกหลานนักลงทุนเหล่านั้นเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว แต่ในขณะนั้นมีโรงเรียนนานาชาติไม่เพียงพอที่จะรับนักเรียนที่เพิ่มขึ้นได้ เนื่องจากรัฐบาลไม่อนุญาตให้ก่อตั้งโรงเรียนขึ้นใหม่หรือขยายกิจการโรงเรียนเดิม อย่างไรก็ตามเพื่อยังประโยชน์และอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 อนุญาตให้มีการจัดตั้งโรงเรียนนานาชาติเพิ่มขึ้นได้ โดยมีโรงเรียนนานาชาติได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ อีก 7 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนนานาชาติดิษยะศริน โรงเรียนไทย-ซิกซ์นานาชาติ โรงเรียนเซนต์จอห์น โรงเรียนนานาชาติใหม่แห่งประเทศไทย โรงเรียนนานาชาติเอกมัย โรงเรียนประชาคมนานาชาติ และโรงเรียนนานาชาติบางละมุง (คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2540)

ภายหลังจากที่คณะรัฐมนตรีในรัฐบาลสมัย นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบายให้มีการจัดตั้งโรงเรียนนานาชาติได้อย่างเสรีเป็นครั้งแรก ตั้งแต่ปี พ.ศ.2534 เป็นต้นมา ปรากฏว่าในปัจจุบันได้มีภาคเอกชนทั้งบุคคลและนิติบุคคลให้ความสนใจที่จะจัดตั้งโรงเรียนนานาชาติ ทั้งในพื้นที่ส่วนกลางและภูมิภาคเพิ่มเป็นจำนวนมากขึ้น โดยจากสถิติล่าสุด (พ.ศ.2544) พบว่าจำนวนโรงเรียนที่จัดเป็นกลุ่มโรงเรียนนานาชาติได้รับอนุญาตให้จัดตั้งจากกระทรวงศึกษาธิการแล้วมีจำนวนทั้งสิ้น 62 โรงเรียน (สมาคมโรงเรียนนานาชาติแห่งประเทศไทย, 2545) ซึ่งในจำนวนนี้เป็นทั้งโรงเรียนนานาชาติที่จัดตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลแต่เดิมจำนวน 5 โรงและโรงเรียนเอกชนที่เพิ่งเปิดใหม่อีกจำนวน 57 โรง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สถิติจำนวนโรงเรียนนานาชาติ ปี พ.ศ. 2500-2545

ปี พ.ศ.	จำนวนโรงเรียน	จำนวนโรงเรียนที่เพิ่มขึ้น
2500-2505	1	0
2506-2510	3	2
2511-2515	3	0
2516-2520	4	1
2521-2525	4	2
2526-2530	5	1
2531-2535	10	5
2536-2540	34	24
2537-2545	62	28

สภาพปัจจุบันของโรงเรียนนานาชาติโดยรวม

ผลจากการที่รัฐบาลได้เปลี่ยนแปลงนโยบายโรงเรียนนานาชาติ และเปิดโอกาสให้มีการจัดตั้งโรงเรียนเพิ่มเติมขึ้น ตลอดจนให้นักเรียนไทยเข้าเรียนได้ในทุกระดับชั้น ตั้งแต่พ.ศ.2534 ทำให้ภาคเอกชนได้ขอจัดตั้งโรงเรียนนานาชาติเพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันมีโรงเรียนนานาชาติรวม 62 โรง จำแนกตามตารางที่ 3 และนักเรียนจำนวน 19,820 คน โดยนักเรียนไทยมีจำนวน 6,910 คน และนักเรียนชาวต่างประเทศ 12,910 คน ดังแผนภูมิที่ 3

ตารางที่ 3 ลักษณะโรงเรียนนานาชาติในปัจจุบัน

ระบบ / ระดับ	หลักสูตรอังกฤษ	หลักสูตรอเมริกัน	หลักสูตรนานาชาติ	หลักสูตรประจำชาติ	หลักสูตรเฉพาะโรงเรียน	รวม
อนุบาล	12	3		5	1	21
ประถม	3		2	1		6
มัธยมต้น	1	1		1		3
มัธยมปลาย	13	15	2	2		32
					รวม	62

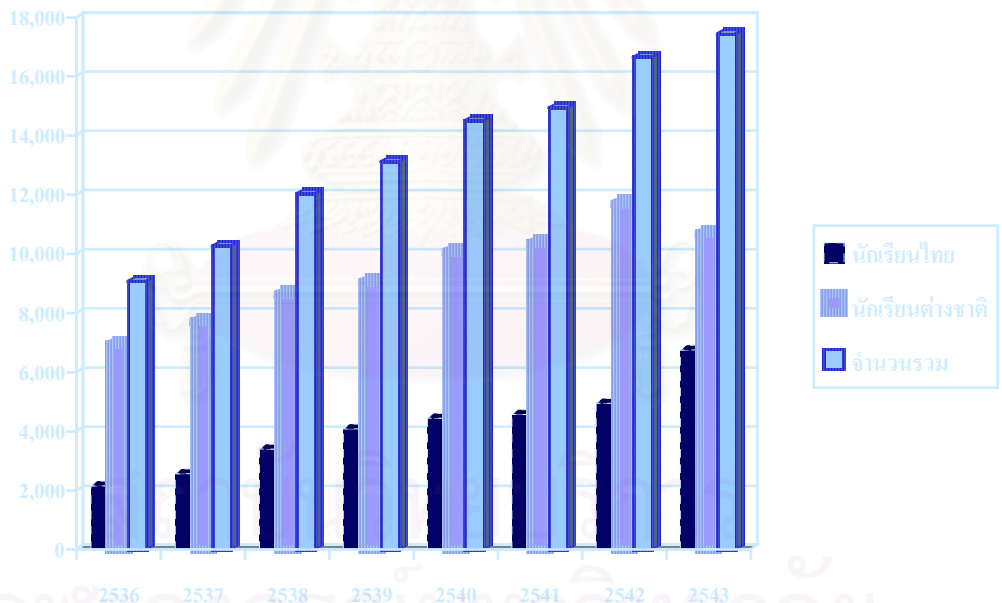

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

<u>แผนภูมิที่ 3</u> แสดงจำนวนนักเรียนไทย และนักเรียนชาวต่างประเทศและจำนวนรวมนักเรียนนานาชาติปี 2536 ถึง 2545

(แหล่งที่มา เอกสารประกอบการบรรยายของหม่อมหลวงปริยดา ดิศกุล “ให้บุตรหลานเรียนระบบนานาชาติของไทยดีกว่าในต่างประเทศ” 2545)

หลักสูตรของโรงเรียนนานาชาติ

โรงเรียนนานาชาติ เป็นสถานศึกษาที่มุ่งตอบสนองความต้องการของเด็กต่างชาติที่มาจากครอบครัวที่ต้องย้ายประเทศติดตามผู้ปกครองอยู่เสมอๆ โรงเรียนนานาชาติจึงต้องใช้หลักสูตรสากล เพื่อให้นักเรียนของตนสามารถเข้าเรียนต่อในโรงเรียนนานาชาติที่ประเทศอื่นๆ ได้อย่างต่อเนื่อง (Murphy,1990)

คณะกรรมการอำนวยการพัฒนาหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ จัดหลักสูตรของโรงเรียนนานาชาติเป็น 3 ประเภท ได้แก่

หลักสูตรประเภทที่ 1 หมายถึง หลักสูตรที่นำมาจากต่างประเทศมีหลักการรับรองจากหน่วยงานของประเทศนั้นๆ

หลักสูตรประเภทที่ 2 หมายถึง หลักสูตรที่นำมาจากต่างประเทศ แล้วพัฒนารายละเอียดเนื้อหาวิชาขึ้นใหม่

หลักสูตรประเภทที่ 3 หมายถึง หลักสูตรที่โรงเรียนยกร่างขึ้นเอง

ปัจจุบันโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย มีทั้งโรงเรียนที่ยึดหลักสูตรของอังกฤษ หลักสูตรอเมริกันและหลักสูตรอื่นๆ ซึ่งแต่ละโรงเรียนจะมีผู้ดูแลหลักสูตรชาวต่างประเทศควบคุมคุณภาพของหลักสูตรของตนและหลักสูตรสากลต่างๆ เหล่านี้ แต่ละหลักสูตรจะกำหนดเนื้อหาขอบข่ายและกิจกรรมวิชาต่างๆ ไว้เพื่อเป็นมาตราฐานเดียวกันสำหรับโรงเรียนนานาชาติที่ตั้งอยู่ในประเทศต่างๆ ได้ใช้อย่างสะดวก

ระบบการศึกษาของอังกฤษ

โรงเรียนนานาชาติที่ใช้ระบบการศึกษาอังกฤษ ใช้หลักสูตรแห่งชาติของประเทศสหราชอณาจักรคือ หลักสูตรแม่บทระดับชาติ เพื่อเป็นแนวในการปฏิบัติให้มีมาตราฐานเดียวกันในการจัดการศึกษาภาคบังคับในระบบโรงเรียน โรงเรียนทุกแห่งจะต้องจัดหลักสูตรที่มีความสมดุลและครอบคลุมอย่างกว้างขวางซึ่ง

1) ส่งเสริมพัฒนาการทางจิตวิญญาณ คุณธรรม วัฒนธรรม สติปัญญา และร่างกายของนักเรียนในโรงเรียนและของสังคม

2) เตรียมนักเรียนในโรงเรียนเพื่อให้พร้อมต่อโอกาส ความรับผิดชอบและประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิตวัยผู้ใหญ่

หลักสูตรแม่บทระดับชาติมีจุดมุ่งหมาย 4 ประการคือ

1) เพื่อสร้างหลักประกันของการได้รับตามสิทธิพึงมีของเด็ก

หลักสูตรแม่บทระดับชาติจัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้แน่ใจว่านักเรียนทุกคนไม่ว่าจะมีพื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรม เพศ ความแตกต่างในเรื่องความสามารถ และความพิการ

จะได้รับตามสิทธิอันพึงมีในการเรียนรู้ด้านต่างๆ มากมาย ในการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่จำเป็นต่อการพัฒนาและการเป็นคนที่สมบูรณ์ของตนในฐานะพลเมืองที่มีประสิทธิภาพและรับผิดชอบ

2) เพื่อวางมาตรฐานการศึกษา

หลักสูตรแม่บทระดับชาติ กำหนดความคาดหวังเกี่ยวกับการเรียนรู้และการพัฒนาสมรรถภาพไว้อย่างชัดเจนต่อนักเรียน ผู้ปกครอง ครู รัฐบาล นายจ้าง และสาธารณชน และวางมาตรฐานระดับชาติเกี่ยวกับความสามารถของนักเรียนทุกคนในวิชาต่างๆ ที่กำหนดไว้ มาตรฐานดังกล่าวสามารถนำมาใช้เป็นเป้าหมายเพื่อการพัฒนา ปรับปรุง การวัดความก้าวหน้าเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ และการตอตามลำดับ ตลอดจนเปรียบเทียบความสามารถระหว่างบุคคล กลุ่ม และโรงเรียน

3) เพื่อส่งเสริมความต่อเนื่องและสอดคล้องในการจัดการศึกษา

หลักสูตรแม่บทระดับชาติ ช่วยนำไปสู่การมีกรอบระดับชาติที่มีความสอดคล้อง ซึ่งช่วยส่งเสริมให้หลักสูตรมีความต่อเนื่อง และยืดหยุ่นมากพอที่จะช่วยให้นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ หลักสูตรระดับชาติยังมีบทบาทในเรื่องของการส่งต่อนักเรียนจากโรงเรียนหนึ่งสู่โรงเรียนอีกแห่งหนึ่ง และการส่งต่อระหว่างระดับการศึกษาต่างๆ และเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4) เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและการยอมรับจากสาธารณชน

หลักสูตรแม่บทระดับชาติ ช่วยเพิ่มความเข้าใจให้แก่สาธารณชน อันนำไปสู่การเกิดความเชื่อมั่นในการทำงานของโรงเรียน และในการเรียนรู้และสัมฤทธิผลต่างๆ อันเป็นผลจากการจัดการศึกษาภาคบังคับ หลักสูตรช่วยให้พื้นฐานร่วมกันในการปรึกษาหารือหรือถกเถียงแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ทางการศึกษา ระหว่างบุคคลภายนอกทั่วไปกับกลุ่มนักวิชาการต่างๆ รวมทั้งนักเรียน ผู้ปกครอง ครู รัฐบาล และนายจ้าง

การจัดการศึกษาภาคบังคับในระบบโรงเรียนแบ่งเป็น 4 ระดับ หรือที่เรียกว่า Key Stage 1-4 จัดให้แก่เด็กอายุ 5-16 ปี เรียกแต่ละชั้นว่า Year โดยเริ่มตั้งแต่ Year 1 ซึ่งเทียบเท่าชั้นเด็กเล็กหรืออนุบาลปีสุดท้าย ก่อนขึ้นชั้นประถมศึกษา Year 2 ซึ่งเทียบเท่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่อยไปจนถึง Year 11 ซึ่งเทียบเท่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของไทย วิชาในหลักสูตรแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มวิชาแกน ได้แก่ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ และกลุ่มวิชาพื้นฐานอื่นๆ ได้แก่ การออกแบบและเทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ ศิลปะและการออกแบบ ดนตรี พลศึกษา และความเป็นพลเมืองดี

การเปรียบเทียบระบบการจัดศึกษาตามหลักสูตรแห่งชาติของประเทศอังกฤษและระบบการจัดการศึกษาของไทย

ช่วงชั้น	ช่วงอายุ	ระดับชั้น	ประโยค	ระบบการศึกษาไทย
1	5+ ถึง 6+	1 ถึง 2	ประถม	ป.1
2	7+ ถึง 10+	3 ถึง 6		ป.2 ถึง ป.5
3	11+ ถึง 14+	7 ถึง 9	มัธยม	ป.6 ถึง ม.3
4	14+ ถึง 16+	10 ถึง 11		ม.4 ถึง ม.6

<u>โครงสร้างของหลักสูตร</u>

มีการจัดทำโปรแกรมการศึกษาสำหรับแต่ละวิชาของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งกำหนดว่านักเรียนต้องได้เรียนรู้อะไรบ้าง โดยมีการกำหนดเป้าหมายที่พึงบรรลุไว้เพื่อให้เป็นมาตรฐาน สมรรถภาพของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับ โดยหลักสูตรได้เปิดกว้างสำหรับโรงเรียนว่าจะบริหารหลักสูตรในระดับโรงเรียนอย่างไร เพื่อให้เป็นไปตามโปรแกรมการศึกษาที่กำหนดไว้ โดยมีข้อบังคับในการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไป 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนร่วม ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษา ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการส่งเสริมสุขภาพและสวัสดิภาพ และข้อบังคับในการจัดการเรียนการสอนแต่ละวิชา

<u>จุดมุ่งหมายการเรียนรู้สำหรับนักเรียน</u>

1) ส่งเสริมพัฒนาการทางจิตวิญญาณ คุณธรรม สังคมและวัฒนธรรม โดยให้ดำเนินการในทุกวิชาของหลักสูตรระดับชาติ

2) ส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับตัวบุคคล สังคม และสุขภาพ รวมทั้งความเป็นพลเมืองดี

3) ส่งเสริมทักษะต่างๆ โดยให้ดำเนินการในทุกวิชาของหลักสูตรระดับชาติ

โรงเรียนนานาชาติระบบอังกฤษใช้แบบทดสอบมาตรฐาน เพื่อรับรองมาตรฐานระหว่างโรงเรียน และในวิชาพื้นฐาน แบบทดสอบเหล่านี้เป็นที่รู้จักดีในชื่อ แบบทดสอบเพื่อประเมินการเรียนรู้ตามหลักสูตรแห่งชาติ (National Curriculum Assessment Test)

ระบบการศึกษาของอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาไม่มีหลักสูตรแห่งชาติ ในแต่ละรัฐจะเป็นผู้รับผิดชอบการศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึง มัธยมปลาย หรืออายุ 5 ถึง 18 ปี ซึ่งบริหารจัดการโดยคณะกรรมการของโรงเรียนในแต่ละเขตการศึกษา

ไม่กี่ปีที่ผ่านมา ภาครัฐและองค์กรทางการศึกษาต่างๆ ได้พัฒนาปรับปรุงสัมฤทธิผลปลายทาง (ข้อกำหนดในเรื่องเนื้อหาความรู้และทักษะที่จำเป็นโดยทั่วไป และมาตรฐานการเรียนรู้ (ข้อกำหนดในสิ่งที่นักเรียนต้องรู้และสามารถทำได้ในแต่ละช่วงชั้นของการเรียนในโรงเรียน)

โรงเรียนนานาชาติในระบบอเมริกันในประเทศไทย อยู่บนพื้นฐานการศึกษาเดียวกันกับโรงเรียนในสหรัฐอเมริกา โดยตั้งแต่ G1ถึง G12 (ป.1 ถึง ม.6) การวัดและประเมินผลของนักเรียนอยู่บนพื้นฐานของสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ การจบการศึกษาพิจารณาจากระบบหน่วยกิต โดยทางวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกายอมรับวุฒิการศึกษาที่ได้รับจากโรงเรียนนานาชาติระบบนี้

การเปรียบเทียบระบบการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาและระบบการจัดการศึกษาของไทย

อายุ	ระดับชั้น	ชั้น	ระบบการศึกษาไทย
5-11	KG ถึง G5	Elementary School	ป.1 ถึง ป.5
11-14	G6 ถึง G8	Middle School	ป.6 ถึง ม. 2
14-18	G9 ถึง G12	High School	ม.3 ถึง ม.6

ระบบการศึกษานานาชาติ

องค์กร IBO (International Baccalaureate Organization) เป็นมูลนิธิทางการศึกษาที่ไม่หวังผลกำไร ตั้งขึ้นเมื่อคศ.1968 โดยความร่วมมือกับองค์กรยูเนสโกปัจจุบันมีสำนักใหญ่ตั้งอยู่ที่เมืองเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ องค์กรนี้ได้จัดทำโปรแกรมการศึกษา3 ระดับต่อเนื่องกันได้แก่ Diploma Programme ซึ่งเป็นโปรแกรม 2 ปีสุดท้าย ของชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย Middle Years Programme สำหรับนักเรียนอายุ 11-16 ปี และ Primary Year Programme สำหรับนักเรียนอายุ 3-12 ปี

ในเดือนมกราคม คศ.2000 มีโรงเรียนที่ได้รับอนุญาตให้ใช้หลักสูตรของ IBO จำนวนทั้งสิ้น 1031 โรง ในประเทศต่างๆ 101 ประเทศ ซึ่งมีทั้งโรงเรียนเอกชนที่ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนนานาชาติ และโรงเรียนของรัฐบาล

IBO เกิดขึ้นจากความพยายามของโรงเรียนนานาชาติต่างๆ ตั้งแต่คศ.1924 ในอันที่จะจัดทำหลักสูตรและประกาศนียบัตร เพื่อเข้ามหาวิทยาลัยที่สามารถใช้ร่วมกัน สำหรับนักเรียนที่ต้องเดินทางไปยังประเทศต่างๆ นอกจากนี้ นักการศึกษานานาชาติยังได้รับแรงบันดาลใจจากวิสัยทัศน์อันเป็นอุดมคติ พวกเขาหวังว่าประสบการณ์ที่มีร่วมกันทางวิชาการ ซึ่งเน้นการคิดวิเคราะห์ และการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับรู้ทัศนะต่างๆ ที่หลากหลายจะช่วยให้คนหนุ่มสาวได้เกิดความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมและการยอมรับผู้อื่น ในระยะแรกนักการศึกษาเหล่านี้ได้มุ่งเน้นช่วง 2 ปีสุดท้ายของการเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อสร้างหลักสูตรที่มีลักษณะเข้มข้น ซึ่งจะนำไปสู่ความเป็น “บัณฑิต” (Baccalaureate) สำหรับใช้ในประเทศใดๆ ก็ได้ และได้รับการยอมรับจากมหาวิทยาลัยของทุกประเทศ

โปรแกรมการศึกษาของ IBO ทั้งสามโปรแกรมมีความต่อเนื่องกัน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานปรัชญาเดียวกัน สำหรับนักเรียนอายุ 3-19 ปี ทั้งนี้โรงเรียนแต่ละแห่งสามารถเลือกใช้บางโปรแกรมหรือทั้งสามโปรแกรมก็ได้

ปรัชญาของโปรแกรมการศึกษาทั้งสาม คือ “โดยอาศัยหลักสูตรซึ่งมีความเข้มข้นและมีความสมดุลควบคู่กับการประเมินผลที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน มุ่งที่จะช่วยโรงเรียนต่างๆ ในอันที่จะพัฒนาความสามารถรายบุคคลของเยาวชน และช่วยให้บุคคลเหล่านี้เชื่อมโยงประสบการณ์ในชั้นเรียนกับความเป็นจริงของโลกภายนอก นอกเหนือจากความเข้มงวดทางวิชาการและมาตรฐานวิชาการระดับสูงแล้ว ยังเน้นอุดมคติแห่งการเกิดความเข้าใจระดับนานาชาติและความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ เพื่อไปสู่จุดหมายปลายทางที่นักเรียน IB จะกลายเป็นนักคิดที่มีทั้งวิจารณญาน และคุณธรรม เป็นผู้ที่เรียนรู้ตลอดชีวิตและเป็นสมาชิกที่เข้าร่วมในกิจกรรมทั้งระดับท้องถิ่นและระดับโลกอย่างมีภูมิความรู้ เป็นผู้ตระหนักในความเป็นมนุษยชาติอันมีร่วมกันและเชื่อมโยงมนุษย์เข้าด้วยกัน โดยในขณะเดียวกันก็เคารพในความหลากหลายของวัฒนธรรมและทัศนคติต่างๆ ที่ช่วยให้ชีวิตมีคุณค่ายิ่งขึ้น

PYP (Primary Year Programme) ซึ่งเป็นโปรแกรมระดับประถมศึกษาและปฐมวัย มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมทั้งในชั้นเรียนและโลกภายนอก โดยผ่านสิ่งแวดล้อมต่างๆ ซึ่งเด็กเรียนรู้ได้ โปรแกรมนี้ได้กำหนดกรอบซึ่งตอบสนองความต้องการด้านต่างๆ ของเด็ก : วิชาการ สังคม ร่างกาย อารมณ์ และวัฒนธรรม โปรแกรมนี้ช่วยเตรียมนักเรียนนำไปสู่ MYP (Middle Years Programme) แต่ทั้ง PYP(Primary Year Programme) และ MYP(Middle Years Programme) ก็ ไม่ใช่โปรแกรมบังคับก่อนเรียน Diploma Progarmme

PYP (Primary Year Programme) เป็นรูปแบบหลักสูตรนานาชาติที่กำหนดแนวทางเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กควรเรียนรู้ แนวการสอน และวิธีการประเมินผล โรงเรียนที่ใช้หลักสูตรนี้ จะต้องทำงาน

ร่วมกับ IBO โดยต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนด ทั้งนี้โรงเรียนสามารถยืดหยุ่นได้มาก ทั้งในเรื่องภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอน และภาษาต่างๆ ที่สอน

หัวใจของ PYP (Primary Year Programme) คือความมุ่งมั่นที่จะให้การศึกษาค้นคว้าอย่างมีโครงสร้างที่ชัดเจน เป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ทั้ง 6 หน่วยจะช่วยให้ครูและเด็กได้สำรวจ*ความรู้ต่างๆ* (knowledge) อย่างกว้างขวาง ครูและนักเรียนจะใช้คำถามหลักที่เน้นความคิดรวบยอด เพื่อสร้างหน่วยแห่งการศึกษาค้นคว้า ทั้งครูและนักเรียนจะเรียนรู้และประยุกต์ใช้ทักษะซึ่งเป็นสหวิทยาการ ระหว่างที่พัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดรวบยอดสำคัญเหล่านี้ นอกจากนี้การพัฒนาทัศนคติที่ชัดเจน และความคาดหวังในพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสังคม ก็เป็นองค์ประกอบที่จำเป็นของโปรแกรมนี้ด้วยคือ

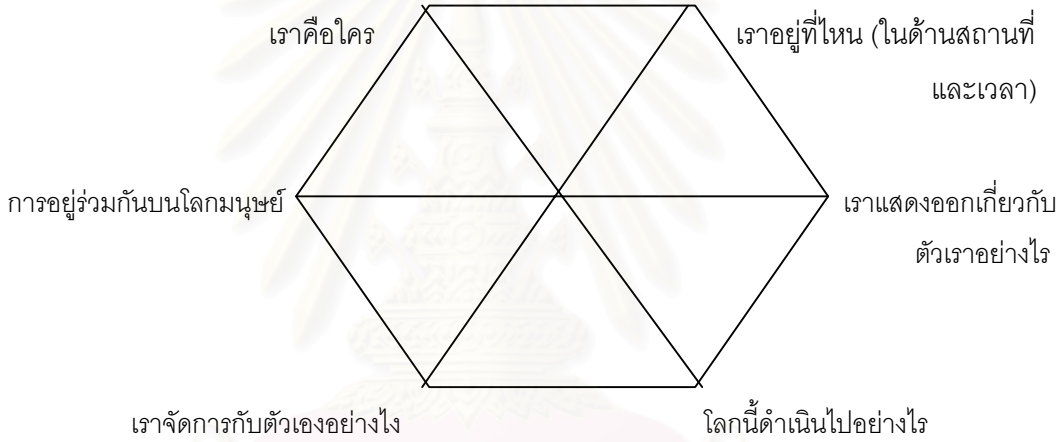

<u>คุณลักษณะของผู้เรียน</u>

PYP (Primary Year Programme) ได้กำหนดคุณลักษณะต่างๆ ของนักเรียนผู้ซึ่งมีความตระหนักถึง และไวต่อประสบการณ์ต่างๆ ของผู้อื่น เมื่อนำคุณลักษณะเหล่านี้มารวมกันย่อมเกิดเป็นของภาพรวมของนักเรียน PYP ซึ่งช่วยให้ครูและนักเรียนสามารถตั้งจุดมุ่งหมาย วางแผนหน่วยการเรียนรู้เพื่อศึกษาค้นคว้า และประเมินผล

1. นักศึกษาค้นคว้า ความอยากรู้ตามธรรมชาติของนักเรียนจะรับการส่งเสริมและสนับสนุน ทำให้นักเรียนเกิดทักษะที่จำเป็นต่อการศึกษาวิจัย อย่างมีจุดมุ่งหมายอย่างสร้างสรรค์ นักเรียนเพลิดเพลินกับการเรียนรู้อย่างเต็มตัว และความรักในการเรียนรู้ของพวกเขาจะคงอยู่ไปจนตลอดชีวิต

2. นักคิด พวกเขาได้ฝึกใช้ความคิดริเริ่มในการประยุกต์ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อย่างสร้างสรรค์เพื่อช่วยให้สามารถตัดสินใจได้อย่างไม่มีข้อบกพร่อง และแก้ปัญหาที่สลับซับซ้อนได้

3. ผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสาร นักเรียนได้รับและถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและข้อมูลด้วยความมั่นใจโดยใช้ภาษาต่างๆ มากกว่า 1 ภาษา ซึ่งรวมถึงภาษาสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์

4. ผู้กล้าเสี่ยง นักเรียนเข้าสู่สถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคยโดยปราศจากความวิตกกังวลและมีความเชื่อมั่น เป็นตัวของตัวเอง เป็นผู้มีจิตวิญญาณแห่งการสำรวจบทบาท ความคิด และกลวิธีใหม่ๆ นักเรียนมีความกล้าหาญและสามารถพูด ชี้แจง ให้ผู้อื่นยอมรับในสิ่งที่ตนเชื่อ

5. ผู้มีความรู้ นักเรียนใช้เวลาในโรงเรียนสำรวจหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งมีความสัมพันธ์และสำคัญระดับโลก และด้วยการกระทำดังกล่าว นักเรียนได้เกิดความรู้อันสำคัญยิ่งอย่างมากมาย

7. ผู้มีหลักการ นักเรียนยึดมั่นในหลักการของการใช้เหตุผลทางศีลธรรม นักเรียนมีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ ตระหนักในความยุติธรรมและความเที่ยงธรรม

7. ผู้มีความเอื้ออาทร นักเรียนแสดงถึงความละเอียดอ่อน และไวต่อความต้องการ ความรู้สึกของผู้อื่น มีสำนึกในภาระส่วนตัวที่จะต้องปฏิบัติและให้บริการต่อสังคม

8. ผู้มีใจเปิดกว้าง นักเรียนเคารพ ทัศนะ ค่านิยม และขนบธรรมเนียมประเพณีของบุคคลและวัฒนธรรมอื่นๆ และคุ้นเคยในการแสวงหาและพิจารณาใคร่ครวญทัศนะต่างๆ อย่างกว้างขวาง

8. ผู้มีความสมดุล นักเรียนเข้าใจความสำคัญของความสมดุลทางกาย ทางจิต และความเป็นผู้มีสุขภาพส่วนบุคคลดี

10.ผู้รู้จักไตร่ตรอง นักเรียนพิจารณาการเรียนรู้ของตนเองอย่างใช้ความคิด และวิเคราะห์จุดเด่นและจุดอ่อนของตนองในลักษณะที่สร้างสรรค์

<u>โครงสร้างหลักสูตร</u>

หลักสูตรมีองค์ประกอบ 5 ประการได้แก่ ความรู้ ความคิดรวบยอด ทักษะ ทัศนคติ และการปฏิบัติ

จุดมุ่งหมายของโปรแกรมคือ ช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในองค์รวมของหน่วยการเรียนรู้หลัก โดยผ่านความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่จำเป็นเหล่านี้ PYP(Primary Year Programme) ได้กำหนดองค์ความรู้สำหรับนักเรียนทุกคน ในทุกวัฒนธรรม ใน 6 สาขาวิชา ได้แก่ ภาษาต่างๆ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศิลปะ การศึกษาส่วนบุคคลทางสังคมและทางร่างกาย ด้วยจิตวิญญาณของความเป็นนานาชาติ นักเรียนจะต้องเรียนรู้ภาษาที่สอง เพิ่มเติมจากภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียน ได้มีการพัฒนาองค์ประกอบที่จำเป็นและประยุกต์ใช้ในบริบทซึ่งกำหนดโดยหน่วยที่เป็นสหวิทยาการ 6 หน่วย ซึ่ง IBO ได้จัด

ทำเอกสาร เครื่องมือสำหรับครูเพื่อช่วยให้ครูวางแผนสอนและประเมินนักเรียนตลอดจนประเมินการทำงานของตนเอง

การประเมินผล

ครูและนักเรียนจะประเมินผลงานของนักเรียน ไม่มีการสอบหรือการกำกับการประเมินผลงานนักเรียนจากภายนอกโดย IBO มีการประเมิน 2 ประเภทได้แก่

การประเมินระหว่างเรียน การประเมินนี้สอดประสานเป็นหนึ่งเดียวกับการเรียนรู้แต่ละวัน และช่วยให้ครูและนักเรียนค้นพบว่า นักเรียนได้รู้อะไรแล้วเพื่อวางแผนการเรียนรู้ในขั้นต่อไป การประเมินผลระหว่างเรียนและการสอน เกี่ยวข้องกันโดยตรง ทั้งสองอย่างไม่สามารถแยกทำได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือมีจุดมุ่งหมาย โดยปราศจากอีกอย่างหนึ่ง

การประเมินผลปลายภาค/ปีการศึกษา การประเมินผลนี้ทำในตอนท้ายของกระบวนการเรียนการสอนและการเรียนรู้ เป็นการให้โอกาสนักเรียนที่จะแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ตนได้เรียนรู้ไป

PYP (Primary Year Programme) บังคับให้มีการเก็บแฟ้มผลงานที่แสดงถึงสัมฤทธิผลของนักเรียน ในฐานะกลไลสำคัญในการแสดงหลักฐานถึงความก้าวหน้าของนักเรียน นักเรียนอายุ 10-12 ปี ในปีสุดท้ายของโปรแกรมจะต้องเข้าร่วมในโครงงานชิ้นสุดท้ายในนิทรรศการผลงานนักเรียน ((Primary Year Programme Exhibition) ซึ่งจัดขึ้นเพื่อแสดงความสามารถของนักเรียนในทุกด้านของโปรแกรม

การบังคับเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยในโรงเรียนนานาชาติ

โรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยใช้หลักสูตรสากลที่มีต้นแบบมาจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่และหลักสูตรสากลเหล่านี้ มิได้ครอบคลุมถึงวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย กระทรวงศึกษาธิการจึงเปิดโอกาสให้เด็กไทย ในโรงเรียนนานาชาติได้พัฒนาความรู้ ทักษะและเจตคติด้านภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย โดยกำหนด ว่า “ข้อ 3 กำหนดให้เรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยเป็นวิชาบังคับ 1 คาบต่อสัปดาห์ สำหรับนักเรียนเกรด 1-8 และเป็นวิชาเลือกสำหรับนักเรียนเกรด 9-12 โดยใช้สื่อการสอนเป็นภาษาต่างประเทศ” และ “ข้อ 4 สำหรับเด็กไทย กำหนดให้เรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยอย่างน้อยสัปดาห์ละ 5 คาบ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2538) ซึ่งส่งผลให้โรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยต้องมีการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยขึ้น เพื่อใช้สำหรับนักเรียนไทยและนักเรียนต่างชาติ

สำหรับการปฏิบัติตามเกณฑ์ในข้อ 3 ตามคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการนั้น โรงเรียนนานาชาติส่วนใหญ่กำหนดให้นักเรียนทุกคนในโรงเรียนเรียนวิชาไทยศึกษา (Thai studies) เป็นวิชาบังคับ โดยสามารถใช้หลักสูตรวิชาไทยศึกษาซึ่งมีกำหนดไว้ในหลักสูตรสากลต่างๆ ได้

ส่วนการปฏิบัติตามเกณฑ์ในข้อ 4 ซึ่งต้องการให้มีการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับนักเรียนที่มีสัญชาติไทยนั้น สมาคมโรงเรียนนานาชาติแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมตัวกันของโรงเรียนนานาชาติ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการร่างหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับ นักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติขึ้นเพื่อดำเนินการร่างหลักสูตรดังกล่าว

หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับเด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติ

เนื่องจากเมื่อเริ่มมีการจัดสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยในโรงเรียนนานาชาตินั้น โรงเรียนนานาชาติมีบริบทและผู้เรียนแตกต่างจากโรงเรียนไทยโดยทั่วไป ทำให้ไม่สามารถนำหลักสูตรของกรมวิชาการมาใช้ได้แห่งประเทศไทยซึ่งเกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติต่างๆ ในประเทศไทยจึงเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากหลายหน่วยงานเพื่อเป็นคณะกรรมการในการสร้างหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับนักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับนักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติ(ฉบับร่าง) มีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

1) กลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติ

2) หลักการ

2.1) สอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการและปรัชญาของโรงเรียน

2.2) เน้นการพัฒนาผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2.3) เน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

2.4) เน้นการสอนวัฒนธรรมไทยควบคู่การสอนภาษาไทย

2.5) มีลักษณะเปิดกว้าง ยืดหยุ่น เพื่อสามารถขยาย เพิ่มเติมหรือปรับปรุงได้ตามความเหมาะสมกับสภาพแต่ละโรงเรียน

3) จุดมุ่งหมาย

3.1) เห็นคุณค่าและความงามของภาษาและวัฒนธรรมไทย

3.2) มีทักษะในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

3.3) มีวิจารณญาณในการเลือกรับข้อมูลข่าวสาร

3.4) มีนิสัยรักการอ่าน สามารถใช้การอ่านเพื่อหาความรู้และความจรรโลงใจ

3.5) ใช้ประสบการณ์จากการเรียนภาษาไทยในการคิดตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล

3.6) ใช้ภาษาได้ถูกต้อง เหมาะสม

3.7) สามารถพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

4) แนวการจัดหลักสูตร มีลักษณะบูรณาการและสัมพันธ์ทักษะทั้งสี่ โดยกำหนดหน่วยการสอนที่ครอบคลุมทั้งเนื้อหาทางภาษาและวัฒนธรรม

5) การจัดแบ่งระดับนักเรียน แบ่งตามกลุ่มอายุตามระดับชั้นในโรงเรียน เป็นประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ในแต่ละกลุ่มอายุ แบ่งตามความสามารถในการใช้ภาษาไทย เป็นระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง

6) ขอบข่ายเนื้อหา

6.1) ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

6.2) ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน

6.3) อรรถรสและความจรรโลงใจทางภาษา

6.4) ความรู้และความซาบซึ้งในวัฒนธรรมไทย

7) ลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอน

7.1) เอื้อการสอนแบบบูรณาการ

7.2) เป็นการเรียนการสอนที่สมจริง

7.3) สัมพันธ์ทักษะทั้งสี่

7.4) นักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียน

8) สื่อการเรียน ควรใช้สื่อการเรียนที่หลากหลาย

9) การวัดผลและการประเมินผล

9.1) ประเมินระหว่างภาค

9.2) ประเมินปลายภาค

บทบาทของโรงเรียนในการส่งเสริมความเป็นไทยให้แก่นักเรียนไทย

นอกจากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรข้างต้นแล้ว สมาคมโรงเรียนนานาชาติได้กล่าวถึงบทบาทของโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย ต่อนักเรียนโดยทั่วไปและนักเรียนไทย ดังนี้

บทบาทของโรงเรียนนานาชาติต่อนักเรียนทั่วไป ได้แก่

1. การสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนตระหนักและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองพร้อมๆ กับที่ยอมรับและนับถือในวัฒนธรรมของผู้อื่น

2. การจัดการศึกษาโดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรภายในบริบทของประเทศเจ้าบ้าน เช่น การทำกิจกรรมศึกษาค้นคว้าในวิชาต่างๆ โดยใช้บริบทของประเทศไทย การจัดกิจกรรมร่วมกับโรงเรียนไทยเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนระหว่างทั้งสองโรงเรียนได้เรียนรู้และแบ่งปันแก่กันและกัน

บทบาทของโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยต่อนักเรียนไทย

1. การจัดการเรียนการสอนโปรแกรมภาษาและวัฒนธรรมไทย ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมพิเศษ ทัศนศึกษาและโปรแกรมภาคฤดูร้อน ตลอดจนกิจกรรมอื่นๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในชั้นเรียน การส่งเสริมความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างครูไทยกับนักเรียนไทย และนักเรียนไทยกับนักเรียนไทย และการสนับสนุนให้นักเรียนไทยเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมไทยนอกโรงเรียน

2. การเพิ่มพูนความรู้และทักษะ รวมทั้งการส่งเสริมเจตคติที่เหมาะสมแก่ครู ได้แก่ การให้คำแนะนำและพัฒนาครูผ่านหัวหน้าระดับและหัวหน้าโปรแกรม การส่งครูเข้ารับการอบรม ดูงาน ภายในและภายนอกโรงเรียน เช่น เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการของสมาคมโรงเรียนนานาชาติ ดูงานโรงเรียนนานาชาติอื่นๆ

2. การให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองและสนับสนุนให้ผู้ปกครองเข้าร่วมในการส่งเสริมบุตรหลานด้านความเป็นไทย ได้แก่ การจัดประชุมชี้แจง ปฐมนิเทศ ครูพบผู้ปกครอง ฯลฯ การสื่อสารผ่านทางจดหมาย จดหมายข่าว ฯลฯ และการติดต่อสื่อสารเป็นรายบุคคลและหรือเป็นกลุ่มย่อย โดยการพบปะพูดคุย โทรศัพท์ โทรสาร (สมาคมโรงเรียนนานาชาติแห่งประเทศไทย, 2545)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษากระบวนการการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลของแต่ละโรงเรียนเรื่องการพัฒนาหลักสูตร ด้านการสร้างหลักสูตรและการใช้หลักสูตร 3 ด้าน คือ 1) การบริหารและบริการหลักสูตร 2) การดำเนินการจัดการเรียนการสอน 3) การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร ดังต่อไปนี้

ประชากรและตัวอย่างประชากร

1. **ประชากร** ได้แก่ หัวหน้าหมวดวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้มีการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยทั่วประเทศ จำนวน 28 โรง

ตารางที่ 4 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	จำนวน
1. กรุงเทพมหานคร	18
2. เชียงใหม่	6
3. ระยอง	1
4. ชลบุรี	1
5. นครราชสีมา	1
6. ภูเก็ต	1
รวม	28

2. **ตัวอย่างประชากร**

2.1 การตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้พัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยทั่วประเทศ ในปีการศึกษา 2545 จำนวน 45 คน

2.2 การตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้พัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยทั่วประเทศ ในปีการศึกษา 2545 จำนวน 2 คน

2.3 กรณีศึกษา เลือกตัวอย่างประชากรแบบเจาะจงจำนวน 2 โรง โดยเลือกตามเกณฑ์ดังนี้

โรงที่หนึ่ง มีลักษณะสำคัญ คือ

1) เป็นโรงเรียนที่ก่อตั้งมาเป็นเวลานานและมีนักเรียนมากกว่า 600 คน
2) ใช้หลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งเป็นหลักของโรงเรียน : อังกฤษ อเมริกัน
3) มีนักเรียนหลายเชื้อชาติ ศาสนา มีความเป็นนานาชาติอย่างยิ่ง
4) มีความพร้อมทางปัจจัยต่างๆ สูง
5) มีอัตราส่วนระหว่างนักเรียนไทยต่ำ

โรงเรียนที่สอง มีลักษณะสำคัญ คือ

1) เป็นโรงเรียนที่เพิ่งก่อตั้งไม่เกิน 10 ปี มีนักเรียนต่ำกว่า 600คน
2) ใช้หลักสูตรนานาชาติ
3) มีอัตราส่วนระหว่างนักเรียนไทยสูง
4) อยู่ในกระบวนการการรับรองมาตรฐาน

ตารางที่ 5 จำนวนตัวอย่างประชากรจำแนกตามเครื่องมือ

จังหวัด	จำนวน	โรงเรียน	เครื่องมือ			
			แบบสอบถาม	แบบสัมภาษณ์	แบบสังเกต	แบบศึกษาเอกสาร
กรุงเทพฯ	18	โรงเรียนนานาชาติลั่นทม	/	/	/	/
		โรงเรียนนานาชาติราชาวดี	/	/	/	/
		โรงเรียนนานาชาติอื่นๆในกรุงเทพ	/			
เชียงใหม่	6		/			
ระยอง	1		/			
นครราชสีมา	1		/			
ภูเก็ต	1		/			
รวม	28					

3. กรอบความคิดในการวิจัย เรื่องการศึกษากระบวนการพัฒนาสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย ในโรงเรียนนานาชาติ ได้มาจากการศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิดของนักวิชาการและนักการศึกษาที่กล่าวถึงองค์ประกอบและขอบข่ายของงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรซึ่งมีประเด็นต่างๆ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 กรอบความคิดในการวิจัย

การสร้างหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย

1. การวิเคราะห์ความต้องการ
2. การกำหนดจุดประสงค์
3. การคัดเลือกเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดแนวจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
5. การกำหนดวิธีวัดผลและประเมินผลการเรียน

การใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย

<u>การบริหารและบริการหลักสูตร</u>

1. การเตรียมบุคลากร
2. การจัดครูเข้าสอน
3. การจัดตารางสอน
4. การจัดทำและใช้วัสดุหลักสูตร
5. การเตรียมสถานที่

<u>การดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร</u>

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. การใช้สื่อการสอน
4. การวัดและประเมินผลการเรียน

<u>การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร</u>

1. การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร
2. การบำรุงขวัญและกำลังใจ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้มี 4 ประเภท ดังนี้

1. แบบสอบถามสภาพการใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย สำหรับครู แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบและเติมข้อความ

ตอนที่ 2 การใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย เป็นแบบตรวจสอบและเติมข้อความ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1) การบริหารและบริการหลักสูตร

2) การดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร

3) การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร

ตอนที่ 3 สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยเป็นแบบปลายเปิด

2. แบบสัมภาษณ์ มี 2 ชุด คือ แบบสัมภาษณ์หัวหน้าหมวดวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย และแบบสัมภาษณ์ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย

2.1 แบบสัมภาษณ์สำหรับหัวหน้าหมวดวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย เรื่อง กระบวนการการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย มีลักษณะแบบปลายเปิด แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย มี 2 ด้านคือ

1.การสร้างหลักสูตร

1) การวิเคราะห์ความต้องการ

2) การกำหนดจุดประสงค์

3) การคัดเลือกเนื้อหาสาระ

4) การกำหนดแนวจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

5) การกำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียน

2.การใช้หลักสูตร

1) การเตรียมบุคลากร

2) การจัดตารางสอน

3) การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3 แบบสัมภาษณ์สำหรับครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย เรื่องกระบวนการการพัฒนาหลักสูตรหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย มีลักษณะแบบปลายเปิด แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาและการใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย มี 2 ด้านคือ

1. การสร้างหลักสูตร
2. การใช้หลักสูตร
   1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
   2) การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร

<u>การสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์</u>

1) ศึกษารายละเอียดและข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย 5-8 ปี และการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย จากหนังสือ เอกสาร วารสาร คู่มือ งานวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางการกำหนดกรอบความคิดของการวิจัย

2) จัดทำกรอบความคิดของการวิจัย ดังที่เสนอไปในตารางที่ 6

3) การกำหนดผู้ให้ข้อมูลแต่ละหัวข้อ ดังตารางที่ 7

4) กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ แล้วนำโครงสร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และกรอบความคิดของการวิจัยไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ และขอคำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข

5) สร้างแบบสอบถามสำหรับครูภาษาและวัฒนธรรมไทย และแบบสัมภาษณ์สำหรับหัวหน้าหมวดวิชาและครูภาษาและวัฒนธรรมไทย โดยมีข้อคำถามตรงตามกรอบความคิดดังตารางที่ 6

6) หาคุณภาพของเครื่องมือ

7) ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยให้เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับตัวกลุ่มอย่างที่เป็นครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย ในโรงเรียนนานาชาติที่ได้มีการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยทั่วประเทศต่อไป

ตารางที่ 7 สรุปกรอบความคิดการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

กรอบความคิด	เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล		
	แบบสัมภาษณ์ (จำนวนข้อ)		แบบสอบถาม (จำนวนข้อ)
	หัวหน้าหมวดวิชา	ครู	ครู
1.การสร้างหลักสูตร			
การวิเคราะห์ความต้องการ	6	-	-
การกำหนดจุดประสงค์	1	2	-
การคัดเลือกเนื้อหาสาระ	-	-	-
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	-	-	-
การกำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียน	1	-	-
2.การใช้หลักสูตร			
2.1 การบริหารและบริการหลักสูตร			
การเตรียมบุคลากร	1	-	-
การจัดครูเข้าสอน	1	-	1
การจัดตารางสอน	1	-	2
การจัดทำและใช้วัสดุหลักสูตร	-	-	2
การเตรียมสถานที่	-	-	2
2.2 การดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร			
การแปลงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน	-	-	7
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	-	3	4
การเตรียมสื่อการสอน	-	-	20
การวัดและประเมินผลการเรียน	1	-	6
2.3 การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร			
การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร	1	-	3
การบำรุงขวัญและกำลังใจ	-	-	2
ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาและการใช้หลักสูตร ฯ	-	2	1

3. แบบสังเกต เป็นแบบสังเกตแบบจดบันทึก (Anecdotal) มี 1 ชุด คือแบบสังเกตการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ของครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย บันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยและสังเกตสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียน สิ่งแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ต่างๆซึ่งจะเป็นการจดบันทึกสิ่งที่สังเกตได้ตามความเป็นจริง หลังจากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว

<u>การสร้างแบบสังเกต</u>

1) ศึกษารายละเอียดและข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัย 5-8 ปี และการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย จากหนังสือ เอกสาร วารสาร คู่มือ งานวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางการกำหนดกรอบความคิดของการวิจัย

2) กำหนดรูปแบบของการบันทึกในแบบสังเกต ให้เป็นแบบจดบันทึก(Anecdotal)

3) กำหนดแนวทางในการสังเกต คือ การจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย ของครูระดับปฐมวัย ได้แก่

3.1) การจัดสภาพแวดล้อม ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทย

3.2) การจัดสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดเตรียมสื่อที่เป็นของจริง หาง่าย เร้าความสนใจเด็กและเป็นสื่อที่มีความหมาย

3.3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทยของเด็กอย่างหลากหลาย น่าสนใจและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

3.4) การประเมินผลการเรียน ใช้วิธีการที่สอดคล้องกับจุดประสงค์และเหมาะสมตามพัฒนาการของเด็ก

4) ดำเนินการสร้างแบบสังเกตตามแนวทางที่กำหนดไว้

5) หาคุณภาพเครื่องมือ

6) ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยให้เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับตัวกลุ่มอย่างที่เป็นครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย ในโรงเรียนนานาชาติที่ได้มีการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยทั่วประเทศ ต่อไป

3. แบบศึกษาเอกสารแผนการจัดการเรียนการสอน เป็นแบบจดบันทึก คือ ศึกษาแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรียนการสอน ของครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย บันทึกข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร

การสร้างแบบศึกษาเอกสาร

1) สร้างแบบศึกษาเอกสารแผนการจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยของครูโรงเรียนนานาชาติ เป็นแบบปลายเปิด โดยแบบศึกษาแผนการจัดการเรียนการสอน มีประเด็นที่ศึกษาดังนี้

1.1) จุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร

1.2) เนื้อหามีความเหมาะกับวัยและมีความสัมพันธ์กับหลักสูตรของโรงเรียน

1.3) กิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดมีความหลากหลายและนักเรียนได้ปฏิบัติจริงและหรือมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง

1.4) สื่อมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการ

1.5) การประเมินผลการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์

2) หาคุณภาพเครื่องมือ

3) ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยให้เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับตัวอย่างประชากรที่เป็น ครูหัวหน้าหมวดวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย ในโรงเรียนนานาชาติที่ได้มีการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยทั่วประเทศ ต่อไป

การหาคุณภาพเครื่องมือ

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการจัดการเรียนการสอน และแบบศึกษาเอกสาร มีรายละเอียดต่อไปนี้

1) นำเครื่องที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและครอบคลุมตามประเด็นหลักและประเด็นย่อย รวมทั้งความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และความเหมาะสมของการใช้ภาษา

2) นำผลการตรวจแก้ไข และข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ไปขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3) นำแบบเครื่องที่ผ่านการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้(Try out) กับโรงเรียนนานาชาติบางกอกพัฒนา ได้แก่ หัวหน้าหมวดวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย 1 คน และครูภาษาและวัฒนธรรมไทย 3 คน รวมทั้งสิ้น 4 คน เพื่อตอบแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการจัดการเรียนการสอนและแบบศึกษาเอกสารแผนกาจัดการเรียนการสอน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่งถึงเลขาธิการการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือการเก็บข้อมูลไปยังผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยทั่วประเทศ

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ด้วยการส่งแบบสอบถามพร้อมทั้งแนบหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จากเลขาธิการการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และซองติดแสตมป์จ่าหน้าซองถึงผู้วิจัยเพื่อบรรจุแบบสอบถามที่ตอบแล้วส่งคืนผู้วิจัย ไปยังผู้บริหารโรงเรียนที่มีการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย ทั้งหมด 28 โรง จำนวน 47 ชุด เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ.2545 และในระหว่างวันที่ 6 กันยายน ถึง 30 ตุลาคม พ.ศ.2545 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด จำนวน 45 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.74

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบศึกษาเอกสารแผนการจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยตนเอง ตั้งแต่วันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2545 ถึง วันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 มีรายละเอียดดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นำจดหมายไปให้ด้วยตนเองและทำการนัดหมาย วัน เวลาที่จะไปสัมภาษณ์ จากนั้นจึงทำการสัมภาษณ์หัวหน้าหมวดวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย และครูภาษาวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย ที่มีการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย จำนวน 2 โรง โดยใช้เวลาสัมภาษณ์ตัวอย่างประชากร โรงละ 1 วัน

3.2 การเก็บข้อมูลด้วยแบบสังเกต และแบบศึกษาเอกสารทั่วไปและแบบศึกษาเอกสารแผนการจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย ผู้วิจัยได้ติดต่อสอบถาม วัน เวลาที่สะดวก ในการเก็บข้อมูลจากครูผู้สอนภาษาวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยที่มีการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย จำนวน 2 โรง โดยใช้เวลาเก็บข้อมูลโรงละ 30 วัน

ตารางที่ 8 สถานที่ และวัน เดือน ปี ในการเก็บข้อมูล จำแนกตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือ	โรงเรียน	จังหวัด	วัน เดือน ปี
แบบสอบถาม	โรงเรียนนานาชาติสิ่นทม โรงเรียนนานาชาติราชาวดี	กรุงเทพฯ	6ก.ย. – 30 ต.ค. 2545

ตารางที่ 8 (ต่อ)

เครื่องมือ	โรงเรียน	จังหวัด	วัน เดือน ปี
	โรงเรียนนานาชาติ 6โรง	เชียงใหม่	6ก.ย. – 30 ต.ค. 2545
	โรงเรียนนานาชาติ1 โรง	ระยอง	
	โรงเรียนนานาชาติ1 โรง	นครราชสีมา	
	โรงเรียนนานาชาติ1 โรง	ชลบุรี	
	โรงเรียนนานาชาติ1 โรง	ภูเก็ต	
	โรงเรียนนานาชาติ16 โรง	กรุงเทพฯ	
แบบสัมภาษณ์	โรงเรียนนานาชาติลั่นทม		23 พ.ค. - 28 มิ.ย. 2545
	โรงเรียนนานาชาติราชาวดี		2 ก.ย. - 6 พ.ย. 2545
แบบสังเกต	โรงเรียนนานาชาติลั่นทม	กรุงเทพ	23 พ.ค. - 28 มิ.ย. 2545
	โรงเรียนนานาชาติราชาวดี		2 ก.ย. - 6 พ.ย. 2545
แบบศึกษาเอกสาร	โรงเรียนนานาชาติลั่นทม		23 พ.ค. - 28 มิ.ย. 2545
	โรงเรียนนานาชาติราชาวดี		2 ก.ย. - 6 พ.ย. 2545

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามครูผู้สอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย

1.1 แจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียงตามประเด็นต่างๆ ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

1.2 นำข้อมูลที่เป็นปลายเปิดมาวิเคราะห์ แจกแจงความถี่แล้วเรียงลำดับความคิดเห็นตามความถี่

2. การวิเคราะห์ข้อมูลโรงเรียนกรณีศึกษา เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบศึกษาเอกสารแผนการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา นำมาสรุปรวบรวม เรียบเรียง แยกคำตอบต่างๆ ให้เป็นหมวดหมู่ แจกแจงความถี่ แล้วนำเสนอข้อมูลทั้งหมดในรูปของการบรรยายตามประเด็นต่างๆ ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ตามลำดับความถี่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษากระบวนการการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตและแบบศึกษาเอกสารแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยผู้ที่ให้ข้อมูลเป็น หัวหน้าหมวดวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย และครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 47 คน แยกเป็น หัวหน้าหมวดวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย 2 คน และครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย 45 คน ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่1 สภาพการใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ โดยรวม วิเคราะห์จากผลการตอบแบบสอบถามของครูผู้สอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย เกี่ยวกับสภาพการใช้ จำนวน 67 ข้อ ประกอบด้วย

1.1 ข้อมูลด้านสถานภาพของครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย (ตารางที่ 9, 10, 11)

1.2 ข้อมูลการบริหารและการบริการหลักสูตร ซึ่งมี 5 ด้านดังนี้

1.2.1 การเตรียมบุคลากร (ตารางที่ 9)

1.2.2 การจัดครูเข้าสอน (ตารางที่ 12, 13)

1.2.3 การจัดตารางสอน (ตารางที่ 12)

1.2.4 การจัดทำและใช้วัสดุหลักสูตร (ตารางที่ 12)

1.2.5 การเตรียมสถานที่ (ตารางที่ 12)

1.3 ข้อมูลการดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฯ ซึ่งมี ด้านดังนี้

1.3.1 การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน (ตารางที่ 14, 15, 16)

1.3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ตารางที่ 14, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23)

1.3.3 สื่อการสอน (ตารางที่ 14)

1.3.4 การวัดและประเมินผลการเรียน (ตารางที่ 14)

1.4 ข้อมูลการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร ด้านการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร (ตารางที่ 24)

1.5 ข้อมูลปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรฯ มี 9 ด้านดังนี้

1.5.1 การเตรียมบุคลากร (ตารางที่ 25, 26)

1.5.2 การจัดครูเข้าสอน (ตารางที่ 25, 26)

1.5.3 การจัดตารางสอน (ตารางที่ 25, 26)

1.5.4 การจัดทำและใช้วัสดุหลักสูตร (ตารางที่ 25, 26)

1.5.5 การเตรียมสถานที่ (ตารางที่ 25, 26)

1.5.6 การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน (ตารางที่ 25, 26)

1.5.7 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ตารางที่ 25, 26)

1.5.8 สื่อการสอน (ตารางที่ 25 26

1.5.9 การวัดและประเมินผลการเรียน (ตารางที่ 25 26

ตอนที่ 2 สภาพการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยโรงเรียนนานาชาติ จากการวิเคราะห์ กรณีศึกษา 2 โรงเรียนที่มีได้มีการพัฒนาหลักสูตร เป็นข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์หัวหน้าหมวดวิชา ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย แบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และแบบศึกษาเอกสารแผนการจัดการเรียนการสอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพการใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย

ตารางที่ 9 จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน N = 45	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	41	91.11
ชาย	4	8.88
2. อายุ		
25-30 ปี	18	40
31-35 ปี	10	42.22
41 ปีขึ้นไป	8	17.77

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน N=45	ร้อยละ
ต่ำกว่า 25 ปี	7	15.55
36-40 ปี	2	4.44
3. วุฒิสูงสุดทางการศึกษา		
ปริญญาตรี	29	64.44
ครุศาสตร์ เอกภาษาอังกฤษ	7	15.55
ศึกษาศาสตร์ เอกภาษาไทย โทภาษาอังกฤษ	5	11.11
ครุศาสตร์ เอกภาษาไทย	5	11.11
การศึกษาปฐมวัย	4	8.88
การจัดการ	2	4.44
ประถมศึกษา	1	2.22
ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร	1	2.22
ศิลปศาสตร์	1	2.22
ดุริยางค์ไทย	1	2.22
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	1	2.22
การเงินการธนาคาร	1	2.22
ปริญญาโท	16	35.55
การศึกษาปฐมวัย	8	17.77
บริหาร	2	4.44
จิตวิทยา	2	4.44
การสอนภาษาไทย	1	2.22
การสอนภาษาอังกฤษ	1	2.22
พลศึกษา	1	2.22
การจัดการคุณภาพการศึกษา	1	2.22

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน N=45	ร้อยละ
4. ประสบการณ์ในการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยในตำแหน่งปัจจุบัน		
1-5 ปี	30	66.67
6-10 ปี	9	20
น้อยกว่ากว่า 1 ปี	5	11.11
มากกว่า 16 ปี	1	2.22
6. การเข้าอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน-ภาษาและวัฒนธรรมไทย		
เคย	37	82.22
ไม่เคย	8	17.77

จากตารางแสดงว่า ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติส่วนใหญ่ร้อยละ 91.11 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 40 มีอายุระหว่าง 25-30 ปี ร้อยละ 64.44 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งร้อยละ 15.53 จบสาขาครุศาสตร์ เอกภาษาอังกฤษ ส่วนประสบการณ์ในการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยในตำแหน่งปัจจุบัน ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.67 มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี และครูร้อยละ 82.22 เคยเข้าอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย

ตารางที่ 10 ความถี่ของจำนวนคาบและเวลาในแต่ละคาบของการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยต่อสัปดาห์

ลำดับที่	จำนวนคาบและเวลาในแต่ละคาบ	รวมเวลาทั้งสิ้น(นาที)	ความถี่
1	5 คาบ / คาบละ 30 นาที	150	2
2	14 คาบ / คาบละ 30 นาที	420	2
3	25 คาบ / คาบละ 30 นาที	750	1
4	35 คาบ / คาบละ 30 นาที	1050	1

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ลำดับที่	จำนวนคาบและเวลาในแต่ละคาบ	รวมเวลาทั้งสิ้น(นาที)	ความถี่
5	20 คาบ / คาบละ 35 นาที	700	2
6	5 คาบ / คาบละ 40 นาที	200	2
7	20 คาบ / คาบละ 40 นาที	800	2
8	22 คาบ / คาบละ 40 นาที	880	1
9	25 คาบ / คาบละ 40 นาที	1000	4
10	26 คาบ / คาบละ 40 นาที	1080	2
11	28 คาบ / คาบละ 40 นาที	1120	1
12	30 คาบ / คาบละ 40 นาที	1200	2
13	4 คาบ / คาบละ 45 นาที	100	1
14	19 คาบ / คาบละ 45 นาที	895	2
15	22 คาบ / คาบละ 45 นาที	990	2
16	30 คาบ / คาบละ 45 นาที	1350	2
17	5 คาบ / คาบละ 50 นาที	250	1
18	8 คาบ / คาบละ 50 นาที	400	2
19	19 คาบ / คาบละ 50 นาที	950	1
20	18 คาบ / คาบละ 50 นาที	900	3
21	20 คาบ / คาบละ 50 นาที	1000	1
22	21 คาบ / คาบละ 50 นาที	1050	1
23	23 คาบ / คาบละ 50 นาที	1150	2
24	25 คาบ / คาบละ 50 นาที	1250	1

จากตารางแสดงว่า จำนวนคาบและเวลาที่สอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยต่อสัปดาห์ ที่มีความถี่สูงสุด 21 คือ 25 คาบ / คาบละ 40 นาที หรือ 501-1000 นาทีต่อสัปดาห์

ตารางที่ 11 ความถี่ของหัวข้ออบรมหรือสัมมนา / ผู้จัดการอบรมและระยะเวลา ซึ่งครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติเคยเข้าร่วม

ลำดับที่	หัวข้ออบรมหรือสัมมนา	ผู้จัดการอบรม	ระยะเวลา	ความถี่
1	หลักและแนวการสอนภาษาไทย	สมาคมโรงเรียนนานาชาติ	2 วัน	37
2	วิถีชีวิตและวัฒนธรรมพื้นเมือง		3 วัน	35
3	การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย-ในโรงเรียนนานาชาติ		3 วัน	35
4	เกาะรัตนโกสินทร์		2 วัน	33
5	การใช้สื่อและการประเมินผล	โรงเรียนนานาชาติ	1 สัปดาห์	2
6	การสอนภาษาไทยแก่นักเรียนต่างชาติ	โรงเรียนนานาชาติ	1 สัปดาห์	2
7	การสอนภาษาไทยระดับปฐมวัย	ราชภัฏเชียงใหม่	3 วัน	1
8	เทคนิควิธีการสอนภาษาไทย	สาธิตแห่งมหาวิทยาลัย-	2 วัน	1
9	การสอนภาษาไทยให้สนุก	เกษตรศาสตร์	2 วัน	1
10	ยุทธวิธีการสอนภาษาไทย	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	2 วัน	1
11	การจัดทำหลักสูตรการสอน	เซนต์ดอมินิก	2 วัน	1
12	การสอนแบบ Theme-โดยใช้เนื้อหาด้านวัฒนธรรม	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	2 วัน	1
13	การสอนการอ่าน	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	3 เดือน	1
14	ภาษาและวัฒนธรรม	ศูนย์วัฒนธรรมไทยญี่ปุ่น	1 วัน	1
15	การจัดการเรียนการสอน-ที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง	เซนต์ดอมินิก	2 วัน	1

จากตารางแสดงว่า หัวข้ออบรมหรือสัมมนา ซึ่งครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติเคยเข้าร่วม ที่มีความถี่สูงสุด 37 คือ หลักและแนวการสอนภาษาไทย จัดโดยสมาคมโรงเรียนนานาชาติ ระยะเวลาในการจัดคือ 2 วัน รองลงมา มีความถี่ 35 เท่ากัน คือ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมพื้นเมือง และการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียนนานาชาติ จัดโดยสมาคมโรงเรียนนานาชาติ ระยะเวลาในการจัด 3 วัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย จำแนกตามการบริหารและบริการหลักสูตร

การใช้หลักสูตร	จำนวน N=45	ร้อยละ
การบริหารและบริการหลักสูตร		
1. <u>การเตรียมบุคลากร</u>		
ได้รับความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมเพื่อเสริมสร้างทักษะ - ในการจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย		
ได้รับ	41	91.11
ไม่ได้รับ	4	8.88
ได้รับด้วยวิธี (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
ศึกษาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย - ของสมาคมโรงเรียนนานาชาติ	24	53.33
ศึกษาจากเอกสารทางวิชาการด้วยตนเอง	23	51.11
เข้าอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ	21	46.67
สถานที่ในการเข้าอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ คือ		
โรงแรม	19	42.22
กระทรวงศึกษาธิการ	2	4.44
ทัศนศึกษา	18	40
สถานที่ในการทัศนศึกษา คือ		
สุพรรณบุรี	12	26.67
สัตหีบ	5	11.11
อยุธยา	2	4.44
ฟังการบรรยายจากวิทยากร	13	28.89
สถานที่ฟังการบรรยาย คือ		
โรงเรียน	6	13.33
กรุงเทพมหานคร	3	6.66
กระทรวงศึกษาธิการ	2	4.44

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 (ต่อ)

การใช้หลักสูตร	จำนวน N=45	ร้อยละ
ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น	7	15.55
ได้รับความรู้จากสมาคมโรงเรียนนานาชาติ	7	15.55
เข้าอบรมเพื่อทำความเข้าใจในเอกสารทางวิชาการ	4	8.88
ได้รับความรู้และประสบการณ์จากโรงเรียนนานาชาติอื่นๆ	4	8.88
ได้รับความรู้และประสบการณ์จากกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน	4	8.88
2. <u>การจัดครูเข้าสอน</u>		
ผู้ดำเนินงานในการจัดครูเข้าสอน		
ผู้บริหาร / คณะผู้บริหาร	22	48.89
หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย	17	37.78
ผู้บริหาร และครู	5	11.11
3. <u>การจัดตารางสอน</u>		
3.1 การมีส่วนร่วมในการจัดตารางสอนชั่วโมงภาษาและวัฒนธรรมไทยที่สอน		
มีส่วนร่วม	32	71.11
ไม่มีส่วนร่วม	13	28.89
ถ้ามีส่วนร่วม การมีส่วนร่วม คือ... (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
เป็นผู้ที่ให้ข้อมูลแก่ผู้ที่จัดตารางสอน	26	57.78
เป็นผู้จัดช่วงเวลาลงในตารางสอน	14	31.11
3.2 เวลาในแต่ละคาบของการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย - ที่ทางโรงเรียนกำหนดให้ กับการปฏิบัติจริงในแต่ละครั้งนั้น		
เพียงพอ	31	68.89
ไม่เพียงพอ	14	31.11
ถ้าไม่เพียงพอ แก้ไขโดย (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
ปรับเนื้อหาการสอนให้เหมาะกับเวลาที่มี	13	28.89
บริหารเวลาในการสอนแต่ละครั้งด้วยตนเอง	9	20
เสนอแนะให้ปรับเพิ่มเวลาในโครงสร้างของหลักสูตร	3	6.66

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 (ต่อ)

การใช้หลักสูตร	จำนวน N=45	ร้อยละ
4. <u>การจัดทำและใช้วัสดุหลักสูตร</u>		
4.1 การจัดทำวัสดุหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย		
ยังไม่มีการจัดทำ	10	22.22
มีการจัดทำ	35	77.78
วัสดุหลักสูตรที่จัดทำ คือ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
สื่อการสอน	31	68.89
แบบฝึกหัดเสริมทักษะ	29	64.44
โครงการสอน	27	60
วัสดุหลักสูตรที่โรงเรียนจัดทำคู่มือครู	18	40
4.2 การจัดทำโครงการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
ครูผู้สอนแต่ละคนจัดทำเอง	31	68.89
ครูผู้สอนวิชาเดียวกันในโรงเรียนร่วมกันจัดทำ	13	28.89
หัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้จัดทำ	1	2.22
4.3 วัสดุหลักสูตรที่ใช้ในการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
สื่อการสอน	45	100
แบบฝึกหัด	43	95.55
แผนการสอน	39	86.67
โครงการสอน	28	62.22
คู่มือครู	28	62.22
5. <u>การเตรียมสถานที่</u>		
5.1 การจัดห้องเฉพาะสำหรับการเรียนการสอน - ภาษาและวัฒนธรรมไทยในระดับปฐมวัย		
มี	26	57.78
ยังไม่มี ใช้รวมกับระดับชั้นอื่น ๆ	12	26.67
ยังไม่มี ใช้รวมกับวิชาอื่นๆ	7	15.55

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 (ต่อ)

การใช้หลักสูตร	จำนวน N=45	ร้อยละ
5.2 การจัดชั้นเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยในระดับปฐมวัย		
จัดแบบแยกเด็กไทยและเด็กต่างชาติ	25	55.55
จัดแบบเด็กไทยคละเด็กต่างชาติ - ไม่แยกระดับความสามารถทางภาษาไทย	9	20
จัดแบบเด็กไทยคละเด็กต่างชาติ - แยกระดับความสามารถทางภาษาไทย	8	17.77
จัดแบบแยกเด็กไทยและเด็กต่างชาติและแยกระดับความสามารถ	3	6.66
5.3 การจัดโต๊ะเรียนในชั้นเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
จัดเป็นกลุ่ม ๆ	21	46.67
ไม่ใช้โต๊ะระหว่างที่ครูสอน แต่ใช้เมื่อเด็กต้องทำงาน	21	46.67
จัดเป็นรูปครึ่งวงกลม	8	17.77
ไม่มีรูปแบบในการจัด	2	4.44
ตัววี	1	2.22
จัดเป็นคู่	1	2.22
5.4 กำหนดระยะเวลาในการเปลี่ยนรูปแบบการจัดโต๊ะเรียน		
ตามกิจกรรมการเรียนการสอน	31	68.89
สัปดาห์ละครั้ง	4	8.88
เดือนละครั้ง	3	6.66
ภาคเรียนละครั้ง	1	2.22
ปีการศึกษาละครั้ง	1	2.22
ตามคำสั่งผู้บริหาร	1	2.22
จัดแบบเดิมตลอดเวลา	3	6.66
ตามความเหมาะสม	1	2.22

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 (ต่อ)

การใช้หลักสูตร	จำนวน N=45	ร้อยละ
5.5 การจัดบรรยากาศในห้องเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทย ประกอบด้วย (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
ต้นไม้ ดอกไม้ไทย	42	93.33
บอร์ดติดผลงานเด็ก	37	82.22
สื่อการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นไทย เช่น เครื่องปั้นดินเผา - ตุ๊กตาชาววัง บ้านทรงไทย หัวโขน เป็นต้น	35	77.78
รูปภาพ เช่น รูปภาพพระบรมมหาราชวัง รูปภาพวิถีชีวิตไทย	33	73.33
5.6 กำหนดระยะเวลาในการเปลี่ยนสิ่งที่จัดตามมุมต่างๆ ของห้องเรียน		
ตามกิจกรรมการเรียนการสอน	36	80
เดือนละครั้ง	2	4.44
ภาคเรียนละครั้ง	2	4.44
ไม่มีห้องสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยโดยเฉพาะ	2	4.44
ตามความเหมาะสมและความพร้อม	1	2.22
ไม่มีแผนการ	1	2.22
แล้วแต่ว่าครูมีเวลาหรือไม่	1	2.22
5.7 สภาพความเป็นจริงของห้องเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทย		
มีความเหมาะสมกับการเรียนการสอนในทุกด้าน	31	68.89
ขนาดของห้องเรียนไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน	12	26.67
มีเสียงดังรบกวน	2	4.44

จากตารางแสดงว่า ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติส่วนใหญ่ร้อยละ 91.11 ได้รับความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมเพื่อเสริมสร้างทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย ซึ่งร้อยละ 53.33 ได้รับจากการศึกษาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยของสมาคมโรงเรียนนานาชาติ

ผู้ดำเนินงานในการจัดครูเข้าสอน ส่วนใหญ่ร้อยละ 48.89 คือ ผู้บริหาร / คณะผู้บริหาร ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 71.11 มีส่วนร่วมในการจัดตารางสอน ในลักษณะการเป็นผู้ให้ข้อมูลในการ

จัดตารางสอน และเวลาในแต่ละคาบของการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย ที่ทางโรงเรียนกำหนดให้กับการปฏิบัติจริงในแต่ละครั้งนั้น ซึ่งครู ร้อยละ 68.89 เห็นว่าเพียงพอ

การจัดทำและใช้วัสดุหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย ส่วนใหญ่ ร้อยละ77.78 มีการจัดทำวัสดุหลักสูตร และวัสดุหลักสูตรที่จัดทำ ร้อยละ 68.89 คือ สื่อการสอน การจัดทำโครงการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย ส่วนใหญ่ ร้อยละ 68.89 ครูผู้สอนแต่ละคนเป็นผู้จัดทำเอง วัสดุหลักสูตรที่ใช้ในการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย ร้อยละ 100 คือ สื่อการสอน ร้อยละ 95.55 คือ แบบฝึกหัด และร้อยละ 86.67 คือ แผนการสอน ตามลำดับ

โรงเรียนนานาชาติส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.78 มีการจัดห้องเฉพาะสำหรับการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยในระดับปฐมวัย และการจัดชั้นเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยในระดับปฐมวัยส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.55 จัดแบบแยกเด็กไทยและเด็กต่างชาติ การจัดโต๊ะเรียนในชั้นเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยในระดับปฐมวัย ส่วนใหญ่ ร้อยละ 46.67 จัดเป็นกลุ่มๆ และไม่ใช้โต๊ะระหว่างที่ครูสอน แต่ใช้เมื่อเด็กทำงาน กำหนดระยะเวลาในการเปลี่ยนรูปแบบการจัดโต๊ะเรียน ร้อยละ 68.89 เปลี่ยนตามกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนการจัดบรรยากาศในห้องเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทย ส่วนใหญ่ ร้อยละ 93.33 มีต้นไม้ไทย ดอกไม้ไทย กำหนดระยะเวลาในการเปลี่ยนสิ่งที่จัดตามมุมต่างๆ ของห้องเรียน ร้อยละ80 เปลี่ยนตามกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสภาพความเป็นจริงของห้องเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทย ส่วนใหญ่ร้อยละ 68.89 มีความเหมาะสมกับการเรียนการสอนในทุกด้าน

ตารางที่ 13 ความถี่ของสาเหตุที่สอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย

ลำดับที่	สาเหตุที่สอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย	ความถี่
1	ผู้บริหารโรงเรียนมอบหมาย	15
2	สนใจและสมัครใจสอนเอง	13
3	มีความสามารถทางด้านนี้	7
4	เคยสอนภาษาไทยมาก่อนในระดับชั้น	
	อนุบาล 1-3	4
	ป.3,ป.5,ม.1,ม.5,ม.6	1
	ป.1-ป.6	1
5	จบการศึกษาการสอนระดับปฐมวัย	4

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 13 แสดงว่า สาเหตุในการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยของครูระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ ลำดับที่ 1 มีความถี่สูงสุด 15 คือผู้บริหารโรงเรียนมอบหมาย ลำดับที่ 2 มีความถี่ 13 คือ สนใจและสมัครใจเอง ลำดับที่ 3 มีความถี่ 7 คือ มีความสามารถทางด้านนี้ ลำดับที่ 4 มีความถี่ 6 คือ เคยสอนภาษาไทยมาก่อน ลำดับที่ 6 มีความถี่ 4 คือ จบการศึกษาด้านการสอนปฐมวัย

ตารางที่ 14 จำนวนค่าร้อยละของครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย จำแนกตามการดำเนินการสอนตามหลักสูตร

การใช้หลักสูตร	จำนวน N=45	ร้อยละ
การดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร		
1. <u>การแปลงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน</u>		
1.1 การศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายละเอียดของหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย		
มีการศึกษาเพิ่มเติม	45	100
วิธีการที่มักปฏิบัติอย่าง สม่ำเสมอ คือ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
ศึกษารายละเอียดจากเอกสารด้วยตนเอง	29	64.44
เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูไทย	17	37.78
เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ	11	24.44
สอบถามจากหัวหน้าวิชาการ	5	11.11
สอบถามจากผู้บริหาร	4	8.88
1.2 การจัดทำโครงการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย		
จัดทำทั้งโครงการสอนระยะยาวตลอดทั้งปี และระยะสั้น - ในแต่ละภาคการศึกษา	27	60
จัดทำโครงการสอนระยะสั้นในแต่ละภาคการศึกษา	13	28.89
จัดทำโครงการสอนระยะยาวตลอดทั้งปี	5	11.11
1.3 ความสัมพันธ์ของโครงการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย- กับหลักสูตรแกนกลางของโรงเรียน		
เนื้อหาในการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยในระดับปฐมวัย - เชื่อมโยงกับหน่วยการสอนของโรงเรียน	41	91.11

ตารางที่ 14 (ต่อ)

การใช้หลักสูตร	จำนวน N=45	ร้อยละ
จัดทำโครงการสอนของท่านร่วมกันกับครูวิชาอื่นๆ	3	6.66
ไม่เกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางของโรงเรียน	2	4.44
2. การจัดการเรียนการสอน		
2.1 วิธีการในการเตรียมการสอน (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
เตรียมสื่อการสอนและกิจกรรม	44	97.78
ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือต่างๆ ในเนื้อหาที่ต้องสอน	43	95.55
จัดทำเอกสารแบบฝึกหัด	43	95.55
ศึกษารายละเอียดในแผนการสอน	35	77.78
ศึกษารายละเอียดในเอกสารหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย	28	62.22
ปรึกษาเพื่อร่วมงาน	3	6.66
ศึกษาดัชนีวัดคุณภาพตามสาระการเรียนรู้	2	4.44
ศึกษาหาความรู้พื้นฐานของเด็กแต่ละคน	1	2.22
2.2 แนวการสอนที่ยึดเป็นหลักสำคัญในการสอนภาษาไทย (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
สอนโดยใช้แบบเรียนเป็นฐาน (Text-based Approach)	16	35.55
สอนแบบเน้นการฟัง-พูด (Oral Language Approach)	13	28.89
สอนอ่านแบบเทียบเสียง (Phonic Approach)	5	11.11
การสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language)	5	11.11
ขึ้นอยู่กับเรื่องที่สอน	1	2.22
ขึ้นอยู่กับศักยภาพของเด็กแต่ละคน	1	2.22
2.3 เทคนิคการสอนภาษาไทย (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
สอนแบบบูรณาการ	33	73.33
สอนแบบสาธิต	26	57.78
สอนแบบเล่นปนเรียน	23	51.11
สอนแบบศูนย์การเรียน	19	42.22

ตารางที่ 14 (ต่อ)

การใช้หลักสูตร	จำนวน N=45	ร้อยละ
สอนแบบอภิปราย	17	37.78
สอนแบบ Story Line	7	15.55
สอนแบบ Mind Mapping	6	13.33
2.4 ความมุ่งหวังที่สำคัญที่จะให้เกิดกับนักเรียนในการเรียนภาษาไทย (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
ใช้ภาษาไทยสื่อสารได้อย่างเหมาะสม	44	97.78
เห็นคุณค่าของภาษาไทย	43	95.55
ให้นักเรียนอ่านออก	34	75.55
ให้นักเรียนเขียนได้	33	73.33
มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย	4	8.88
2.5 มีการสอดแทรกเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ในการสอนภาษาไทย		
มี	45	100
เรื่องที่มักสอดแทรก คือ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
มารยาทที่เด็กควรปฏิบัติต่อผู้ใหญ่	36	80
คุณธรรม	34	75.55
ความมีน้ำใจ	34	75.55
มารยาที่เด็กควรปฏิบัติต่อเพื่อน	28	62.22
การแต่งกาย	25	55.55
ค่านิยมที่ดีของไทย	4	8.88
การใช้คำสุภาพ	2	4.44
ประเพณีที่สำคัญของไทย	2	4.44
สถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์	1	2.22

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 (ต่อ)

การใช้หลักสูตร	จำนวน N=45	ร้อยละ
2.6 วิธีในการจัดกิจกรรมเสริมบทเรียนวิชาภาษาไทย (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
การเล่นเกมที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย	38	84.44
การเล่านิทาน	37	82.22
การจัดทำสมุดภาพ คำศัพท์	33	73.33
การแสดงบทบาทสมมุติ	24	53.33
การไปทัศนศึกษา	14	31.11
พูดหน้าชั้น	1	2.22
แต่งนิทาน	1	2.22
2.7 หลักการในการจัดกิจกรรมเสริมบทเรียน (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม	42	93.33
กิจกรรมเหมาะสมกับวัยและการเรียนรู้ของเด็ก	42	93.33
นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย	38	84.44
2.8 การเตรียมตัวเองเพื่อสอนวัฒนธรรมไทยในระดับปฐมวัย(ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
เตรียมสื่อการสอนและกิจกรรม	42	93.33
ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือต่างๆ ในเนื้อหาที่ต้องสอน	38	84.44
จัดทำเอกสารแบบฝึกหัด	32	71.11
ศึกษาและแสวงหาประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมแขนงต่างๆ ของไทย เช่น อาหารและขนมไทย การละเล่น และการแสดงต่างๆ	33	73.33
ศึกษารายละเอียดในเอกสารหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย	25	55.55
เชิญวิทยากรท้องถิ่น มาบรรยายและสาธิต	1	2.22
2.8 ความมุ่งหวังที่สำคัญที่จะให้เกิดกับนักเรียน การสอนวัฒนธรรมไทย		
ให้นักเรียนได้เรียนรู้ เข้าใจ มีทัศนคติที่ดีกับวัฒนธรรมไทย	27	60
ให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้เรียนไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง	18	40
ตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมไทย	1	2.22

ตารางที่ 14 (ต่อ)

การใช้หลักสูตร	จำนวน N=45	ร้อยละ
2.9 วัตถุประสงค์ของปีการศึกษา ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมมารยาทไทย (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
นักเรียนมีความคุ้นเคยในมารยาทไทยและสามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้อง	38	84.44
นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับมารยาทไทย	24	53.33
นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อมารยาทไทย	19	42.22
นักเรียนมีโอกาสฝึกมารยาทในการเข้าสังคมไทย	16	35.55
นักเรียนรู้วิธีทำนุบำรุงและส่งเสริมมารยาทไทย	12	26.67
2.10 วัตถุประสงค์ของปีการศึกษา ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย-ด้านพิธีทางศาสนาและวันสำคัญของไทย คือ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมทางศาสนา และชาติไทย	28	62.22
นักเรียนสามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามพิธีทางศาสนา-และสิ่งที่ควรปฏิบัติในวันสำคัญต่างๆ ของไทย	27	60
นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับพิธีทางศาสนา และวันสำคัญของไทย	24	53.33
นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์สิ่งของที่ใช้ในพิธี-ทางศาสนา และวันสำคัญต่าง ๆ ของไทย	14	31.11
นักเรียนรู้วิธีทำนุบำรุงและส่งเสริมพิธีทางศาสนา-และวันสำคัญต่าง ๆ ของไทย	10	22.22
2.11 วัตถุประสงค์ของปีการศึกษา ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย-ทางด้านการละเล่นของเด็กไทย คือ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
นักเรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน	33	73.33
นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับการละเล่นของเด็กไทย	26	57.78
นักเรียนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการละเล่นของเด็กไทย-ไปเล่นได้อย่างถูกต้อง	23	51.11
นักเรียนเห็นคุณค่าของการละเล่นของเด็กไทย	20	44.44

ตารางที่ 14 (ต่อ)

การใช้หลักสูตร	จำนวน N=45	ร้อยละ
นักเรียนเกิดความรักและหวงแหนในการละเล่นของเด็กไทย	20	44.44
นักเรียนรู้วิธีทำนุบำรุงและส่งเสริมการละเล่นของเด็กไทย	10	2.22
2.12 วัตถุประสงค์ของปีการศึกษา ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม-		
ทางด้านการแต่งกาย คือ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
นักเรียนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการแต่งกายไปปฏิบัติได้ถูกต้อง-		
และเหมาะสมกับโอกาส	33	73.33
นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในชาติไทย-		
ที่มีเอกลักษณ์ทางการแต่งกายเป็นของตนเอง	29	64.44
นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับการแต่งการของคนไทย	24	53.33
นักเรียนรู้วิธีทำนุบำรุงและส่งเสริมการแต่งกายของไทย	15	33.33
นักเรียนเกิดความรักและหวงแหนในการแต่งกายแบบไทยมากขึ้น	12	26.67
2.13 วิธีที่มักใช้ในการสอนมารยาทไทยสำหรับเด็กปฐมวัย		
สอนโดยการสาธิตและฝึกให้เด็กปฏิบัติ	17	37.78
สอนมารยาททันทีทันใดจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน-		
ข่าว หรือจากประสบการณ์ของเด็ก	17	37.78
เล่านิทานที่มีเนื้อหาด้านมารยาทไทย	6	13.33
สอนโดยการให้นักเรียนดูวีดีทัศน์ที่มีเนื้อหาด้านมารยาทไทย	5	11.11
สอนโดยใช้บทบาทสมมติ	1	2.22
สร้างบริบทของโรงเรียนให้ใช้ โดยเริ่มจากครูก่อน	1	2.22
2.14 วิธีการที่มักใช้ในการสอนด้านพิธีทางศาสนาและวันสำคัญของไทย		
สอนสิ่งที่ควรปฏิบัติในพิธีทางศาสนาและวันสำคัญของไทย-		
โดยการสาธิตและฝึกให้เด็กปฏิบัติ	21	46.67
สอนจากเหตุการณ์ปัจจุบันหรือจากประสบการณ์ของเด็ก	14	31.11
เล่านิทานที่มีเนื้อหาด้านพิธีทางศาสนาและวันสำคัญของไทย	7	15.55

ตารางที่ 14 (ต่อ)

การใช้หลักสูตร	จำนวน N=45	ร้อยละ
สอนโดยการให้นักเรียนดูวีดีทัศน์ที่มีเนื้อหาด้านพิธีทางศาสนา- และวันสำคัญของไทย	4	8.88
ร้องเพลงที่มีเนื้อหาด้านพิธีทางศาสนาและวันสำคัญของไทย	1	2.22
2.13 วิธีการที่มักใช้ในการสอนการละเล่นของเด็กไทยในระดับปฐมวัย		
สอนโดยการสาธิตและฝึกให้เด็กได้ลองปฏิบัติ	34	75.55
สอดแทรกในการสอนวัฒนธรรมไทย	6	13.33
สอนโดยใช้บทบาทสมมติ	3	6.66
ร้องเพลงที่มีเนื้อหาด้านการละเล่นของเด็กไทย	2	4.44
ดูวีดีทัศน์และปฏิบัติ	1	2.22
2.14 วิธีการที่มักใช้ในการสอนวัฒนธรรมไทยด้านการแต่งกายสำหรับเด็กปฐมวัย		
สอนเพื่อให้สอดคล้องกับวันสำคัญต่างๆ หรือจากประสบการณ์ของเด็ก	19	42.22
สอดแทรกในการสอนวัฒนธรรมไทย	13	28.89
ครูแต่งกายด้วยชุดไทยหรือแต่งกายโดยใช้ผ้าไทยทุกครั้งที่มาสอน	6	13.33
สอนโดยการสาธิตการแต่งกายแบบต่างๆ และฝึกให้เด็ก - ได้ลองแต่งกายแบบไทย	5	11.11
สอนโดยการให้นักเรียนดูวีดีทัศน์ที่มีเนื้อหาด้านการแต่งกายของไทย	1	2.22
ไม่เคยสอน	1	2.22
ตามเทศกาล	1	2.22
ใช้รูปภาพ	1	2.22
2.15 สถานที่ที่คิดว่ามีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมมารยาทไทย		
ในชั้นเรียน	37	82.22
ห้องประชุม	5	11.11
วัดที่อยู่ใกล้โรงเรียน	2	4.44
มีห้องเฉพาะ	1	2.22

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 (ต่อ)

การใช้หลักสูตร	จำนวน N=45	ร้อยละ
2.16 สถานที่ที่คิดว่ามีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย-ด้านพิธีทางศาสนาและวันสำคัญต่างๆ ของไทย		
วัดที่อยู่ใกล้โรงเรียน	20	44.44
ในชั้นเรียน	16	35.55
ห้องประชุม	6	13.33
ไม่เคยจัด	2	4.44
สนามของโรงเรียน	1	2.22
มีห้องเฉพาะ	1	2.22
2.17 สถานที่ที่คิดว่ามีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย-ด้านการละเล่นของไทย		
สนามของโรงเรียน	36	80
ในชั้นเรียน	8	17.77
ห้องประชุม	2	4.44
2.18 สถานที่ที่คิดว่ามีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย-ด้านการแต่งกาย		
ในชั้นเรียน	33	73.33
ห้องประชุม	9	20
โรงอาหาร	1	2.22
มีห้องเฉพาะ	1	2.22
2.19 ระบบการให้รางวัล/ลงโทษนักเรียน		
ระบบเดียวกันทั้งโรงเรียน	25	55.55
ครูไทยมีระบบการให้รางวัล/ลงโทษนักเรียน ต่างไปจากครูคนอื่นๆ	14	31.11
ครูแต่ละคนใช้ต่างกัน	3	6.66
ใช้ทั้งระบบที่เหมือนและต่างกับครูคนอื่นๆ	2	4.44
ไม่ทราบ เพราะต่างคนต่างสอน	1	2.22

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 (ต่อ)

การบริหารและบริการหลักสูตร	จำนวน N=45	ร้อยละ
3. สื่อการสอน		
3.1 หลักในการใช้สื่อการสอน		
ใช้เป็นประจำทุกบทเรียน	31	68.89
ใช้เป็นบางบทเรียนที่สามารถหาสื่อได้	13	28.89
ตามความเหมาะสม	1	2.22
3.2 ผู้จัดหาสื่อการสอนในการจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย		
ครูผู้สอน	41	91.11
ครูผู้สอนและผู้บริหาร	5	11.11
3.3 สื่อการสอนที่ใช้การจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
รูปภาพ	45	100
หนังสือ	42	93.33
เครื่องเล่นเทปเสียง	41	91.11
วีดีทัศน์	39	86.67
ของจริง	37	82.22
โทรทัศน์	26	57.78
ของจำลอง	25	55.55
หุ่นมือ	20	44.44
ซีดีรอม และอิเตอร์เนต	1	2.22
เครื่องฉายข้ามศีรษะ	1	2.22
3.4 สื่อการสอนที่ใช้บ่อยที่สุดในปีการศึกษาที่ผ่านมา		
รูปภาพ	21	46.67
หนังสือ	8	17.77
ของจริง	5	11.11

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 (ต่อ)

การใช้หลักสูตร	จำนวน N=45	ร้อยละ
เครื่องเล่นเทปเสียง	5	11.11
วีดีทัศน์	3	6.66
หุ่นมือ	1	2.22
ทำเอง	1	2.22
รูปภาพและของจริง	1	2.22
3.5 ความเพียงพอของสื่อที่ใช้ในการสอนวัฒนธรรมไทยในระดับปฐมวัย		
เพียงพอ	12	26.67
ไม่เพียงพอ	33	73.33
แก้ไขโดยวิธี (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
จัดทำขึ้นเอง	23	51.11
ทำการสั่งซื้อเพิ่ม	19	42.22
ใช้สิ่งใกล้เคียงทดแทน	1	2.22
ยังหาทางออกไม่ได้	1	2.22
4. <u>การวัดและประเมินผลการเรียน</u>		
4.1 วิธีการในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย- ในระดับปฐมวัย (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
การสังเกตพฤติกรรมความตั้งใจทำงานและทำกิจกรรมของนักเรียน	42	93.33
สะสมผลงานและดูพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคน	40	88.89
ตรวจผลงาน/แบบฝึกหัด/การทำการบ้านของนักเรียน	38	84.44
การซักถาม/สัมภาษณ์นักเรียน	34	75.55
การเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน	33	73.33
ทดสอบการอ่าน	1	2.22

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 (ต่อ)

การใช้หลักสูตร	จำนวน N=45	ร้อยละ
4.2 ใช้ช่วงเวลาใดในการวัดและประเมินผล (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
ระหว่างเรียน	37	82.22
หลังเรียน	26	57.78
ก่อนและหลังการเรียน	24	53.33
ก่อนเรียน	20	44.44
ไม่ได้มีการวัดเป็นรูปธรรม เพราะถูกจำกัดด้วยเวลาและบุคลากร	1	2.22
4.3 นำผลการประเมินมาใช้ในเรื่อง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
ให้นักเรียนพัฒนาการเรียนในระดับต่อไป	42	93.33
ปรับปรุงวิธีการสอนของครู	38	84.44
รายงานให้ผู้ปกครองทราบ	36	80
ตัดสินผลการเรียน	32	71.11

จากตารางแสดงว่า ครูร้อยละ100 มีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายละเอียดของหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.44 มีวิธีที่มักปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ คือ ศึกษารายละเอียดจากเอกสารด้วยตนเอง การจัดทำโครงการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย ส่วนใหญ่ร้อยละ 60 จัดทำทั้งโครงการสอนระยะยาวตลอดทั้งปี และระยะสั้นในแต่ละภาคการศึกษา ซึ่งโครงการสอนที่จัดทำ มีความสัมพันธ์กับหลักสูตรแกนกลางของโรงเรียน ในด้านของเนื้อหาในการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย ร้อยละ91.11 คือ เชื่อมโยงกับหน่วยการสอนของโรงเรียน

การจัดการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 97.78 มีวิธีการในการเตรียมการสอน คือ เตรียมสื่อการสอนและกิจกรรม แนวการสอนที่ยึดเป็นหลักสำคัญในการสอนภาษาไทย ร้อยละ 35.55 คือ สอนโดยใช้แบบเรียนเป็นฐาน เทคนิคที่ใช้การสอนภาษาไทยร้อยละ 73.33 คือ สอนแบบบูรณาการ ความมุ่งหวังที่สำคัญที่จะให้เกิดกับนักเรียนในการเรียนภาษาไทย ส่วนใหญ่ ร้อยละ 97.78 อยากให้นักเรียนใช้ภาษาไทยสื่อสารได้อย่างเหมาะสม ครูร้อยละ 100 มีการสอดแทรกเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในการสอนภาษาไทย ส่วนเรื่องที่สอดแทรกร้อยละ 80 คือ เรื่องมารยาทที่เด็กควรปฏิบัติกับผู้ใหญ่ วิธีในการจัดกิจกรรมเสริมบทเรียนวิชา

ภาษาไทย ส่วนใหญ่ร้อยละ 84.44 ใช้วิธีการเล่นเกมที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย ใช้วิธีเล่านิทาน โดยหลักการในการจัดกิจกรรมเสริมบทเรียนนั้น ร้อยละ 93.33 ให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และกิจกรรมเหมาะสมกับวัยและการเรียนของเด็ก

ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 93.33 เตรียมตัวเองเพื่อสอนวัฒนธรรมไทยในระดับปฐมวัย โดยเตรียมสื่อการสอนและกิจกรรม ความมุ่งหวังที่สำคัญที่อยากให้เกิดกับนักเรียนจากการเรียนวัฒนธรรมไทยของครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 60 ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ เข้าใจ มีทัศนคติที่ดีกับวัฒนธรรมไทย โดยวัตถุประสงค์ของปีการศึกษา ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมมารยาทไทย ส่วนใหญ่ร้อยละ 84.44 ให้นักเรียนมีความคุ้นเคยในมารยาทไทยและสามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้อง ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ด้านพิธีทางศาสนา และวันสำคัญของไทย ร้อยละ 62.22 ให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมทางศาสนา และชาติไทย ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ด้านการละเล่นของเด็กไทย และด้านการแต่งกาย ร้อยละ 73.33 ให้นักเรียนสนุกสนานเพลิดเพลิน และสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการแต่งกายไปปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาส ซึ่งวิธีที่ครูใช้ในการสอนมารยาทไทยสำหรับเด็กปฐมวัย ส่วนใหญ่ร้อยละ 37.78 และการสอนด้านพิธีทางศาสนาและวันสำคัญของไทย ร้อยละ 46.67 และการสอนการละเล่นของเด็กไทยในระดับปฐมวัย ร้อยละ 75.55 สอนโดยการสาธิตและฝึกให้เด็กได้ลองปฏิบัติ ส่วนวิธีที่ครูใช้ในการสอนวัฒนธรรมไทยด้านการแต่งกายสำหรับเด็กปฐมวัย ร้อยละ42.22 สอนให้สอดคล้องกับวันสำคัญต่างๆ สถานที่ที่มีความเหมาะสม ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมมารยาทไทย ส่วนใหญ่ร้อยละ 82.22 คือ ในชั้นเรียน สถานที่ที่มีความเหมาะสม ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทยด้านพิธีทางศาสนาและวันสำคัญต่างๆ ของไทย ร้อยละ 44.44 คือ วัดที่อยู่ใกล้โรงเรียน ส่วนด้านการละเล่นของเด็กไทย ร้อยละ 80 คือ สนามของโรงเรียน ระบบการให้รางวัล/ลงโทษนักเรียนในชั่วโมงภาษาและวัฒนธรรมไทย ส่วนใหญ่ร้อยละ 55.55 ครูใช้ระบบเดียวกันทั้งโรงเรียน

หลักในการเลือกใช้สื่อการสอนของครู ส่วนใหญ่ร้อยละ 68.89 ใช้สื่อเป็นประจำทุกบทเรียน ผู้จัดหาสื่อการสอนการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย ส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.11 คือ ครูผู้สอน

สื่อการสอนที่ใช้การจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย ร้อยละ 100 คือ รูปภาพ และสื่อการสอนที่ใช้บ่อยที่สุดในปีการศึกษาที่ผ่านมา ร้อยละ 46.67 คือ รูปภาพ เช่นเดียวกัน ความเพียงพอ ของสื่อที่ใช้สอนที่ใช้ในการสอนวัฒนธรรมไทยในระดับปฐมวัย ส่วนใหญ่ร้อยละ 73.33 มีไม่เพียงพอ ซึ่งครู ร้อยละ 51.11 แก้ไขโดยวิธีจัดทำขึ้นเอง

การวัดและประเมินผลการเรียน ส่วนใหญ่ร้อยละ93.33 มีวิธีการในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยในระดับปฐมวัย โดยการสังเกตพฤติกรรมความตั้งใจทำงานและทำกิจกรรมของนักเรียน ช่วงเวลาในการวัดและประเมินผล ส่วนใหญ่ร้อยละ 82.22

คือ ระหว่างการเรียน และร้อยละ 93.33 นำผลการประเมินมาใช้ในการให้นักเรียนพัฒนาการเรียนระดับต่อไป

ตารางที่ 15 ความถี่ของวิธีการที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอในการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายละเอียดของหลักสูตร

ลำดับที่	วิธีการที่ปฏิบัติ	ความถี่
1	ศึกษารายละเอียดจากเอกสารด้วยตนเอง	30
2	เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ	9
3	เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูไทย	5
4	สอบถามจากผู้บริหาร	1

จากตารางแสดงว่า วิธีการที่ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ในการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายละเอียดของหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย ลำดับที่ 1 มีความถี่สูงสุด 30 คือ ศึกษารายละเอียดจากเอกสารด้วยตนเอง ลำดับที่ 2 มีความถี่ 9 คือ เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ ลำดับที่ 3 มีความถี่ 5 คือ เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูไทย

ตารางที่ 16 ความถี่ของเรื่องที่ศึกษาเพิ่มเติมในรายละเอียดของหลักสูตร

ลำดับที่	เรื่องที่ศึกษา	ความถี่
1	หลักการ จุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตร	22
2	กระบวนการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร	15
3	เหตุผลในการปรับปรุงหลักสูตร	5
4	เวลาเรียนและสาระสำคัญ	2
5	การวัดและประเมินผล	1

จากตารางแสดงว่า เรื่องที่ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติศึกษาเพิ่มเติมในรายละเอียดของหลักสูตร ลำดับที่ 1 มีความถี่สูงสุด 22 คือ หลักการ จุดหมาย

โครงสร้างของหลักสูตร ลำดับที่ 2 มีความถี่ 15 คือ กระบวนการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร และลำดับที่ 3 มีความถี่ 5 คือ เหตุผลในการปรับปรุงหลักสูตร

ตารางที่ 17 ความถี่ของหลักเกณฑ์ที่ครูผู้สอนยึดถือในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

ลำดับที่	หลักเกณฑ์	ความถี่
1	ความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	31
2	คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	8
3	เนื้อหาสาระของบทเรียน	2
4	ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	2
5	นักเรียนมีบทบาทในการเรียนการสอน	2

จากตาราง แสดงว่า เกณฑ์ที่ครูผู้สอนยึดถือในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ลำดับที่ 1 มีความถี่สูงสุด 31 คือ ความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ลำดับที่ 2 มีความถี่ 8 คือ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และลำดับที่ 3 มีความถี่ 2 คือ เนื้อหาสาระของบทเรียน ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และนักเรียนมีบทบาทในการเรียนการสอน

ตารางที่ 18 ความถี่ของกิจกรรมที่จัดให้นักเรียนทำอย่างสม่ำเสมอในการเรียนการสอนภาษาไทย

ลำดับที่	กิจกรรม	ความถี่
1	เล่นเกมเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน	26
2	อ่านตามที่ครูอ่าน	7
3	ทำแบบฝึกหัด	5
4	คัดลอกคำ / ประโยคต่าง ๆ โดยที่นักเรียนเป็นผู้ค้นคว้าหาเอง	4
5	เขียนตามที่ครูบอก	1
6	ฟังเพลง /นิทาน	1
7	ให้เด็กเก่งช่วยเหลือเด็กอ่อน	1

จากตารางแสดงว่า กิจกรรมที่ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติจัดให้นักเรียนทำอย่างสม่ำเสมอ ลำดับที่ 1 มีความถี่สูงสุด 26 คือ เล่นเกมเพื่อส่งเสริม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน ลำดับที่ 2 มีความถี่ 7 คือ อ่านตามครู และลำดับที่ 3 มีความถี่ 5 คือ ทำแบบฝึกหัด

ตารางที่ 19 ความถี่ของหลักเกณฑ์ที่ครูยึดถือในการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย

ลำดับที่	หลักเกณฑ์	ความถี่
1	ความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	35
2	ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	6
3	เนื้อหาสาระของบทเรียน	5

จากตารางแสดงว่า เกณฑ์ที่ครูผู้สอนยึดถือในการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย เป็นลำดับที่ 1 มีความถี่สูงสุด 35 คือ ความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ลำดับที่ 2 มีความถี่ 6คือ ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และลำดับที่ 3 มีความถี่ 5 คือ เนื้อหาสาระของบทเรียน

ตารางที่ 20 ความถี่ของกิจกรรมที่จัดอย่างสม่ำเสมอในการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย

ลำดับที่	กิจกรรม	ความถี่
1	การอภิปราย/สนทนา/ระดมความคิดเห็นในเรื่องประวัติ-ความเป็นมา ของวันสำคัญ ประเพณีต่างๆ ของ ไทย	18
2	การวาดรูป ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ให้เข้ากับเทศกาล วันสำคัญต่างๆ ของไทย	11
3	การเล่านิทานพื้นบ้าน ตำนาน วรรณคดีไทย	5
4	การเล่น การละเล่นของเด็กไทย	3
4	การเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นในวันสำคัญต่างๆ ของไทย-ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน	3
5	การดูวีดีทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยในด้านต่างๆ	2
6	การสาธิตการแต่งกายเพื่อให้เข้ากับเทศกาลวันสำคัญต่างๆ ของไทย	2
7	การเล่นบทบาทสมมติในเรื่องประวัติความเป็นมาของวันสำคัญ-ประเพณีต่าง ๆ ของ ไทย	1

จากตารางที่ 20 แสดงว่า กิจกรรมที่ครูผู้สอนจัดให้เด็กอย่างสม่ำเสมอในการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย ลำดับที่ 1 มีความถี่สูงสุด 18 คือ การอภิปราย/สนทนา/ระดมความคิดเห็นในเรื่องประวัติความเป็นมาของวันสำคัญ ประเพณีต่างๆ ของ ไทย ลำดับที่ 2 มีความถี่ 11 คือ การวาดรูป ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ให้เข้ากับเทศกาล วันสำคัญต่างๆ ของไทย และลำดับที่ 3 มีความถี่ 5 คือ การเล่านิทานพื้นบ้าน ตำนาน วรรณคดีไทย

ตารางที่ 21 ความถี่ของกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทยที่ครูจัดอย่างสม่ำเสมอ

ลำดับที่	กิจกรรม	ความถี่
1	ด้านมารยาทไทย	27
2	ด้านคุณธรรม จริยธรรม	11
3	ด้านพิธีทางศาสนา และวันสำคัญของไทย	6
4	ด้านการละเล่นของเด็กไทย	1

จากตารางแสดงว่า กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทยที่ครูจัดอย่างสม่ำเสมอในการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย ลำดับที่ 1 มีความถี่สูงสุด 27 คือ ด้านมารยาทไทย ลำดับที่ 2 มีความถี่ 11 คือด้านคุณธรรม จริยธรรม และลำดับที่ 3 มีความถี่ 6 คือ ด้านด้านพิธีทางศาสนาและวันสำคัญของไทย

ตารางที่ 22 ความถี่ของหลักในการเลือกสถานที่เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย

ลำดับที่	หลักในการเลือกสถานที่	ความถี่
1	มีพื้นที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรม	26
2	บรรยากาศส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในวัฒนธรรมไทย	8
3	มีความปลอดภัย	6
4	มีความสะดวกสบายสำหรับครู	5

จากตารางแสดงว่า หลักในการเลือกสถานที่ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ลำดับที่ 1 มีความถี่สูงสุด 26 คือ มีพื้นที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรม ลำดับที่ 2 มีความถี่ 8 คือ บรรยากาศส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในวัฒนธรรมไทย และลำดับที่ 3 มีความถี่ 6 คือ มีความปลอดภัย

ตารางที่ 23 ความถี่ของหลักเกณฑ์ในการเลือกสื่อการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย

ลำดับที่	หลักในการเลือกสื่อการสอน	ความถี่
1	เหมาะสมกับเนื้อหาที่เรียน	30
2	เหมาะสมกับวัยผู้เรียน	8
3	สามารทำขึ้นเองได้	4
3	เร้าความสนใจ	2
4	ประหยัด ไม่สิ้นเปลือง	1

จากตารางแสดงว่า หลักเกณฑ์ในการเลือกใช้สื่อการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย ลำดับที่ 1 มีความถี่สูงสุด 30 คือ เหมาะสมกับเนื้อหาที่เรียน ลำดับที่ 2 มีความถี่ 8 คือ เหมาะสมกับวัยผู้เรียน และลำดับที่ 3 มีความถี่ 4 คือ สามารถทำขึ้นได้เอง

ตารางที่ 24 จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย จำแนกตามการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร

การใช้หลักสูตร	จำนวน N=45	ร้อยละ
การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร		
1. <u>การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร</u>		
1.1 ได้รับการให้คำแนะนำ/ช่วยเหลือในการเขียนโครงการสอน-ภาษาและวัฒนธรรมไทย		
ไม่ได้รับ	6	13.33
ได้รับ	39	86.67
ผู้ดำเนินการ คือ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
หัวหน้าหมวดวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย	14	31.11
หัวหน้าฝ่ายวิชาการ	4	8.88
เพื่อนร่วมงาน	4	8.88
ที่ปรึกษาของโรงเรียน	2	4.44
ผู้อำนวยการโรงเรียน	2	4.44

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 24 (ต่อ)

การใช้หลักสูตร	จำนวน N=45	ร้อยละ
ครูโรงเรียนอื่น	2	4.44
ผู้ประสานงานและดูแลหลักสูตรฝ่ายประถม	1	2.22
1.2 การให้คำแนะนำ/ช่วยเหลือในการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย		
ไม่ได้รับ	4	8.88
ได้รับ	41	91.11
ได้รับ คือ		
การอบรม	18	40
วิธีการดูแลการเรียนการสอน และการแก้ปัญหาต่างๆ-ที่พบในห้องเรียน	3	6.66
การสัมมนาของสมาคมโรงเรียนนานาชาติ	3	6.66
ผู้บริหารฝ่ายไทยแสดงความเห็นว่าควรใช้สื่อใดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2	4.44
ปรับแผนการสอนให้เข้ากับจุดประสงค์ เนื้อหาและเวลา	1	2.22
ที่ปรึกษาโรงเรียนที่เชี่ยวชาญการสอนภาษาไทย-ให้คำแนะนำในการสอน	1	2.22
ผู้บริหารแนะนำหนังสือใหม่ ๆ	1	2.22
ผู้บริหารนิเทศการสอนพร้อมทั้งให้คำแนะนำเป็นประจำ	1	2.22
ครูในโรงเรียนนานาชาติที่อยู่ในเชียงใหม่ -ให้คำแนะนำเรื่องการสอน	1	2.22
ผู้บริหารสนับสนุนและส่งเสริมทุกด้าน	1	2.22
ความคิดเห็นจากผู้ปกครอง นักเรียนและผู้บริหาร	1	2.22
มีผู้ช่วยครูช่วยเหลือ	1	2.22
ผู้ร่วมงานให้คำแนะนำ	1	2.22

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 24 (ต่อ)

การใช้หลักสูตร	จำนวน N=45	ร้อยละ
4. <u>การบำรุงขวัญและกำลังใจ</u>		
การบำรุงขวัญและเสริมสร้างความรู้สึกที่ดีในการปฏิบัติงาน		
ได้รับในด้าน (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
นักเรียนให้ความร่วมมือในการสอนดี	45	100
นักเรียนสนุกสนานในกิจกรรมต่างๆ ที่จัดให้	41	91.11
ผลงานของนักเรียนเป็นที่น่าพอใจ	35	7.78
เพื่อนครูให้คำปรึกษาในปัญหาที่มี	34	75.55
ผู้บริหารสนับสนุนการไปอบรม	32	71.11
ผู้บริหารสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดการเรียนการสอน	27	60
เพื่อนครูซักถามปัญหาต่าง ๆ	25	55.55
ผู้บริหารให้คำปรึกษาในปัญหาที่มี	25	55.55
ผู้บริหารซักถามปัญหาต่าง ๆ	24	3.33
ผู้บริหารให้การยกย่องชมเชยผลงาน	22	48.89
ผู้บริหารสนับสนุนในการศึกษาต่อ	4	8.88
คำชมจากผู้ปกครอง	1	2.22
ไม่ได้รับในด้าน (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
ผู้บริหารสนับสนุนในการศึกษาต่อ	33	73.33
ผู้บริหารให้การยกย่องชมเชยผลงาน	19	42.22
ผู้บริหารซักถามปัญหาต่างๆ	15	33.33
ผู้บริหารให้คำปรึกษาในปัญหาที่มี	14	31.11
เพื่อนครูซักถามปัญหาต่างๆ	12	26.67
ผู้บริหารสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดการเรียนการสอน	12	26.67
ผู้บริหารสนับสนุนการไปอบรม	10	22.22
เพื่อนครูให้คำปรึกษาในปัญหาที่มี	8	17.77

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 24 (ต่อ)

การใช้หลักสูตร	จำนวน N=45	ร้อยละ
ผลงานของนักเรียนเป็นที่น่าพอใจ	8	17.77
นักเรียนให้ความร่วมมือในการสอนดี	3	6.66
นักเรียนสนุกสนานในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้	32	71.11
ความร่วมมือจากครูบางคน	1	2.22

จากตารางแสดงว่า ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 86.67 ได้รับการให้คำแนะนำ/ช่วยเหลือในการเขียนโครงการสอน ซึ่งผู้ดำเนินการ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 31.11 คือ ผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายไทย และครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.11 ได้รับคำแนะนำ/ ช่วยเหลือในการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย ซึ่งร้อยละ 40 ได้รับ โดยการเข้าอบรม

ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 100 ได้รับการบำรุงขวัญและเสริมสร้างความรู้สึกที่ดีในการปฏิบัติงานในลักษณะของการที่ นักเรียนร่วมมือในการสอนดี และร้อยละ 73.33 ไม่ได้รับในด้าน ผู้บริหารสนับสนุนในการศึกษาต่อ

ตารางที่ 25 ความถี่ของปัญหาการใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
	การเตรียมบุคลากร	
1	บุคลากรไม่เพียงพอ	15
2	บุคลากรไม่มีประสบการณ์ ขาดความรู้ ความชำนาญในระดับชั้นที่สอน	9
3	ครูไม่ได้จบมาทางด้านการศึกษาปฐมวัย ทำให้ขาดความเข้าใจ-ในพัฒนาการต่างๆ ของเด็กวัยนี้	3
4	มีความรู้ความสารถในการสอน แต่ใช้ภาษาอังกฤษได้ไม่ค่อยดี	2

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
	การจัดครูเข้าสอน	
1	ไม่ตรงกับความรู้ ความสามารถทำให้การสอนไม่เกิดประสิทธิผล	6
	การจัดตารางสอน	
1	เวลาในการสอนแต่ละคาบไม่เพียงพอ	6
2	ชั่วโมงสอนติดกันเกินไป ไม่มีเวลาพักและเตรียมการสอน	4
3	มีเด็กหลายระดับความสามารถในการสอนต่อการสอนหนึ่งคาบ	3
4	สอนไม่ทันตามเนื้อหาที่มี เพราะเวลาน้อย และมักได้รับผลกระทบจาก-ตารางสอนรวมของโรงเรียน เพราะวิชานี้ไม่ใช่วิชาหลัก	3
5	ไม่มีเวลาที่แน่นอน ครูต่างชาติจะสับเวลาไปมา ทำให้เกิดความสับสน	
6	ไม่มีส่วนร่วมในการจัดตารางสอน	3
7	เวลาในการสอนนานเกินไป เด็กปฐมวัยไม่ควรเกิน 30 นาทีต่อ 1 คาบ	2
8	วิชานี้มักจะต่อจากการรับประทานอาหารกลางวัน หรือชั่วโมงพละศึกษา-ทำให้ความสนใจในการเรียนของเด็กไม่ดีเท่าที่ควร	2
	การจัดทำและใช้วัสดุหลักสูตร	
1	เอกสารหลักสูตรไม่มีความชัดเจน	3
2	ไม่เอื้อต่อการสอน	3
3	ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	1
4	ไม่เพียงพอ	1
	การเตรียมสถานที่	
1	มีห้องเรียนไม่เพียงพอ ไม่มีห้องเรียนเฉพาะต้องใช้ร่วมกับวิชาอื่น ทำให้ขาดบรรยากาศในการเรียนรู้	8
2	สถานที่ไม่เหมาะสมในการเรียนการสอน	5
3	ขาดสถานที่ในการทำกิจกรรมด้านวัฒนธรรม	3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ลำดับที่	ปัญหา	ความถี่
	การแปลงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน	
1	เนื้อหาของหลักสูตรเป็นวิชาการมากเกินไป ไม่ตรงกับสภาพจริง	5
2	ครูไม่เข้าใจหลักสูตร	2
3	เวลาในการเรียนการสอนไม่พอกับเนื้อหาที่กำหนดในหลักสูตร	2
4	ไม่สามารถแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนให้บูรณาการกับครูชาวต่างประเทศ	2
	การจัดการเรียนการสอน	
1	ความหลากหลาย และมีหลายระดับความสามารถ-	15
	ในชั้นเรียนยากต่อการสอน	4
2	เด็กไทยเด็กต่างชาติเรียนรวมกัน ยากต่อการสอน	4
3	เด็กไม่สนใจภาษาไทย ไม่เห็นคุณค่าภาษาไทย มีเจตคติที่ไม่ดีกับภาษาไทย	1
4	เนื้อหาที่สอนไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน	1
	สื่อการสอน	
1	สื่อการสอนมีไม่เพียงพอ ไม่สามารถหาสื่อที่เหมาะกับการสอน-	
	ในโรงเรียนนานาชาติ	22
2	สื่อที่ผลิตเอง ขาดความเร้าใจในการสอน	3
3	ไม่มีเวลาผลิตสื่อการสอน	2
4	หนังสือภาษาไทยที่เหมาะกับการสอนมีน้อย	2
	การวัดและประเมินผล	
1	นักเรียนคละทั้งความสามารถและเชื้อชาติ จึงลำบากในการประเมินผล	10
2	ความสามารถของเด็กแต่ละคนแตกต่างกันอย่างมากไม่สามารถใช้แบบ	
	ประเมินเดียวกันได้	6
3	ไม่มีเครื่องมือวัดและประเมินที่เป็นมาตรฐาน	3
4	ครูต่างชาติเป็นผู้กำหนดรูปแบบรายงานผลการเรียนทำให้เกิดความสับสน	1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 25 แสดงว่า ปัญหาในการใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติของครู ด้านการเตรียมบุคลากร ที่มีความถี่สูงสุด 15 คือ มีบุคลากรไม่เพียงพอ ด้านการจัดครูเข้าสอน มีความถี่ 6 คือ จัดครูเข้าสอนไม่ตรงกับความสามารถ ทำการสอนไม่เกิดประสิทธิผล ด้านการจัดตารางสอน มีความถี่ 6 คือ เวลาในการสอนแต่ละคาบไม่เพียงพอ ด้านการจัดทำและใช้วัสดุหลักสูตร มีความถี่ 3 คือ เอกสารหลักสูตรไม่มีความชัดเจน ด้านการเตรียมสถานที่ มีความถี่ 8 คือ มีห้องเรียนไม่เพียงพอ ไม่มีห้องเรียนเฉพาะต้องใช้ร่วมกับวิชาอื่น ทำให้ขาดบรรยากาศในการเรียนรู้ ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน มีความถี่ 5 คือ เนื้อหาของหลักสูตรเป็นวิชาการเกินไป ไม่ตรงกับความเป็นจริง ด้านการจัดการเรียนการสอน มีความถี่ 15 คือ นักเรียนมีความหลากหลาย และมีหลายระดับความสามารถในชั้นเรียน ยากต่อการสอน ด้านสื่อการสอน มีความถี่ 22 คือ สื่อการสอนมีไม่เพียงพอไม่สามารถหาสื่อที่เหมาะกับการสอนในโรงเรียนนานาชาติได้ ด้านการวัดและประเมินผล มีความถี่ 10 คือ นักเรียนคละทั้งความสามารถและเชื้อชาติ จึงลำบากในการประเมินผล

ตารางที่ 26 ความถี่ของข้อเสนอแนะการใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
	การเตรียมบุคลากร	
1	เพิ่มบุคลากร	13
2	ควรมีการสอนผู้ที่จะเป็นครูไทยในโรงเรียนนานาชาติโดยเฉพาะ	3
3	คัดเลือกครูที่มีความรู้ความชำนาญ โดยให้การสอนไปในทิศทางเดียวกัน	3
4	จัดหาบุคลากรที่รักงานสอนเด็ก	3
5	จัดประชุมแสดงความคิดเห็นเพื่อสร้างแนวคิดร่วมในการจัดกิจกรรม-การเรียนการสอน	2
6	ผู้บริหารควรอธิบายวัตถุประสงค์หลักสูตรให้ชัดเจน แนะนำเนื้อหาในการสอน-และสังเกตการสอนตามชั้นเรียน ว่าการสอนเป็นไปตามเป้าประสงค์หรือไม่	1

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
	การจัดตารางสอน	
1	จัดเวลาเรียนให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่ให้สอน	9
2	แยกเด็กต่างชาติ และเด็กไทย	3
3	ควรจัดชั่วโมงเรียนให้มีความเหมาะสมมากกว่านี้หรือปรับเนื้อหา-ให้เหมาะสมกับเวลาเรียน	3
4	ขอความร่วมมือโดยแจ้งปัญหาเกี่ยวกับการจัดตารางสอน-กับผู้บริหารชาวต่างประเทศ	2
5	แยกชั้นเรียนตามความสามารถของเด็ก	2
	การจัดทำและใช้วัสดุหลักสูตร	
1	จัดให้มีคู่มือหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานจำหน่าย	3
2	จัดทำขึ้นมาเองเพื่อเพิ่มเติมให้เพียงพอ	1
3	ครูควรร่วมมือกันจัดทำวัสดุหลักสูตร	3
4	ควรมีการจัดทำโครงการสอน และแผนการสอนส่วนกลางเพื่อเป็นระบบเดียวกัน	1
	การเตรียมสถานที่	
1	ควรมีห้องเฉพาะในการสอนปรับกิจรกรมการสอนให้เข้ากับห้องเรียน	10
2	ควรมีห้องวัฒนธรรมที่สามารถจัดหาสิ่งของเครื่องใช้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ที่ดี	3
3	แจ้งผู้บริหาร/เจ้าของโรงเรียน	2
4	จัดสิ่งสิ่งแวดล้อมให้เข้ากับบรรยากาศที่เรียนในแต่ละวัน	1
	การแปลงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน	
1	ปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพจริง	5
2	เลือกเนื้อหาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละกลุ่มเป้าหมาย	
3	ครูควรศึกษาให้เข้าใจก่อนนำไปใช้	2
4	ศึกษาข้อมูลการทำหลักสูตรโดยละเอียด	1
	การจัดการเรียนการสอน	
1	สอนแยกกลุ่มเมื่อเป็นเนื้อหาด้านภาษา และรวมเมื่อเป็นเนื้อหาทางวัฒนธรรม	10
2	แยกเด็กไทยและเด็กต่างชาติ เรียนคนละกลุ่ม	6

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
3	ครูผู้สอนต้องเตรียมแผนการสอนให้ดี เพื่อจะได้หมุนเวียนสอน-ในแต่ละกลุ่มภายในเวลาจำกัด	4
4	ระดมความคิด ศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ	3
5	จัดงานให้เหมาะกับเด็กรายบุคคล	1
	สื่อการสอน	
1	จัดทำรายการที่ต้องการได้แจ้งให้ผู้บริหารทราบ	9
2	ครูผู้สอนร่วมกันจัดทำ	7
3	หาแหล่งผลิตสื่อที่ต้องการ	2
	การวัดและประเมินผล	
1	วัดและประเมินผลตามความรู้ความสามารถของนักเรียนรายบุคคล	13
2	ใช้วิธีการที่หลากหลาย แต่ถูกต้องและตรวจสอบได้	3
3	ปรับเปลี่ยนวิธีไปจนกระทั่งได้วิธีที่เหมาะสมที่สุด	3
4	ควรให้ครูต่างชาติศึกษารูปแบบรายงานของไทย	1
5	ควรอิงกลุ่มมากกว่าอิงเกณฑ์	1

จากตารางแสดงว่า ในการใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ ข้อเสนอแนะของครู ด้านการเตรียมบุคลากร ที่มีความถี่สูงสุด 13 คือ เพิ่มบุคลากรด้านการจัดตารางสอน มีความถี่ 9 คือ จัดเวลาเรียนให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่ให้สอน

ด้านการจัดทำและใช้วัสดุหลักสูตร มีความถี่ 3 คือ จัดให้มีคู่มือหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานจำหน่าย ด้านการเตรียมสถานที่ มีความถี่ 10 คือ ควรมีห้องเฉพาะในการสอนปรับกิจกรรมการสอนให้เข้ากับห้องเรียน ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน มีความถี่ 5 คือ ปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพจริง ด้านการจัดการเรียนการสอน มีความถี่ 10 คือ สอนแยกกลุ่มเมื่อเป็นเนื้อหาด้านภาษา และรวมเมื่อเป็นเนื้อหาทางวัฒนธรรม ด้านสื่อการสอน มีความถี่ 9 คือจัดทำรายการที่ต้องการได้แจ้งให้ผู้บริหารทราบ ด้านการวัดและประเมินผล มีความถี่ 13 คือ วัดและประเมินผลตามความรู้ ความสามารถของนักเรียนรายบุคคล

ตอนที่ 2 สภาพการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยโรงเรียนนานาชาติ จากการวิเคราะห์ กรณีศึกษา 2 โรงเรียนที่มีได้มีการพัฒนาหลักสูตร เป็นข้อมูลจาก แบบสัมภาษณ์หัวหน้าหมวดวิชา ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย แบบสังเกตการจัดการเรียนการสอน และแบบศึกษาเอกสารแผนการจัดการเรียนการสอน

โรงเรียนนานาชาติราชาวดี

โรงเรียนนานาชาติราชาวดีเป็นโรงเรียนนานาชาติขนาดใหญ่ บนเนื้อที่ประมาณ 80 ไร่ โดยรอบของโรงเรียน เป็นที่อยู่อาศัยของครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี เนื่องจากตั้งอยู่ในหมู่บ้านชั้นนำของกรุงเทพฯ ภายในโรงเรียนมีความสวยงาม และน่าอยู่ อาคารเรียนเป็นอาคารทันสมัย ทางเดินโดยรอบโรงเรียนจะมีเส้นบนทางเดินที่มีสีต่างกัน เพื่อบอกทิศทางในการเดินไปในแต่ละอาคาร เช่น สีแดงจะไปสู่อาคารเรียนต่างๆ ของระดับประถมศึกษา ส่วนสีเขียวไปอาคารเรียนต่างๆ ของระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และสีเทาไประดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นต้น

โรงเรียนนี้ดำเนินการสอนโดยใช้หลักสูตรของประเทศสหรัฐอเมริกา เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ถึง เกรด 12 โรงเรียนมีการดำเนินการจัดการเรียนการสอนเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา(Elementary School) มัธยมศึกษาตอนต้น (Middle School) และมัธยมศึกษาตอนปลาย(High School) สำหรับการศึกษาในระดับปฐมวัย จะอยู่ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

โรงเรียนระดับประถมศึกษา เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงเกรด 5 ปัจจุบันมีครูประจำการ 64 คน นักเรียน 643 คน มีครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา และผู้ช่วยครูใหญ่ทำหน้าที่บริหารงานวิชาการของโรงเรียน

โครงสร้างการบริหารวิชาการ

โรงเรียนนานาชาติราชาวดี มีระบบบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน คือ คณะกรรมการอำนวยการโรงเรียนนานาชาติราชาวดี ซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจสูงสุดในการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วยกรรมการอำนวยการจำนวน 13 คน ที่มาจากการเลือกตั้ง เพื่อทำหน้าที่ควบคุมการบริหารงานโรงเรียน ประเมินความต้องการพื้นฐานของนักเรียนและกำหนดปรัชญา จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียน เพื่อให้มีความชัดเจน เข้าใจง่ายและมีความถูกต้องสอดคล้องกับสภาวการณ์ในปัจจุบันอยู่เสมอ รวมทั้งกำหนดนโยบายหลักๆ ด้านการบริหารโรงเรียนแทนสมาชิกทุกคนในสมาคมของโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ รวมทั้งนโยบายในด้านการพัฒนาและการใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย โรงเรียนนานาชาติราชาวดีได้จัดโครงสร้างสายงานการบริหารงานไว้ดังแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 5 โครงสร้างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนระดับประถม

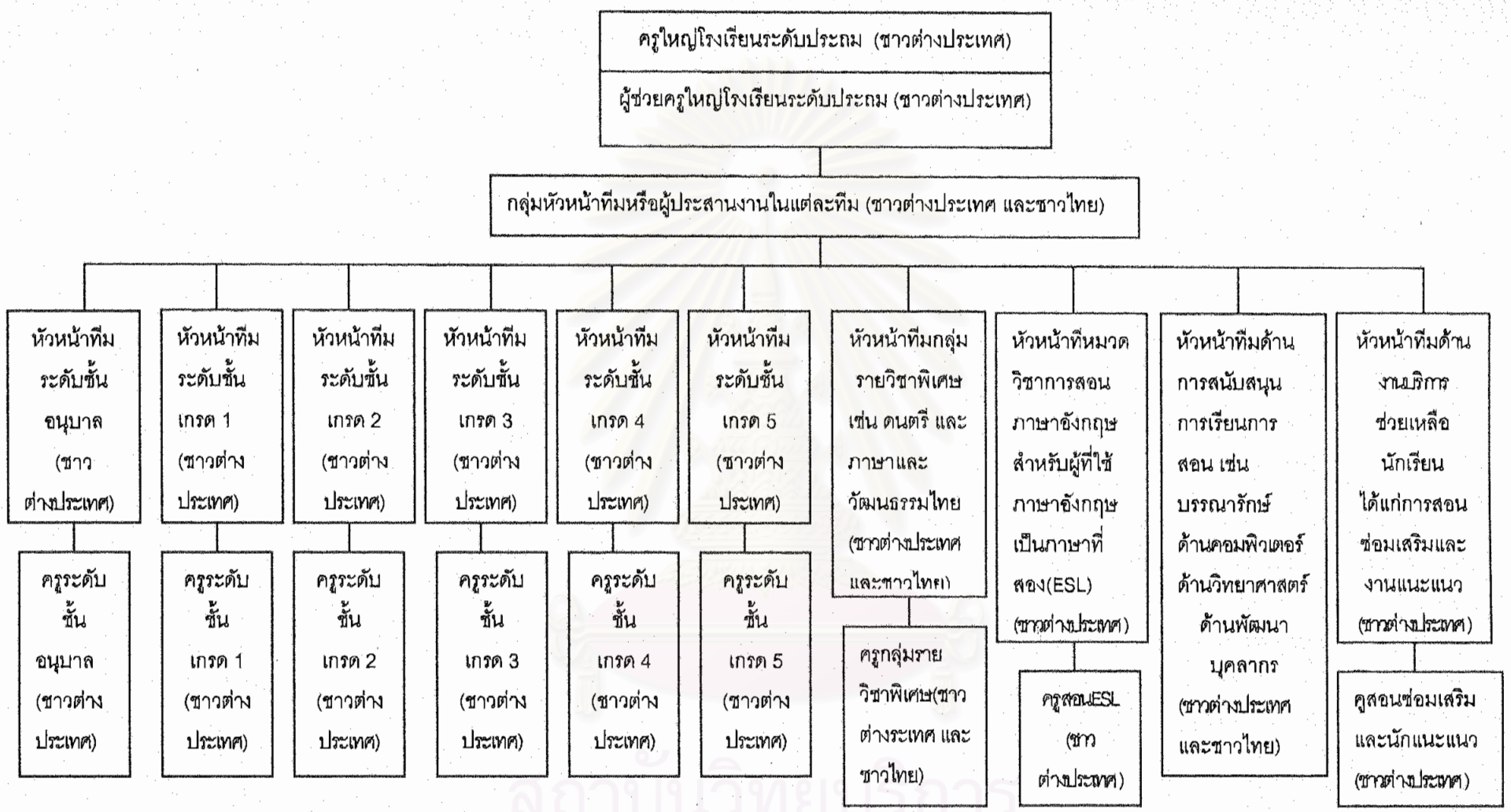

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 4 โครงสร้างสายงานการบริหารงานวิชาการโรงเรียนนานาชาติราชาวดี

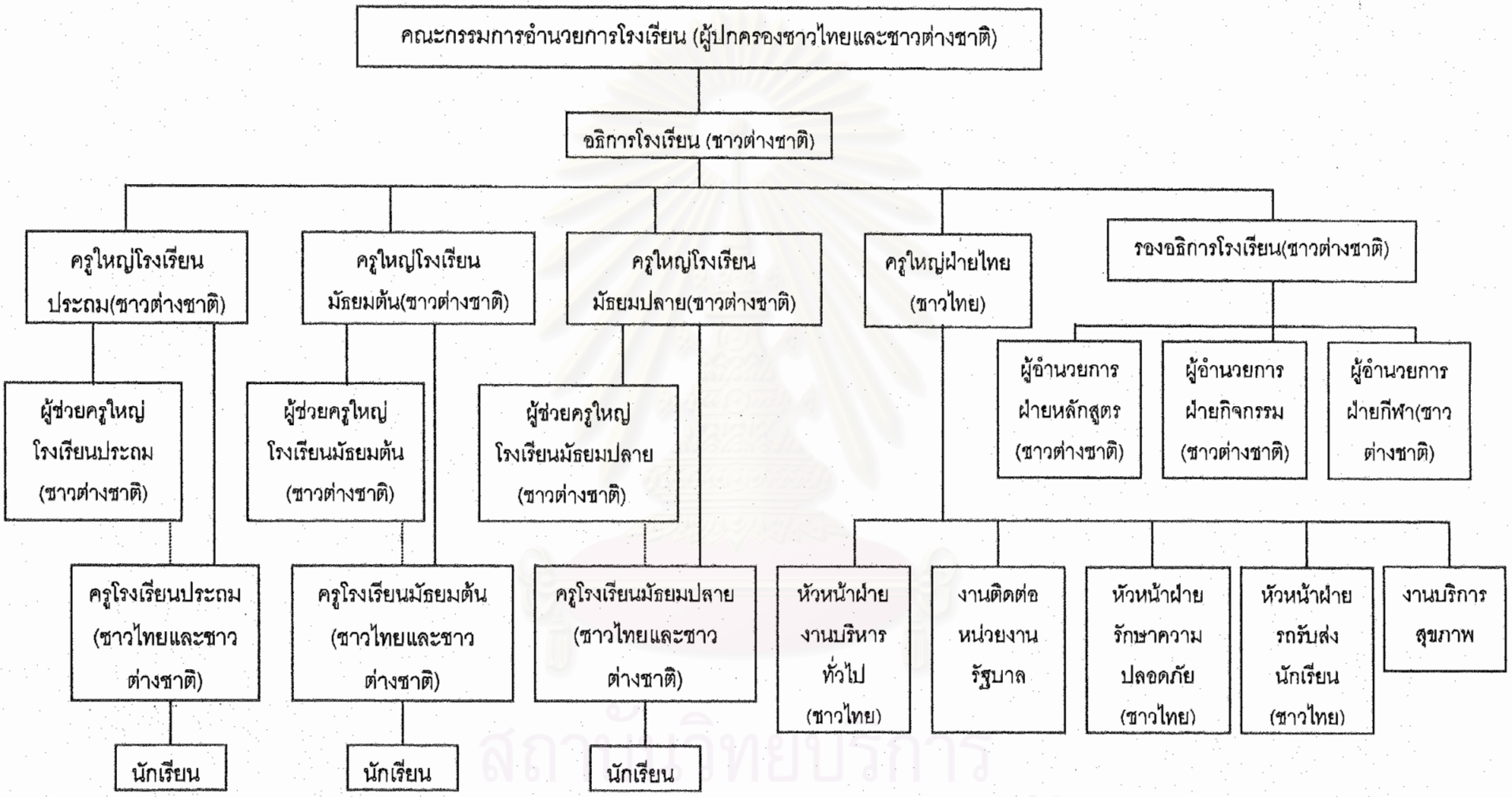

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะผู้เรียน

นักเรียนปฐมวัยของโรงเรียนนานาชาติราชาวดีมีตั้งแต่ชั้น K1(อนุบาล) และ Grade1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1) ชั้น K1 มี 2 ห้อง ส่วน Grade 1 มี 6 ห้อง นักเรียนแต่ละห้องมีจำนวนไม่เกิน 20 คน

โรงเรียนนานาชาติราชาวดี มีโควต้าจำกัดในการรับนักเรียนไทย จึงมีนักเรียนไทยในแต่ละห้อง และแต่ละระดับชั้นประมาณ 20% ของนักเรียนทั้งหมด นักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติราชาวดี มีลักษณะหลากหลาย ตั้งแต่ฟังภาษาไทยเข้าใจแต่พูดไทยไม่คล่อง หรือพูดภาษาไทยสลับกับภาษาอังกฤษ ไปจนถึง พูดภาษาไทยได้คล่อง และอ่านเขียนภาษาไทยได้ นักเรียนไทยในโรงเรียนนี้หลายคนเป็นลูกครึ่ง มีพ่อหรือแม่เป็นชาวต่างประเทศ หรือมีพ่อแม่ชาวไทยแต่พูดภาษาอังกฤษกับลูกเป็นหลัก นักเรียนเหล่านี้จึงมักใช้ภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาไทยในการพูดคุยกับพ่อแม่ที่บ้าน และใช้ภาษาไทยเฉพาะกับพี่เลี้ยง แม่บ้าน คนขับรถ ฯลฯ เท่านั้น ส่วนนักเรียนที่อ่านออกเขียนได้ซึ่งเป็นจำนวนน้อยมักมาจากครอบครัวไทยแท้ พ่อแม่ใช้ภาษาไทยในการพูดคุยกับลูก และทางบ้านมักจัดให้เรียนภาษาไทยเพิ่มเติมที่บ้าน หลายคนเคยเรียนในโรงเรียนไทยมาก่อน

ด้วยเหตุนี้ นักเรียนไทยส่วนใหญ่ในโรงเรียนนานาชาติราชาวดี จึงใช้ภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง โดยมีนักเรียนไทยจำนวนหนึ่งพูดภาษาไทยเป็นภาษาที่หนึ่ง

การสร้างหลักสูตรวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย

โรงเรียนนานาชาติราชาวดี เป็นโรงเรียนนานาชาติเก่าแก่ซึ่งก่อตั้งมาเป็นเวลากว่า 50 ปี โดยในระยะแรกของการก่อตั้งโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยนั้น รัฐบาลไม่อนุญาตให้นักเรียนไทยเข้าเรียนด้วยเหตุผลความมั่นคงของประเทศ อย่างไรก็ตามเมื่อสถานการณ์ทางการเมืองการปกครองเปลี่ยนแปลงไป รัฐบาลโดยการนำของนายกรัฐมนตรี นายอานันท์ ปันยารชุน ได้เล็งเห็นประโยชน์ของการให้นักเรียนไทยเข้าเรียนในโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยแทนการไปเรียนต่อในต่างประเทศ โรงเรียนนานาชาติจึงสามารถรับนักเรียนไทยเข้าเรียนได้ตั้งแต่ พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา เมื่อโรงเรียนนานาชาติราชาวดีเริ่มรับนักเรียนไทยเข้าเรียนในโรงเรียนเช่นเดียวกับโรงเรียนนานาชาติแห่งอื่นในระยะแรกๆนั้น นักเรียนไทยยังมีจำนวนน้อยมาก แต่เมื่อเวลาผ่านไป จำนวนนักเรียนไทยก็เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ประกอบกับเมื่อกระทรวงศึกษาธิการเริ่มกำหนดให้โรงเรียนนานาชาติจัดสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยให้แก่นักเรียนในโรงเรียนนานาชาติในพ.ศ. 2538 โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเวลาผ่านไป มีผู้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทยของเด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งภายในโรงเรียน หน่วยงานที่รับผิดชอบ และสังคมโดยรวม ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยจึงเกิดขึ้น

กระบวนการสร้างหลักสูตรวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยของโรงเรียนนานาชาติราชาวดี ใช้เวลาทั้งสิ้น 3 ปี โดยใน พ.ศ. 2542 โรงเรียนได้จัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้ปกครอง ผู้อำนวยการฝ่ายหลักสูตร ผู้บริหารระดับประถมศึกษา ครูภาษาและวัฒนธรรมไทย และครูผู้ดูแลหลักสูตรและการสอน คณะกรรมการดังกล่าวได้ดำเนินการจัดการประชุมเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน จากปรัชญาการศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ ความต้องการของผู้ปกครอง ความรู้พื้นฐานของนักเรียน และจุดมุ่งหมายของโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดทิศทางในการสร้างหลักสูตร ใช้เวลาทั้งสิ้น 2 ปี

ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานดังกล่าว นอกจากการศึกษาเอกสารเชิงทฤษฎีต่างๆ แล้ว คณะกรรมการได้สอบถามความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนไทยระดับประถมศึกษาและระดับปฐมวัยว่า ต้องการให้ลดเวลาเรียนของวิชาใดหรือตัดวิชาใดออกเพื่อให้สามารถนำวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยเข้ามาในเวลาเรียนปกติได้ จากการสำรวจความต้องการดังกล่าว ผลปรากฏว่าไม่มีวิชาใดที่ผู้ปกครองต้องการให้ลดเวลาลงหรือยกเว้นไม่เรียน โรงเรียนจึงจัดตารางสอนโดยให้วิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยเรียนในช่วงบ่ายหลังเลิกเรียน คือ 14.15 – 15.15 น.

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากวิธีการดังกล่าวคือ นักเรียนระดับชั้นอนุบาลไม่สามารถเรียนได้เพราะเหน็ดเหนื่อยจากการเรียนมาแล้วทั้งวัน โรงเรียนจึงจัดประชุมอีกครั้งเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในที่สุดก็ได้ข้อสรุปว่า ให้ลดเวลาเรียนวิชาดนตรี จาก 3 คาบ ต่อสัปดาห์เหลือ 1 คาบต่อสัปดาห์ และลดเวลาเรียนวิชาอื่นๆ ลง 10 นาที เพื่อให้วิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยได้บรรจุลงในตารางสอนของโรงเรียน โดยเรียน 2-3 คาบ ต่อสัปดาห์

เมื่อได้ข้อสรุปในเรื่องการจัดตารางสอนและเวลาเรียนแล้ว คณะกรรมการได้ใช้เวลาอีก 1 ปีในการกำหนดนวัตกรรมในการสอนภาษาและวัฒนธรรม โครงสร้าง และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรม อันมีพื้นฐานอยู่บนหลักสูตรแกนกลางของโรงเรียน หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยของสมาคมโรงเรียนนานาชาติ ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย ให้นักเรียนเป็นผู้มีความคิดและวิสัยทัศน์ที่กว้างขวาง

กล่าวโดยสรุป หลักสูตรนี้จึงสร้างเสร็จและเริ่มนำมาใช้ในปีการศึกษา 2002 (พ.ศ. 2545)

โครงสร้างหลักสูตร

โรงเรียนนานาชาติราชาวดี เริ่มเรียนเวลา 8.15 ถึง 14.05 หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยและประถมศึกษาของโรงเรียนนานาชาติราชาวดี เน้นการบูรณาการรายวิชาต่างๆ เข้าในหน่วยบูรณาการ โดยในชั้น K1-2 แม้ว่าครูผู้สอนจะมีวัตถุประสงค์ด้านต่างๆ อย่างชัดเจนในการสอน แต่ในการทำกิจกรรมนักเรียนจะไม่รู้สึกว่ากำลังเรียนวิชาใดวิชาหนึ่งหรือ

พัฒนาการด้านใดด้านหนึ่ง อย่างไรก็ตามเมื่อขึ้นชั้น Grade 1 นักเรียนจะเริ่มรู้จักรายวิชาชัดเจนขึ้น แม้กิจกรรมในแต่ละรายวิชาจะอยู่ภายใต้หน่วยเดียวกัน

หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยของโรงเรียนนานาชาติราชาวดี สร้างขึ้นโดยอิงหน่วยบูรณาการกลางของโรงเรียน โดยครูพยายามเลือกหัวข้อหรือหน่วยย่อยที่สัมพันธ์สอดคล้องกับหน่วยบูรณาการการสอน เช่น Grade 1 เรียนเรื่อง “พืชที่สำคัญของประเทศไทย” หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย จึงกำหนดเนื้อหาสาระหน่วยบูรณาการ “ข้าว” ลงในหลักสูตร

เนื้อหาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนนานาชาติราชาวดี มีลักษณะเป็นการบูรณาการเนื้อหาภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยเข้าด้วยกันโดยไม่ได้แยกสอน ลำดับการเรียนการสอนจึงมักเริ่มจากการเรียนรู้เนื้อหาทางวัฒนธรรม โดยอาศัยภาษาเป็นสื่อหรือเครื่องมือในการเรียนรู้ หลังจากนั้นจึงฝึกทักษะภาษาโดยเฉพาะด้านการอ่านและการเขียนเพิ่มเติม

การใช้หลักสูตร

1. การบริหารและการบริการหลักสูตร

1.1 สถานที่

วิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย มีห้องเรียนเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชานี้โดยเฉพาะ ตั้งอยู่ในอาคารเรียนเดียวกันกับห้องเรียน ESL(English as a Second Language) ทั้งนี้มีห้องภาษาและวัฒนธรรมไทย 3 ห้อง และห้องเรียน ESL (English as a Second Language) 1 ห้อง โดยห้องเรียนแต่ละห้องมีขนาดเท่ากับห้องเรียนวิชาอื่นๆ

ภายในห้องภาษาและวัฒนธรรมไทย มีการตกแต่งบนผนังด้วยพระบรม-สาทิสลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ไทยรัชกาลปัจจุบัน และแผนภูมิภาพต่างๆ ที่เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมไทย เช่น การละเล่นของเด็กไทย อาหารไทย ผลไม้ไทย พยัญชนะไทยที่มีรูปภาพประกอบ และเลขไทย นอกจากนั้นยังมีมุมหนังสือภาษาไทย โดยมีหมอนอิงให้เด็กใช้เวลาอ่านหนังสือ เมื่อมองที่ชั้นวางของมีสื่อการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นไทยต่างๆ มากมายจัดวางอย่างสวยงาม เช่น บ้านทรงไทย เครื่องปั้นดินเผา เครื่องจักสาน ในห้องมีแสงสว่างเพียงพอ เพราะด้านหนึ่งของผนังเป็นกระจกใสบานใหญ่ ตลอดกำแพงครึ่งบนทำให้สามารถเห็นต้นไม้สีเขียวขจีด้านนอกได้ บอร์ดติดผลงานของเด็กนั้นไม่ได้อยู่ภายในห้อง แต่อยู่บริเวณด้านนอกตามทางเดินที่จะมาห้องภาษาและวัฒนธรรมไทย และผนังหน้าห้องเรียน จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนพบว่าการคัดเลือกผลงานติดบอร์ดนั้น จะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนผลงานกันไป เพื่อให้ผลงานของนักเรียนทุกคนได้แสดงอย่างทั่วถึง ทั้งนี้ครูเชื่อในการเสริมแรงทางบวกโดยให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในงานของตนเอง

1.2 บุคลากร

ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยของโรงเรียนนานาชาติราชาวดีมีจำนวน 4 คน แบ่งเป็นครูที่สอนกลุ่มนักเรียนไทย 2 คน และครูที่สอนกลุ่มนักเรียนชาวต่างประเทศ 2 คน ดังนี้

ระดับชั้น	กลุ่มนักเรียนไทย	กลุ่มนักเรียนชาวต่างประเทศ
K1	ครู พิกุล(นามสมมติ)	ครูบานชื่น (นามสมมติ)
G1-5	ครูชบา (นามสมมติ)	ครูแก้ว(นามสมมติ)

ในการคัดเลือกครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย โรงเรียนนานาชาติราชาวดี กำหนดคุณสมบัติขั้นต่ำไว้ดังนี้

1) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ทางด้านการศึกษา หรือการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย

2) สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดี หากมีประสบการณ์การสอนจะได้รับพิจารณาเป็นพิเศษ

จากการสัมภาษณ์พบว่า คณะกรรมการในการคัดเลือกครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย ประกอบด้วย อธิการโรงเรียน ครูใหญ่ระดับประถมศึกษา ผู้ช่วยครูใหญ่ระดับประถมศึกษา และหัวหน้าหมวดวิชา เป็นผู้คัดเลือกครูผู้สอน อย่างไรก็ตามโรงเรียนมักพบปัญหาในการคัดเลือกบุคลากรด้านคุณสมบัติของครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย เนื่องจากครูที่มาสมัครส่วนใหญ่มีคุณสมบัติไม่ครบทั้งสองข้อตามที่โรงเรียนต้องการ ครูที่ได้รับคัดเลือกไม่ได้จบมาทางสาขาการศึกษา หรือการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย แต่ที่ได้รับการคัดเลือกก็เพราะมีความสามารถทางการสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดีเป็นสำคัญ ในทางตรงกันข้ามคนที่มีความสามารถในการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย แต่ขาดความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษกลับไม่ได้รับคัดเลือก จึงเกิดความลักลั่นในการคัดเลือกบุคลากร

การพัฒนาบุคลากร โรงเรียนนานาชาติราชาวดี เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ซึ่งมีความพร้อมในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้ได้รับการอบรมเพิ่มเติมจากองค์กรนานาชาติอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งโรงเรียนได้ให้ความสำคัญแก่การพัฒนาครู ครูทุกคนรวมทั้งครูภาษาและวัฒนธรรมไทย จึงได้รับการพัฒนาด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้

1) การนิเทศการสอนของครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยใหม่ตลอดระยะเวลา 1 ปีแรกในการสอน ครูใหญ่และผู้ช่วยครูใหญ่ระดับประถมศึกษาเป็นผู้นิเทศ

2) การส่งครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยเข้ารับการอบรม สัมมนา และประชุมเชิงปฏิบัติการ จากทั้งองค์กรต่างประเทศและในประเทศ

3) ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยเข้ารับการอบรม สัมมนา และประชุมเชิงปฏิบัติการจากบุคลากรภายในโรงเรียน

อย่างไรก็ตาม ไม่พบการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรมไทยโดยตรง นอกจากการที่ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยของโรงเรียนนานาชาติราชาวดีเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการของสมาคมโรงเรียนนานาชาติแห่งประเทศไทยปีละ 2 ครั้ง

1.3 การจัดชั้นเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย

เนื่องจากนักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติราชาวดีมีจำนวนน้อย ดังนั้น การจัดชั้นเรียนจึงรวมนักเรียนไทยจาก 3 ห้องเข้าด้วยกันเป็น 1 ห้องเรียน เพื่อให้มีจำนวนนักเรียนประมาณ 15-17 คน เช่น ในชั้นเกรด 1 มี 4 ห้อง ได้แก่ 1A,1B, 1C, 1D, 1E, และ 1F (ชื่อสมมติ) นักเรียนไทย จากห้อง 1A,1B และ1C จะมาเรียนภาษาไทยด้วยกันเป็นกลุ่มที่ 1 และนักเรียนจากห้อง 1D,1E และ1F จะเป็นกลุ่มที่ 2 ดังแผนภูมิที่ 6 ในขณะเดียวกันนักเรียนชาวต่างประเทศจากแต่ละห้อง จะเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยกับครูไทยอีกคนหนึ่งที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสอน นักเรียนชาวต่างประเทศเรียนพูดภาษาไทยง่ายๆ ที่เน้นบทสนทนาในชีวิตประจำวัน และการเข้าใจขนบธรรมเนียมประเพณี มารยาทไทยที่เป็นพื้นฐานของสังคมไทยโดยรวม ขณะที่การเรียนการสอนของนักเรียนไทยมุ่งเน้นที่การอ่านและเขียนภาษาไทยและความเข้าใจวัฒนธรรมไทยในระดับที่ลึกซึ้งกว่า การจัดชั้นเรียนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย สำหรับนักเรียนโรงเรียนนานาชาติราชาวดีแสดงไว้ในแผนภูมิที่ 6

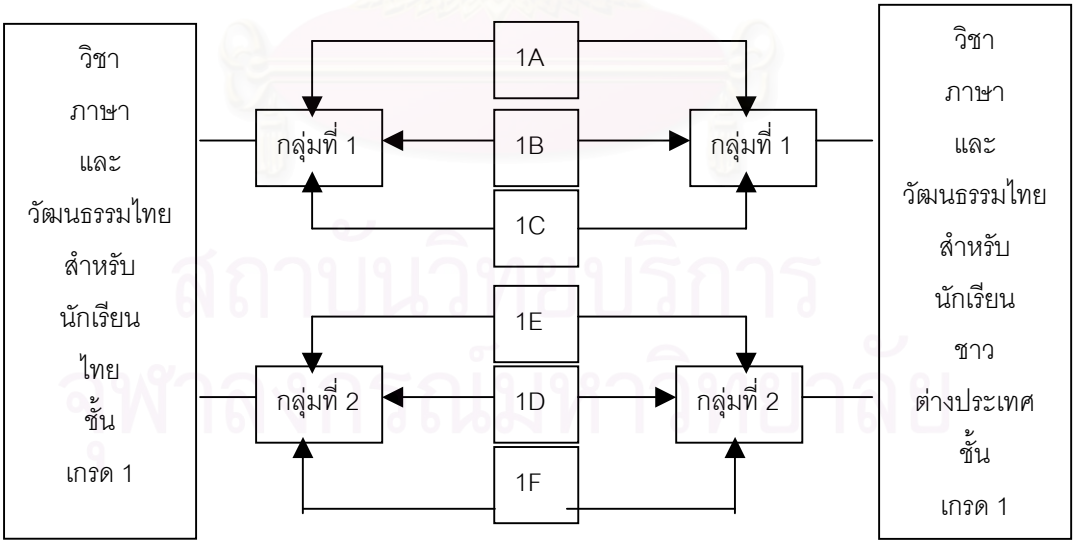

แผนภูมิที่ 6 การจัดชั้นเรียนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยชั้นเกรด 1 โรงเรียนนานาชาติราชาวดี
(แหล่งที่มา สัมภาษณ์หัวหน้าหมวดวิชาโรงเรียนนานาชาติราชาวดี, 2546)

1.4 การจัดตารางสอนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย

โรงเรียนนานาชาติราชาวดี มีหลักในการจัดตารางสอนของโรงเรียน คือ จัดตารางสอนเป็น6 วัน (six day time-table) และเวียนไปโดยลำดับ ดังตัวอย่าง

จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
A	B	C	D	E
F	A	B	C	D
วันหยุด	E	F	A	B

ด้วยการจัดตารางสอนแบบ 6 วันดังกล่าว ตารางสอนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยจึงมีลักษณะเปลี่ยนไปเรื่อยๆ ไม่ตายตัวที่วันใดวันหนึ่งของสัปดาห์ เช่นเดียวกับวิชาอื่นๆ ในโรงเรียน ดังตัวอย่างวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยชั้นเกรด 1

จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
A	B ไทยกลุ่ม1 ไทยกลุ่ม 2	C	D ไทยกลุ่ม1 ไทยกลุ่ม 2	E
F ไทยกลุ่ม1 ไทยกลุ่ม 2	A	B ไทยกลุ่ม1 ไทยกลุ่ม 2	C	D ไทยกลุ่ม1 ไทยกลุ่ม 2
วันหยุด	E	F ไทยกลุ่ม1 ไทยกลุ่ม 2	A	B ไทยกลุ่ม1 ไทยกลุ่ม 2

จากตารางสอน แสดงให้เห็นว่า วิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย มีรหัสวิชา คือ B D และ F (รหัสวิชาสมมติ) ดังนั้นเมื่อถึงวันที่มีรหัสวิชาดังกล่าว นักเรียนไทยระดับปฐมวัยจึงได้เรียนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย หากมีวันหยุดก็จะไม่มีรหัสวิชาใดๆ ในวันนั้น

1.5 การจัดทำโครงการสอนและแผนการสอนรายหน่วย

ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยของโรงเรียนนานาชาติราชาวดี แต่ละคนจัดทำโครงการสอนระยะยาวและแผนการสอนรายหน่วยด้วยตนเอง และปรึกษาหัวหน้าหมวดวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย ทั้งโครงการสอนและแผนการสอนใช้แบบฟอร์มเดียวกันและเขียนเป็นภาษาอังกฤษเช่นเดียวกับวิชาอื่นๆ ในโรงเรียน

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.1 การแปลงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน

จากการวิเคราะห์แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนนานาชาติราชาวดี ซึ่งเขียนเป็นภาษาอังกฤษ มีรายละเอียดดังนี้

จุดประสงค์การเรียนรู้ มุ่งเน้น 2 ด้านคือ ผลการเรียนรู้ด้านภาษา (Language Outcome) และผลการเรียนรู้ด้านเนื้อหาสาระ (Content Outcome) ซึ่งเป็นสิ่งที่โรงเรียนกำหนดไว้สำหรับทุกวิชา ในหลักสูตรแกนกลางของโรงเรียนแผนการจัดการเรียนการสอนของครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยมีโครงสร้าง ดังนี้

1. ระดับชั้น
2. หน่วยบูรณาการ (Theme)
3. เรื่อง (Unit name)
4. เวลาทั้งหมดในการสอนแต่ละหน่วย
5. โครงสร้างและลักษณะด้านภาษา (Language Structure and Feature)
6. คำศัพท์
7. กิจกรรม
8. การประเมิน
9. ความรู้ด้านวัฒนธรรม(Culture Understanding)
10. สื่อการสอน

ตัวอย่างจุดประสงค์ในการเรียนการสอน หน่วยข้าว

Content Outcome

1. รู้จักต้นข้าว

2. สามารถอธิบายขั้นตอนการปลูกข้าวตั้งแต่หว่านข้าว ถึงเกี่ยวข้าว

3. สามารถแยกความแตกต่างของข้าว 3 ชนิดได้ (ข้าวหอมมะลิ ข้าวกล้อง และข้าวเหนียว)

Language Outcome

1. รู้จักคำศัพท์ที่เกี่ยวกับข้าว (เมล็ดข้าว รวงข้าว หน่อข้าว……)

2. รู้จักและเข้าใจในการใช้คำคุณศัพท์ในประโยค

3. รู้จักและใช้คำ 4-5 คำที่แสดงว่าเป็นอดีต และอนาคต

2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการสอน

การจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยที่โรงเรียนนี้ ไม่ได้สอนภาษาและวัฒนธรรมแยกออกจากกัน เพราะตระหนักดีว่าทั้งสองสิ่งเป็นสิ่งที่สอนในลักษณะของการบูรณาการเข้ากับชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตาม จากการสังเกตพบว่า ในส่วนของการเรียนรู้ภาษาด้านการอ่านการเขียนนั้น ส่วนใหญ่ครูจะให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดที่เน้นเนื้อหาทางด้านภาษาเป็นหลัก โดยใช้วิธีอธิบายเนื้อหาให้ผู้เรียนเข้าใจ และใช้แบบฝึกหัด ทบทวนเนื้อหาที่ได้เรียน ในขณะที่การสอนวัฒนธรรมใช้วิธีการปฏิบัติจริง ตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านภาษา เช่น

ระหว่างที่รอเด็กมาครบ ครูทายปัญหาว่า "อะไรเอ่ย สี่ตีนเดินมาหลังคามุงกระเบื้อง" มีเด็ก 2 คนยกมือตอบว่า "เต่า" ครูพูดกับเด็กว่า "สงสัยคนที่มาช้า เพราะตกเครื่องบิน" เด็กๆหัวเราะ ครูชบา(ชื่อสมมติ) ให้เด็กที่มาก่อนบวกเลขไทยรอเพื่อน เช่น ๒ + ๓ = ? โดยออกมาเขียนที่กระดานทั้งเลขอารบิก เลขไทย และตัวหนังสือ เด็กที่ออกมาไม่สามารถเขียนคำว่า ห้า ได้ จึงมองไปที่แผนภูมิตัวเลขไทยและเขียนบนกระดาน เมื่อเด็กมาครบแล้ว ครูทักทายด้วยคำว่า "สวัสดีค่ะ สบายดีไหมคะ" เด็กตอบว่า "สบายดีค่ะ/ครับ คุณชบา" ครูบอกว่า "วันนี้เราจะมาเรียนเรื่องข้าว" ครูอธิบายขั้นตอนการปลูกข้าว เมื่ออธิบายจบแล้ว ให้เด็กเขียนขั้นตอนการปลูกข้าวในแบบฝึกที่เตรียมไว้ให้ เริ่มแรกครูบอกให้เขียนว่า "การทดลองปลูกข้าว" ครูชบาถามเด็กว่าเขียนได้ไหม เด็กตอบว่า "ไม่ได้ ยาก" ครูจึงเขียนให้ดูบนกระดาน เด็กๆคัดลอกลงในกระดาษ หลังจากนั้นครูให้ดูที่ช่องที่เขียนว่า อุปกรณ์ ครูบอกให้เขียนเว้นบรรทัด "๑.กล่องพลาสติกใส" โดยที่ครูเขียนให้ดูบนกระดานเด็กคัดลอกตาม ๒.....ครูถามว่า " อะไรเอ่ยสีขาว ใช้เช็ดแผล นิ่มๆ" เด็กบางคนตอบได้ว่า สำลี ครูเขียนลงบนกระดาน ๓.....ครูบอกว่า "เป็นสิ่งที่สำคัญมากในการปลูกข้าว ถ้าไม่มีปลูกไม่ได้"เด็กส่วยใหญ่ตอบว่า "ข้าวเปลือก"

บทบาทของครูที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ เป็นผู้ให้ความรู้ จัดหาเตรียมเครื่องมือ สื่อการเรียนการสอน ถามนำให้เด็กใช้ความรู้ที่เรียนไปให้ข้อมูลป้อนกลับเด็ก และควบคุมดูแลให้เด็กทำกิจกรรมที่กำหนดให้ ตัวอย่างคำถามที่พบจากการสังเกต เช่น

"..เด็กๆ สังเกตเห็นไหมคะว่าข้าวที่สุกแล้วรวงข้าวจะเป็นสีเหลือง ถ้ายังอ่อนจะเป็นสีเขียว เด็กๆ ว่าข้าวต้นไหนสุกแล้วคะ ต้นที่มีรวงข้าวสีเหลืองหรือสีเขียว.."

นอกจากนี้ จากการสังเกตพบว่า เทคนิคการสอนที่ครูในโรงเรียนใช้กันทุกคน คือการใช้น้ำเสียงที่มีชีวิตชีวา ในการเร้าความสนใจเด็ก รวมทั้งภาษาที่ใช้ในการอธิบายความรู้ต่างๆ แก่เด็กเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย มีการตั้งคำถามลักษณะชี้นำ สื่อการสอนที่ใช้มีหลากหลาย ได้แก่ แบบฝึกหัด กระดานไวท์บอร์ด หนังสือนิทาน และของจริง สื่อที่มักใช้เป็นประจำ คือ กระดานไวท์บอร์ด

จากการสังเกตพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสามารถจัดได้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ และมีความหลากหลาย แม้ว่ากิจกรรมการฝึกฝนส่วนใหญ่ที่ให้เด็กทำคือ แบบฝึกหัด แต่ก็มุ่งเน้นความเหมาะสมตามพัฒนาการของเด็กในระดับปฐมวัย มีความพยายามใช้สื่อที่เป็นของจริงหรือทำจากธรรมชาติเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหา

2.3 การวัดและการประเมินผล

วิธีการวัดและการประเมินผลนักเรียนไทยระดับปฐมวัย ของโรงเรียนนานาชาติราชาวดี คือ1) การสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในบทเรียนและกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อประกอบการเรียนเป็นรายบุคคล 2) การใช้แฟ้มผลงาน ซึ่งเป็นการประเมินผลร่วมกันระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน และเพื่อนนักเรียนด้วยกัน โดยมีลักษณะเป็นการประเมินผลงานประเภทต่างๆ ที่นักเรียนจัดทำ ซึ่งผลงานเหล่านั้นล้วนสะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้าและพัฒนาการในการเรียนรู้ด้านต่างๆ ของนักเรียน และนักเรียนยังสามารถบอกได้ว่าตนเองมีความชอบหรือรู้สึกภาคภูมิใจในผลงานชิ้นใดมากที่สุด และเพราะสาเหตุใด และ 3) การทดสอบการอ่านและการเขียน ตามเป้าหมายที่นักเรียนแต่ละคนกำหนดไว้

จากการสัมภาษณ์พบว่า ปัญหาที่พบในการพัฒนาหลักสูตร คือ ผู้บริหารชาวต่างชาติไม่เข้าใจในวิธีการสอนและเนื้อหาบางอย่างที่แตกต่างกันของการสอนภาษาไทยกับภาษาต่างชาติ จึงพยายามกำหนดทิศทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในแนวเดียวกับภาษาอื่นๆ โดยเฉพาะภาษาตะวันตก จึงทำให้เกิดปัญหาขึ้น เช่น ภาษาไทยต้องมีการผันวรรณยุกต์เพื่อความเข้าใจในความหมายของคำต่างๆ หากไม่ให้เรียนการผันวรรณยุกต์แล้ว นักเรียนก็จะไม่เห็นถึงความแตกต่างระหว่างคำ เช่น ขาว กับ ข้าว มา กับ ม้า สี กับ สี่ แต่ในระยะแรกผู้บริหารไม่เข้าใจและไม่ให้เรียนผันวรรณยุกต์ หัวหน้าหมวดวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยจึงต้องชี้แจงและพยายามทำความเข้าใจอยู่นานกว่าจะยอมรับและให้เรียนได้ นอกจากนั้นจากการสัมภาษณ์ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย ยังพบปัญหาในด้านต่างๆ ดังนี้ 1) นโยบายที่เปลี่ยนไปตามผู้บริหารซึ่งส่งผลต่องบประมาณที่ได้รับในการจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย 2) การประสานงานระหว่างครูไทยกันเอง เนื่องจากแต่ละคนมีพื้นฐาน ประสบการณ์การสอน แนวทางวิธีการสอน และการทำงานต่างกัน ทำให้มีความเชื่อและแนวทางในการสอนแตกต่างกัน 3) ความ

คาดหวังของผู้ปกครองที่อยากให้บุตรหลานของตน อ่านออกเขียนได้เหมือนนักเรียนไทยที่เรียนในโรงเรียนไทย ทั้งๆ ที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ได้สนับสนุนหรือส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาไทยของบุตรหลานเท่าที่ควร นักเรียนจึงขาดโอกาสในการฝึกฝนเพิ่มเติมที่บ้าน ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากที่จะช่วยให้มีพัฒนาการและความเข้าใจทางภาษาและวัฒนธรรมไทยที่ดีและต่อเนื่อง

โรงเรียนนานาชาติลั่นทม

โรงเรียนนานาชาติลั่นทมเป็นโรงเรียนนาชาติขนาดกลางบนเนื้อที่ 16 ไร่ มีนักเรียนประมาณ 400 คน โดยเป็นเด็กไทย 90% โรงเรียนตั้งอยู่ใจกลางเมือง ไปมาสะดวก โดยรอบของโรงเรียนเป็นที่อยู่อาศัยของครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ซึ่งอยู่ในหมู่บ้านชั้นนำของกรุงเทพฯ บริเวณในโรงเรียนมีต้นไม้มากมายให้ความร่มรื่น อาคารเรียนออกแบบอย่างทันสมัย มีอาคาร 4 หลังเชื่อมต่อกันคล้ายรูปทรงปราสาท เมื่อเดินเข้าไปในอาคารจะพบกับพื้นที่โล่งตรงกลางอาคารใช้เป็นโรงอาหารสำหรับนักเรียนในโรงเรียน โรงเรียนพรั่งพร้อมไปด้วยสื่อการสอนทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ เช่น หนังสือภาษาไทย เกมส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับภาษาไทย บ้านจำลองทรงไทย เป็นสื่อการสอนจากประเทศไทย ส่วนตัวต่อรูปทรงเรขาคณิต หนังสือ และสื่อการสอนของชาวต่างชาติส่งตรงมาจากสหรัฐอเมริกา และอังกฤษ รวมทั้งมีศูนย์ปฏิบัติการด้านต่างๆ เช่น วิทยาศาสตร์ ศิลปะ ดนตรี กีฬา และสันทนาการ

โรงเรียนนานาชาติลั่นทมดำเนินการสอนในหลักสูตรนานาชาติ ตั้งแต่ในระดับเตรียมอนุบาล ถึงประถมศึกษาปีที่ 5 รับเด็กอายุ 3-12 ปี ปรัชญาพื้นฐานของโรงเรียน คือ การช่วยให้เด็กได้พัฒนาตนเอง ในบริบทของพหุวัฒนธรรม ให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข เป็นสิ่งสำคัญในยุคปัจจุบัน

โรงเรียนนานาชาติลั่นทม มีความเชื่อว่า การปูพื้นฐานการศึกษาที่ดีให้กับเด็กๆ จะส่งผลให้เด็กเติบโตเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ พร้อมที่จะดำรงชีวิตในสังคมโลกที่ไร้พรมแดน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข ดังนั้นโรงเรียนจึงมุ่งมั่นพัฒนาให้เด็กมีความพร้อมในทุกๆ ด้าน มีความรอบรู้และมีทักษะในเรื่องภาษา วัฒนธรรม การสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนปลูกฝังให้เป็นผู้มีคุณธรรม กล้าคิด กล้าทำ และมีความใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต

โครงสร้างการบริหารวิชาการ

โรงเรียนนานาชาติลั่นทมเป็นโรงเรียนนานาชาติขนาดกลาง จำนวนครู คน จึงมีโครงสร้างไม่ซับซ้อน ครูทุกคนขึ้นตรงกับผู้บริหาร ดังแผนภูมิที่ 7

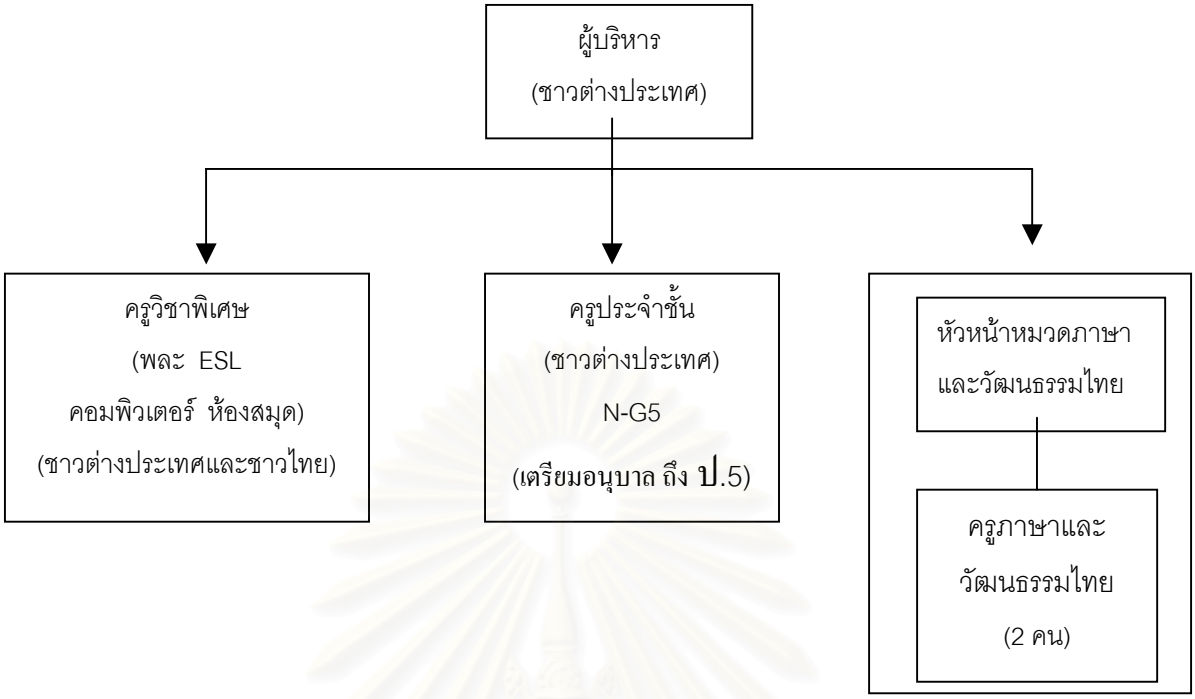

แผนภูมิที่ 7 โครงสร้างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนานาชาติลั่นทม
(แหล่งที่มา สัมภาษณ์หัวหน้าหมวดวิชาโรงเรียนนานาชาติลั่นทม, 2546)

ลักษณะของผู้เรียน

นักเรียนระดับปฐมวัยของโรงเรียนนานาชาติลั่นทมมีจำนวนคน 90 คน โดยมีตั้งแต่ชั้น K2, K3 และ G1 (อนุบาล 2,3 และ ประถมศึกษาปีที่1) ชั้น K2 K3 และ G1 มีชั้นละ 2 ห้อง นักเรียนแต่ละห้องมีจำนวนไม่เกิน 15 คน

ส่วนใหญ่นักเรียนของโรงเรียนนานาชาติลั่นทมเป็นนักเรียนไทย นักเรียนไทยในโรงเรียนนี้มีลักษณะเป็นเด็กไทยแท้ โดยมีทั้งพ่อและแม่เป็นชาวไทย ตามปกติพ่อแม่จะพูดภาษาไทยกับลูกเป็นส่วนใหญ่ กอปรกับนักเรียนมีพื้นฐานภาษาไทยจากการเรียนในโรงเรียนไทยมาก่อน จึงสามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารทั้งฟัง พูด อ่าน และเขียนได้ดี นอกจากนี้ เนื่องจากนักเรียนอยู่ในครอบครัวไทย ซึ่งมีญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงเป็นชาวไทย จึงทำให้มีชีวิตและประสบการณ์เกี่ยวกับสังคมไทย จึงทำให้เด็กได้เรียนรู้และซึมซับวัฒนธรรมไทยมาโดยตลอด และทำให้นักเรียนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย

การสร้างหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย

จากการหัวหน้าหมวดวิชาไทยศึกษาพบว่า โรงเรียนได้มีการสร้างหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยขึ้น โดยเริ่มใช้เมื่อปีการศึกษา 2545 เป็นปีแรก เนื่องด้วยกระทรวงศึกษาธิการเริ่มกำหนดให้โรงเรียนนานาชาติจัดสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยแก่

นักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติในพ.ศ. 2538 เป็นเวลา 5 คาบต่อสัปดาห์ ผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติลั่นทม ซึ่งเป็นชาวต่างประเทศจึงได้มอบหมายให้เป็นหน้าที่ ความรับผิดชอบของครูไทยทั้ง 3 ท่านในโรงเรียน ได้แก่ หัวหน้าหมวดวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย ครูสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา โดยให้อำนาจเต็มที่ในการพัฒนาหลักสูตร หรืออาจกล่าวได้ว่าโรงเรียนไม่ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยอย่างเป็นทางการ โดยผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรในลักษณะของการเป็นที่ปรึกษาทางด้านนวัตกรรมที่ใช้ในการสอน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของโรงเรียน

กระบวนการสร้างหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยของโรงเรียนนานาชาติลั่นทม เริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน จากปรัชญาการศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ ความต้องการของผู้ปกครอง ความรู้พื้นฐานของผู้เรียน และจุดมุ่งหมายของโรงเรียน เพื่อกำหนดทิศทางในการพัฒนาหลักสูตร หลังจากนั้นจึงกำหนดโครงสร้างของหลักสูตร โดยวิเคราะห์จาก 3 หลักสูตร คือ หลักสูตรแกนกลางของโรงเรียน หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรของโรงเรียนสาธิต(ประถม) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยครูไทยทั้ง 3 คนเห็นว่าการวิเคราะห์จุดประสงค์และเนื้อหาทางภาษาจากหลักสูตรแกนกลางของโรงเรียน เป็นลำดับแรก แล้วนำมาปรับให้เข้ากับหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรของโรงเรียนสาธิตฯ จะช่วยให้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมที่มีความเฉพาะและเหมาะสมกับนักเรียนในโรงเรียน ส่วนการคัดเลือกเนื้อหาสาระมุ่งคำนึงถึงความสอดคล้องของเรื่องที่เรียนในทุกวิชา

โครงสร้างของหลักสูตร

โรงเรียนลั่นทมใช้หลักสูตรนานาชาติ (International Baccalaureate) ขององค์กร International Baccalaureate Organization ซึ่งมีศูนย์กลางตั้งอยู่ที่เมืองเจนิวา ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ โดยใช้ในระดับ Primary Years Program นิยมเรียกย่อๆว่า PYP สำหรับนักเรียนอายุ 3-12 ปี หลักสูตรนี้สร้างขึ้นเพื่อใช้ในโรงเรียนนานาชาติต่างๆโดยเฉพาะ จึงมีการให้ความสำคัญในการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งหรือภาษาแม่ของผู้เรียนควบคู่ไปกับการเรียนรู้ภาษาที่สองซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในการเรียนในโรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรนี้จึงมีการจัดสอนวิชาภาษาที่หนึ่งให้แก่นักเรียนเป็นปกติ ทำให้สามารถมีการจัดสอนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยในช่วงที่จัดไว้ให้นี้ถึงสัปดาห์ละ 5 คาบ คาบละ 40 นาที ได้เลยโดยไม่ต้องพยายามหาหรือจัดเวลาเพิ่มนอกเวลาปกติเหมือนโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรประจำชาติอื่นๆ

หลักสูตรกลางระดับปฐมวัยและประถมศึกษาของโรงเรียนลั่นทมจัดสาระการเรียนรู้ในลักษณะหน่วยบูรณาการ โดยในแต่ละระดับชั้นจะมีหน่วยบูรณาการซึ่งแตกต่างกันไป

ตามระดับชั้น นอกจากนี้ตลอดทั้งปีจะมีหน่วยกลางของทั้งโรงเรียนซึ่งทุกระดับชั้นจะเรียนเหมือนกันหน่วยละ 1 สัปดาห์ รวม 6 หน่วย เช่น หน่วย “สัตว์ป่า-สงวน” “จักรวาล” “อาหาร” และ “ชาวนาชาวสวน” เป็นต้น ในสัปดาห์ที่เรียนหน่วยกลางของโรงเรียน ทุกระดับชั้นจะเรียนหน่วยเดียวกัน เช่น หน่วย”ชาวนาชาวสวน” และทำกิจกรรมต่างๆของหน่วยดังกล่าว ขณะที่ในช่วงเวลาอื่นๆแต่ละระดับชั้นก็จะเรียนหน่วยของระดับชั้นตนเองซึ่งแตกต่างกันไป

หลักสูตรวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนลั่นทม จัดทำขึ้นสำหรับนักเรียนชั้น K3 และ Grade 1 โดยอิงหลักสูตรกลางของโรงเรียน ทั้งนี้โดยปกติจะสอนภาษาไทยเป็นหลัก แต่เมื่อถึงเวลาที่เรียนหน่วยกลางของทั้งโรงเรียน ก็จะเรียนเนื้อหาวัฒนธรรมไทยที่สัมพันธ์กับหน่วยกลาง เช่น เมื่อทั้งโรงเรียนเรียนหน่วย “ชาวนาชาวสวน” วิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยก็เรียน หน่วย “ชาวนาไทย” โดยเน้นความรู้ทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับชาวนา การทำนา และ ข้าว

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า หลักสูตรวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยของโรงเรียนลั่นทมเน้นการเรียนภาษาไทยเป็นหลักโดยสอดแทรกวัฒนธรรมบ้างตามสถานการณ์ และจัดการเรียนเนื้อหาวัฒนธรรมโดยอิงตามหน่วยกลางของโรงเรียน ปีละ 6 เรื่อง เรื่องละ 1 สัปดาห์

การใช้หลักสูตร

1. **การบริหารและบริการหลักสูตร**

1.1 สถานที่

วิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย มีห้องเรียนเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชานี้โดยเฉพาะ ตั้งอยู่บนชั้นที่ 2 ของอาคารเรียน ซึ่งชั้นที่ 2 ประกอบด้วยห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องเรียนชั้น K3 2 ห้อง ห้องเรียนเต้นรำ และห้องภาษาและวัฒนธรรมไทย ทั้งนี้มีห้องภาษาและวัฒนธรรมไทย 2 ห้อง

ห้องเรียนของโรงเรียนนานาชาติลั่นทมเป็นห้องสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดยาว มีพื้นที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน 2 กลุ่ม ทั้งนี้มีเพียงห้องน้ำเป็นตัวกั้นกลางเพื่อแบ่งขอบเขตของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มนั้น แทนการก่อผนังปูนเพื่อเป็นฝาห้องเรียน จากโครงสร้างของห้องเรียนจึงทำให้มีเสียงรบกวนกันระหว่างการเรียนการสอน ภายในห้องภาษาและวัฒนธรรมไทยของเด็กอนุบาลมีการติดผลงานไว้ที่ผนังทุกด้านและสูงขึ้นไปจนเกือบถึงเพดาน รวมทั้งมีเนื้อเพลงสระต่างๆ ติดอยู่ที่ผนังอีกด้าน เมื่อมองไปที่ผนังอีกด้านจะพบกับมุมเสริมความรู้ทางด้านภาษาไทยมีทั้งหนังสือและเกมที่เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมไทย แสงสว่างภายในห้องมีเพียงพอเพราะด้านหนึ่งของห้องเป็นกระจกทำให้ไม่รู้สึกอึดอัด และสามารถมองเห็นต้นไม้ที่เขียวขจีภายนอกได้ทำให้รู้สึกสบายตา ส่วนห้องระดับประถมศึกษาไม่มีการติดผลงานเด็กไว้ในห้อง แต่จะติดที่บอร์ด

หน้าห้อง ภายในห้องมีการติดรูปภาพที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย พยัญชนะไทย สระ และการผันวรรณยุกต์ และมีมุมเสริมความรู้เช่นเดียวกับระดับอนุบาล

1.2 บุคลากร

ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยของโรงเรียนนานาชาติราชาวดีมีจำนวน3 คน แต่ละคนสอนทั้งนักเรียนไทยและนักเรียนต่างประเทศ

ในการคัดเลือกครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย โรงเรียนนานาชาติลั่นทม กำหนดคุณสมบัติขั้นต่ำไว้ดังนี้

1) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ทางด้านการศึกษา หรือการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย

2) สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดี หากมีประสบการณ์การสอนจะได้รับพิจารณาเป็นพิเศษ

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าหมวดวิชา พบว่าผู้ที่รับผิดชอบในการคัดเลือกครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย คือ ผู้บริหารโรงเรียน

การพัฒนาบุคลากร แม้ว่าโรงเรียนนานาชาติลั่นทมเป็นโรงเรียนขนาดกลาง แต่ก็มีความพร้อมในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้ได้รับการอบรมเพิ่มเติมจากองค์กรนานาชาติอย่างสม่ำเสนมอ อีกทั้งโรงเรียนได้ให้ความสำคัญแก่การพัฒนาครูทุกคน รวมทั้งครูภาษาและวัฒนธรรมไทย จึงได้รับการพัฒนาด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้

1) การนิเทศการสอนของครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยใหม่ตลอดระยะเวลา 1 ปีแรกในการสอน ผู้บริหารเป็นผู้นิเทศ หลังจากนั้นครูส่งเพียงโครงการสอนและแผนการสอนรายสัปดาห์ให้ผู้บริหารตรวจ

2) การส่งครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยเข้ารับการอบรม สัมมนา และประชุมเชิงปฏิบัติการ จากทั้งองค์กรต่างประเทศและในประเทศ

3) ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยเข้ารับการอบรม สัมมนา และประชุมเชิงปฏิบัติการจากบุคลากรภายในโรงเรียน

อย่างไรก็ตาม ไม่พบการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนธรรมไทยโดยตรง นอกจากการที่ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยของโรงเรียนนานาชาติลั่นทมเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการของสมาคมโรงเรียนนานาชาติแห่งประเทศไทยปีละ 2 ครั้ง

1.3 การจัดชั้นเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย

เนื่องจากนักเรียนชาวต่างประเทศของโรงเรียนนานาชาติราชาวดีมีจำนวนน้อย ขณะที่นักเรียนไทยเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทย ครูประจำชั้นจะรับนักเรียนเหล่านั้นไปทำกิจกรรมอย่างอื่น

1.4 การจัดตารางสอนวิชาภาและวัฒนธรรมไทย

วิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย เป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตรของโรงเรียน จึงมีเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในตารางสอนปกติของโรงเรียน โดยมีการเรียนการสอนสัปดาห์ละ 5 ครั้ง ดังตัวอย่าง

	9.20-10.00	10.20-11.00	11.00-11.40	12.40-13.20	13.20-14.00
จันทร์	ภาษาไทย				
อังคาร		ภาษาไทย			
พุธ			ภาษาไทย		
พฤหัสบดี		ภาษาไทย			
ศุกร์					ภาษาไทย

2. การดำเนินการจัดการเรียนการสอน

2.1 การแปลงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน

จากการวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนนานาชาติลั่นทม องค์ประกอบที่ได้ที่ได้ มีดังนี้

1. ช่วงเวลาที่สอนในหัวเรื่องนั้นๆ (Period)
2. ระดับชั้น (Level)
3. เนื้อหา (Content)
4. วัตถุประสงค์ทางด้านหลักภาษาไทย (Thai grammar objective)
5. วัตถุประสงค์ทางด้านสังคมศึกษา(Social studies objective)
6. กิจกรรม (Activity)
7. การประเมิน (Assessment)

จากการศึกษาเอกสารพบว่า ที่ต้องมีวัตถุประสงค์ 2 ด้านในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็เนื่องจาก การคำนึงถึงความสอดคล้องกันของหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยที่ครูไทยจัดขึ้น และหลักสูตรแกนกลางของโรงเรียน หรืออาจกล่าวได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนนานาชาติลั่นทม มีลักษณะที่เฉพาะเจาะจงในการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนของหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย โรงเรียนพยายามสอดแทรกวัตถุประสงค์ทางด้านสังคมศึกษาไว้ในการสอนภาษาและการสอนวัฒนธรรมไทยเช่นเดียวกับทุกวิชา

จากการสัมภาษณ์ครูไทยพบว่า มีความเข้าใจในหลักสูตรที่ใช้เป็นอย่างดี เพราะจำนวนครูที่สอนมีเพียง 3 คนและร่วมกันทำงานในการพัฒนาหลักสูตรอย่างแข็งขันตั้งแต่แรกเริ่ม จากการสังเกตพบว่า ครูสามารถเขียนโครงการสอนระยะยาว และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับหลักสูตรที่สร้างขึ้น และสามารถปฏิบัติได้สอดคล้องตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยเน้นการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร โรงเรียนให้การสนับสนุนในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเป็นอย่างดี ทั้งในด้านงบประมาณ การเตรียมบุคลากร สื่อการเรียนการสอน และสถานที่

2.2 การจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย

โรงเรียนนานาชาติลั่นทมจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยแยกจากกันอย่างชัดเจน เนื่องจากความต้องการของผู้ปกครอง ต้องการให้บุตรหลานอ่านออกเขียนได้เทียบเท่ากับเด็กไทยที่เรียนในโรงเรียนไทย

จากการสัมภาษณ์ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยพบว่า ครูมีความเชื่อว่าการแยกสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยมีทั้งส่วนข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือ นักเรียนสามารถเรียนภาษาได้อย่างเข้มข้น ข้อเสียคือ การที่ครูมีความรู้สึกกังวลต่อการแยกสอนภาษาไทยออกจากวัฒนธรรมไทย อย่างไรก็ตามในการปฏิบัติจริง ครูบางท่านให้สัมภาษณ์ว่า "ขณะสอนก็พยายามสอดแทรกวัฒนธรรมเข้าไปในการสอนภาษาให้มากที่สุดเสมอ" กระบวนการในการวางแผนของครูที่โรงเรียนนี้เป็นลำดับขั้นอย่างชัดเจน โดยเริ่มจากตรวจสอบดูจากโครงการสอนระยะยาว เพื่อดูเนื้อหาที่จะต้องสอนในแต่ละเทอม กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการคิดกิจกรรมที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ และเนื้อหา เตรียมสื่อการสอน และคัดเลือกวิธีการประเมิน

กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย ของโรงเรียนนานาชาติลั่นทมที่จัดมีความหลากหลาย คำนึงถึงพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก เน้นการปลูกฝังด้านสติปัญญา การพัฒนาทางความคิด จินตนาการ การวิเคราะห์ นอกจากนั้นยังส่งเสริมและพัฒนาด้านจิตใจ เช่น ตระหนักถึงความสำคัญของผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม นักเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมต่างๆอย่างสม่ำเสมอ แม้ว่ากิจกรรมที่ครูแต่ละคนจัดมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดก็ตาม กิจกรรมทั้งหลายล้วนมุ่งไปสู่วัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามจากการสังเกต พบว่า กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยของโรงเรียนนานาชาติลั่นทมนั้น มีแนวการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์การสอนของครูแต่ละคน ยกตัวอย่างเช่น ครูที่มาจากโรงเรียนไทยจะมีการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนในลักษณะการให้ความรู้แก่นักเรียนโดยตรง มีการจัดกิจกรรมที่มีลักษณะแบบเดิมๆตลอดทั้งปี ได้แก่ การร้องเพลงสระที่เขียนบนกระดาน การทำแบบฝึกหัด

และมีการฝึกให้เด็กคิดวิเคราะห์ และอภิปรายร่วมกันบ้างแต่ไม่สม่ำเสมอ สื่อการสอนที่ใช้มีความหลากหลาย ทั้งสื่อที่เป็นของจริง ของจำลอง หนังสือ รูปภาพ เทปเพลง ส่วนครูที่มากจากโรงเรียนนานาชาติใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ได้แก่ การจัดศูนย์การเรียน การการละเล่นของเด็กไทย ร้องเพลง และเล่านิทาน มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ภาษาที่ให้เด็กออกมาเล่าเรื่องหน้าชั้นทุกวันตามตารางที่ได้จัดไว้ มีการเสริมแรงทางบวกอย่างสม่ำเสมอด้วยคำชม และการสะสมแต้มรางวัล หรืออากล่าวได้ว่าครูที่มาจากโรงเรียนนานาชาติ ใช้วิธีการการสอนที่คล้ายคลึงกับวิธีการสอนของครูชาวต่างประเทศ คือ เน้นการปฏิบัติจริง การตั้งคำถามให้เด็กคิดค้นหาคำตอบ การฝึกคิดวิเคราะห์ โดยใช้การอภิปรายร่วมกัน

<u>ตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนของครูที่มาจากโรงเรียนนานาชาติ</u>

ครูมะลิ(นามสมมติ) เดินไปรับเด็กที่ห้อง เมื่อมาถึงห้องครูให้เด็กเข้าห้องน้ำและนั่งรอที่พรมอย่างเรียบร้อย ครูมะลิชู 2 นิ้ว (เป็นสัญญาณที่ตกลงไว้กับเด็กถ้าเด็กพร้อมที่จะเรียนให้ชูนิ้วขึ้นมาเช่นกัน) เมื่อเด็กทั้งห้องชูนิ้วครบทุกคนแล้ว ครูถามว่า "เมื่อวานวันอะไรคะ" "วันพุธ"เด็กตอบ "แล้ววันนี้ล่ะ วันอะไร" ครูมะลิถาม "วันพฤหัสบดี" เด็กตอบ ครูมะลิให้เด็กออกไปเขียนวันและวันที่ที่กระดาน เด็กเขียนว่า วันพะรหัดสบดี ครูมะลิไม่ได้ว่าอะไร และเดินไปเขียนวันที่ถูกต้องด้านบน ครูถามถึงชื่อเดือน เด็กตอบว่า "June" ครูตอบกลับไปว่า "มิถุนายน" และเขียนให้ดูบนกระดาน มีเด็กผู้หญิงคนหนึ่งยกมือ ครูเรียกให้พูด เด็กคนนั้นบอกว่า "พรุ่งนี้ พี่หนูจะเป็นพระ" ครูอธิบายทันทีว่าการบวชเป็นพระคืออะไร เป็นประเพณีไทย เมื่อผู้ชายอายุครบ 20 ปีจะบวชเพื่อทดแทนบุญคุณบิดามารดา แต่ถ้าเด็กๆ บวชเป็นพระจะเรียกว่าอะไร.....ครูมะลิเว้นช่วงให้เด็กตอบ เด็กบางคนตอบได้ว่า "เณร" หลังจากนั้นให้เด็กออกมาเล่าเรื่องหน้าชั้นเหมือนทุกวัน ครูถามคำถามจากเรื่องที่เพื่อนเล่าให้เด็กตอบ ถามถึงสระที่ได้เรียนไปแล้ว เด็กนึกอยู่นาน ครูจึงทำมือบนอากาศและบอกว่าเป็นสระเสียงยาว เด็กส่วนมากตอบได้ว่า "สระอือ" ครูมะลิเล่นเกมตามล่าสระอือ โดยให้เด็กๆ คิดคำที่มีเสียงอือ เด็กเริ่มคุยกันเองและเสียงดังขึ้น ครูมะลิจึงพูดว่า "ใครใส่เสื้อสีแดงยืนขึ้น ใครใส่รองเท้าสีดำยืนขึ้น ใครใส่เสื้อสีแดงและรองเท้าสีดำนั่งลง...." ประมาน 3 นาที เมื่อเด็กพร้อมที่จะเรียนจึงดำเนินการสอนต่อไป เรื่องที่เรียนในวันนี้คือ ชาวสวน ซึ่งเป็นหัวข้อที่ทั้งโรงเรียนต้องเรียน ครูมะลิถือตระกร้าผลไม้อยู่ในมือและสวมหมวกชาวสวน เด็กๆ เข้าไปดึงตระกร้าทำให้ผลไม้ตกลงที่พื้นทั้งหมด ครูมะลิจึงสอนเรื่องมารยาทที่ควรทำหรือไม่ควรทำ โดยถามเด็กก่อนว่า "สิ่งที่เด็กๆ ทำควรทำไหมคะ" "ไม่ควรทำ" เด็กตอบ "เพราะว่าอะไรคะ" ครูมะลิถาม "เพราะทำให้ของพัง" เด็กคนหนึ่งตอบ "เมื่อของพังแล้วเราควรทำอย่างไรคะ" ครูมะลิถาม "ช่วยกันซ่อม ติดกาว" เด็กๆ ตอบ ครูมะลิถามต่อว่า "แต่ถ้าเราไม่อยากซ่อมแซม เราควรจะทำอย่างไร" เด็กตอบว่า "เล่นดีๆ รักษาของ"

ครูมะลิทบทวนสิ่งที่เด็กๆ ได้เรียนไปในอาทิตย์ที่แล้ว คือ ชาวนา และทำการเปรียบเทียบความเหมือนความต่างระหว่างชาวนากับชาวสวน ในด้านการแต่งกาย พืชที่ปลูก และอุปกรณ์ในการทำงาน หลังจากนั้นครูถามชื่อผลไม้ที่อยู่ในตระกร้าที่ครูถือ เด็กๆ สามารถบอกชื่อผลไม้ได้ทั้งหมด จนกระทั่งเหลือมะเฟืองชนิดเดียว เด็กๆไม่รู้จัก ถามว่า"มะเฟืองแปลว่าอะไรคะ" ครูมะลิจึงบอกว่า Star fruit เมื่อบอกชื่อผลไม้ครบทั้งหมดแล้ว ครูมะลิถามว่าใครชอบผลไม้ชนิดใด เพราะอะไร หลังจากนั้นให้เด็กช่วยกันเก็บผลไม้ เมื่อเสร็จเรียบร้อยให้จับมือเป็นวงกลมนั่งลง ครูมะลิสอนให้เด็กๆ เล่น เกมจ้ำจี้ผลไม้ โดยครูอธิบายกติกาในการเล่นก่อนแล้วครูมะลิจึงพูดเนื้อเพลงทีละวรรค และให้เด็กๆพูดตาม จนกระทั่งจบเพลง ครูมะลิให้เด็กๆ ออกเสียงว่าจะใช้นิ้วกี่นิ้วในการเล่น เมื่อตกลงกันได้ว่าจะใช้คนละ 4 นิ้ว จึงเริ่มเล่น ครูมะลิออกเสียงภาษาไทยได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะ ร ได้อย่างชัดเจน เด็กๆ ก็เป็นเช่นนั้นด้วย เด็กๆ สนุกสนานในการเล่นดี

<u>ตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนของครูที่มาจากโรงเรียนไทย</u>

ครูกล้วยไม่ถามนักเรียนว่า "เมื่อวานเป็นวันอะไรคะ" เด็กบางคนตอบได้ว่า "วันวิสาขบูชา" ครูกล้วยไม้ถามนักเรียนต่อว่า " ใครได้ไปเวียนเทียนบ้างคะ ที่ไหน ไปกับใคร และเวียนเทียนอย่างไร" นักเรียน3-4 คนสามารถตอบคำถามได้ทุกคำถาม หลังจากนั้นครูอ่านบนกระดานดำ "นาม งาม ยาม ย่อม น้อม พร้อม อ้อม ซ่อม คำเหล่านี้ล้วนมีตัว ม ขอให้เราจงจำได้มั่นมาตราไทยนั่นคือแม่กม" ครูกล้วยไม้อ่านอีกครั้งโดยคราวนี้อ่านแบบแจกลูก หลังจากนั้นครูให้นักเรียนอ่านบนกระดานหนึ่งรอบ ครูกล้วยไม้ร้องเพลงแม่กม ตามเนื้อเพลงบนกระดานดำ เมื่อร้องจบนักเรียนบอกว่าเหมือนเพลง Oh my darling ครูกล้วยไม้จึงให้นักเรียนร้องเพลงนั้นให้ฟัง สนทนาถึงเพลงที่นักเรียนร้องสักครู่หนึ่ง ครูกล้วยไม้จึงให้นักเรียน 1 คน ออกไปชี้เนื้อร้องบนกระดานดำขระที่นักเรียนที่เหลือจะเป็นคนร้องเพลง หลังจากที่ร้องจบ ครูกล้วยไม้ถามว่า "พยัญชนะใด เป็นตัวสะกดในแม่กม" โดยเรียกให้นักเรียนทีละคนออกไปขีดเส้นใต้คำที่สะกดด้วยแม่กม มีนักเรียนตะโกนบอกเพื่อนคนสุดท้ายที่ออกไปว่าให้ขีดคำว่า "พฤษภาคม" หลังจากนั้นครูให้นักเรียนทุกคนแต่งประโยคจากคำบนกระดานโดยเขียนลงในสมุดเรียน

ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ครูทุกคนดำเนินการสอนตามจุดประสงค์และเนื้อหาที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย มีการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอนที่ครูใช้คำนึงถึงความเหมาะสมกับพัฒนาการของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนมีความพยายามในการใช้สื่อของจริง และสื่อธรรมชาติเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาส่วนใหญ่ทางด้านวัฒนธรรม

โรงเรียนนานาชาติลั่นทมมีความพร้อมอย่างมากในการจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะเรื่องสถานที่ งบประมาณ และสื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้ครูเป็นผู้คัดเลือกสื่อประเภทหนังสือ แบบเรียน ของจำลอง รูปภาพ ด้วยตนเอง ตามงบประมาณที่ได้รับ มีการทำโครงการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระยะยาวของทุกระดับชั้นร่วมกัน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการกำหนดภาพรวมของลำดับเนื้อหาในหลักสูตร และเพื่อความเหมาะสมตามพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กในแต่ละวัย นอกจากนั้นครูไทยยังมีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทุกสัปดาห์ในวันศุกร์ช่วงบ่าย โดยมีหัวหน้าหมวดวิชาไทยศึกษาเป็นแกนนำ เพื่อรับทราบปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร ซึ่งถือว่าเป็นการรวบรวมข้อมูลอย่างไม่เป็นทางการในการประเมินหลักสูตรที่เพิ่งเริ่มใช้เป็นปีแรก และยังเป็นข้อมูลในการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในปีการศึกษาต่อไป

2.3 การวัดและประเมินผล

วิธีการวัดและประเมินผลนักเรียนไทยระดับปฐมวัยของโรงเรียนนานาชาติลั่นทม คือ 1) วัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามรายการวัตถุประสงค์มาตรฐานของโรงเรียน 2) การสังเกตการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไม่เป็นทางการ และ3) การทดสอบการอ่านการเขียนตามเกณฑ์ที่ทีมครูไทยได้กำหนดไว้ในแต่ละระดับชั้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปงานวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัยเรื่องการศึกษากระบวนการการหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ โดยนำเสนอ วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ โดยมุ่งศึกษาการพัฒนาหลักสูตร ในด้านการสร้าง และการใช้หลักสูตรใน 3 ด้านคือ 1) การบริหารและบริการหลักสูตร 2) การดำเนินการจัดการเรียนการสอน 3) การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากร ได้แก่ หัวหน้าหมวดวิชา และครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 28 โรง ในปีการศึกษา 2545 ได้แก่ หัวหน้าหมวดวิชา 2 คน และครูภาษาและวัฒนธรรมไทย 45 คน รวมทั้งสิ้น 47 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้ มี 4 ประเภท ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย และแบบศึกษาเอกสารแผนการจัดการเรียนการสอน

2.1 แบบสอบถาม มี 1 ชุด คือ แบบสอบถามครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย เกี่ยวกับสภาพการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย ในด้านการสร้าง และการใช้หลักสูตรใน 3 ด้านคือ 1) การบริหารและบริการหลักสูตร 2) การดำเนินการจัดการเรียนการสอน 3) การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ และปลายเปิด

2.2 แบบสัมภาษณ์ มี 2 ชุด คือ แบบสัมภาษณ์หัวหน้าหมวดวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย และครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย

2.2.1 แบบสัมภาษณ์สำหรับครูหัวหน้าหมวดวิชา เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร มีลักษณะแบบปลายเปิด มี 9 ด้านคือ 1) การสร้างหลักสูตร 2) การกำหนดโครงสร้างและจุดประสงค์ 3) การกำหนดเนื้อหาสาระและกิจกรรม 4) การกำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียน 5) การเตรียมบุคลากร 6) การจัดครูเข้าสอน 7) การจัดตารางสอน 8) การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร 9) การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร

2.2.2 แบบสัมภาษณ์สำหรับครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย มีลักษณะแบบปลายเปิด มี 3 ด้านคือ 1) การสร้างหลักสูตร 2) การดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร 3) ปัญหาในการพัฒนาและใช้หลักสูตร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ จำนวน 47 คน ได้รับกลับคืนทางไปรษณีย์ 45 คน คิดเป็นร้อยละ 95.74 สำหรับการสัมภาษณ์ การสังเกตการจัดการเรียนการสอน การศึกษาเอกสารแผนการจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย กรณีศึกษา 2 โรงเรียนผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถาม

4.1 ข้อมูลด้านสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละและแจกแจงความถี่

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ แจกแจงความถี่ และบรรยายประกอบแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย และแบบศึกษาเอกสารแผนการจัดการเรียนการสอน

สรุปผลการวิจัย

สถานภาพ

ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยในโรงเรียนนานาชาติ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและมีอายุระหว่าง 25-35 ปี แทบทั้งหมดจบการศึกษาปริญญาตรีและหรือปริญญาโท สาขาทางการศึกษา โดยจบทางการศึกษาปฐมวัยโดยตรงร้อยละ 26 ครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย

ในตำแหน่งปัจจุบัน 1-5 ปี และครูส่วนใหญ่มีภาระงานสอนต่อสัปดาห์คือ 501-1000 นาที หรือ 24 คาบ/คาบละ 50 นาที ทั้งนี้เคยเข้ารับการอบรม สัมมนา และหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย การอบรมที่ครูส่วนใหญ่เข้าร่วมคือการประชุมเชิงปฏิบัติการ จัดโดยสมาคมโรงเรียนนานาชาติ

การใช้หลักสูตร

1. การบริหารและบริการหลักสูตร

1.1 สถานที่

โรงเรียนนานาชาติส่วนใหญ่ มีการจัดห้องเฉพาะสำหรับการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย และการจัดชั้นเรียนนั้นมักจัดแบบแยกเด็กไทยและเด็กต่างชาติ ส่วนการจัดโต๊ะเรียนในชั้นเรียน จัดเป็นกลุ่มๆ หรือไม่ได้ใช้โต๊ะระหว่างที่ครูสอน แต่ใช้เมื่อเด็กต้องทำงาน กำหนดระยะเวลาในการเปลี่ยนรูปแบบโต๊ะ คือ เปลี่ยนตามกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนแทบทั้งหมด มีต้นไม้ไทยและดอกไม้ไทย ส่วนกำหนดระยะเวลาในการเปลี่ยนสิ่งที่จัดตามมุมต่างๆคือ เปลี่ยนตามกิจกรรมการเรียนการสอน ของห้องเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย สภาพห้องเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย เช่น ขนาดห้อง เสียง และแสง เป็นต้น ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนทุกด้าน

1.2 บุคลากร

ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ แทบทั้งหมดได้รับความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติม เพื่อเสริมสร้างทักษะในการจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย จากการศึกษาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยของสมาคมโรงเรียนนานาชาติ ศึกษาเอกสารทางวิชาการด้วยตนเอง และเข้ารับการอบรม สัมมนาและประชุมเชิงปฏิบัติการ

ผู้ดำเนินงานในการจัดครูเข้าสอน คือ ผู้บริหาร สาเหตุในการสอนของครูระดับปฐมวัย คือ ผู้บริหารมอบหมาย ครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดตารางสอน โดยเป็นผู้ให้ข้อมูลในการจัดตารางสอน และครูเห็นว่าในแต่ละคาบการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย ที่ทางโรงเรียนกำหนดให้กับการปฏิบัติจริงในแต่ละครั้งนั้น เพียงพอ

1.3 การจัดทำและใช้วัสดุหลักสูตร

โรงเรียนนานาชาติส่วนใหญ่ มีการจัดทำวัสดุหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย สิ่งที่มักจัดทำคือ โครงการสอน สื่อการสอน และแบบฝึกหัดเสริมทักษะ นอกจากนั้น ครูส่วนใหญ่จัดทำโครงการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย โดยครูแต่ละคนเป็นผู้จัดทำเอง วัสดุหลักสูตรที่ครูทุกคนใช้คือ สื่อการสอน

2. การดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร

2.1 การแปลงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน

ครูทุกคนศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายละเอียดของหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย และวิธีการที่มักปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ คือ ศึกษารายละเอียดด้วยตนเอง โดยเรื่องที่ศึกษา คือ หลักการ จุดหมาย และโครงสร้างหลักสูตร ครูส่วนใหญ่จัดทำโครงการสอนระยะยาวตลอดทั้งปี และระยะสั้นในแต่ละภาคการศึกษา โดยโครงการสอนที่จัดทำ มีความสัมพันธ์กับหลักสูตรแกนกลางของโรงเรียนในด้านเนื้อหาในการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยคือ เชื่อมโยงกับหน่วยการสอนของโรงเรียน

2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

วิธีการในการเตรียมการสอนของครูส่วนใหญ่คือ ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือต่างๆ เกี่ยวกับเนื้อหาที่ต้องสอน การเตรียมกิจกรรมและสื่อการสอน และจัดทำเอกสารแบบฝึกหัด แนวทางการสอนที่ครูส่วนใหญ่ยึดเป็นหลักสำคัญในการสอนเนื้อหาด้านภาษาไทยคือ สอนโดยใช้แบบเรียนเป็นพื้นฐาน ส่วนวิธีการสอนที่ใช้คือ การสอนแบบบูรณาการ แบบสาธิต และแบบเล่นปนเรียน โดยครูแทบทั้งหมดมีความมุ่งหวังสำคัญที่จะให้เกิดกับนักเรียนในการเรียนภาษาไทยคือ ใช้ภาษาไทยสื่อสารได้อย่างเหมาะสม และเห็นคุณค่าของภาษาไทย ครูทุกคนสอดแทรกเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับการวัฒนธรรมไทยในการสอนภาษาไทย โดยเรื่องที่ส่วนใหญ่มักสอดแทรกคือ มารยาทที่เด็กควรปฏิบัติต่อผู้ใหญ่ คุณธรรม และความมีน้ำใจ วิธีการในการจัดกิจกรรมเสริมบทเรียนภาษาไทยส่วนใหญ่คือ การเล่นเกมภาษาไทย การเล่านิทาน และการจัดทำสมุดภาพคำศัพท์ ส่วนหลักในการจัดกิจกรรมเสริมบทเรียนของครูแทบทั้งหมดคือ นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และกิจกรรมเหมาะสมกับวัยและการเรียนรู้ของเด็ก

ครูส่วนใหญ่เตรียมตัวเองเพื่อสอนวัฒนธรรมไทย โดยเตรียมสื่อการสอนและกิจกรรม ส่วนเกณฑ์ที่ครูยึดถือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยคือ ความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน กิจกรรมที่ครูจัดให้เด็กอย่างสม่ำเสมอคือ การอภิปราย/สนทนา/ระดมความคิดเห็นในเรื่องประวัติความเป็นมาของวันสำคัญ ประเพณีต่างๆของไทย โดยมีความมุ่งหวังสำคัญที่อยากให้เกิดกับนักเรียนจากการเรียนวัฒนธรรมไทยคือ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ เข้าใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมไทย ส่วนกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทยที่ครูส่วนใหญ่จัดอย่างสม่ำเสมอ ในการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยคือ เรียนรู้ด้านมารยาทไทย วัตถุประสงค์รายปีการศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมมารยาทไทยคือ นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับมารยาทไทย มีความคุ้นเคยในมารยาทไทย และสามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้อง ด้านพิธีทางศาสนาและวันสำคัญของไทยคือ ให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อ วัฒนธรรม

ทางศาสนาและชาติไทย ให้นักเรียนได้รับความรู้และสามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องตามพิธีทางศาสนาและในวันสำคัญต่างๆ ของไทย ด้านการละเล่นของเด็กไทยคือ ให้นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับการละเล่นของเด็กไทยและเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และด้านการแต่งกายคือ ให้นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับการแต่งกายของคนไทย และสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการแต่งกายไปปฏิบัติได้ถูกต้องและเหมาะสมกับโอกาส รวมทั้งให้นักเรียนเกิดความภูมิใจในชาติไทยที่มีเอกลักษณ์ทางการแต่งกายเป็นของตนเอง วิธีที่ครูใช้สอนมารยาทสำหรับเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่คือ สอนโดยการสาธิตและฝึกให้เด็กได้ลองปฏิบัติ และมักจะสอนมารยาททันทีทันใดจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ข่าว หรือสอนจากประสบการณ์ของเด็ก วิธีที่ครูใช้ในการสอนด้านพิธีทางศาสนาและวันสำคัญของไทยและการสอนการละเล่นของเด็กไทยคือ สอนโดยการสาธิตและฝึกให้เด็กได้ลองปฏิบัติ ส่วนวิธีที่ครูใช้ในการสอนวัฒนธรรมไทยด้านการแต่งกายคือ สอนให้สอดคล้องกับวันสำคัญต่างๆ หรือจากประสบการณ์ของเด็ก

สถานที่ ที่ครูเห็นว่ามีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมมารยาทไทยส่วนใหญ่คือในชั้นเรียน ส่วนด้านพิธีทางศาสนาและวันสำคัญต่างๆ ของไทยคือ วัดที่อยู่ใกล้โรงเรียน ด้นการละเล่นของเด็กไทยคือ สนามของโรงเรียน ด้านการแต่งกายคือ ในชั้นเรียน หลักที่ครูส่วนใหญ่ใช้ในการเลือกสถานที่ในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมไทยคือ มีพื้นที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรม ระบบการให้รางวัล/ลงโทษนักเรียนในชั่วโมงภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย ครูส่วนใหญ่ใช้ระบบเดียวกันทั้งโรงเรียน

2.3 สื่อการสอน

หลักในการใช้สื่อการสอนของครูส่วนใหญ่คือ ใช้สื่อเป็นประจำทุกบทเรียน โดยผู้จัดหาสื่อการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยส่วนใหญ่คือ ครูผู้สอน สื่อการสอนที่ครูทุกคนใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคือ รูปภาพ และสื่อการสอนที่ใช้บ่อยที่สุดในปีการศึกษาที่ผ่านมาคือรูปภาพเช่นเดียวกัน ครูส่วนใหญ่มีหลักเกณฑ์ในการเลือกสื่อการสอนคือ ความเหมาะสมกับเนื้อหาที่เรียน แต่สื่อที่ใช้ในการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยนั้น ส่วนใหญ่มีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งครูได้แก้ไขโดยจัดทำขึ้นเอง

2.4 การวัดและประเมินผล

ครูแทบทั้งหมดใช้วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนคือ สังเกตพฤติกรรมความตั้งใจทำงานและกิจกรรมของนักเรียน สะสมผลงาน และดูพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคน รวมทั้งการตรวจผลงาน/แบบฝึกหัด/การบ้านนักเรียน โดยช่วงเวลาที่ครูส่วนใหญ่ใช้ในการประเมินคือ ระหว่างเรียน ก่อนและหลังเรียน ซึ่งครูได้นำผลการประเมินมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนของนักเรียนในระดับ

ต่อไป ปรับปรุงวิธีสอนของครู และรายงานให้ผู้ปกครองทราบ

3. การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร

ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติแทบทั้งหมด ได้รับการให้คำแนะนำ/ช่วยเหลือในการเขียนโครงการสอน โดยผู้ดำเนินการคือ ผู้บริหาร นอกจากนี้ครูแทบทั้งหมด ยังได้รับคำแนะนำ/ช่วยเหลือในการสอน โดยการเข้ารับการอบรม ครูทุกคนได้รับการบำรุงขวัญและกำลังใจและเสริมสร้างความรู้สึกที่ดีในการปฏิบัติงาน ในลักษณะของการที่นักเรียนสนุกสนานในกิจกรรมต่างๆ ที่ครูจัดให้ อย่างไรก็ตามครูส่วนใหญ่ไม่ได้รับในด้าน ผู้บริหารสนับสนุนในการศึกษาต่อ

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตร

ปัญหาที่พบ ในด้านการเตรียมบุคลากร คือมีบุคลากรไม่เพียงพอ (15คน) ด้านการจัดครูเข้าสอน คือ จัดครูเข้าสอนไม่ตรงกับความสามารถ ทำให้การสอนไม่เกิดประสิทธิภาพ (6 คน) ด้านการจัดตารางสอน คือ เวลาในการสอนแต่ละคาบไม่เพียงพอ (6 คน) ส่วนด้านการจัดทำและใช้วัสดุหลักสูตร คือ เอกสารหลักสูตรไม่มีความชัดเจน (3 คน) ด้านการเตรียมสถานที่ คือ มีห้องเรียนไม่เพียงพอ ไม่มีห้องเรียนเฉพาะต้องใช้ร่วมกับวิชาอื่น ทำให้ขาดบรรยากาศในการเรียนรู้ (8 คน) ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน คือ เนื้อหาของหลักสูตรเป็นวิชาการมากเกินไป ไม่ตรงกับความเป็นจริง (5 คน) ด้านการจัดการเรียนการสอน คือ นักเรียนมีความหลากหลาย และมีหลายระดับความสามารถในชั้นเรียน ยากต่อการสอน (22 คน) ด้านสื่อการสอน คือ สื่อการสอนมีไม่เพียงพอ ไม่สามารถหาสื่อที่เหมาะกับการสอนในโรงเรียนนานาชาติได้ (22 คน) และด้านการวัดและประเมินผล คือ นักเรียนคละทั้งความสามารถและเชื้อชาติ จึงลำบากในการประเมินผล (10 คน)

ข้อเสนอแนะ ของครูในด้านด้านการเตรียมบุคลากร คือ เพิ่มบุคลากร(13 คน) ส่วนด้านการจัดตารางสอน คือ จัดเวลาเรียนให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่ให้สอน (9 คน) ด้านการจัดทำและใช้วัสดุหลักสูตร คือ จัดให้มีคู่มือหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานจำหน่าย (3คน) ด้านการเตรียมสถานที่ คือ ควรมีห้องเฉพาะในการสอน และปรับกิจกรรมการสอนให้เข้ากับห้องเรียน (10 คน) ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน คือ ปรับเนื้อหาให้สอดคล้องตามสภาพจริง (5คน) ด้านการจัดการเรียนการสอน คือ สอนแยกกลุ่มเมื่อเป็นเนื้อหาด้านภาษา และรวมเมื่อเป็นเนื้อหาทางวัฒนธรรม (5 คน) ด้านสื่อการสอน คือ จัดทำรายการที่ต้องการได้แจ้งให้ผู้บริหารทราบ(9 คน) และด้านการวัดและประเมินผล คือ วัดและประเมินผลตามความรู้ความสามารถของนักเรียนรายบุคคล(13 คน)

2. ผลการศึกษาโรงเรียนที่เป็นกรณีตัวอย่าง

สภาพทั่วไป

1) สถานภาพและสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

โรงเรียนทั้งสองแห่งมีพื้นที่กว้างขวาง อาคารเรียนทันสมัย อยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมระดับชนชั้นกลางขึ้นไป สภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีการปลูกต้นไม้ ดอกไม้ ให้ความร่มรื่น อาคารสถานที่แบ่งเป็นสัดส่วนและมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้มากมาย เช่น ห้องสมุดที่มีหนังสือและสื่อจำนวนมาก และอุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ

โรงเรียนนานาชาติราชาวดีซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงมัธยมปลาย ส่วนโรงเรียนนานาชาติลั่นทมซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดกลางเปิดสอนตั้งแต่ชั้นเตรียมอนุบาลถึงประถมศึกษา

2) โครงสร้างการบริหารวิชาการ

โรงเรียนทั้งสองแห่งมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดในเรื่องโครงสร้างการบริหารทางวิชาการเนื่องจากความแตกต่างของจำนวนบุคลากรและขนาดของโรงเรียน โรงเรียนนานาชาติราชาวดีซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่มีโครงสร้างการบริหารที่ซับซ้อนแต่ชัดเจน มีลำดับการปกครองหรือการกำกับควบคุมหลายชั้น ขณะที่โรงเรียนนานาชาติลั่นทมซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดกลางมีโครงสร้างการบริหารที่เรียบง่าย กล่าวคือ ครูทุกคนขึ้นตรงต่อผู้บริหารโดยตรง

โรงเรียนทั้งสองแห่งนี้มีผู้บริหารเป็นชาวต่างประเทศ และครูใหญ่ไทยไม่ได้มีส่วนในการบริหารงานทางวิชาการ ทั้งนี้เป็นลักษณะที่พบในโรงเรียนนานาชาติทั่วไป

3) ลักษณะของผู้เรียน

โรงเรียนทั้งสองแห่งมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ นักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติราชาวดีส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ขณะที่นักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติลั่นทมใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่หนึ่ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของโรงเรียน และพื้นฐานทางครอบครัวของนักเรียนเป็นสำคัญ

การสร้างหลักสูตร

โรงเรียนนานาชาติมีการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย เนื่องมาจากสาเหตุเดียวกันนั่นคือ กระทรวงศึกษาธิการห่วงใยในผลกระทบที่มีต่อเด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติที่กำลังทวีจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงออกกำหนดเมื่อ พ.ศ. 2538 ให้โรงเรียนนานาชาติในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการทุกแห่ง จัดการเรียนการสอนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยในทุกระดับชั้นเรียนให้แก่นักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติ

โรงเรียนนานาชาติทั้งสองแห่งได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยขึ้นใช้ในระดับโรงเรียนโดยมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนนานาชาติราชาวดีซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ได้ตั้งคณะกรรมการเฉพาะกาลในการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นทางการ ซึ่งประกอบด้วยบุคลากรในโรงเรียนสายวิชาการ และผู้ปกครอง อันเป็นองค์ประกอบหนึ่งในโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน ส่วนโรงเรียนนานาชาติลั่นทมซึ่งมีขนาดกลางนั้นผู้บริหารมอบหมายให้ครูไทยเป็นผู้จัดทำโดยมีผู้บริหารเป็นที่ปรึกษา การพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธนนมไทยระดับปฐมวัยของทั้งสองโรงเรียน ครูวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรตั้งแต่ต้น แม้ด้วยบทบาทที่แตกต่างกัน

ลำดับแรกของการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ คือการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานก่อนการจัดทำในด้านสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน นักเรียน และผู้ปกครอง โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้ปกครองเป็นหลัก ในโรงเรียนขนาดใหญ่ซึ่งมีผู้ปกครองเป็นจำนวนมากได้มีการสำรวจอย่างเป็นทางการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ ขณะที่โรงเรียนขนาดกลาง ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย ผู้สร้างหลักสูตรรู้จักและคุ้นเคยกับผู้ปกครองดี จึงไม่มีความจำเป็นต้องสำรวจอย่างเป็นทางการ

ในด้านการกำหนดจุดประสงค์มีการพิจารณาจากเป้าหมายของหลักสูตรกลางของโรงเรียน หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรของสมาคมโรงเรียนนานาชาติ นอกจากนั้นโรงเรียนนานาชาติลั่นทมยังได้ศึกษาและนำหลักสูตรระดับโรงเรียนที่เกี่ยวกับภาษาไทยอื่นๆ ที่เห็นว่าเหมาะสมมาพิจารณาประกอบด้วย

3) โครงสร้างหลักสูตร

โรงเรียนนานาชาติราชาวดีใช้หลักสูตรอเมริกัน ส่วนโรงเรียนนานาชาติลั่นทมหลักสูตร PYP ซึ่งเป็นช่วงที่หนึ่งของหลักสูตรนานาชาติ (International Baccalaureate) หลักสูตรวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย ของทั้งสองโรงเรียนมีลักษณะเหมือนกัน คืออิงกรอบความคิดและหลักสูตรกลางของโรงเรียน โดยหลักสูตรโรงเรียนนานาชาติราชาวดีกำหนดหน่วยการเรียนเป็นหน่วยย่อยของหน่วยบูรณาการของหลักสูตรกลางและใช้แผนการสอนรายหน่วยแบบฟอร์มเดียวกับวิชาภาษาต่างประเทศอื่นๆ ส่วนโรงเรียนนานาชาติลั่นทมก็ใช้แผนการสอนแบบฟอร์มเดียวกับวิชาอื่นๆของโรงเรียนโดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ทางด้านสังคมศึกษาไว้ด้วยเสมอ อย่างไรก็ตาม หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย ของทั้งสองโรงเรียนมีความแตกต่างกันคือ โรงเรียนนานาชาติราชาวดีมีวัตถุประสงค์ด้านภาษาไทยและด้านวัฒนธรรมไทยควบคู่กันอย่างชัดเจนในทุกหน่วย ขณะที่โรงเรียนนานาชาติลั่นทมมีวัตถุประสงค์ด้านภาษาไทยเป็นหลัก

และมีวัตถุประสงค์ด้านวัฒนธรรมไทยเฉพาะเมื่อทั้งโรงเรียนทำกิจกรรมหน่วยบูรณาการกลางเท่านั้น

การใช้หลักสูตร

1) การบริหารและการบริการหลักสูตร

1.1) สถานที่

โรงเรียนนานาชาติมีห้องเรียนเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะและตั้งอยู่ในบริเวณอาคารเรียนของนักเรียนปฐมวัย ภายในห้องเรียนมีการตกแต่งด้วยสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทย และแสดงผลงานของนักเรียนซึ่งเปลี่ยนเวียนไปเรื่อยๆ มีการตกแต่งให้เกิดบรรยากาศแบบไทยๆโดยใช้วัสดุตกแต่งที่เป็นของไทย เช่น ผ้าไทย หมอนขวาน หมอนขิตและเสื่อ เป็นต้น

1.2) บุคลากร

การคัดเลือกบุคลากรเพื่อสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยนั้น ขณะที่โรงเรียนนานาชาติราชาวดีซึ่งมีขนาดใหญ่มีคณะกรรมการคัดเลือกครูซึ่งมีหัวหน้าหมวดวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยเป็นกรรมการด้วย โรงเรียนขนาดกลางนั้นผู้บริหารชาวต่างประเทศเป็นผู้ตัดสินใจในการคัดเลือกครูดังกล่าว ในการคัดเลือกครูนั้น ทั้งสองโรงเรียนให้ความสำคัญแก่ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นอันดับแรก เนื่องจากในการทำงานต้องสื่อสารกับชาวต่างประเทศตลอดเวลาและต้องเขียนแผนการสอนและรายงานผลการเรียนเป็นภาษาอังกฤษ ส่วนวุฒิการศึกษาหรือประสบการณ์การสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยมีความสำคัญรองลงมา

ส่วนการพัฒนาบุคลากรนั้น โรงเรียนนานาชาติทั้งสองแห่งมีความพร้อมในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร โดยส่งครูเข้ารับการอบรมอย่างสม่ำเสมอ อย่างไรก็ตามในด้านการพัฒนาการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยนั้น พบว่า ไม่พบการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับภาษาและวัฒนรรมไทยโดยตรง นอกจากการที่ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยของโรงเรียนนานาชาติราชาวดี ข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการของสมาคมโรงเรียนนานาชาติแห่งประเทศไทย ปีละ 2 ครั้ง

1.3) การจัดชั้นเรียนและการจัดตารางสอน

ในการจัดชั้นเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย จัดตามลักษณะของผู้เรียนของโรงเรียนนานาชาติแต่ละแห่งโดยแยกนักเรียนไทยและนักเรียนชาวต่างประเทศเป็นคนละกลุ่ม ส่วนการจัดตารางสอน วิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยได้รับการจัดเป็นวิชาหนึ่งในตารางสอนปกติของโรงเรียนเหมือนกันทั้งสองแห่ง

2 การดำเนินการจัดการเรียนการสอน

2.1) การแปลงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน

ครูแต่ละคนเป็นผู้เขียนทั้งโครงการสอนและแผนการสอน โดยใช้แบบฟอร์มการเขียนเหมือนวิชาอื่นๆ ในโรงเรียน และต้องเขียนเป็นภาษาอังกฤษ โรงเรียนนานาชาติแต่ละแห่งมุ่งเน้นในการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยแตกต่างกัน มีทั้งที่ระบุจุดประสงค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งภาษาไทย และวัฒนธรรมไทย และระบุจุดประสงค์ทางภาษาเป็นหลักและมีจุดประสงค์เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยเมื่อต้องสอนหน่วยกลางของโรงเรียน

2.2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการสอน

กิจกรรมที่จัดมีความหลากหลาย คำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียน มีการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนทุกครั้ง สื่อที่ใช้มีทั้งรูปภาพและของจริง และเป็นสื่อที่แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของไทย

2.3) การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลนักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติ มีความหลากหลาย เช่น การสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้แฟ้มผลงาน และการทดสอบตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในเรื่องการอ่านและเขียนของโรงเรียน

การอภิปรายผลการวิจัย

1. คุณสมบัติของครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ

จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนนานาชาติหลายโรง โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดใหญ่คัดเลือกครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติโดยพิจารณาจากความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก โดยคำนึงถึงความสามารถในด้านการสอน หรือความสามารถทางภาษาและวัฒนธรรมไทยรองลงไป แม้จะเห็นได้ชัดว่า ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษมีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำงานในโรงเรียนนานาชาติ แต่ก็น่าเป็นห่วงว่า ครูบางคนที่ได้รับคัดเลือกมีพื้นฐานทางภาษาและวัฒนธรรมไทยรวมทั้งพื้นฐานทางการสอนจำกัดมาก จึงเกิดความลักลั่นระหว่างครูที่มีความสามารถในการสอนภาษาและวัฒธนรรมไทยระดับปฐมวัย แต่ไม่มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษจึงไม่ได้รับการคัดเลือก สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความลักลั่นนี้น่าจะเป็นเพราะการขาดแคลนบุคลากรที่ได้รับการเตรียมมาโดยเฉพาะสำหรับสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยในโรงเรียนนานาชาติ เนื่องจากยังไม่มีหลักสูตรฝึกหัดครูในมหาวิทยาลัยใดที่ตอบสนองความต้องการของ โรงเรียนนานาชาติทางด้านนี้ ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการดำเนินการสองประการคือ สถาบันฝึกหัดครูควรริเริ่มผลิตครูวิชาภาษา

และวัฒนธรรมไทยในโรงเรียนนานาชาติ และโรงเรียนนานาชาติควรมีการพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย ให้มีความสามารถทั้งด้านการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย และความสามารในการใช้ภาษาอังกฤษควบคู่กันไป เพื่อให้สามารถพัฒนาและใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ในหลักสูตร

จะเห็นได้ว่า องค์กรที่เกี่ยวข้องคือ สมาคมโรงเรียนนานาชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญยิ่งของครูผู้ใช้หลักสูตรรวมทั้งความต้องการเฉพาะของครูผู้สอน จึงได้สนับสนุนกลุ่มครูไทยให้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความสามารถเพิ่มเติมจากการพัฒนาครูที่โรงเรียนนานาชาติต่างๆ จัดให้ครูของตนตามปกติ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ การช่วยให้ครูไทยได้มีกัลยาณมิตรทางการศึกษา ผู้ซึ่งเข้าใจปัญหาเฉพาะที่แตกต่างไปจากครูไทยในโรงเรียนไทยทั่วไป

2. สื่อการสอนที่เหมาะสมกับบริบทโรงเรียนนานาชาติ

ในการนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุเป้าหมายนั้น โรงเรียนควรมีการจัดเตรียมสื่อการสอนไว้บริการครู เพื่อให้ครูสามารถนำไปใช้ได้อย่างสะดวก ทันเวลาและคุ้มค่า โรงเรียนควรมีการสำรวจความต้องการของครู รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534) แต่ในสภาพปัจจุบันโรงเรียนนานาชาติไม่สามารถหาสื่อการสอนที่เหมาะสมกับบริบทโรงเรียนได้ โดยเฉพาะหนังสือ ปัญหานี้ไม่ได้เป็นเพราะขาดงบประมาณในการจัดซื้อ ขณะที่ปัญหาด้านขาดงบประมาณ ในการจัดซื้อสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน มักจะเกิดขึ้นกับโรงเรียนไทย ดังผลงานวิจัยของ สุรีย์พร ระดมกิจ(2542) ; เกรียงศักดิ์ เรืองศรี(2544) ; ธัชชัย นาจำปา (2544) แต่เป็นเพราะโรงเรียนนานาชาติไม่สามารถใช้สื่อการสอนที่มีทั่วไปตามท้องตลาดได้ เหตุที่โรงเรียนนานาชาติใช้สื่อการสอนที่มีจำหน่ายทั่วไปไม่ได้ เป็นเพราะด้วยเวลาและประสบการณ์ที่จำกัดกว่าเมื่อเทียบกับเด็กไทยทั่วไปในการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทย ระดับการอ่านออกเขียนได้ของเด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติจึงต่ำกว่าเด็กไทยทั่วไป ทำให้หนังสือที่มีเนื้อหาตามวัยมีความยากเกินไป ส่วนหนังสือที่มีระดับความยากพอเหมาะก็มีเนื้อหาไม่สมวัย ทำให้ไม่เป็นที่น่าสนใจสำหรับเด็ก สื่อการสอนต่างๆที่มีจึงไม่เร้าความสนใจของเด็กเท่าที่ควร อันส่งผลถึงทัศนคติในการเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยของเด็ก ดังนั้นครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษา หาความรู้เพิ่มพูนทักษะการคิดค้น สะสมสิ่งของต่างๆ มาผลิตเป็นสื่อการสอนตามความเหมาะสมของบริบทโรงเรียนนานาชาติแต่ละโรง นอกจากนั้นทางสำนักพิมพ์ต่างๆ ควรมีการสำรวจความต้องการในการจัดทำหนังสือภาษาไทยให้แก่เด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติเพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ทางภาษาไทยให้แก่เด็กไทยอีกส่วนหนึ่งที่จะ

เติบโตเป็นสมาชิกของสังคมไทยต่อไป อนึ่ง หนังสือที่ปรับให้ง่ายสำหรับเด็กกลุ่มนี้ยังสามารถประยุกต์ใช้สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการอ่านได้อีกทางหนึ่งด้วย

3. การทำงานร่วมกันของคนไทยและคนต่างชาติในโรงเรียนนานาชาติ

จากการวิจัยพบว่า บรยากาศของความหลากหลายทางวัฒนธรรมในการทำงานของคนไทยและคนต่างชาติในโรงเรียนนานาชาติหลายๆ แห่งยังมิได้ผสมกลมกลืนกัน แม้ว่าบุคลากรทั้งหมดในโรงเรียนควรทำงานร่วมกัน มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันเพื่อช่วยให้การทำงานต่างๆ ในโรงเรียนเป็นไปอย่างราบรื่น การที่เป็นเช่นนี้เหตุหนึ่งคงเป็นเพราะความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษานั้นเป็นสาเหตุที่สำคัญมากประการหนึ่ง แม้ว่าบุคลากรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าทำงานในโรงเรียนนานาชาติจะเป็นผู้มีความสามารทางการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร แต่ก็เป็นการใช้ภาษาในระดับของการทำงาน ซึ่งเป็นเพียงการติดต่อกันอย่างผิวเผิน แต่ในการสนทนาพูดคุยระดับลึกซึ้ง เพื่อให้เกิดมิตรภาพฉันท์เพื่อนเฉกเช่นบุคคลในชาติเดียวกันเองนั้น ต้องอาศัยความสามารถในการใช้ภาษาระดับเจ้าของภาษา จึงส่งผลให้ยังมีช่องว่างระหว่างคนไทยและคนต่างชาติทำให้สนิทสนมกันได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น แม้ต่างก็มีเจตนาอันดีต่อกัน การที่จะเกิดการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้ ต้องเกิดจากความเข้าใจระบบคุณค่าของภาษาและวัฒนธรรมในแต่ละชาติเสียก่อน นอกจากนั้นคนไทยและคนต่างชาติยังมีวัฒนธรรมในการทำงานแตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น คนต่างชาติให้ความสำคัญในเรื่องของความรับผิดชอบและการตรงต่อเวลาเป็นอย่างมาก ขณะที่คนไทยอีกจำนวนมากแม้จะยอมรับว่าเรื่องนี้สำคัญแต่ก็ไม่เห็นว่าจะเป็นเรื่องคอขาดบาดตายแต่อย่างไร นอกจากนี้การที่ชาวตะวันตกจำนวนมากแสดงออกทางความรู้สึกชัดเจนเมื่อไม่เห็นด้วยหรือไม่พอใจ ในขณะที่คนไทยจะเก็บความรู้สึก ระมัดระวังการแสดงออกเพราะวัฒนธรรมไทยสอนให้ให้คนแสดงอารมณ์ออกมามากเกินไป (Holmes and others,2544) ทางโรงเรียนนานาชาติจึงควรตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างความเข้าใจที่ดีระหว่างคนหลายชนชาติ หลายวัฒนธรรม ที่ต้องมาทำงานในสถาบันการศึกษาแห่งเดียวกัน ขณะนี้บางโรงเรียนได้เชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนี้มาจัดอบรมให้แก่บุคลากรของตน ผู้วิจัยเห็นว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญซึ่งโรงเรียนนานาชาติทุกแห่งควรมีการเตรียมการในเรื่องดังกล่าว อาจเป็นการอบรมหรือทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างบุคลากรชาวไทยและชาวต่างชาติ ให้ทั้งสองได้เรียนรู้ถึงธรรมชาติที่แตกต่างของกันและกัน เพื่อให้ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้ปรับตัวเข้าหากัน ให้เกียรติกัน อันจะส่งผลให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนนานาชาติแต่ละแห่ง

4. เวลาเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยต่อสัปดาห์

การที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้โรงเรียนนานาชาติที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการทุกแห่งจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยโดยมีเวลาเรียนเพียง 5 คาบต่อสัปดาห์นั้น ไม่เพียงพอสำหรับการสร้างเจตคติและทักษะทางภาษาและวัฒนธรรมไทย อันมีผลต่อการวางรากฐานความเป็นคนไทยอย่างสมบูรณ์ โรงเรียนนานาชาติบางแห่งยังจัดการเรียนการสอนได้เพียง 2-3 ต่อสัปดาห์ เพราะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงตารางสอนที่ใช้มาเป็นเวลานานของโรงเรียนได้มากกว่านี้ และบางแห่งไม่สามารถเปลี่ยนแปลงตารางสอนได้เลย การเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยจึงต้องจัดในลักษณะของกิจกรรมช่วงบ่าย ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ไม่เหมาะกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงนโยบายของโรงเรียนนานาชาติ ที่ไม่ให้ความสำคัญแก่การเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยเท่าที่ควร รวมทั้งไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมความเข้าใจในความเป็นไทยให้แก่เด็กไทยที่จะเติบโตเป็นสมาชิก ในฐานะของผู้นำประเทศด้านต่างๆ ของสังคมไทย เพราะเด็กเหล่านี้ต่างเติบโตจากครอบครัวที่อยู่ในระดับชั้นนำของสังคมไทย แต่ดูเหมือนสิ่งต่างๆ เหล่านี้กลับถูกละเลยจากโรงเรียน และจากบุคคลสำคัญของเด็กไทยเหล่านี้ นั่นก็คือ ผู้ปกครองนั่นเอง เพราะเมื่อผู้ปกครองได้ตัดสินใจให้บุตรหลานของตนได้รับการศึกษาในระบบของโรงเรียนนานาชาติ ต่างก็ยอมรับในการที่บุตรหลานของตนต้องสูญเสียความเป็นไทยที่ไม่สามารถทดแทนได้ ดังนั้นทั้งทางโรงเรียนและผู้ปกครองจึงควรหากิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ สัมผัสกับประสบการณ์ต่างๆ ที่ปลูกฝังกับความเป็นไทยให้แก่เด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติ ซึ่งสอดคล้องกับที่สมาคมโรงเรียนนานาชาติแห่งประเทศไทย(2544) ได้เสนอบทบาทของโรงเรียนนานาชาติต่อนักเรียนไทยไว้ เช่น การบูรณาการความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเมืองไทยในวิชาต่างๆ ของหลักสูตรปกติของโรงเรียน การทัศนศึกษาสถานที่สำคัญต่างๆ ของไทย การจัดการแสดงความสามารถทางศิลปวัฒนธรรมของไทย การประกวดเรียงความ การอ่านกลอน การเล่านิทานของไทย เพื่อช่วยส่งเสริมให้เด็กเห็นถึงการใช้ภาษาไทยอย่างมีความหมายมากขึ้น รวมทั้งการไปร่วมกิจกรรม เทศกาล งานบุญต่างๆ ซึ่งเป็นวิถีชีวิตไทย หรือการให้เด็กมีประสบการณ์จากการไปพบเห็นส่วนต่างๆ ของสังคมไทยกับครอบครัว เช่น งานแต่งงาน งานศพ ตลอดจนการได้ไปสถานที่ต่างๆ เช่น ตลาดสด โรงพยาบาล หน่วยงานราชการ

ในส่วนของทางบ้าน ช่วงเวลาที่เด็กสามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาไทยได้มากที่สุด คือ เวลาที่อยู่กับครอบครัว ผู้ปกครองจึงควรส่งเสริมการใช้ภาษาไทยในระดับที่สูงขึ้น เพื่อให้เด็กรู้สึกท้าท้ายในการเรียนรู้ภาษาไทยอยู่เสมอ มิใช่เพียงบทสนทนาทั่วไป เช่น อยากทานอะไร จะไปไหน ชอบไหม ฯลฯ กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาไทยในระดับที่สูงขึ้นมีหลากหลายวิธี ผู้ปกครองสามารถเลือก

ให้เหมาะกับครอบครัวของตนได้ ไม่ว่าจะเป็นการดูข่าวภาคภาษาไทย อ่านหนังสือไทยร่วมกัน หรือพาลูกไปสถานที่ต่างๆ ในชุมชน เพื่อให้เด็กรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งในสังคมไทย

นอกจากนั้น กระทรวงศึกษาธิการควรติดตามในเรื่องการส่งเสริม สนับสนุนความเป็นไทยในโรงเรียนนานาชาติอย่างจริงจัง โดยการให้กิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่ทางโรงเรียนได้จัดทำขึ้นเพื่อปลูกฝังความเป็นไทย เป็นกฎเกณฑ์ข้อหนึ่งที่ใช้ในการรับรองวิทยฐานะของโรงเรียน อันส่งผลให้ผู้บริหารของโรงเรียนนานาชาติ เล็งเห็นถึงความสำคัญในการออกนโยบายต่างๆ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่ส่งเสริมความเป็นไทย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทความเป็นผู้นำด้านวิชาการของผู้บริหาร/ผู้บริหารฝ่ายไทยในโรงเรียนนานาชาติ
2. ควรศึกษาในเรื่องความรู้ ความเข้าใจของครูในการนำหลักสูตรภาษาวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยไปใช้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กิตติมา ปรีดีดิลก. การบริหารและการนิเทศเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : อักษราการพิมพ์, 2532.

เกสร สิงห์ธนะ. การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

เกรียงศักดิ์ เรืองศรี. การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลที่ใช้รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนแบบเครือข่ายวิทยาเขต. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. แผนพัฒนาโรงเรียนนานาชาติและโรงเรียนที่ใช้สื่อการสอนเป็นภาษาอังกฤษ(พ.ศ. 2540-2544) (ม.ป.ท.), 2540

คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. หนังสือที่ ศธ. 1006/5332, 17 พฤษภาคม 2538.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. สำนักงาน. กรอบและทิศทางแผนวัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ. 2535-2539). กรุงเทพมหานคร : คุรุสภา, 2533.

คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว.. การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2530.

จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช น้อมศรี เคท และไพฑูรย์ สินลารัตน์. ประมวลบทความหลักสูตร : สาระร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

จำนง พรายแย้มแข. เทคนิคการวัดและประเมินผล การเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2531.

จำแลง เชื้อภักดี. การวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการสอน. ประมวลสาระชุดวิชาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน หน่วยที่ 15-17. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,2536.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อลีนเพรส, 2539.

ชัยยศ เรืองสุวรรณ. เทคโนโลยีการศึกษา : ทฤษฎีและการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2533.

ชารี มณีศรี. การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ศิลปาบรรณาคาร, 2538.

ณรงค์ เส็งประชา. พื้นฐานวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2531.

ทัศนีย์ ศุภเมธี. พฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยครูธนบุรี สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์, 2535.

ทิพย์สุดา นัยทรัพย์. ภาษากับวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2535.

ทิศนา แขมณี และคณะ. หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2 .โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2536.

ธัชชัย นาจำปา. การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษา(ฉบับปรับปรุง 2533) ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

ธำรง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2532.

นภเนตร ธรรมบวร. การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

บุญมี เณรยอด. หลักการพัฒนาหลักสูตร. ภาควิชาบริหารการศึกษา คระครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

บุษบง ตันติวงศ์. นวัตกรรมการสอนภาษากับธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัย. ใน แรมสมร อยู่สถาพร(บรรณาธิการ). เทคนิควิธีสอนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

ประคอง กรรณสูต. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ฉบับปรับปรุงแก้ไข. พิมพ์ครั้งที่ 3. ปทุมธานี : บริษัทศูนย์หนังสือ ดร. ศรีสง่า จำกัด, 2528.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การนิเทศการสอน. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อส่งเสริมกรุงเทพ, 2541.

ปัทมา นาคะสนธิ์. การพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับอนุบาล สำหรับเด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

แปลก สนธิรักษ์. ระเบียบสังคม ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2516.

ผะอบ โปษกฤษณะ. มารยาทไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2530.

พรพิมล อาชวบำรุง.การเรียนรู้ภาษาที่สอง : ผลการวิจัยเอกสาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. ปกิณกคดี. พระนคร : คลังวิทยา. 2423.

พระราชวรมุนี. ปรัชญาการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, 2528.

พิณทิพย์ ทวยเจริญ. สัมฤทธิผลในการเริ่มเรียนภาษาอังกฤษของเด็กไทยโดยใช้แนวคิดและวิธีการทางภาษาศาสตร์และภาษาศาสตร์จิตวิทยา : รายงานวิจัย. ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.

ภิญโญ สาธร. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : องค์การค้าของคุรุสภา ศึกษาภัณฑ์พาณิชย์, 2526.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2530.

แรมสมร อยู่สถาพร. การนำหลักสูตรไปใช้. ประมวลสาระหลักสูตรชุดวิชาพัฒนาการพัฒนาหลักสูตรและวิธีทางการสอน หน่วยที่ 11-12 นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2536.

แรมสมร อยู่สถาพร. การเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็ก ในอนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษนางมณฑา อยู่สถาพร. (ม.ป.ท.), 2538.

โรงเรียนนานาชาติแห่งประเทศไทย, สมาคม. การศึกษานานาชาติในปัจจุบัน. 2544.(อัดสำเนา)

โรงเรียนนานาชาติแห่งประเทศไทย, สมาคม. ให้บุตรหลานเรียนระบบนานาชาติของไทยดีกว่าในต่างประเทศ. 2545 (อัดสำเนา)

วรวรรณ เหมชะญาติ. งานวิจัยทางสติปัญญาในเด็กที่รู้สองภาษา. เอกสารประกอบการเสนอผลงานทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : อาร์ตกราฟิค, 2538.

วิชัย ดิสสระ. การพัฒนาหลักสูตรและการสอน. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.

วิชัย วงษ์ใหญ่. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน.กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2537.

วิชาการ, กรม. คู่มืออบรมแนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช. 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2534.

ศรินธร วิทยะสิรินันท์. ครูใหญ่ฝ่ายไทยโรงเรียนนานาชาติบางกอกพัฒนา. สัมภาษณ์, 2545.

ศรินธร วิทยะสิรินันท์. ครูใหญ่ฝ่ายไทยโรงเรียนนานาชาติบางกอกพัฒนา. สัมภาษณ์, 2546.

ศึกษานิเทศก์, กระทรวงศึกาษธิการ. การพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น . 2535. เอกสารหมายเลข 18/2535.

ส.ศิวรักษ์. มาพูดภาษาไทยกันดีกว่า. พระนคร : แพร่พิทยา, 2509.

สงัด อุทรานันท์. เทคนิคการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ. พิมพ์ครั้งที่ 6. : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2532.

สันต์ ธรรมบำรุง. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร. ภาคพัฒนาตำราและเอกสารทางวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2527.

สุจริต เพียรชอบ. การพัฒนาการสอนภาษาไทย. คระครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.(เอกสารอัดสำเนา)

สุธารา โยธาขันธ์. การพัฒนาโปรแกรมการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองของเด็กวัยอนุบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

สุพัตรา สุภาพ. สังคมวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนพานิช, 2531.

สุพิศวง ธรรมพันทา. พื้นฐานวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร : ดี.ดี.บุ๊คสโตร์,2532.

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. การสอนทักษะทางภาษาและวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

สุมน อมรวิวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ. สาระและกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาหลักสูตรและการสอนระดับประถมศึกษา. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

สุมิตร คุณานุกร. หลักสูตรและการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนชมการพิมพ์, 2523.

สุมิตรา อังวัฒนกุล. วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

สุรีย์พร ระดมกิจ. การศึกษาการดำเนินงานและปัญหางานด้านวิชาการของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดอัครฆมณฑล กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

เสฐียรโกเศศ. เรื่องเกี่ยวกับประเพณีไทย. พระนคร : โรงพิมพ์แพร่การช่าง, 2504.

อนุมานราชธน, พระยา. รวมเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร, 2514.

อัจฉรา ทองพลาย. บทบาทของครูในการส่งเสริมวัฒนธรรมพื้นบ้านในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

อัจฉรา วงศ์โสธร. การทดสอบและประเมินผลการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

อรุณี วิริยะจิตรา. การเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2532.

ภาษาอังกฤษ

Banks, J. A. Multiethnic education : Theory and practice. Washington : Allyn and Bacon, 1994.

Baruth, L.G. and Manning, M.L. Multicultural education of children and adolescents. New York : Ally & Bacon, 1992.

Beauchamp, G.A. Curriculum theory. 4th ed. Itasca, IL: F.E. Peacock, 1981.

Brewer, Jo Ann. Instruction to early childhood education : Preschool through primary grades. 2th ed. Needham Height, Massachusetts ; Allyn and Bacon, 1995.

Brown, J.D. Understanding research in second language learning. Cambridge: Cambridge University Press, 1990.

Chandra, A. Curriculum Development and evaluation in education. New Delhi : Stering Publisher, 1977.

Chaudron, C. Second language classroom: Research on teaching and learning. Cambridge : Cambridge University Press, 1990.

Choate, J. S. and Other. Curriculum base assessment and programming. 3rd ed. Needham Feight, Massachusetts : A Simon and Schuster , 1995.

Chomsky, C. The Acquisition of syntax in children from 5 to 10. Cambridge, Mass. : M.I.T. Press, 1969.

Coretes, E. C. Preparing for a multicultural future. Principle. 76(September1996) : 16 -20.

Diaz-Rico, L.T. and Weed, K.Z. The crosscultural language and academic development handbook. Boston : Allyn and Bacon, 1989.

Freudenstein, R. Teaching foreign language to the very young. Oxford : Pergamon, 1979.

Gardner, R.C. Attitudes and motivation : Theory roles in second language acquisition. TESOL. Convention. 2(September1968) : 141-149.

Gollick, D.M. and Chin., P.C. Multicultural education in a pluralistic society. 4th.ed. New York : Merril, 1994.

Goodman, K.S. I didn't found Whole Language. The reading teacher. 46(November1990) ; 188-199.

Gordon, A.M. and Browne, W.K. Beginnings and beyond : Foundation in early childhood education. New York : Delmar Publishers Inc.,1995.

Hamer, J.F.& Blance, M.H.A. Bilinguality and bilingualism. Cambridge: Cambridge University Press, 1989.

Holmer, H. and others. Cross-cultural. Bangkok, 2002. (Mimeographed)

Hudelson, J. First and second language learning. TESOL Quaterly. 10(december1994) : 28-35.

John, R. K., ED. The second language curriculum. Cambridge: Cambridge University Press, 1989.

Krashen, S.D. AND terrel, T.D. The natural approach language acquisition in the classsroom. U.K. : Pergamon Press, 1983.

Lado, R. Teaching English across cultures : an introduction for teachers of English to speakers of other languages. New York : McGraw-Hill, 1988.

Linfors, J.K. Children's language and learning. New Jersey : Prentice Hall, 1980.

Maning, M., Manning. G. and Kamil,.C. Early phonics instruction : Its effect on literacy development. Yong Children (November1988) 4 – 8.

Mills, Richard W. and Mills Jean, Bilingualism in the primary school. New York: Routledge, 1993.

Morrison, G.S. Early childhood education today. 4th ed. Columbus : Merrill Pub., 1988.

Morrow, L.M. Literacy development in the early years helping children read and write. New Jesey : Prentice-Hall, 1989.

Morrow, L.M. Assessment for instruction in early literacy. New Jesey : Prentice-Hall, 1989.

Murphy, E. (ed.) ESL : A handbook for teachers and administrators in international schools. England : Multilingual Matter, 1990.

Piaget, J. and Chomsky, N. Language and learning. New York : McGraw-Hill, 1980.

Prator, C.H. Adding a second language. TESOL Quaterly. 3(June1969).

Pratt, D. Curriculum design and development. New York : Harcourt Brace Jovanovich, 1980.

Saylor, Galen and Alexander, William M. Curriculum planning for the better teaching and learning. New York : Reinhart and Company, 1959.

Skinner, B. F. Verbal behavior. New York : Appleton-Century-Crofts,1957.

Stevick, E.W. Teaching and learning languages. Cambridge : Cambridge University Press, 1982.

Taba, Hilda. Curriculum development ; Theory and practice. New York : Hartcourt, Brace and World, 1962.

Tyler, R.w. Basic principle of curriculum and instruction. Chicago : University of Chicago Press, 1949..

Vygotsky, L.s. Thought and language. 12th ed. Cambridge, Massachusetts : The M.I.T. Press, 1975.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1.อาจารย์ ดร. อรชา ตุลานันท์	อาจารย์ประจำภาควิชาประถมศึกษา คระครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2.อาจารย์อัจนา อิศรางกูร ณ อยุธยา	อาจารย์ไทยศึกษา โรงเรียนนานาชาติเกศินี
3.อาจารย์ รสริน วรรธนะภัฏ	อาจารย์ภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย โรงเรียนนานาชาติบางกอกพัฒนา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามครูเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ

2. แบบสัมภาษณ์มี 2 ชุดคือ

2.1 แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยสำหรับครูหัวหน้าหมวดวิชา เรื่องกระบวนการการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ

2.2 แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยสำหรับครู เรื่องกระบวนการการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ

3. แบบสังเกตการจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ

4. แบบศึกษาเอกสารแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ตัวอย่างแบบสอบถามครูเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การศึกษากระบวนการการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย

ระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ

- -

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ คือ ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยในระดับปฐมวัยปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนนานาชาติ

2. แบบสอบถามชุดนี้มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย

ตอนที่ 3 สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย

3. ข้อมูลที่ได้จากท่านจะนำไปใช้สำหรับการศึกษาวิจัยเท่านั้น การให้ข้อมูลจะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานและสถานภาพการทำงานในโรงเรียนของท่านแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้สนใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยใน
โรงเรียนนานาชาติ

4. ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามนี้ให้ครบทุกข้อ ทุกตอน เพราะคำตอบของท่านทุกคำตอบมีประโยชน์ และมีคุณค่าเป็นอย่างมาก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หน้าข้อความที่เป็นจริง หรือเติมข้อความ ลงในช่องว่างที่กำหนดให้

1. เพศ

( ) หญิง ( ) ชาย

2. อายุ

( ) ต่ำกว่า 25 ปี ( ) 25 - 30 ปี

( ) 31 - 35 ปี ( ) 36 - 40 ปี

( ) 41 ปีขึ้นไป

3. วุฒิสูงสุดทางการศึกษา

( ) ปริญญาตรีสาขาวิชา.....

( ) ปริญญาโทสาขาวิชา.....

( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

4. ประสบการณ์ในการสอนวัฒนธรรมไทยในตำแหน่งปัจจุบัน

( ) น้อยกว่า 1 ปี ( ) 1-5 ปี

( ) 6-10 ปี ( ) 11-15 ปี

( ) มากกว่า 16 ปี

5. จำนวนคาบที่ท่านสอนต่อสัปดาห์.....คาบ คาบละ.....นาที

6. การเข้าอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย

( ) เคย ( ) ไม่เคย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 สภาพการใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หน้าข้อความที่เป็นจริง หรือเติมข้อความ ลงในช่องว่างที่กำหนดให้

การบริหารและบริการหลักสูตร

<u>การเตรียมบุคลากร</u>

1. โรงเรียนมีการจัดให้ท่านได้รับความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมเพื่อเสริมสร้างทักษะในการจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยหรือไม่

( ) ไม่ได้รับ

( ) ได้รับ

ถ้าได้รับ ท่านได้รับด้วยวิธีใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

( ) ศึกษาจากเอกสารทางวิชาการด้วยตนเอง

( ) ฟังการบรรยายจากวิทยากร

สถานที่ในการฟังการบรรยาย คือ.....

( ) เข้าอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

สถานที่ในการเข้าอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ คือ.....

( ) ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

( ) ทัศนศึกษา

สถานที่ในการทัศนศึกษา คือ.....

( ) ศึกษาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยของสมาคมโรงเรียนนานาชาติ

( ) เข้าอบรมเพื่อทำความเข้าใจในเอกสารทางวิชาการ

( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

<u>การจัดตารางสอน</u>

2. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดตารางสอนวิชาวัฒนธรรมไทยที่ท่านสอนหรือไม่

( ) ไม่มีส่วนร่วม

( ) มีส่วนร่วม

ถ้าเคยมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของท่านคือ (ตอบได้มากกกว่า 1 คำตอบ)

( ) เป็นผู้ที่ให้ข้อมูลแก่ผู้ที่จัดตารางสอน

( ) เป็นผู้จัดช่วงเวลาลงในตารางสอน

( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การจัดครูเข้าสอน

3. สาเหตุที่ท่านสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยในระดับปฐมวัย เนื่องจาก

(โปรดเรียงลำดับความสำคัญของสาเหตุ 1 คือ สำคัญมากที่สุด)

( ) มีความสามารถทางด้านนี้

( ) สนใจและสมัครใจสอนเอง

( ) ผู้บริหารในโรงเรียนมอบหมาย

( ) เคยสอนภาษาไทยมาก่อนในระดับชั้น.....

( ) เคยสอนวัฒนธรรมไทยมาก่อนในระดับชั้น.....

( ) จบการศึกษาด้านการสอนระดับชั้นปฐมวัย

( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. ใครเป็นผู้ดำเนินงานในการจัดครูเข้าสอน (ตอบเพียงคำตอบเดียว)

( ) ผู้บริหาร / คณะผู้บริหาร

( ) หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย

( ) คณะทำงานของโรงเรียนในเรื่องการจัดตารางสอน

( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

การจัดทำและใช้วัสดุหลักสูตร

4.โรงเรียนมีการจัดทำวัสดุหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย หรือไม่

( ) ยังไม่มีการจัดทำ

( ) มีการจัดทำ

ถ้ามีการจัดทำ วัสดุหลักสูตรที่โรงเรียนจัดทำคือ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

( ) คู่มือครู

( ) สื่อการสอน

( ) แบบฝึกหัดเสริมทักษะ

( ) โครงการสอน

( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

การเตรียมสถานที่

5. ทางโรงเรียนได้มีการจัดห้องสำหรับการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยในระดับปฐมวัย โดยเฉพาะหรือไม่

( ) ยังไม่มี ใช้รวมกับวิชาอื่น ๆ

( ) ยังไม่มี ใช้รวมกับระดับชั้นอื่น ๆ

( ) มี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6. ท่านมีวิธีการจัดชั้นเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยในระดับปฐมวัย อย่างไร

( ) จัดแบบเด็กไทยคละเด็กต่างชาติ ไม่แยกระดับความสามารถทางภาษาไทย

( ) จัดแบบเด็กไทยคละเด็กต่างชาติ แยกระดับความสามารถทางภาษาไทย

( ) จัดแบบแยกเด็กไทยและเด็กต่างชาติ

( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ)……

<u>การจัดการเรียนการสอน</u>

การจัดการเรียนการสอนทางด้านภาษาไทย

7.ท่านมีวิธีการในการเตรียมการสอน อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

( ) ศึกษารายละเอียดในเอกสารหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย

( ) ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือต่าง ๆ ในเนื้อหาที่ต้องสอน

( ) เตรียมสื่อการสอนและกิจกรรม

( ) จัดทำเอกสารแบบฝึกหัด

( ) ศึกษารายละเอียดในแผนการสอน

( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ) ……

8.ท่านยึดหลักแนวการสอนใดเป็นสำคัญในการสอนภาษาไทย

(ตอบเพียงคำตอบเดียว)

( ) สอนอ่านแบบเทียบเสียง (Phonic Approach)

( ) สอนแบบเน้นการฟัง-พูด (Oral Language Approach)

( ) การสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language)

( ) สอนภาษาโดยใช้วรรณกรรมเป็นพื้นฐาน (Literature-based Approach)

( ) สอนโดยใช้แบบเรียนเป็นฐาน (Text-based Approach)

8.ท่านยึดถือหลักเกณฑ์ใดในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย

(โปรดเรียงลำดับความสำคัญของหลักเกณฑ์ในการจัดการเรียนการสอนของท่าน 1 คือสำคัญที่สุด)

( ) ความเหมาะสมกับวัยผู้เรียน

( ) เนื้อหาสาระของบทเรียน

( ) ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

( ) คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ) ……

9. ท่านมีเทคนิคการสอนภาษาไทยอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

( ) สอนแบบอภิปราย

( ) สอนแบบสาธิต

( ) สอนแบบเล่นปนเรียน

( ) สอนแบบศูนย์การเรียน

( ) สอนแบบบูรณาการ

( ) สอนแบบ Mind Mapping

( ) สอนแบบ Story Line

( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

10.ในการสอนภาษาไทยของท่านนั้น ท่านได้มีการสอดแทรกเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย หรือไม่

( ) ไม่มี

( ) มี

ถ้ามี เรื่องที่ท่านมักจะสอดแทรกในการสอนภาษาไทยของท่านคือ

( ) ความมีน้ำใจ

( ) คุณธรรม

( ) มารยาทที่เด็กควรปฏิบัติกับผู้ใหญ่

( ) มารยาทที่เด็กควรปฏิบัติกับเพื่อน

( ) การแต่งกาย

การจัดการเรียนการสอนทางด้านวัฒนธรรมไทย

11.ท่านมีวิธีการในการเตรียมตัวเองเพื่อสอนวัฒนธรรมไทยในระดับปฐมวัยอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

( ) ศึกษารายละเอียดในเอกสารหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย

( ) ศึกษาและแสวงหาประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ ของไทย เช่น อาหารและขนมไทย การละเล่นของเด็กไทย การแสดง

( ) ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือต่าง ๆ ในเนื้อหาที่ต้องสอน

( ) เตรียมสื่อการสอนและกิจกรรม

( ) จัดทำเอกสารแบบฝึกหัด

( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

12.ท่านยึดถือหลักเกณฑ์ใดเป็นสำคัญในการจัดการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทย ในระดับปฐมวัย (โปรดเรียงลำดับความสำคัญ 1 คือสำคัญที่สุด)

( ) ความเหมาะสมกับวัยผู้เรียน
( ) เนื้อหาสาระของบทเรียน
( ) ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
( ) นักเรียนมีส่วนร่วมสำคัญในการเรียนการสอน
( ) คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

13.ในการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยของท่านนั้น กิจกรรมที่ท่านจัดให้เด็กอย่างสม่ำเสมอ คือ (โปรดเรียงลำดับความสำคัญของกิจกรรมที่ท่านจัด 1 คือ บ่อยครั้งที่สุด)

( ) การศึกษานอกสถานที่ เพื่อชมศิลปวัฒนธรรมไทย หรือวิถีชีวิตไทย
( ) การเล่นบทบาทสมมติในเรื่องประวัติความเป็นมาของวันสำคัญประเพณีต่าง ๆ ของ ไทย
( ) การอภิปราย/สนทนา/ระดมความคิดเห็นในเรื่องประวัติความเป็นมาของวันสำคัญ ประเพณีต่าง ๆ ของ ไทย
( ) การเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นในวันสำคัญต่าง ๆ ของไทยทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน
( ) การวาดรูป ประดิษฐ์สิ่งต่างๆให้เข้ากับเทศกาล วันสำคัญต่างๆ ของไทย
( ) การเล่านิทานพื้นบ้าน ตำนาน วรรณคดีไทย
( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

14. ท่านใช้ระบบเดียวกันกับที่ครูวิชาอื่น ๆ ใช้ในการให้รางวัล/ลงโทษนักเรียน หรือไม่

( ) ระบบเดียวกันทั้งโรงเรียน
( ) ครูไทยมีระบบการให้รางวัล/ลงโทษนักเรียน ต่างไปจากครูคนอื่น ๆ
( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

<u>สื่อการสอน</u>

15. ท่านมีหลักในการใช้สื่อการสอนอย่างไร (ตอบเพียงคำตอบเดียว)

( ) ใช้เป็นประจำทุกบทเรียน
( ) ใช้เฉพาะบทเรียนสำคัญ ๆ
( ) ใช้เป็นบางบทเรียนที่สามารถหาสื่อได้
( ) ไม่เคยใช้เลย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

16. ใครเป็นผู้จัดหาสื่อการสอนในการจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย (ตอบเพียงคำตอบเดียว)

( ) ครูผู้สอน
( ) ผู้บริหาร
( ) ครูผู้สอนและผู้บริหาร
( ) คณะทำงานของโรงเรียนที่มีหน้าที่ในการจัดหาสื่อการสอน
( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

<u>การวัดและประเมินผลการเรียน</u>

17. ท่านใช้วิธีการใดบ้างในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยในระดับปฐมวัย (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

( ) ตรวจผลงาน/แบบฝึกหัด/การทำการบ้านของนักเรียน
( ) การสังเกตพฤติกรรมความตั้งใจทำงานและทำกิจกรรมของนักเรียน
( ) การซักถาม/สัมภาษณ์นักเรียน
( ) สะสมผลงานและดูพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคน
( ) การเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน
( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

18. ท่านใช้ช่วงเวลาใดในการวัดและประเมินผล (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

( ) ก่อนเรียน
( ) หลังเรียน
( ) ระหว่างเรียน
( ) ก่อนและหลังการเรียน
( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร

<u>การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร</u>

19. ท่านได้รับการให้คำแนะนำ/ช่วยเหลือในการเขียนโครงการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย หรือไม่

( ) ไม่ได้รับ
( ) ได้รับ

ถ้าได้รับ ผู้ดำเนินการคือ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

( ) ผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายไทย

( ) หัวหน้าฝ่ายวิชาการ

( ) หัวหน้าหมวดภาษาไทย

( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

<u>การบำรุงขวัญและกำลังใจ</u>

20. ท่านได้รับการบำรุงขวัญและเสริมสร้างความรู้สึกที่ดีในการปฏิบัติงานอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

( ) ได้รับในด้าน

( ) ผู้บริหารซักถามปัญหาต่าง ๆ

( ) ผู้บริหารให้คำปรึกษาในปัญหาที่ท่านมี

( ) ผู้บริหารให้การยกย่องชมเชยผลงาน

( ) ผู้บริหารสนับสนุนการไปอบรม

( ) ผู้บริหารสนับสนุนในการศึกษาต่อ

( ) เพื่อนครูซักถามปัญหาต่าง ๆ

( ) นักเรียนสนุกสนานในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ท่านจัดให้

( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

( ) ไม่ได้รับในด้าน

( ) ผู้บริหารซักถามปัญหาต่าง ๆ

( ) ผู้บริหารให้คำปรึกษาในปัญหาที่ท่านมี

( ) ผู้บริหารให้การยกย่องชมเชยผลงาน

( ) ผู้บริหารสนับสนุนการไปอบรม

( ) ผู้บริหารสนับสนุนในการศึกษาต่อ

( ) เพื่อนครูซักถามปัญหาต่าง ๆ

( ) นักเรียนสนุกสนานในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ท่านจัดให้

( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 สภาพปัญหาในการใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยในระดับปฐมวัย

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความที่เป็นจริง ลงในช่องว่างที่กำหนดให้

- ปัญหาที่ท่านพบในการใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยในระดับปฐมวัย

การเตรียมบุคลากร ปัญหาที่พบคือ.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว.....

.....

.....

การจัดตารางสอน ปัญหาที่พบคือ.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว.....

.....

.....

การแปลงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน ปัญหาที่พบคือ.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว.....

.....

.....

การจัดการเรียนการสอน ปัญหาที่พบคือ.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว.....

.....

.....

สื่อการสอน ปัญหาที่พบคือ.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว.....

.....

.....

การวัดและประเมินผลการเรียน ปัญหาที่พบคือ.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. **แบบสัมภาษณ์**

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง
การศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย
ระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ

ชุดที่ สำหรับหัวหน้าหมวดวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ชุดนี้มีทั้งหมด 2 ตอน
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ที่ให้สัมภาษณ์
ตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย

ข้อมูลที่ได้จากท่านจะนำไปใช้สำหรับการศึกษาวิจัยเท่านั้น การให้ข้อมูลจะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานและสถานภาพการทำงานในโรงเรียนของท่านแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้สนใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรภาษา และวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โรงเรียน……..

วันที่สัมภาษณ์……..เริ่มสัมภาษณ์เวลา……สิ้นสุดเวลา…….

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ ( ) หญิง ( ) ชาย
2. อายุ…….ปี
3. อายุการทำงาน……ปี
4. วุฒิสูงสุดทางการศึกษา
   ( ) ปริญญาโท สาขา……
   ( ) ปริญญาเอก สาขา……
   ( ) อื่น ๆ……
5. ระยะเวลาการทำงานในตำแหน่งที่โรงเรียนนี้……ปี
6. การเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ระดับโรงเรียน
   ( ) เคย ( ) ไม่เคย
   ถ้าเคยมีรายละเอียดดังนี้
   เรื่อง……...
   ระยะเวลา……..หน่วยงานที่จัด……...

ตอนที่ 2 การพัฒนาและการใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย

<u>การสร้างหลักสูตร</u>

1. ปัจจุบันหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยที่โรงเรียนใช้อยู่นั้นมีลักษณะเป็นอย่างไรและอยู่บนพื้นฐานของจุดมุ่งหมายหรือปรัชญาอะไร
2. หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนเกิดขึ้นเมื่อไรและเกิดขึ้นได้อย่างไร
3. โรงเรียนมีกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยอย่างไร
4. ผู้ที่มีบทบาทในการรับผิดชอบงานด้านการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยในโรงเรียนของท่านประกอบด้วยใครบ้าง และมีหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างไร
5. โรงเรียนของท่านมีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยอย่างไร

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

6. ในการจัดทำหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยทางโรงเรียนได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (ปรัชญาการศึกษา , ทฤษฎีการเรียนรู้ , ความต้องการของผู้ปกครอง , ความรู้พื้นฐานของผู้เรียน จุดมุ่งหมายของโรงเรียน) ก่อนหรือไม่ อย่างไร

การกำหนดโครงสร้างและจุดประสงค์

7. ในการจัดทำหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยทางโรงเรียนได้มีการกำหนดโครงสร้างและจุดประสงค์ของหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยในระดับปฐมวัยอย่างไร

การกำหนดเนื้อหาสาระและกิจกรรม

8. ในการจัดทำหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยในระดับปฐมวัยโรงเรียนได้มีการกำหนดเนื้อหาสาระและกิจกรรมในหลักสูตรอย่างไร

การกำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียน

9. ในการจัดทำหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย มีการกำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนในหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยในระดับปฐมวัย อย่างไร

การเตรียมบุคลากร

10. ท่านมีส่วนร่วมในการคัดเลือกครูภาษาไทยและหรือวัฒนธรรมไทยหรือไม่ อย่างไร
11. ทางโรงเรียนได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อส่งเสริมการใช้หลักสูตรในด้านต่าง ๆ อย่างไร ท่านมีส่วนร่วมด้วยหรือไม่ อย่างไร (การเตรียมบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุหลักสูตร สื่อการสอน)

การจัดตารางสอน

12. ในการจัดตารางสอนภาษาไทยและหรือวัฒนธรรมไทยในระดับปฐมวัย ผู้มีส่วนร่วมประกอบด้วยใครบ้าง

การนิเทศติตามผลการใช้หลักสูตร

13. การนิเทศติตามผลการใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยในระดับปฐมวัย มีการดำเนินการอย่างไร ใครเป็นผู้ดำเนินการในการนิเทศ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษากระบวนการการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย

ระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ

ชุดที่ 2 สำหรับครูภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ชุดนี้มีทั้งหมด 2 ตอน

ตอนที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย

ตอนที่ 2 สภาพปัญหาการพัฒนาหลักสูตรภาษา และวัฒนธรรมไทย

ข้อมูลที่ได้จากท่านจะนำไปใช้สำหรับการศึกษาวิจัยเท่านั้น การให้ข้อมูลจะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานและสถานภาพการทำงานในโรงเรียนของท่านแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้สนใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัยในโรงเรียนนานาชาติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 การพัฒนาและการใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย

<u>การสร้างหลักสูตร</u>

1. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยหรือไม่ อย่างไร
2. ท่านมีความเข้าใจในหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยที่ท่านใช้อย่างไร

<u>การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร</u>

3. ทางโรงเรียนได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ก่อนนำหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยไปใช้หรือไม่ อย่างไร (การเตรียมบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุหลักสูตร สื่อการสอน)
4. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับสิ่งต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดให้เพื่อส่งเสริมการนำหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยไปใช้ของครูภาษาไทยในระดับปฐมวัย มีสิ่งใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข (การเตรียมบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุหลักสูตร สื่อการสอน)

<u>การจัดการเรียนการสอน</u>

5. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการจัดการเรียนสอนที่แบ่งแยกเป็นการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย
6. ท่านมีกระบวนการในการวางแผนการสอนภาษาไทยและหรือวัฒนธรรมไทยอย่างไร
7. ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยและหรือวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย ท่านพบปัญหาและอุปสรรคใดบ้าง ในการจัดการเรียนการสอน อะไรเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหา และท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรในการแก้ไขปัญหานั้น ๆ อย่างไร
   - ด้านนโยบาย
   - ด้านหลักสูตร
   - ด้านการประสานงานกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
   - ด้านการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร
   - ด้านความคาดหวังของผู้ปกครอง
   - ในด้านอื่น ๆ

ตอนที่ 2 สภาพปัญหาการพัฒนาและใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย

8. ท่านประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ ของการพัฒนาและใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยหรือไม่ อย่างไร

   ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรในการแก้ไขปัญหานั้น ๆ อย่างไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. แบบสังเกตการจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย ในโรงเรียนนานาชาติ

โรงเรียน……ระดับชั้นที่สอน……

วัน เดือน ปีที่สังเกต…… เวลา……น. ถึง……น.

บันทึกการสังเกตการจัดการเรียนการสอนของครู	**รายการพฤติกรรมการจัดกิจกรรม**
……	1. การจัดสภาพแวดล้อม
……	
……	2. การจัดเตรียมสื่อการสอน
……	
……	3. การจัดกิจกรรม
……	
……	4. การประเมินผลการเรียน
……	
……	
……	
……	
……	
……	
……	
……	
……	
……	
……	
……	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. แบบศึกษาเอกสารแผนการจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับปฐมวัย ในโรงเรียนนานาชาติ

โรงเรียน.....ระดับชั้นที่สอน.....

บันทึกการศึกษาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวสุทธิดา ปกป้อง เกิดเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2522 ที่กรุงเทพฯ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ 2 สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2542 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2543 และจบการศึกษาในปีการศึกษา 2545 ปัจจุบันเป็นครูสอนภาษาไทยที่โรงเรียนนานาชาติบางกอกพัฒนา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย